

సరస్వతి గ్రంథమాల- ౨

ఉద్భటారాధ్య చరిత్రము .

గ్రంథకర్త

తెనాలి రామలింగకవి.

భవానీ ముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

1928

చందాదారులకు

నెల 0-8-0

ఇతరులకు

నెల 0-12-0.

క్రీస్తు.

ఉద్భటా రాధ్య చరిత్రము .

తెనాలి రామలింగకవి ప్రణీతము.

భవానీ ముద్రాక్షరశాల,

బెజవాడ.

1928

All rights reserved

వెల ర 0-12-0-

BOOKS.

మా సరస్వతీగ్రంథమాల కార్యాలయమునవెలకుదొరకు
ఇ త ర గ్రంథములు.

	పోషకులకు	యితరులకు
శ్రీకృష్ణ భాగవతము.		
అది సభాపర్వములు	1-4-0	1-8-0
అనన్యపర్వము	1-4-0	1-8-0
విరాట ఉద్యోగపర్వములు	1-4-0	1-8-0
లలితాంబోపాఖ్యానము	1-0-0	1-4-0
హాలాస్యమహాత్మ్యము	1-4-0	1-8-0
ద్రౌపదీ పరిణయము	1-4-0	1-8-0
వెంకటాద్రిగుణ రత్నావళి	0-8-0	0-12-0
వేదాద్రి మహాత్మ్యము	0-6-0	0-8-0
కృష్ణామహాత్మ్యము	0-6-0	0-8-0
రాజ్యలక్ష్మీ పరిణయము	0-2-0	0-3-0
సేవ్య సేవకోపదేశము	0-2-0	0-2-6
కాలనిర్ణయ చంద్రిక		
పూర్వభాగము	1-4-0	1-8-0
ఉత్తరభాగము	1-4-0	1-8-0

చిరునామా:—

సరస్వతీగ్రంథమాల కార్యాలయము,

భవానీ పెన్షన్,

గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

205.

[१० नवंबर १९४७]

స.న.గో. ప్రి. య. ప్రా. ప్రి. లను పట్టెలి కనులను వెల్లడిం
చుట ను.న.గో. ప్రి. కను. ప్రా. ప్రి. కనులను యు.న.గో. ప్రి. కను
చుట ను.న.గో. ప్రి. కను. ప్రా. ప్రి. కనులను నొక్కటి. చీనకి

• రైతులను రక్షించుట.

అవఁగా శ్రీ దీ. పుత్రికా పుష్పము గొలిచి సుస్థిర మునుచున్నచో
తెలిసి గావలి. గొలిచుచు, తనలో రామకృష్ణుడనియని యుక్తనివే
యఁబడిన గూఁడు పిల్లలను పుష్కరితల గిలవఁ. తొలుత నాదెండు
శైవులును, కష్టము నొందఁ గడు. పుష్కరితనియు, దవ్వాని వైష్ణ
వము పుచ్చుకొని యుండు, పుష్కరిత రామకృష్ణుడని మార్పువేయ్య
ననియుఁ జెబిరి. దీనిని శీతకలిగి మఁదులుగారు మెడలగవారు
గొఁడులు పెట్టికా పుష్కరితనిని సమర్థులయిరి. * అదెండు వట్లు నొ
క్కనివేతుని కాదు - శనినియనున్నట్లు. అట్లు విశ్వోంచుట కేది
మఁదన్న యాదైశవ్యాని. మాదమేకాక యపూర్వముగాఁ గొన్ని
యాధారములు నిక పడి పి. తొలుపుచున్నా దెను:—

[రామలింగాయే రామకృష్ణఃదు.]

రామకృష్ణ వికృతములుగా నిద్రపరుచు దొంగి ప్రకటితములయి
యన్న గ్రంథములు రెండు. అవి పాంచురింగమాహాత్మ్యమును ఘటి
కాచలమాహాత్మ్యమును. రామలింగకవిత్వతిగా నిప్పుడు క్రొత్తగా
దొరకి ప్రకటితమయినది యుష్మద్రాష్ట్రచరిత్రము. తొలివారెడు
తైపుడుగానుండి తాత్పర్య కైష్ట్రుడుగా మాణెననియే నీ నిండు

* సాక్షాత్కృతులకు, ముఖ్యముగా నాగరజనకర్తలైన వారి రామలింగుని యొక్క మున్నాడు అనుపదము.

II.

ముందు నిరూపించున్నాడనుగాన యుద్ధటా రాధ్యచరిత్రము మునుపటి గ్రంథముగాను తక్కిన రెంటిని దర్వాతివానిగాను జెలుపుచున్నాడను.

ఉద్ధటా రాధ్యచరిత్రమున రామలింగకవి నవీషణము విట్లు తెల్పుకొన్నాడు:—

సీ. కాండిన్యమునిరాజుమండలేశ్వరవంశ, పాథోధివసుధాభానుమూర్తిః
బాలగుమేలేశపదపరాజద్యయా, ధ్యానధారణపమతాత్తచిత్త
మానితాయాతయామానామభావిశ, పులమహాయాశ్చేదచేది
రామేశ్వరిస్వామినిమణియకరుణావి, శేషపాషితవిలసితనమగ్ర

గీ, నవాజనాపాత్వము ధురీసంయుతాత్మ, లక్ష్మమాంబుల సుహృదోల్కృతచలయ
రామధీమణికిని బుద్ధుని రామలింగ, నామగిఖ్యాతుఁ గావ్యనిర్ణయధురీణు.

గద్యమునగును, — “ఏలేశ్వర గురువ రేగ్యచరణారవిందపట్టరణ సకలకలాభరహిత
రామసార్వత్రికపుష్ప ముఖవిజనమిత్రే కుమారభారతీవిరుచాభిరామ రామంగంజం
ప్రదీప” మనియన్నాడి.

పాండురంగమాహాత్మ్యమున రామేశ్వరకవి విట్లు చెప్పుకొన్నాడు.

సీ. ... వైశాన్యపపురాణావలీనానార్యములు సీతఁ గరతలామలకనిభము

గీ, లంధ్రభూమిచాగ్గిహారాధిమైన, కీర్తితేనాన్యగ్రహగన్ధేత విగ్ర
రాభికాళికెలను వీపు నరిపకవిది, రమ్యులగవృష్ట! రామయరామృష్ట!

క. కాండిన్యనగోతురీడ వా, శిండలగురునిభుండ : భిలకాష్టరవసుధా
మండనకుండలుండపు ధూ, మండలవినురుండపు లక్ష్మిమాంబరసయా!.

“కా, విద నిరూపము రామకృష్ణకవిచంద్రా శాంధర్మికీర్త్యరా!”

క. వాక్యాంతాశ్రయ భట్టరు, చిక్కాచాత్యుల సుహృత్తు కీగురుమూర్తిక
నిక్కపుభక్తి భజించెద, నిక్కాష్టకభాకలాశ మీదేలుటకుఁ.

గద్యమున: — ఇది కీర్తి సత్వరమగదనాధనిరంధికకృపాపరిపాకపరినిరవస
కవితాసనాథ రామకృష్ణకవినాథ ప్రదీపంబైన — అనియున్నది.

III.

రామలింగకవి.

కాండిన్యగోతుడు
శుక్లయజుర్వేది
తండ్రి, రామయ
తల్లి, లక్ష్మణు
కుమారభారతీవిడదాభి
రాముడు

రామకృష్ణకవి.

కాండిన్యగోతుడు
శుక్లయజుర్వేది
తండ్రి, రామయ
తల్లి, లక్ష్మణు
కారదనీరూఁము రా
మకృష్ణకవిచందా!

యద్భుతవర్ణితుము బాల్యమున రచించినదిగాన 'కుమారభారతి' యని బిరుదు చెప్పకొన్నాడు. పాండ్యరంగమాహాత్మ్యము ముదితమునున రచించినదిగాన 'కాండ నీరూపము' అని కృతినతి తిన్న సంబోధించిట్లు చెప్పకొన్నాడు. కాన యీ భేదము సంగతమే. ఇన్ని పరిపడెయిన్నను నుద్భుతవర్ణితుమున రామలింగయ యని గ్రంథకర్త పేరును పాలగుమియే లేవ్వరుడని గూర్చిపేరును, పాండ్యరంగ మాహాత్మ్యమున రామకృష్ణుడని గ్రంథకర్తపేరును, భట్టరు చిక్కాచార్యులని గూర్చిపేరును గాననచ్చుట, గద్యములరీతులు భిన్నములుగానంపట రెండు నొక్క నిపేల్లేమును సిద్ధాంతమునకుఁ గొంత బాధకము గాఁ గాననచ్చును. ఈ భేదములు మరము మాటుటచే నేర్పడిన వేఱని నే ననెదను.

అందుకు సాధకములు.

ఇందును నీపరిణయ ము తెనాలిరామధరకవికృతి యొకటి కలదు.
* అం దిట్లున్నది:—

* ఇది రంజాపురపు సరస్వతీపుస్తకభాండాగారమునఁ గలదు. కీ మాతవల్లి రామకృష్ణకవి, యం. ఏ. గాత దీనివిషయము 1914 సంవత్సరాదిసంచికలో "తెనాలికవులు" అనుభ్యాసమునఁ దెలిపినారు. వారే దీనివ్రాసిన చెన్నపురి గవర్నమెంటు లైబ్రరరీని ఒసగినారు.

IV.

.....కవితాళునతామసు మత్పితామహుఁ

రామయరామకృష్ణ కవిరాజఁ దలంచి నురించి మొక్కిక్కడక.

గీ. తదనుసంభవ మణిని నుదక్షిణావరిణయ మఖిలావ్యరచనాధరీణు శాంధ్య
కవికదంబములోనఁ బ్రభాభ్యాసించిన్నయన్నకవిండు ధీసాంధ్య సన్నివర్తితు

* * * * *
నీ. పొత్తి మిషెడతార పాండురంగాది సత్కృతులు చేసెను రామకృష్ణమఱవి
అనుజాడన్నపు మీసితార రచయించెఁ, బరగ నుదక్షిణావరిణయంబు

మితార క్రిగి చాతుఃపభ్యాసిత, క్రితైఃమాహాకృష్ణకృతి యొనర్చి
కవిమితారఁడి యిప్పుడి రామకృష్ణాఖ్యుడొగ్గి యెగనె సంస్కృతాంధ్రములను

గీ. బొర యరిపించె మీయన్న వీరరాఘవాకవి వక్రకవితామహత్వమునకు
ని న్ననూచాన స తాను నెన్నదెరుమెక్కిప్రావృద్ధయాచ్చరి రామభట్టిమఱవి.

దీనింబట్టి చూడఁగాఁ బాండురంగమాహాత్మ్యాదులను చించిన
తెనాలి రామకృష్ణకవియును నుదక్షిణావరిణయము చించిన తెనాలి
యన్నయకవియును నన్నదమ్ములని యేర్పడుచున్నది. దీనికి సరిగానే
నుదక్షిణావరిణయమునఁ

గీ. నవ్యముగుణాభిరామ తెనాలిరామ, నుండితాగణి నొప్పుర్పరి కవ్యనిశ్రు
హరపదాంభోజ సామఖ్యు నన్నపాఖ్యునిన్నుఁ బిలిపించి యాదరోన్నతిపహించి.
* * * * *

గద్యము. ఇది కీర్తిమతైవాలిరామేశ్వర కాశ్యతకృపాకటాక్ష లక్షిత కవితాభి స
రామయపండిత వీమర సహజవైవాచారసంభవ ధీవాదివ్త్వయ నామయ
ప్రణీతంబైన నుదక్షిణావరిణయమందుఁ- అనియున్నది.

ఈ నుదక్షిణావరిణీయ పద్యములవలనగూడఁ తెనాలి రామకృష్ణుడు,
తెనాలి యన్నయ యన్నదమ్ములగుట యితరప్రమాణ నిరపేక్షముగానే
యేర్పడుచున్నది. ఇట్లును రామయపండితునికొడుకు లే; తెనాలివాఁలే;

పిఁకాలమువారే (అది ముందు తెలియనగుచు) అంశేకాక రామలింగదే
 రామకృష్ణుడయ్యె ననుటయగుట నీనుకక్షి నాపరిణయమే స్వతంత్ర
 ముగా సాధించుచున్నది. ఉదాహృత గద్యపద్యములచలన నన్నయ
 సహజశైవాచారుడనియు, తెనాలిలో వెలసిన రామేశ్వరస్వామియ
 నుగహమునఁ గలిత నేర్పినవాడనియు, మఱియు-

గీ కాళిదాసాది సామ్యైకప్రలఁ దలఁచి, అంభ్రభామిశేష భామధిపకుఁ
 నన్నపార్యమలఁ బుష్పసన్నుతించి, పాలగుమి భీమగురుని నభ్యక్షింపఁజూతు.

అనుపద్యమువలనఁ బాలగుమి భీమయశిష్యుడనియు నెఱుక
 పడుచున్నది. దీనినిఁ బట్టి యన్ని యగుటుంబమువారును సహజముగా
 శైవాచారసంపత్తికలసిరి యు, తెనాలిరామలింగస్వామి భక్తులని
 యు, బాలగుమివారి శిష్యులని యు దలఁపఁజూడుచు * ముక్తమృత
 గగింధమగు నుద్భటపర్రాముని రచించిన రామలింగకవి యిట్టిపక్షణ
 ములు గలవాఁడు. అతనిశైవాచారనిరతి యుద్భటచరిత్రమున స్పష్ట
 ముగాఁగన్నట్లుచున్నది. మఱియు నాతఁడు 'రామేశ్వరస్వామి రమణీ
 యకరుణావిశేషబోధనిలసితసమగ్ని, సహజసాహిత్యమాధురీసంయు
 తాత్పర్య'డనియు 'పాలగుమితేగదవయోజనస్వీయాభ్యాసధారణ సము
 వాత్తచిత్తు'డ ననియుఁ జెప్పఁకొన్నాఁడు. పాలగుమి యేలేశ్వరుఁడును
 బ్రహ్మమిథీమేశ్వరుఁడును నన్ననమ్మలో తెఱచికొడుకులో అయి
 యుండురు.

* పాలగుమివారాధ్యులు గాఁబోయిరి. కామలింగదే కింకశ నూతేంద్రకు
 మంబోకఁడఁ యింటిపేరివాఁడు శైవాచార్యుఁడు కొండపిటి రెడ్డికాశ్యపున
 నున్నట్లు కానఁచున్నది. పో. పాల్గుమిశ్రీకంఠగురో. పంచాక్షరమంత్రసాగరు
 క్రస్య. శిష్యాశుశిష్యపరమబ్రహ్మకాక్షిణ్యపక్షపాతకస్య. శక1886 నాఁటిది, పెద
 కోటపిఠి మాచారెడ్డికాననము శృంగారశ్రీకాదము నమబంధము చూచునది.

మటి యన్నయ తన యన్నయని రామలింగని (లేకరామ కృష్ణుని) బ్రస్తుతించునంతమాత్రాన వారి పాదర్యవిషయము సంజేహించు దగిదిదేమా యనరాదు. తెనాలిరామభద్రుని నతాత లన్నదమ్మలు ముగ్గురనయు, మొదటివాడు పాండురంగమాహాస్వ్య కర్తరామకృష్ణుఁడనియు, రెండవవాడు తంతుండికఁగిడిగిరియనియు, మూడవవాడు సుదక్షిణాపిణయకర్త యన్నయ యనియు స్పష్టము గాఁ జెప్పినాడు గాన యిట్టిసంజేహమునకు సరియలేదు.

అన్నయకవి మరము మార్చుకొన్నాఁ డన్నయనాదరముచే నన్నగారిని బ్రస్తుతించక పోయెనేమో! 'సహజశై వాచార'యన్నపద మానున్న నమనుదెచ్చుకొన్నవైషవాచారమువూరిది వైషమ్యముచే జేర్చుకొన్నదేమో! రామకృష్ణకవి తనమరముమానును దొలఁపుకొనుచున్నను, బాండురంగమాహాస్వ్యమున 'శైవవైష్ణవ పురాణావళి నానాధారచరాపటిష్ఠకరమ్యమతివ' + అని తనశైవ ప్రబంధాచరమును దెలుపుకొన్నాడు.

తెనాలిలో నుండుటచేతనేతర్వాదితెనాలివారనియింటిపేరేర్పడినదిగాని యంతకముందు వారియింటిపేరు గూర్లపాటివారని పోత ప్రాతలతో నున్నది. గురుబాడ్డగ్రామమూర్తి పంతులుగారు వీరేశలింగుని పంతులుగారును దీనినిజెప్పిరి. తెనాలిలోనున్న రామయవం డితుడు శైవవాచారముగాను యక్కడవెలసియున్న రామలింగ స్వామిపేరే తనప్రథమ పుత్రికీకఁ జెట్టుకొనినని నేను దలచుచు న్నాఁడను. అన్నయ చెప్పటచేతనే కాక యీగ్రంథిసాధనమున నేను గూడ నాతడు శైవవాచారపరుఁడని రామలింగేశ్వరస్వామి భక్తుఁడని యేర్పడుచున్నది.

శైవవైష్ణవ పురాణావళి నానాధారులు నీకుఁ గరతలామలకనిభము' అని సాతాంతరముకలదు. పాండురంగమాహాస్వ్యమున నీపద్యము పాతభేద లముతో నున్నది.

తెనాలిలో రామలింగేశ్వరస్వామి యాలయమున నొక యు
స్సవవిగ్రహమువీకమమిద నీశ్లోక మున్నది-

శ్లో. శ్రీతెనాలి నగరే వ్యరాజయ

ద్వాపాటి పురరాజువండితః

కుక్షహుసిర శంచమిగురౌ

రామలింగ మునుయోగ్యవాక్యతిమ్.*

రామలింగని యింటిపేరు గాల్లపాటివారని యిదివలకువ్రాసి
నవా రెప్పుడుగాని యాశ్లోకము నునికి నెఱిగినట్లు తెలియరాలేదు.
రామలింగని యింటిపేరు తొల్ల గాల్లపాటివారనుట నీశాసనశ్లోకము
స్థిరపటచుచున్నది. ఉప్పువారాధ్యక్షులలో రామలింగుడు తన యిం
టిపేకడో పేర్కొననేలేదు రామశృష్టుడై పాండ్యంగమాహర్ష్య
మునను బేర్కొనలేదు 'శ్రీ తెనాల్యగ్రహరనిర్ణేతి' అనుమాతనముఁ
జెప్పకొన్నాడు అప్పటికి తెనాలివారిని యింటిపేరు స్థిరపడుకొండ
బచ్చును. అన్నయ సువక్షిణాపణియమున 'దెనాలి' యింటిపేరు
చెప్పకొన్నాడు.

మనుమండల రామభద్రుని చెప్పటచేతను, పల్లిపేరు మొద
లగునవి సరిపోవుటచేతను రామశృష్టుడును, పన్నయను పన్నదమ్ము
లని పుష్టపడినది. ఉప్పుట చరిత్రమందుఁ గానవచ్చు రామ(లింగేశ్వర
స్వామి యిచ్చగివాసు, పాలగుగివారి శిష్యునియు, శ్రైవాచారము
మొదలగునవి సరిపోవుటచేతను, లోకమందుఁ బారంపర్యముగా వచ్చు
చున్న ప్రతీతిఁగూడ నిర్భావా మేర్పడుటచేతను, సుధృటారాధ్య
చరిత్ర కర్తయుగు రామలింగయ్య వైష్ణవమతము పుచ్చుకొని రా
మశృష్టుడై పాండ్యంగ మాహర్ష్యము రిచియించినాడని, వారు
వేటుపుడవులు గారని, సర్తయించుట ప్రమాణదూతము కాదు.

* పదియేండ్లకుముం దీశ్లోకమునుగూర్చి గుంటూరులో శ్రీ మల్లాది సోమయా
జులుగారు వాడుఁ జెప్పిరి. మూడేండ్లకుముందు నేను జూచితిని. ఇప్పటికొకవి
(కుండుమాచి వాగి)కి పోయెను. కుక్ష పం|| ముఖ కుక్ష పంచమిగురువారము స్వా
మికణ్ణపిళ్లగారి పుస్తకమును బట్టిచూడఁగా పరిశదకున్నది.

VIII

పోలికలు.

రామలింగకవియే రామకృష్ణుఁ డయ్యెనుట కింకను మఱి యొక బలవత్తనూనము చూపెనను, పాండ్యులగనూహత్మమున 'శైవైష్ణవసాక్షాత్' నాన్యార్థచనా పట్టిమైక రిమ్మమకి' యని చెప్పి జుటచే నాతఁడో శైవపురాణగ్రంథల రచించి యుండవలె ననియు నేయచ్చటాక ధ్వచరితము వానిలోనిది యగుననియు నను కొంటిను. తొలుతఁ దాను శైవుఁడై యున్నప్పుడు రచించిన యు డ్భటాక ధ్వ చరితము లోని పద్యము లే మార్తీ మార్పిటుండఁ దర్వాత వైష్ణవుని రచించిన భుటికాచలమూహాత్మ్యమున నాతఁడు చేయకొన్నాడు ఇదిగో చూడఁడు:—

సీ. ఆచలమతార్థ కట్టించి మఱికాని, వ్యగ్రములు లేఁ బూరి మేయ నచట
ఆనమలోకనునకు నప్పించి మఱికాని, యిటులు కొద్దియిరుక్కేనె లాన పచట
అంగకర్మ సికి నర్పించి మఱికాని, కొంబల కిగురాకు గొలుక పచట
అంగజాగరికి నర్పించి మఱికాని, చిలుకలు పండ్లు భుజింప పచట

గీ. తక్కువగు జంతువులు శరభుఁ డలఁచికాని
యొచ్చిదర్శనములఁగోని యుంక పచట
నడఁచుట నేయుంగల గుఁతవానినైన
నాయకధ్యుఁబుఁ గొనియాడ నలవి యగునె?

మ హరిఁబెండ్ బుగిపెంచు, సింగమొగి నయ్యటంబు లాడుక గరిక
ఋషిదత్త ఘటిదిధిజాలముల నిల్పు గేకి, చిట్టెల్లలక
గరుణక చిల్లల జాలముల్ దెనుచుఁ గాకంబుల్ నికాశక థి
కరఘాకంబుల పొందిఁ గన్నమొగుచుక గాంక్షి చి తద్భాములక.

గీ. తదిసి మొట్టంబు తేపాడి తానమాడి
డిగ్గియలచెరువలను బూదియ యలఁచు
కాలమునఁ బల్కును శిశ్రియంబకం యజామ
'హే' యటంచును జలపక్షు లెల్లయెడల.

ఉ. ఇదిగూడఁ గ్రొల్పుఁ బికకావకచక్రము శైవధర్మముల్
చేర్చిను నుపన్మనిచు కుకబ్బందము లీశ్వరయోగకాస్త్రముల్

కోమలరీతి కాటకలు గూడి పఠించు వివేదరేఖ

గానుఃకోశిః కాదు సదకంబుగ నత్తుట భృంగబోలెను.

- సీ. అభంగంగానీవానామ్మ లెన్నియొ కాని, తల ధరియింతు రెందలును నడులు
పదినాలుపదగల పాము లెన్నియొ కాని, యందలు నురగోడవారయ్యెను
దానించుచంద్రిఖండంబు లెన్నియొ కాని, యందలు ధరియింతు రన్యతకడని
వివరాశిః బుట్టిన వివములెన్నియొ కాని, యందలు హోహహలాంకగరులు
గీ, గంధగజదైత్యు లెందలో కాని యంద, అరుగజవర్ణపటధారు లైసవారు
కర్మ బంధంబు....., కానికొనకుండ నిద్రింపఁజాలు ఘనులు.

[ఉద్భటచరిత్ర]

- సీ. మొకరికేటలులు మూతి నుట్టెను తేనియన్, కినుదురాని కల్పించి కాని
కోకిలమ్ములు చిగురాకులు గొనకన్, క్రితనమరి కల్పించి కాని
లేబచ్చికర్ గబళింపన్ పరిణమన్, క్రిసీలమూర్తి కల్పించి కాని
ఘోరబికిరియలకుఁ జలుకలు దలఁపన్, క్రిమాధవునకు నల్పించి కాని
గీ, యింతజంతువులను వారి మతిఁ దలంచి, కాని యేకర్తనమానకుఁ బూన ననిన
వారపోవనమాహాత్మ్య మభిమతింప, శునియే నే మొగంబులించినదైన.
మ. పులు లేడున్ మృగకాలకంబుల హారన్ వోపించు నక్కదృశిక
గలభానీకముఁ గాకమన్ మెలగు ఘాతకేసితోఁ బిల్లు లె
లక్మలఁగానున్ కిభికోటి లేఁజలువలన్ లాలించు నుక్కుల్లు ల
స్వలనచ్చాయలనుంచి యగ్నటి యరణ్యానీప్రదేశంబులన్.
క. ఒకచిత్ర మచటి జటిపాఠికి మున్ సంజలను గుంకి లేచి నమాధిక
సకలకనుంఠంబులు తారకమంత్రోచ్చారణాభిరతి మరిఁ జొదలున్.
మ. శుకమన్ పామినుమన్ గుణించు గణించున్ ధర్మ మర్మేతిహా
పకధర్ కాశిక రీతిల్లాను మనవన్ కేషభానువిశే
షకళాకాస్త్ర ముపన్యసించు ఒకమన్ సాత్రాశిపాత్రా
యకనామని నభున్ పఠించు నరతోద్యద్ధితికాచాతురన్.
సీ. నునుగాని దూదిపానపు లెన్నియొకాని, యందలు కయనీకృతాహింసలు
నురలోకవాసినీర్థము లెన్నియొ కాని, యందలు విద్యతీర్థాంబుపడిలు
నీట జనించుమానికము లెన్నియొకాని, యందలు కాస్తభవారయ్యెను
చలికేడివెలుఁగులపాము లెందలోకాని, యందలు నిండుకణాస్తదృశులు

సీ. భగవదాధీశ్వరేంద్రుఁడు కలహాని, యుద్ధమును బుల్లరాజులైక్తియయ్యవారు నారువోసివరేరి నున్నార ధీవు, లక్షగతియందుఁ గాపురం బున్నవారు.

[ఘటికాచలనాహాత్మ్యము] *

ఉద్భటారాధ్య చరిత్రవద్యముల ఛాతుగల వద్యములు పాం
డురంగ మాహాశ్త్రమునగూడ లేకపోలేదు. కాని పాశ్చాత్యులను
రచయితులచే జ్ఞాదురంగ మాహాశ్త్రమున నీనిధముగాఁ బండినవా
టయే యీనదిగు వద్యములు గానరావు. ఈవాదనములన్నియు రామ
లింగజే రామకృష్ణుఁ డయ్యెనను సిద్ధాంతమును నిర్వివాదముగా నెల
కొల్పఁగలవని నానమ్మకము.

ఇంకొక సాధకము.

ఇన్ని సరిపడినను మధ్యటారాధ్యచరిత్ర) రచనాకాలమును, పాంశరంగ మాహాశ్మరచనాకాలమును నొక్కఁపుడుఁపని జీవితపరిమాణమునందుఁ బొందినివిగా నుండినచో నిత నివాదహిల్ల వమ్మయి పోవలసివచ్చేయగును, అదిట్లు లేకుండ వనియుఁ గూతురుచున్నది. ఒక్క నితే రెండువేళ్లను సిద్ధాంతము విద్ధివాదముగా విల్పుచున్నది.

ఉద్భటచరిత్ర) రచనాకాలము.

కొండవీడు దుర్గాధ్యక్షులుగా నున్న వానిండ్ల గోపమూర్తికవి
మూఖ్యోద్యోగియైన యారసేపమూర్తి యుద్ధటారాధ్యచరితము కృతి
గొన్నాడు. అదియెల్ల గృహ్యవశరసేకలోచితమగు. శ్రీకృష్ణదేవ
రాయుడు క్రీ 1515 సం॥ కొండవీడు జయించెను. అగ్రముఖముగా
గృహ్యరాజుగా యేర్పడి కది లోపడినది. రాజులనంగీకరించు సాళు
తిమ్మరసు కొండవీటిపాలనమును దన మేల్ముద్రను వానిండ్ల గోపమూ

* పుటిశాలలనూహాశ్శ్యము తెనాలిరామకృష్ణుని రచితమయిన నది యాతని మకుటనికాలమున (అనునను) పేరులేదు) ఖండోజీరామడను మహాకాష్ఠానినకు గృతియాయబడినది. కాన యందు: గృత్యవతరణిక రాజకృష్ణుని రచనము గాదు. రామకృష్ణుని విషయ ముజేమియు లేదు. అది కలాశతీ ముద్రాక్షరకాలలో 1902 సం. ముద్రితమయ్యెను.

తి కన్పించెను. నాదిండ్ల గోపముఁది ముప్పిఁభామఁడు. గోపముఁది
శ్రీ. 15 17 న దేవముఁది కొకయగహరము నొనఁగెను.

దేవముఁది శ్రీ నాచార వరాయణుడు. ప్రాసారాధ్యుని
వశమువాడగు చంద్రశేఖర వాచంఁడును శిష్యుడు. మఱియు మ
హాద్వాంసుఁడగు లొల్ల లక్ష్మీధరమండిసునకు శిష్యుడు. ఆలక్ష్మీధ
రుడు కటాక్షింపగా శివవంచస్తవి కీరఁడు వ్యాఖ్యాసము రచించెను.
అందు:—

శ్రీ. నాదిండ్ల గోపమువలే దూరజేక చరిధావతా

కృచిచ్చః కృచిస్త్రీ కృచిర్మృత్యు కృచిద్యతః॥

* * * * *

.....యశ్చ దస్త్రీ క మాదా, దధిలమశుపతిం దేవయాతాశ్శవర్య

స్పృహం పీచందిమాశి న్దయతి నరువరః, ప్రింకాకాశ్య కంశ్య॥

(ఈ నురువిగూర్చి శిష్యులారాధ్యచరిత్రము వశతరణిగను
గ్రంథావసానమును సూచించుచున్నది.)

“వచాయం దేవయాతాశ్శవమహిమ స్తవశంధికాన్

లక్ష్మీధర కటాక్షేణ కరుతే నురుతేజసా॥”

దేవముఁది గోపముఁదిచే నగిహారాది సమ్భావముఁ బడసి
ప్రభాక్షుఁడయినపిదపనే యుద్భటచరిత్రము కృతినందియుండును. ఆ
కాల మించుమించుగా శ్రీ 1523 అని తలఁపవచ్చును. దీనిచేఁ జనాలి
రామలింగగవి కృష్ణదేవరాయలసభలో నున్నాడన్న లోకప్రతితి
సదాధారముయి నందీక్షితమగుచున్నది.

‡ పాండురంగమాహాత్మ్య రచనాకాలము.

పాండురంగమాహాత్మ్యము విహారి వేదాద్రిమంత్రి కంఠమ
యినది. ఆ వేదాద్రిమంత్రి కందాళ యవ్వలచార్యుల శిష్యుడు.

‡ శ్రీహనులి రామకృష్ణకవిగారు “రెనాలి కవులు” అనుపేరు 1914 అం
ద్రవర్తిక సంవత్సరాది వేదికలో వ్రాసిన వ్యాసమున పాండురంగమాహాత్మ్య
రచనాకాలమును బక్కఁగా నిర్ణయించితారు, దానిపొరకే ఇక్కడ చూడఁబడినది.

మంగళగురువరాళ కుమారు డగు పెదవంగమూపాలునొద్ద వ్రాయ నకాడు. చిత్రభారత కృతివరితండ్రిపెద్దతల్లిగారును, వై బయింతి విలా సకర్తయగు సారంగతమ్మవీయు, నీ కందాళ యిప్పలాచార్యులకు శిష్యులు. శ్రీ 1543 పరాధన నర్సరమున గండికోట వ భుక్త కందాళ ప్పలాచార్యులకు భూదాన మొనగిన కాననము గలదట. దీనిబట్టి పాండురంగ మాహాత్మ్యరచనాకాల మించుమించుగా శ్రీ 1561, 1560 అగునని తలంపవచ్చును. మఱియు పాండురంగ మాహాత్మ్యమున రా మకృష్ణునిచే

భట్టర చిక్కాచార్యుడు.

తన గురువుగా స్తుతింపబడినాడు. ఈచిక్కా, చారునికీ బ లువు రాంధ్రకవులు శిష్యులయి యుండిరి. చాతుర్వ్యాటకామాహా త్మ్యము, ఆరంధకాననమాహాత్మ్యము మొదలగు ప్రబంధములను రచియించిన లింగమకుంట రామకవి (ఈతడు తెనాలి రామకృష్ణకవి యల్లుడు) యు నాతనినిమ్ము. డగు లింగమకుంట తిమ్మకవియు నీ చిక్కాచార్యులకు శిష్యులు.

క. గురురాజ పట్టభద్రుని, నరిహర క్రిగంగనాయకాంధభవన్ భ

ట్టర చిక్కాచార్యుల మధ్యమం దలంచి యడగులకు పతుర్ గావించుక.

[లింగమకుంట రామకవి.]

నీ. క్రివైష్ణవహీతుండఁ జక్కయభట్ట, శిష్యుడ—[లింగమకుంట తిమ్మకవి]*

మఱియు రామకృష్ణకవులచే గావించినము కృతి గొన్న వాడు కొండ్రాజ తిమ్మరాజుగొడు కగు వేంకటాద్రియు నియూచా ర్యుని శిష్యుడే.

క. క్రివంచకట్టరచి,క్కాచార్య వర్య శిష్య యరులిత కార్య

శ్రామ్యుపర్య గుణ,త్నావల జయలిత ధైర్యయతర్రస్విని!

[రామచకమ కృతివరితంబోధనము.]

* సులక్షణసారకర్త (లింగమకుంట తిమ్మకవి) ఆత్మకవికంటె దర్వాది వాడని కం. పీ. గారు వాఱియుట శాస్త్రమాదికము.

మఱియు వీకామండకకృతివతి, పాండరంగ మాహాశ్మ్యకృతి
వతి యగు విరూపి వేదాద్రిమంత్రినేలిన ప్రభునైన పెకనంగభూపాలు
నగుఁ జెల్లలి కొడుకు. కా. 1505, క్రీ 1564 వ్యభానువత్సరమున
వేంకటరామృష్టకవులచే నా కొంద్రాక తిమ్మరాకకొడు కగు వేంక
టాదిరి కామండకకృతి పండుకొన్నాడు.

మ. రమణీయంబుగ కాలివాహళకత్తంబుల్ గతంనై సహ
స్రమశేషాబుజ నాటునై వెలఁజుగాఁ బొగింపి దెలింగించి రా
ర మహిందిమృయ వేంకటాదిరిభు పేరక వేడ్కఁ గామండకీ
యము పీఠేవేంకటరామ కృష్ణులు వ్యభాన్యబంబునకా తూఢిగాకా.

వీనిఁబట్టిచూడఁగాఁ బాండరంగ మాహాశ్మ్యకృతనాకాలము
క్రీ 1565 ఇంచుమించుగా వగుచని యోక్కనున్నది. అయిగాఁ దె
నాలి రామలింగకవి యించుమించుగా క్రీ 1525 ఉద్భవమౌత్రమున,
మఱి ముప్పదియేడ్లకుఁ బాండరంగమాహాశ్మ్యమును రచించి
యంచునని చెప్పనొప్పుచున్నది. మనకవి తిమ్మఁడగు వడ్డయకవి
సుదక్షిణాపరిగయరచనాకాలము కూడ నిందుకు పోవచ్చుచున్నది. మఱి
పెక్కుమాన్దములచేఁగూడ మన కవివర్యుని కాలమును నిర్ణయింప
వచ్చునగాని యామార్గములు కొంత జ్ఞాంకతిరుగుడుగానుండటచే
తను, ఇప్పుడు చెప్పిన కాలమునకే చేడకవిగానుండుటచేతను విడ
నాడినాఁడను.

కాస్తుకులు.

నేఁ జూచినంతఁజూకఁ గవిస్తుకులలో 'రామలింగకవి'యన్న
పేరే కానవచ్చినది. నడుమఁ దెచ్చిపెట్టుకొన్న రామకృష్ణనామము
ప్రాచీనకాలమునఁ బ్రఖ్యాతము కాలేదు కాఁజాలను! పాండరంగ
మాహాశ్మ్యప్రాధికు ప్రఖ్యాతమైనతర్వాత రామకృష్ణనామముగూడ
రహితకైసినది.

ఉ. రంగుగఁబాండరంగని తెలంగలరంగ రచించి వేడ్కమీ
బుగ భలోత్తులకా వృత్తః గంగొక నొనర్చు పరంగంబు నిలిగి ము

ట్టంగ మెలంగునేరుపుఁ గడంగి చెలంగు నభంగపద్యతో
లింగుని రామలింగ శశలింగకళావిధిగా గణించెదక.

[నాగ్నజి త్రిపరియము-సల్లారి నరసింహకవి.]

క. శృంగార రసాలింగిత, రంగత్కవితా వదీరరంగము పృథమ
త్వంగద్యుజంగ మాంగద, లింగయ్య తెనాలిరామలింగముఁ దలఁచుక.

[వృథుచరిత్రము-పరవ్వతీనామయాజి]

పైవర్ష మాతఁడు లింగధారియనికూడఁ జెప్పమన్నది.

„లింగవాసుని రామలింగకవిని” [నాగ్నపురాణము, రామలింగకవి.]

„రామ, లింగకవి కామభక్తుల లీలఁదలఁచు”

[అభ్యాశ్చరాశాఢాగము, శరభక కవి.]

„భీమకవి రామలింగకవి” [చంద్రరేఖావిలాసము, జగ్గక.]

ఇబంధరత్నావళిలో తెనాలి రామలింగకవి కృతులు కందర్ప
కేసువిలాసము, హరిలీలావిలాసము నను వానినుండి కొన్నిపద్యము
లుద్ధరి పఁ బడినవి. వానిఁగూర్చి ముందఁ దెలుపుదును. అందును
రామలింగనామమే యున్నది. మఱియు నీచాటుపద్య మున్నది-

ఉ. లింగవిషిద్ధుఁ గల్వల చెలింగని మేళకకంఠుఁడు వికా
లింగనిఁ సంగతారి లవలింగని కర్ణమదూషిత స్మృతా
లింగనిఁ గృష్ణచేతిని హలింగని నీలకచక విధాత్మనా
లింగని రామలింగకవి లింగనికీర్తనాపించు చిక్కులక.

అపవిత్రవి మొదలగువారు మఱియుఁ బెక్కురు రామలింగదనియే
పేర్కొనిరి అయినను ఆతని యొక్కఁడగు లింగమకుంట రామకవియు,
మరుమఁడగు రామభద్రకవియు రామకృష్ణరామమును పేర్కొనిరి.

చతుర్వాటికామాహాత్యము, అనంద కానన మాహాత్యము
నను కృతులఁగా:-

సీ. శిరామనేవాప్రసిద్ధుఁ గాశ్యపగోత్రుఁ, శుభదకాత్యాయనమాతృపాత్రు
లలితచాగుఁ గాశ్యయంత్రుని గోప, నకును దాహిత్రుఁ స్వకవిపాత్రు
తిరుమలఁతాగర్భవరవార్ధి శూణ్యంబు, ధన్యాత్ము లక్ష్మవృధానత్రు
నిజపాలకజనకనిష్ఠాగరిష్ఠ రామసచిశుభ రామసపథుర్ము

గీ, రామకృష్ణాఖ్యజాతరః లోకటవిభవః, కుక్లయజురభయఃఁ చేర సూరిమాచ
యానుజానిఁ దిమ్యధీవిధి కగ్రజాతు, నవఘ్న లింగమకుంట రామాద్య కత్తు. *

ఇట్లు అల్లుడగు రామకవియుఁ బూర్వోదాహృతపద్యమున
మనుచుఁడిగు రామభద్రకవియు, రామకృష్ణరామము పేర్కొనుటకు
వారు వైష్ణవశుభముం దెక్కువగా నభినివేశము గల్గవారిగుట కారణ
ము గానచ్చును. వారి వైష్ణవమతాభినివేశ మాయాగ్రంథములఁ
జూడవచ్చును.

మఱికొన్నికృతులు.

తెనాలి రామలింగకృతులు మఱిరెండు తెలియవచ్చుచు
న్నవి. వానిపేర్లు కందర్పకేతువీరాసము, హరిలీలావీరాసము. ఆప్రబం
ధము లిప్పుడు గానరావుగాని, వానినుండి కొన్ని పద్యములు (పబంధ
రత్నావళిలో నుద్ధృతములయినవి. వానినా గ్రంథమునఁ జూడఁదగును.
ఇవిగాక పాంచురంగ విజయమున మఱియేనూ అని యీకవికృతు
లున్నట్లు కొందఱు పేర్కొంచుచుగాని వానివిషయము నమ్మఁదగి
నది కాదు.

కథలు.

తెనాలి రామలింగవి కథలని దక్షిణ హిందూదేశములఁ బ్ర
ఖ్యాతికిఁగ్గి పెక్కుగథలున్నవి. వానిగూర్చి మనమేమియుఁ తెప్పఁ
జాలము. ఆతఁడు హాస్యచతురుడై యుండవచ్చును. నిజముగాఁ గొ
న్నికథ లాతనికి నంబంధించినవే కావచ్చును. లోకులు మఱియు ననే
కాద్భుతకథ లాతనికిలకుఁ దగిలించియు నుండురు. పెక్కుగథలు శ్రీకృ

* ఆనందకావక నాహాస్యములో 'నిజశాలకజనక' అనుచోట "నిజజనకా
గ్రజ" అనియున్నది. దీనిచే కారకు రుపేంద్రతండ్రికిఁ దత్తుఁ దమ్మివని తెలియన
గును. లింగమకుంట రామకవి తెనాలి రామకృష్ణకవిఅల్లుడని లింగమకుంటరా
మెల్లరు నేటికిని తెప్పచున్నారు. నేడు లింగమకుంటవాఁ యల్లురగు శ్రీ కొండ
వెంకటకృష్ణా పంతులుగారిపల్ల తొల్ల నిది విని తర్వాత లింగమకుంటలో వివా
దించి రామకవికృతుల నుపాదించి యుండునుకాచి నేనిది తథ్యమని నమ్మితిని.

వ్వదేవరాజుల గోష్ఠిలో జరిగినవిగా వివచిస్తున్నాను. రామలింగుడు రా
యల సమకాలమువాడే. కావున నవి సంభాష్యములు గావచ్చును.
చాటుపద్యముని మాదరిలో నేనాతని కథలకు సంబంధించిన చాటు
ధారల గొన్నిటిని తేల్చినాడను. కొత్తకొక్కటి యిక్కడ చూపు
చున్నాడను.

క. ఓయమ్మలా! మంయ, వేయేల మకారకొమ్ము వివకవిగానికొ
వా యెత్తకుండఁ జేసిన, వా యెత్తడు రామరాజుపరుడేమిట.

అతియ రామరాయనికి వాయురోగము వచ్చెనట! అంతపు
రస్త్రిబారికి నెందులనిప్పింప దంటాలు పడుచుండగా రామలింగు
డొద్యమును జెప్పినాడట. మకారకొమ్ము వివకవిగా, తనగా మూ
ర్తికవి. అతని వాయి=కోరు, ఎత్తకుండఁ జేసినచో రామరాజులకు
వాయి=వాయురోగము, తలచూపదని పద్యార్థము. మూర్తికవి వివ
కవిత్వవయోగముచే రాయలకు రోగమువచ్చెనని స్త్రీయ నమ్మించి
యాయని యువోగపైభవము నూడగొట్టెనుట కెత్తిన యెత్తు
గాఁజూపెనట!

ఇకఁ గవివిషయమును విడిచి ప్రస్తుతగ్రంథమును గైకొందు
ను. శైవారాధ్యులలో నొక్కఁడయిన యుద్యటారాధ్యుల చరిత్ర
మిందు వర్ణితమయినది.

ఉద్యటుడు.

పాల్కురికి సోమనాథకవి రచించిన బసవపురాణములో
సప్తమాతానమన నీయుద్యటుని చరిత్రము వర్ణితమైనది. ఆతడనే
మనకవి ప్రవచించి ప్రబంధముచేసినాడు తెలుగున మల్లికార్జున
పండితారాధ్యుడను, నన్నిచోడుడను నుద్యటుని స్తుతించిరి.

క. శాలిలా సువరచా, స్థిరనిరుపమభక్తిఁ దగ్గుదేహమతోడగా
మరుచిరవిజయమున నీపురమున కుద్యటుడు కీర్తిఁ బోవఁడె రుద్రా!

[ఆపక కప్తారము.]

క. క్రమమున నుద్భటుడు గవి, త్వము మెలయఁ గుహరసంభవము, పాలం

కారము, గూఢపస్తమయ కావ్యముగా హరు(ర?)ల, చెప్పి హరుమెప్పించెకా.

[కుహరసంభవము.]

వయవద్యములఁబట్టి యుద్భటుడు హరలీల, కుమారసంభవము, అలంకారగ్రంథము (కావ్యాలంకారసంగ్రహము) రచించినాడని తెలియ నగుచున్నది. ఇందు గావ్యాలంకారసంగ్రహ మొకటితక్కువ దక్కిన విషయము కావరాకున్నది. అతని కుమారసంభవమునుండి కొందఱు అలంకారికులు కొన్నిశ్లోకముల నుద్ధరించిరి. * ఉద్భటుడు కాశ్మీర రాజగు జయచునిసభలో విద్యావతిగా నుండెనని (క్రీ. 779 నుండి 813 వఱకు) రాజతరంగిణిలో నున్నది.

అంధగోపు లీతని శివకపులలోఁ బేర్కొనుట మన కథానాయకు డీతఁడే యనుటకు సాధకముగాని యీకథలో నాగ్రంథముల స్మరణము లేకపోవుట యు. గా. ముసరివడకపోవుటయుఁ గొంత బాధకమగుచున్నది. ఈప్రబంధమున నుద్భటుడు ముంజభోజునికి శైవదీక్ష మొనగిన గురువుగాఁ జెప్పఁబడినాడు. ముంజభోజుడు దశమశతాబ్దివాఁడు. ఉద్భటుని గ్రంథము లీభోజుని కింకను బూర్వకాలముననే వ్రాసెనని. ఈయంభటారాధ్యచరిత్రలో ముంజభోజుని పేరున్నను దీని కాకరమయిన జనవపురాణమున భోజుడనిమాత్రమేయున్నది. ఇతఁడు భోజులున్నాడుగాన యీతఁ డాకాలమువాఁ డయినను గావచ్చును. ముంజభోజుడనట రామలింగకవి స్వకల్పితముగాన యది యాశ్రమాదులలోఁ జేయఁ జచ్చును. ముదిగొండవారిని యిప్పు డాంధ్రదేశమునఁ బ్రఖ్యాతులుగా నున్న యారాధ్యత్రాహ్మణుల కీయంభటారాధ్యుడు మూలపురుషు

* పన్నిరోదని కుహరసంభవము పీఠికామాకుడు.

XVIII

డని యీవ్రీజంధనుండుఁ గలడు. ఆయుధ్యునిదగ్గఁజనుండి ముని
 గొండవారికంత్రకమముగూడఁ గొంతగ్రంథాంతమున గానవచ్చుచు
 న్నది. ఈవంశ క్రమము పాల్కురికి సోమనాథుని గ్రంథమునఁ గాన
 రాదు.* కర్ణాటభావలోఁగూడ సుదృఢ చరిత్రములు గలవు. సోమ
 రాజుకవి బసవాంకవి యనువారిద్దఱు వానిని రచించిరి. పాల్కురికి
 సోమనాథుడు కుమారపాలఘోరరునిదిగాఁ జెప్పినకథనే కర్ణాటకకవు
 లుదృఢునికథగాఁ జెప్పిరి. ఆకర్ణాటకకవులకంటె మనసోమనాథుఁడు
 ...రునఁడు. కుమారపాలున కుదృఢదేవుఁ డని నామాంతరముగా నా
 యుదృఢదేవచరిత్ర పీఠికలో శ్రీశ్యామాచార్యులుగారు వ్రాసిరి అది
 యెట్లా? మల్లికార్జున పండితారాధ్యుఁడు సోమనాథుఁడు, వారి నిర్వ
 రను వేర్వేరుగాఁ జేర్చొసరి. కుమారపాలుని చరిత్రమున నాతని కా
 నామాంతర మున్నట్టు చెప్పరయిరి. పాల్కురికి సోమనకథ చొప్పున
 రచింపఁబడిన యీయుదృఢారాధ్యచరిత్రమునకును, నాకర్ణాటకవం
 థములకును నేనియు సంబంధమును గానరాదు.

* చంద్రశేఖరగురునిపలుకు నావంశక్రమమున్నది. ఈచంద్రశేఖరుఁడే దేవ
 యమంతి గురుఁడగునని నేననుకొనుచున్నాను.

విజ్ఞప్తి

కీమదుద్భటారాధ్యచరిత్ర మనెడియాపవిత్రిగ్రంథము తెనాలి రామ లింగమహాకవి రచించె నని మాకంజే మున్నగువారిజలన వినియుండి యీచరిత్రము మామూలపురుషునిదివ్యతారిత్రక మగుట నే నీగ్రంథసంపాదనమునకై భగీరథ ప్రయత్నము లొనర్పితిని గాని “కప్టఃఫలేనహిపువర్షవతాంవిధతై” అనుకాళిదా సోక్తి ననుసరించి గ్రంథసంపాదనా మానయునిందు వినింపక గ్రంథమును సంపా దించి ప్రికటింపఁగలభాగ్యము కలిగినందులకుఁ గలిగిననాసంతోషము నిండుక వివింపఁదలంచి మనవిఁజేసికొనుచున్నవాఁడను.

ప్రచీనమమున నీచరిత్రము నైజాంతుండలమునుండి సంపాదించి నాకొ సంగివారు మన్మిగులిను వేములపల్లిగ్రామాదవాస్తవ్యులను అగు ములుగు నుబ్బి హ్యణ్యకాస్త్రిగారు. పీఠాసంగివతాళిచిత్రగ్రంథము శిధిలాశ్ఠనంది మఱియొకప్రతి యుండినఁగాని వ్రాయుటకు పలనుపడనిస్థితిలోఁ బ్రత్యంతర మొసంగినవారు అస్మ ద్యంతమాక్తికాయనూసులును విద్యద్వరేణ్యులును తాడికొండవాస్తవ్యులనగు బ్రా మునిగొండ నాగలింగకాస్త్రిగారు. ఈరెండవప్రతియందు 1, 3 అష్టాశము లొకింత శిధిలమైయున్నవి. ద్వితీయాశ్వాస మనలే లేను. ఈ 1, 2 చీకటులసంప్ర తింపులోఁ గొఱతవడినపద్యభాగము లట్లనేయుంచి లభించినంతవఱ కున్ననున్నటు నొకచీకటి నెత్తివ్రాసెడిది. తదుపరి: నే నిద్దానిసంస్కరణ మెట్లు ననుకూరిండునని విచారించుచున్నెడ నుభయకాస్త్రియులు భోగేశ్వరస్వత్యురభ్యావాదిగ్రంథ రచయితలును పెడనవాస్తవ్యులనగు బ్రా మునిగొండ మన్మిక్తానకాస్త్రిగారు లేఖక ప్రమాదముల నవరించి లాఠభాగములఁ జాలవలకుఁ బూరించి దహించెనీరి. అనంత రము దీనిముదిరింపింపుప్రయత్నములో నే నున్నసంగతిని విని సదస్యచీకటికాధి పతులైన మహారాజరాజకీర్తి రాజా వాసిరెడ్డి కీర్తిగుర్తాసదాశివేశ్వరప్రసాద్ బహదర్ జయంతిపురంరాజాగారు గరువంశము నకు మూలకందమైన నీయద్భటారాధ్యచరిత్రము నశ్యంతగౌరవభావముతోఁ దమపత్రికయందుఁ బ్రకటింప నున్య క్తులైయుండ నింతలో భాగ్యవశమున మామూల్యులసంస్థానమును దర్శింపవచ్చిన నుప్రసిద్ధవిద్యర్థునిపదరేణ్యులును మన్మిత్తులనగు బ్రా వేటూరి ప్రభాకరకాస్త్రి గారు ఈయుద్భటచరిత్రమును జూచి తెనాలి రామలింగనికవిత్వమాటఁ గనుంగుడు సంతసించి పురారసగ్రంథములనిన పహానోత్సాహపడులగు కాస్త్రిగారు మాప్రార్థన ముపై గ్రంథపరిష్కారమున కిశ్యుకొని చక్కగఁ బరిశోధించి కనిపూదయ

మెటింగినంతమట్టు పూరణముల నెంపకొంచి మఱింతపెట్టుగుపెట్టుటయతాక
పాంతురంగమాచార్యుడికృతులు రచించినరామకృష్ణుడే రామలింగకవి అని
సిద్ధాంతీకరించుచువులపైసపీఠిక వ్రాసియొసంగిరి. నా కీ గ్రంథగంపాదనముఁకుఁ
దోహ్వాటుగావించిన బ్ర॥ ముఱుసు ముద్రహృణ్యకాస్త్రిగారికిని బ్ర॥ ముదిగొండ నాగ
లింగకాస్త్రిలవారికిని సంస్కరించి ప్రకటనాశక్తులైన మొనర్చిన బ్ర॥ మల్లంపల్లి
ముల్లికార్జునకాస్త్రిగారికిని బ్ర॥ జేటూరి ప్రభాకరకాస్త్రిగారికిని గృహతాధిపతిన
శతంబు లర్పించుచున్నవాడను.

ఈచరిత్రమును తమనరవ్యతీతకయందుఁ బ్రకటింపించి నా కీ గ్రంథ
మును ముద్రింపించియొసంగిన మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ కాళా వాళిరెడ్డి శ్రీధర్వాసకా
శివశర్మప్రసాద్ బహదర్ గారు ఇతోధికసర్వైశ్వర్యవిరాజమానులై శంకాభివృద్ధి
నొంది అలరుటకు నప్రదుపాస్కరింపమగుట్లు నాయుమామహేశ్వరతత్త్వమును బ్రా
ర్థించుచున్నవాడను.

ఏమహానభావులకడనైన నీయొద్భటారాధ్యచరిత్ర ముండి దయచేసిరేని
తక్కుంగలరాసముల ద్వితీయముద్రణమున సవరించి వారికి ముద్రితప్రతుల నొసంగి
కృతార్థుడ నయ్యెదను.

బుధజనవిశ్లేషుడు.

ముక్త్యాల.

ముదిగొండ బహువయ్యకాస్త్రి.

శ్రీ ఉద్భటారాధ్య చరిత్రము.

ప్రథమాశ్వాసము.

కా. ... పాదాంభోజః ఉద్భాతృవి
...
ద్వావిశ్వాంతుడు చంద్రశేఖరుఁడు నిత్యశ్రీయుతుం జేయు భ
ద్రావాసుం ఉగుమరదేచక్షుః నిత్యశ్రీయుతుం జేయుతఁ.) 1

మ. ...
...
గ్ధమరుద్భుక్ష్మణరత్నదీప్తిలహరిః క్తాంగిగండసరే
ఖ మృగాత్మ్యంతరదత్తనూతనః ఖాంకం బంధు నంకించునా
హిమశైలాత్మజ ... 2

ఉ. ... జామణికాంతి చర్మి ని
...
త్యాకరత్నగైరికమహాద్యుతిః బొల్పుననీలశైలముం
దీక్షానుమేను మేటిజగత్తీధరధారి మరా ... 3

ఉ. అంచితపక్షపాతగతిః సారయః గూరుట గల్గి కాదా
...
చంచలశేఖరి హంసిక్రియః జూరునిజాననవద్యమిందుఁ గీ
డించ సుఖించుచో ...
... శంఖగ.నన్నయమంతిరీదేచనికా.

సీ. సజలవలాహకశ్యామమోహనమూర్తి భద్రాకాలిక శేఖరిపర్య మొసగ
...
వీరరసాం ...
... లంబులు, శైలతూవు నమృతంపుఁగలిమిఁ బోల్పుఁ
దరశదంష్ట్రాధాశ్శక్త్యంబులును భూషణపరిభాంకురము లున్నతిఁ దరిర్పుఁ

- గీ, గాంపటి
- ... కీర్తిరశరభమూర్తి, పోమ నూరన్నధీమణిఁజేచమంతి. 5
- చ. అమృతకరావతంసుతలఁజుండలియేటిజలంబుఁ గోలి తుం
డము గొ
- యుగ్మవి
భ్రమము వహించుహస్తిముఖుఁ బూర్వదన చేసెద నిష్పసిధికిఁ. 6
- ఉ. అధ్యక్షకర్మకాలసమంచితు మాచనపద్మకీర్తి
ఉద్భవ
- జిగ్
సాధ్యమభావు మన్మథుఁ బ్రసన్న భజించెద వైలనాహ్యయుగ్మ. 7
- మ. కలకాంధోనిధియాఁడుబిడ్డ శశికిం బాఠాబుతోబుట్టు ..
... ..
- నిరతైశ్వర్యం బహ్వంబుగా
నలఘుపాశ్రయ మారయన్నవిభు దేచామాత్యు నిష్కలమృత. 8
- సీ. సింహ
- భోజ, సైంధవీకృత మదఁసాహస
వీరియసభీకృతమనఁసిరియదపాండురికిం, నరసీకృతాంభోజజాతన (సన)
-
- గీ, గణిత మజిమయవీణావీతరంకిరి (శ్రీ)
యా సమాక్ష్మిచబ్బిపృష్ఠాంతరంగ, శారదాదేవి మతిఁ గృతైశ్వర్యన కొనఁగు.
- శా. సంసారావ్యాపినిధుఁబోతము బగత్సంబోధదీపాంతురుక
కంసారాతిపదాజ్ఞబంధరము సాక్షాత్పద్మగర్భుక బుధో
త్తంసంబుక (త్రుతినంకరోద్దళనపాఞ్శరక్షదక్రియా
హంసంబుక బరిశీలనస్మృతిరనుక బాహుక బ్రహ్మసింహుక. 10
- క. కీర్తిరామాయణదుద్ధాంభోరాశిసుధామయాలు బుధవినయగుణో(జా)
దాదాన నభుమత్కారణ, వారణసిపుఁ బ్రస్తుతింతు బాల్మీకిమునిక. 11
- ఉ. గాంధీకసమృతప్రతిభఁ గాంచి రసజ్ఞత మించి యాదిమ
గ్నింధము లుగ్గడించి ఘణిరాట్పరికల్పితకామ్రపీధికి
బంధువు వైసత్కలులఁ బూర్వదన చేసెద దుష్ప్రబంధసం
బంధమహాంధకారభ్రామగభీదనకోమచర్చిక. 12

వ. అని యిట్లదేవతాప్రార్థనంబును, విశిష్టసత్కవికి నైనంబును బరిఘటించి యొక్క
ప్రసిద్ధప్రబంధచనాకామూహంబు మనంబునఁ బెరింగొని యాంశుశవన
రంబున.

13

సీ. మహితమూలస్థానముక్తికాష్టనశిరస్థులచంద్రిచంద్రికాధర్మమంబు
చెదలువాటిపురఃకీర్తనఘోషహఘజా. స్తంభరక్షణవిధానంభృతంబా
వేదఃపఠముఖతదాంగోదితపద్మసాగంధికగంధపాణింధమంబు
రాజబింబాననాఠరాజితగాంధర్వమాధురీసాసురీతీధరంబు

గీ. కరటికటనిర్దళద్రావణిగవళిక, మగ్గియతనస్పృష్టిజంబాలితాభి
లాపనీపాలమందిరఃప్రాంగణంబు, గురుసమృద్ధులనయిదోడు యిదోడు. 14

మ. పరఃగఢ వారిధివేష్టితాభిలమహీభాగంబునఁ రెడ్డిభూ
చగసింహాననమై శుభాయతనమై యిట్టిల్లతత్పట్టణం
బురుబాహుబలసంపదం బెనుచు భద్రోద్భవ్యగి నాచెడ్డగో
పరసాధీశుఁ డశేషబంధుకుముదఃప్రాళయధామాకృతిఁ.

15

సీ. భూధురంధరభావమున భోగిపతి యయ్యు, విప్రనరాసక్తి యిట్టి
వరవిక్రమప్రాధి యనసింహుఁ డయ్యు నె. పురుహిరణ్యకశిపుఃస్ఫుగంబ గాంచి
దివ్యభోగవ్యాప్తి యదేవతావిభుఁ డయ్యు, బలపోషణభ్యాతిఁ యిట్టి
ప్రచురకారణ్యసంపద రాఘవుం డయ్యు, శివగర్భపాలనస్థితి పహించి

గీ. బాణబాణాసనస్ఫూర్తి యిట్టి డయ్యు
నవ్యపాంచాలలక్షణోన్నతి పహించి
జలధివలయిత వసుమతీస్థలమునందుఁ
గొమరు దీపించు నాచెడ్డగోపవిభుఁడు.

16

సీ. దగహనచంద్రికాంధాశభశ్యంబులు, భుజగేంద్రకాంతాకంపాలములకు
తారహారచ్చటాంధాగధగ్యంబులు, చారణకామినీస్తనములకును
సంపుల్లమల్లికాచాకచక్రంబులు, గంధర్వమదవతీకబరికలకు
జవచందనారేపఁగై గదిగ్యంబులు, దివిఃస్థితంబినిదేహములకు

గీ. ధవళధామనుధాకారఃపాపజీర
దరనుధావారినిధినుధాంధాకరీంద్ర
సాంద్రితరకాంతివిభ్రమంగతములు
తిమ్మవిభ్రుగోపమంతిస్థితీర్తిరుచులు.

17

- సీ. కరవాలకామారి • కరివధూనయనక, జ్వలము హాలహాలభోజనము గాఁగ
ప్రచురదానాబాధారాపద్మ కర్ణిహ, న్తంబులు పరనిర్భజములు గాఁగ
అకలంకమతిమరాళికిఁ జతుశ్చుగ్రితివీధి, సాంద్రపయఃపూర్ణసరసి గాఁగ
గుణమాక్రీకములకుఁ • గోవిదశుగ్రితిసీమ, లకుటిలగుప్తిః • టకలు గాఁగ
- గీ. భూమి సప్తాణ్ణపీన ప్రశీమనోజ్ఞ. సగ్వసగ్వంసహాపూర్ణచంద్రినదన
రాణివాసంబు గా ఖ్యాతి • రాసి కెక్కె, గురుయశోహరి నాదెడ్లగోపకారి.
- సీ. ఆరిపురజయలక్ష్మి • హరుని బోలెనె కాని, తగులండు విషధరత్నంబు నింత
సంపూర్ణరకాంతిఁ • జంద్రిఁ బోలెనెకాని, దోమకరోన్నతిదోరలఁ డెందు
నిజభుజాపలరేఖ • విజయుఁ బోలెనె కాని, భీమాన్నతన్నూర్తిఁ • డెరుగనీండు
గాంభీర్యమనఁ బాలకడలిఁ బోలెనె కాని, భంగసాంగత్యంబుఁ • బట్టఁ డధి
- గీ. నఖిలదుగ్మంత్రివదనముద్రానతారుఁ
దాతృప్రంకజహిణీహరికారి
కీర్తి గంగావతిత్రంక్షితితలండు
గుణహరున్మంత్రి నాదెడ్ల • గోపమంత్రి.
- 19
- ఉ. ఆహునకాశలప్రహసితార్జునతల్ సముదీగ్ధైగ్ధ్యరే
ఖాశ్శుతమేరుసారత మహాదృశుఁ డై గుణార్జితేభర
క్షోహరుఁ డై చెలంగునల)గోపనమంత్రికి రాజకార్య ని
ర్యాహుఁ డూరదేవసచిఁపప్రపరుండు పరిర్పు నుర్వరక.
- 20
- సీ. తనదానవిభసంబు • ధనదానవద్యవి, కాణవప్రకిరియఁ • జౌక చుట
తనవచశ్చుద్ధి కాంతనవపాత్రాదులం, తటివారలకు నదృశుతం బొనర్చు
తనమూర్తి చూచినంతత మూర్ధములు పంచి, దగ్నితారాతిబృంధములు దలఁక
తనమనస్థితి పురాతనమహామునిమ్మగ్య, మగుకోభుత త్త్వంబుఁ • దగిలి పగిల
- గీ. పగిలుల డై యొప్పు నాదెడ్లభవ్యంశ, దీపతిమ్మప్రధానేంద్రిగోపనచిప
రాజ్యసంరక్షణాక్రియాఁరథబుద్ధి, గోచరం డూరయన్నయఁ • దేవమంత్రి.
- 21
- వ. ఇల్లు మహానీయమునీమిమనకవలదివాకరుండును, పివిధపిరోధిహృదయభీకరుం
డును, నసనాగ్రిజాగ్రిదశేష విద్యాసందర్భండును, నభంగురపగ్రితాపద్మగర్భం
డును, పుష్కరపిఠాగ్రానవిజిలసముద్రుండును, విశుద్ధపావిత్రపిఠాగ్రతవీరభిద్యుం
డును, సునిపకచన్లోసననచైత్రండును, గాంధీన్యగోతుండును, సన్నతనఘ
న్నపిహాభోగసంకల్పిండుండును, నిబిడభుజాబలవిడంబితకుమారుండును, గృహ్య

మాంచికాప్రమారుండును, కాశ్యతైశ్వర్యపురకాసమండును నగునాచీధానపర
మేశ్వరుం డొక్కవాడు. 22

మ కవులు బాతకులు బ్రధానులు సుగ్రీవ, న్యూర్ పురాణజ్ఞులు
వివిధార్థల సఖులు బురోహితులు మన్వీషాః లు జోన్మ్యులు
ధవకాక్షు ల్లోలునంగ నిండుకొలువై డైవారుహ్నంబుతో
ననధానంబు న నుండి శలకకథావాసక్తి భాసిల్లుచున్. 23

నీ. కాండివ్యమరిరాజుమండలేశ్వరపశ, పాధోధననుధాభానుమూర్తి
బాలగుమ్మలేశపటపయోజవ్యయా, ధ్యానధారణసముదాత్త చిత్తు
మానితాయాతయామానామభాకి, విప్రులమహామహేశ్వరవేది
రామేశ్వరస్వామిరమణీయకరుణాపి, శేషహిరివిలసిరసమగి

గీ, సహజసాహిత్యమాధురీయముతాశ్వు
లక్కమాంబకు ఘనయశోలక్ష్మి నెలయు
రామధీమణికిని బుత్తరి రామలింగ
నామవిఖ్యాతుఁ గాశ్యనిశ్చయధురీణు. 24

ప. నన్ను సబహుమానముగా రావించి సమున్నతాననంబునఁ గూర్పుండ నియ
మించి కర్పూరతాంబూలంబు జాంబూనదపాలింబున నొసంగి తారహరింగు
ఓయకంకణకర్ణభూషణబట్టమాజిష్టాదివిశిష్టపిస్తారపస్తు వ్రదానపుర స్వరంబుగా
నిల్లనియె. 25

చ. విలపదయాతయామబహువేదవివేకపవిత్రభావనం
కలికము లైనవాక్యములఁ గావ్యముఁ శైష్యుఁగ నేర్తు వాదికా
ప్రస్థలకవితానిగుంభనసత్తిమున్నతిఁ గాంచినవాడ వాడు నీ
వలఘుపచోవిలాసనుగుణాకర రామయలింగనక్కపి. 26

మ. భవపాశతుగ్రిటనక్షమంబు లగునాఘాఘాతుగాథాపలుల్
చెవులారన్ వినుచుండు నెవ్వఁ డతఁ డీక్షింపన్ మహాభాగుఁ డ
ట్లపుటన్ మామకబుద్ధి యెల్లపుడు దీప్తవైభవకాప్రాప్తసం
భవసాంద్రావృతసేనఁ దృప్తిఁ గనుచున్ భాసిల్లు నిస్తంధ్ర మై. 27

గీ. హరునికంటెను దద్భక్తు లధికు లక్షచు, వేదవేదలు విసరింతు విందు మెపుడుఁ
గాన తద్భక్తసత్కాఘ్యాత మైన, భవ్యచరితంబు వినువారు పాజ్ఞానములు.

క. హాభక్తులఁదు నుద్భట, గురు డధికుఁడు త్రవ్వసిద్ధిగుణమణిగణవి
స్ఫురణాభిరామమును నీ, స రచింపుము కావ్య మొకటి వర్ణన కక్కన్. 28

- మ. అని పొత్తింబికజేచధీమణికి నింపైవాప్తియుం గీర్తిభే
 లనయున్ భాగ్యసమ్మన్దియున్ జయముం దుల్యమన్నున్ది నర్తిల్ల న
 జ్జనతాత్మతరీతి నాంధ్ర గుగ్గళి సాపథ్యైక బల్కితిన్
 విమరీభరితోద్భటస్ఫుటక శాఖాభ్యాసతాస్యమున్. 80
- న. ఇమ్మహాపాదాంధమునకు మంగళాచరణంబుగాఁ గృతీశ్వరునంతావతారంబభి
 వర్ణించెద. 81

—◆— కృతిపతిసంశావతారవర్ణనము. —◆—

- ఉ. ధన్యవివేకశాలి పృథుఃపథపృథుపాదపయోజయుగ్మమా
 స్థన్యమనోన్విరేపతి • పౌధనచూపరిభూతపండితం
 మన్యఁడు మాన్యకీర్తినిధి • మన్యవిమారుడు వైవయవ్యైకం
 డిన్యమహామనీంద్రిఁడు మునీషికులగిరి యొప్పు నెప్పుడున్. 82
- క. ఆవిర్భావము నొందె దత్తులమునం • దత్తుద్రీక్షిర్ద్రాశ్వుర
 ద్యావాభృథ్యైకాకుఁ డీశపదపద్మధ్యానసంధానవి
 ద్యావిశ్రాంతిఁడు సత్కృపాభరితకాంతస్వాంతుఁ మూరాగిహా
 రావాసుండు పెదన్నమంతిమణి కొమ్మూబామనోభక్త యై. 83
- క. ఆజంపతులకుఁ గలిగిరి, భూజనకల్పదుర్మములు • పురహరపూజా
 ప్రాజ్ఞులైలమఁదియుఁ, జేకోనిధి తిప్పవిభుఁడు • జేచపృథుఁడున్. 84
- క. వారలలోఁ గవిజనమం, దారుఁ దుదారుండు కీర్తిభగధరితశా
 వారణదంతాచలుఁ డగ,ధీరుఁడు ధీరుచిరమూర్తి • తిప్పన నెలయున్. 85
- గీ. చెప్పఁ జెల్లింబు శీరియూరతిప్పమంతి, యథలకు ధారవోయుటకభిలషదులు
 నెచ్చపెట్టంగ నీక్షించిస్త్యుభకేతుఁ, డభ్రనది నాచికోనియుండునాత్మమాలి.
- చ. బిసరుహవత్రినేత్ర యగుఁపేరమకున్ బ్రతివాసరాశ్చిత్ర
 పృసపశిలీముఖారిపదృష్టద్యుయుగం డగుతిప్పమంతికిన్
 మన్మథయశోపిభూషితన, మస్తదికావదమండు నిగ్ధరేం
 దృసముఁడు సంభవించె జితృతామసుఁ డన్నవిభుఁడు సొంపునన్. 87
- సీ. సింహకాసుతుడంద్రైఁ • జిక్కి నొవ్వనినాటి, సంపూర్ణాత్మామాఁచంద్రికాంతి
 పెలుచఁ గన్యపుఁగొండ • గలఁచి యాడనినాటి, తీరవారాశిగంధీరగుణము
 దారుణతరపజిఁధార యంటనినాటి, దైవతాహార్యంబుఁడైవ్యమహిమ
 విత్తధైర్యకరాఁమాతిఁ దలంకనినాటి, పద్మగర్భవిపరీతిఁభాభరంబు

గీ, సత్యభామాధిపతిచేతఁ • జలన మొంది, బలిమి దిలచునినాటికల్పద్రుమలు
వితిరణములు దవకుండు నెలయు నెలయు, నూరయన్నప్రధానకంఠీరవుండు. 38

చ. హిమగిరిధార్యుఁ డన్నవిభుఁ డేశ్వరపెగ్గడమల్లనార్యుగా
రమకుఁ గుమారి యై రమకు • నమ్ముతనంపద సాటియై మనో
రమకులయుగ్మహారమయి • పౌఢి నహించినకృష్ణమాంబ నె
య్యమున నరించి మించె శివుఁ • డనిసితత్వ వరియించుకైవడికొ. 39

సీ. సర్వసర్వసహృదుర్వాతరభార, నిర్వాపకభుజుండు • పర్యతయ్య
నీలకంధరహిమఃనాశీకరిపుహార, కైలాసనిభకీర్తి • యైలమంతి
శ్రీచంద్ర శేఖరఃపాచయమేంద్రినీ, నాచారుతలబుద్ధి • దేవమంతి
కుండలిమండలాఃకుండదోగ్ధాని, మండలాహృతస్వరి • కొండకొరి

గీ, యనఁగఁ గడిగిరి సత్పుత్రుఁ • లన్ననార్య, భార్యకృష్ణాంబకు నత్యభాగ్యనిధికఁ
బ్రహ్మతాపాలకొటిరఃమణిమయూఃఖ, రాజనీరాజితాంఘ్రినీశరజా లగుచు. 40

క. భూభాగజంభధేదను, నాభాగదిలీపతుల్యుఁడనవరమాన్య
శ్రీధరితు నూరచర్యతుఁ, బ్రాభవనిధిఁ బ్రస్తుతింతుఁ • బహుధర్మజీవికొ. 41

సీ. విటలలోచనజటాఃపటలాంతరమునకు, భాగీరథీపయోఃభాగభార
జంభభంజనపురీఃకుంభివల్లిభక్త, నీమకు నభిరామఃపామరంబు
జలజాతభవనసూః స్రవకుంభపాళికి, ననవద్యతరహృద్యహారయ్యై
సంపూర్ణాపూర్ణిహృఃచంద్రిబింబమునకు, విస్మయరచంద్రికావిలసనంబు

గీ, నగుదు జగముల విహరించు • నహరహంబు, నిర్మిగోధవిహారమానితవిభూతి
హత్తియూరయ్యనుప్రథాఃనోరైమవ్రి, స్పృహసన్నిగ్ధనయశోవిశదకాంతి. 42

ఉ. యాచనకామరదుమి ముదగ్రతరాంతరరాతిపక్రియా
మోచనకారణం బభిలఃభూజవసంతితనత్ప్రపాలన
ల్లోచనవద్యవతుఁ డతిలోకగుణాధ్యుండు నై వసుంధరకొ
దేవనమంతి యుష్మ జగతీధరకార్యకదత్తనిత్తుడె. 43

క. ఖండవీరకురుదసేవా, ఖండలనందనుండు కీర్తిగర్భకృతది
జ్యుండలుఁ దూరన్నయవిభు, కొండన ధైర్యమునఁ బసిడికొం డన నెలయుకొ.

ప. వారిలోన. 45

మ. పౌణ్యతప్రాభవుఁ దూరజేచవిభుఁ డభ్యర్చించు హస్తాగ్రికం
కణయంకారము లంకురింప విరులకొ • గంధంబునకొ బతిరికొ
మణిహారంబుల గాంచవాత్మతల కుంభద్యుఃపదాక్షరకొ
బ్రహ్మవాత్మకొ బరమవ్రీకాకు గిరిజాప్రాజేకు నహ్నితమకొ. 46

గీ. తదిసియైతఁడు లేపాడి • తాననూడి

దిగ్విజయచేరుసలను (బూజియలలందు)

కాలమునఁ బల్కును • ద్వియంబుకం యజాను

హే,, యటంచును జలచక్షు • లెల్లయెడల.

56

ఉ. సామనుజుంబుఁ గొల్పుఁ చిక్కికాబకచంక్రులు శైవధర్మముల్

పేరేను నుదన్యసింఁచు శుకబృందము లీశ్వరయోగశాస్త్రముల్

కోమలరీతి కారికలు గూడి పఠించు విశోదలీలలన్

గానువిరోధిఁ బాడు నధికంబుగ ముచ్చట భృంగపోశముగ్.

57

ఉ. పూచినకోర్పులుం దొరుగుపుప్పొడిఁ జెల్వగుమాపులుం దగఁ

గాచినమాపులున్ శుకనికాయసమవృథ మించుజూపులున్

వాదసియైనఁ బంచజనవాంఛలు తీర్చునవంట్లపోర్పులున్

జూచి ముదంబునన్ నిలువఁజాతురు తద్దననీధి దేవతల్.

58

ఉ. బాలుగువేదముల్ గడచనంగఁ బఠించి సమస్తశాస్త్రముల్

మూలము ముట్టఁగాఁ దెలిసి మోహముఖాహితలం జయించి నం

శీలితశైవధర్మగతిచేఁ దనరారుచు నదృష్టస్థితిన్

గాలముఁ దోచియొందుదు రభిర్యతపోనిధు లవ్యసంబునన్.

59

క. ద్వాదశవాక్షిక మగుకర్మిను, వాదరమునఁ జేయుచున్నయవ్యసంబునం

పాదితప్రత్యుఫలము దాన్వై పైవికలుటన నూతుఁ డట శేతెంచెన్.

60

క. ఏతెంచిననూతుం గని, యాతాపసముఖ్యు లెల్ల నకవికి వినయో

శేతముతి నుక్తవిధిచే, నాతిభ్యముచేసి రప్పు డధికపీఠిన్.

61

సీ. అంతట నర్హసనాసీనుఁ డైయున్ననూతు నద్వినయనమేతుఁ జూచి

యప్పుణ్యకుశలంబు నచి యాయన దమ్ము, నడిగినఁ దమనేమ మర్థిఁ జెప్పి

యుచితభాషణముల నొక్కింతవడి కాల,యాచనం బొనరించి యనఘచరిత

యభిలత్రాణరహస్యంబు గరతలా,మలకమై యొందు నీమది! నెపుడు

గీ. శైవధర్మసహచారసరణి మిగుల, వినఁ బ్రియం బగుఁ జెప్పవే విశదఫణితి

ననుచుఁ ద న్నట్లు (ప్రాప్తించి యడుగుకొన,కాదిమానుల కిట్లు నలఁడు పీఠి.

చ. అనఘవిచారులార! వినుఁ డాగమతత్త్వమునందు మీయెఱుం

గునియది లేదు నన్నుఁ ద్రిజగద్విశ్వానందయుఁ జేయఁగాఁ దలం

చినపని కాద యే నొకటి చెప్పఁగ విందు మటంచు నిట్లు మీ

యనాది భక్త్యర్థపాగిమి నొందితిఁ జెందితి భాగ్యవంశదత్.

62

ఉ. వాఙ్మయం లెన్నవచ్చు నుడువచ్చు లెన్నవచ్చు భూవంశో
బాలము లెన్నవచ్చు నతిచంచలవాఢివిక్సేనీచికా
మాతృక లెన్నవచ్చు బాధమండలక్క పుటాన్యలంబు లా
చాలశతాంకకేలననిభవ్యచరిత్రము లెన్నవచ్చుకే?.

64

ఉ. అంబు మోగనిస్థితిఁ బ్రయాసముఁ బొందగ నేల నంగయా
స్థిం గడు మంభుచున్న బహుభిన్న వసంబులఁ బోవనేల భ
క్తిం గనఁజాల ను బ్రొత్తుతి నేయుచుండినన్
చంగెటిజాన్ను గాదె హిమఘామసిరిటుండు భక్తితోటికిన్.

65

ఉ. ఆకులఁ గంపమాలముల నంబుభలంబులఁ గూర్చుగాయలం
జేకొని పొర్రెరక్షణముఁ జేసి మహాటవిలోనఁ దీవ్రని
స్థాకలనన్ శరీరము గృభంబుగ నుండిన ముక్తి గల్గునే
పొక్కుట మైనభక్తిఁ బురభంజనుఁ బూజ యొచ్చుకుండినన్.

66

సీ. మొక్కు నెవ్వఁ డెవ్వమూర్తికి నలచోక, బహు నాథఁ డమరులద్రూతి యందుఁ
బల్లు నెవ్వఁడు ధూజ్జటిమీఁదఁ బుడిపెడు, నిలము లాతఁడు నుధాజలధిఁదేలు
నుచుండు నెవ్వఁడు శిశికంతు నేకవా, గం బాతఁ డలవచోరమణి నేలు
నిలుపు నెవ్వఁడీకు నిమిషమాత్రముమనం, బుననాతఁడామీఁదిపొదవుఁడరియుఁ
గీ, గాన మొక్కుగఁ నభిషిక్తుఁగా నొనర్చు, నుతి నేయంగఁ దవలి భావించ నెందుఁ
దగినదేవా దేవుఁ డాతఁడు నూప, భుక్తిముక్తు లశేషించుభక్తులనను.

67

ఉ. వాసన లేనిపూవు రసవద్దన లేనికవిత్రయే
భాగ్యవము లేనివిద్య జలబాత్తుండు లేనిసంబు చంద్రికా
ల్లాసము లేనిరాత్రి కమలస్థితి లేనికొలంకు చూపె కై
లాసనివాసు నాత్మలఁ దలంపనిమాధులజన్మ మారయన్.

68

గీ. చూడఁదగదే వివేకించి నుజమలకును, జంద్రోరభావతంతునిచరణయుగళి
యెంతచక్కనిదో రమాకాంతుడంత, వాఁడు నందును పనకన్ను ప్రచే మున్ను.

గీ. శైవు లగువారు చెప్పినబాదయందు, నడువ నేరదు మాధులగడునుబుద్ధి
వానపై వానగురిసిన నామోనొక్క, సహజకాశివ్య ముడిగి పాపాణకులము.

70

సీ. శివపదాంభోరువృద్ధిమలోదకపాన, సిద్ధి నాలుకచవిఁ జెలంగదేని
శంభుదానాంధ్రకసంస్కర్మనంబున, నెమ్మేను పులకల నిలువదేని
ప్రభువనానందకవ్యలింగమూర్తి, వస్తులారగఁ జూడఁ గలుగదేని
దర్శనకర్మనియాదలనిష్టావలంబుపై నానిక దవలదేని

గీ. కాలకంఠరుసత్కథాకన్డనంబు, కన్డపుటవీధి వందంద కదియజేసి

వానిజన్మంబు జన్మమే వాని బ్రతుకుబ్రతుకె హరదూరుఁడననాఁడునకుఁ ప్రసరియ.

క. శివలింగపర్యనంబును, శివపూజానైభవంబు శివసద్గుణసం

శ్రోణంబును మానవులకు, భవనీంద్రపటలఁటలులపవమానంబులొ.

72

సీ. ఏవేల్పుపదముల కిందిరావల్లభు, నలకన్ను పూజనావారిజాత

మేవేల్పుకటిసీమ కిభద్రైన్యనాయకు, బలితంపుఁ జన్మంబు చట్టుచేల

మేవేల్పునపున కిట్టుబాటానను, గరువంబు నెమ్మేను కన్మలూని

యేవేల్పుకంజాయ నేపారుజడలకు, విధికపాలశ్రేణి విరులదండ

గీ. యట్టిభుననాధినాథున కాది దేవు, నకును మానసపుస్త్రుండై చుకటమహిమ

నెలయ నుట్టటగురుమూర్తి గలఁ డొకండు, సకలభవపాశలంతకచతురుబుద్ధి.

గీ. అతులదుర్మృతకరటంచాననులడు, నిఖిలశైవాగమజ్ఞానసఖునుసీమఁ

దాశ్రితేష్ఠితదానదన్యద్రుమంబు, నైనయచ్చటుచరిత నెయ్యమున వినుఁడు. 74

ప. మహాస్మూలారా! ఇది మీయడగినచీశ్చంబునకు నదుత్తరంబై యుండు నీచరి

త్రంబు భవలతాలవిత్రింబు, నిశ్చేయసత్త్వేత్రింబును నై నెలయ నని యక్కథ

కుండు కథాకథనోన్మథుండై మహర్షుల కిట్లనియె.

75

చ. విలసదుదారనాగకులవిహిత మాళితసర్వమంగళం

బలఘుగణేశ్వరంబు హరిదంబరసంకలితం. మహా

జ్వలము మృగాంకశేఖరము సాంద్రసితద్యుతిభానురంబు నై

హలుపు విహించు తారగిరి భూతపతిం దనభర్తఁ బోలుమఁ.

76

ఉ. వాలికకన్నులున్ పలుదపట్రుపచన్నులుఁ దీయమోవులున్

నీలపురంగులం దగడ నేర్చినకోచ్ఛలు నిండుచందురం

బోలినముద్దుమోములును బుత్తడిబొమ్మల గల్చుపూనిక్రికిం

జాలినమేనులున్ గలుగుసాధ్యసుమన్యలు హల్తు రగ్గిరిన్.

77

చ. సమములు గానిపాదములజూచిలు వామదంబుచొప్పునం

దమరినకొత్తలత్తుకలయంకమలాం గలతన్నగేంద్రకూ

టములు ప్రియంబునం గని కదంక నుతింతురు సద్దదంబులొ

ప్రమథవిధుండు కాంకిరియుఁ బాయక యొక్కట నున్నచందములొ.

78

ఉ. కిన్నరకామినున్ పసిఁడికిన్నర లుండి యభిన్నరీతులన్

చిన్ననిపాటొ గొప్ప జగత్తీదరకాన్యకపాణిఁ బాడఁగా

- మిన్నక యాలకింపుచు నమేయగతిం బులకించియున్నరే
ఖ న్నగ మొప్పు ప్రజకలికాకలితాఖిలసానుభాగ మై, 79
- సీ. చిగురుజొంపంబుల నిగుడినకంజాయ, రుచిరజటాచ్చటారోచి గాఁగ
కలయంగఁ గప్పినకమ్మపుప్పొడిదుమ్ము, పాలుపొందుభసితంపుబూత గాఁగ
పోలుచుఁ బూఁడేనెఁ గోరిలురోలంబనా, లిక లంచితాక్షమాలికలు గాఁగ
తటమకొమ్మలవెంటఁ దగిలి ప్రాకిననవ్యలత లహిభూషణభతులు గాఁగ
- గీ, ఇనుక చల్లిన రాలక పవరుడాలు, నాకు దళనరిహస్తీచర్మాంబరముగ
నలరి సాక్షాత్కరించినవారునిఁ బోలె, పాదుకొనియుండునక్కొండబాదపములు.
- సీ. పరయోగకై శంకరు మనఃపద్మంబు, పై జేర్చి మోదించుపాకుపతులు
మానసమారాధనాయుత్తరై నందడి, గా విహారము నల్పదేహముఖ్య
లఖిలదర్శనములయందు నిందుధరుండె, పరత్త్వ మరి చూచుపరమమునులు
నిటులలోచనునితోల్గిట్లసజయోంకంబు, లమరఁ బాడుచు నాడుచుమధవరులు
- గీ, పాకుడంబులు గల్గి పార్థిభము చాల్చి, భవునిసారూప్యమున నుండుభక్తజనులు
గలిగి జగదేకకల్యాణకపిభూతి, లక్షణంబుల మించుఁ గైలాసశిఖరి. 81
- చ. గుహగణమృతకావలులు కుంజరపత్నీఁడు భృంగియుకొ మహా
మహిమయుతుండు నందియు నమంచితభక్తిసమ్మదఁ గొల్ప న
య్యహివలయుండు శంభుండు హిమాద్రిసంతోరమణాండు తద్గిరికొ
రహి సహియించియుండు నురరాజముఖామః పూజితాంభురై. 82
- క. చిగురులఁ గ్రొవ్విరిగుత్తుల, నగపాధిపఁ బూజనేయ సరుడంచె ననకొ
దగి యొక్కకాలమున నా, జగత్పదపములకొ ననంతము దోఁచెకొ. 83
- సీ. భవుఁ గొల్పువారలపాచకంబులరీతి, రమణఁ గారాకలు రాలెఁ దరులఁ
బార్యతీతతిమిఁడఁ బార్జ్ణల కనురాగమునులై నిగురెత్తె భూరుహములు
నీకానభక్తులయిండ్ల నంపదరీలఁ, గలయంగ ననుచుట గలిగెఁ జెట్లు
శశిమాలిదాసులసంకల్పములభంగి, ఫలియించె నందంద పాదపములు
- గీ, పకలపాదపవికసితస్వచ్ఛగుచ్చు, సాంబిమకరందరససమాస్వాదమునిత
మత్తమధుకరజేగీయమాన మగుచు, మించి మధుమాస మావిర్భవించె నపుడు. 84
- క. కుసుమితరక్తాశోక, ప్రిసక్తిచేఁ బాలుపుమిగులుబంధరగణమాల
కుసుమాయుధ ప్రేమన రాగి, గ్నిసముద్ధితధూమపితతికని బోలిక యై. 85
- గీ. బాలచంద్రకలకలాపమునఁ బొల్చి, గమయఁ గలితోలు వెమ్మనఁ గచ్చుకొన్న
పూర్ణుని సుహృదచే మొగ్గుఁ నతిశయిల్లి, నీలదర్శి మోటుమునిధానదీపకాములు. 86

క. కురువిందకమ్మడింగెలు, సరపిం దము వనగి పెనగెగ సహకారముల్
గిరిసరతనయాల్లింగితహరమూర్తిం దలవంచేసె నామనివేళకా. 87

ప. ఇవ్విధంబునఁ జిగురులకుం జిగియును, గొన్నకలకుం జెన్నును, విరులకు మురి
పెమ్మను, బిందెలకు నందమ్మును, గాయలకు సోఁతుగంబును, దోరలకు గౌరవం
బును, బండులకు మెండును గలిగించి పలాయితహేమంతంబుగ వసంతం బయ్యె
నయ్యెడ. 88

ఉ. చల్లనిగాడ్పులకొ సొబగు చల్లెడువెన్నెలబువ్వుచావులకొ
బల్లపవిభ్రమస్ఫురణఁ జాగ్రహపికాళికుకాలినల్కులకొ
బల్లిదుఁ దైసయట్టిగణభక్తి భవానియుఁ దాను వేడ్కు వ
ర్ధిల్లఁగ నెల్లచోట విహరింపఁగ నొప్పె సఖీవరీతుడై. 89

సీ. కలకంఠకులపహూకారాంతరము లైనమావిమోకలబాడ మరలి మరలి
సోలయునెల్లాపులు చోడుముట్టెడు పువ్వుఁ బొదరిండ్లనెలపులఁ నొదలి పొదలి
అలిబాలికామనోహరయుంకియలఁ బొల్పుదీర్ఘికాతటములఁ జరిగి తిరిగి
మకరందపంకిలమంజూస్థంబుల, నీడల నీడల కేగి యేగి

గీ. చంద్రికాశ్శతనిష్ఠులచంద్రకాంత, నిచితనసపుష్పశయ్యల నిలిచి నిలిచి
కలికిబాగునఁ దొడలలోఁ గలసి తిరిగి, రటుల దంపతు లాననాభ్యంతరమున. 90

క. విరులం బుప్పొడి కేఁపుమఁ, దరఁగలు గదలించి కొలఁకు తండంబులలోఁ
• దిరుగుచు మందసమీరణ, మరయుచు మురిపెమునఁ దిరిగి నభవునిమీఁదకా. 91

సీ. కమలకర్ణికలు బంగారంపుడుద్దుల, మురుపు సూపఁగఁ గర్ణముల ఖుటించి
పొగడఁ జోటగుకమ్మపొగడపూవులచీరఁ, గమనీయముగఁ గూర్చి కటి నమర్చి
సిందువారశ్రేణి సీమంతవీధికి, సొబగుముత్యాలచేర్చుకొనఁ జేసి
పాలుపొందుపూఁదేనఁ బోసి మేదించిన, పొన్నకొగ్గివ్విరులపుప్పొడి యలంది

గీ. కలయ నవకంపుమెఱుంగులు దొలుకరించు, చంచకావలి పతకంబునరణిఁ జూపి
శంకరుఁడు పార్వతిక నిట్లు సలిపి వేడ్కు, శంబరాచారిమణిలోనిశంక యుడిపె.

ఉ. అల్లన మావికొమ్మచిగురాకు నిజాంచితచంచుధారచే
జిల్లుల వుచ్చి తద్రస్విశేషము నాలుక సోఁగఁ జొక్కుచుకొ
దుగ్ధిగుపికంబుఁ జూడు మని ధూర్జటి తొపినఁ జూచి పార్వతీ
హల్లకగంధి పంపె పదనాబ్జము కన్నుల నవ్వు దేరగాకా. 92

సీ. తరుణశకాంతకేళురమరాళమునకు, సారగంభీరకాసార మగుచు

కైలాసగిరిసాధకలకంతభక్తుల, గొమరారులేమావిశిష్ట యగుచు
సురలోకవాసినీధరపట్నదమునకు, పౌరతరుద్దుర్ధకంజాత మగుచు
రాజరాజసిరియరాజకీరమునకు, మానితపంజరస్థాన మగుచు

గీ. నారగవల్లభహారమయూరమునకు, జెన్నుమీటిసభాధరశిఖర మగుచు

లలితసాఖాగ్వలక్షణలతాంగి, యద్రినందన చోరై విహారకేళ. 94

క. అలకాంతకలితముఖి యగు, పులకాంతయుఁ దానుఁ గూడి గోపతిగమమం

డలకాంతకలధాతా, చలకాంతస్థలులఁ గీర్తింప నలుపుచునుండెన్. 95

ప. ఇట్లు సాక్షాత్కరించినపలచళరసామ్రాజ్యలక్ష్మీయుంబోలెఁ బ్రేక్షణీయ యగు

దాక్షిణ్యణిం గూడి క్రీడాపరాయణుండై నారాయణనఖం డఖండితానంద
కందలితహృదయారవిందుండై యుండునవనరంబున. 96

సీ. లేటవెన్నెలమిందుఁ దెలిచిరా జనిపించు, నకలంకహరకల్లలతోడ

శవఁ గాంతులపెల్లుగా ననంతము చల్లుకటకాంగదకిరీటకములతోడ

తివుట వెల్తావులది క్కగుతావుల, నలమి వానించుమల్యములతోడ

ప్రకటతంబుగఁ జూపుటకు విస్తయముఁ జూపు, రమణీయచిత్రవస్త్రములతోడ

గీ. వ్రువనవల్లభకోలాపాలములతోడ, గాంతులొలంఁగఁ దోడసిరాఁ జంఁ రాలు

పుష్పదులతోడ గంధర్వముఖ్యులటకు, నురువిమానంబు నెక్కి వచ్చిఁ ప్రియమున.

ఉ. పొచ్చెము గానిశేమమునఁ బోడిమికం దము మెచ్చి ధాత ము

న్నిచ్చినతద్వరస్ఫురణ నెచ్చటఁ గొం కొక యింత లేక క

న్నిచ్చకు వచ్చినట్లుల చరించెడువారలు గాన వారు వా

రచ్చటఁ గేలికై నిలిచి రాత్రిమానము లోలి డిద్దరున్. 98

క. బ్రహ్మ రజతాచల మిందున్, మదనారి వసించు కిలుధమానిత మని నె

మ్మొలఁ దలఁచక గంధర్వులు, రదంగిపై విడిసి రధికదర్శనఁ జేసఁగన్. 99

క. గంధర్వులు మోహనమృదు, గాంధర్వము గలుగుపుష్పగంధులతో గ

ర్యాంధత నీప్పితమేతికలి, బంధరులై రన్న గేంద్రపాదస్థులన్. 100

సీ. కాంచితలాచంబు కటమండలముమీఁద, కొంత నడలినఁ జిక్క నిలిపి

దలుపాడింట్లేవుల జాతి తెలిగొన్న, మాణిముత్యములపే నినువునటిచి

కలికెక్కులమీఁదఁ దొలకరించినభక్త, జలకణఁబులఁ గాంక్షి లాలుకఁ దుడిచి

గొలుపువాడి ధూసరము ప్రసూర్యా, కంబులు కొనగోల్లఁ గలుగఁ దువ్వి

- గీ, అతులపుష్పపరయఘనాయాస ముడుగు, నంకపీఠక శాంకరి నావరింపు
త్రిపురమద్దనుపువ్వనుంటపనమీన, వసుధ నిలిచిరి గంధర్వనర్మ్య లంత. 101
- చ. చిలుకలక్కొల్కులై నవరసీరుహానేత్రీలఁ గూడి నేడుకొక
గొలకొలమందుఁ బక్షిచరకోటులు వాల్చుడు నందికేవ్యరుం
డలికవిలోచనానుచగుఁ డద్భుతమై దివి నిండఁ బర్యుత
త్యలకల మోర్వఁబాలక యగుండితకోవక సాయితాతుండై. 102
- ఉ. భీరరేఖతోఁ బసిఁడితెత్తముఁ బ్రహ్మమ ఘృతబిందునా
లావరహామొగంబు పనఁజారుణతేజము లీనఁ గన్నులు
ల్యాకతలక జ్వలింపఁ దమకంబున శంకరుపువ్వుటింటియ
వ్యాకిట నిల్చి యిట్లనియె వారలతోఁ ద్వరమాణవాణియై. 103
- క. చీసలర మీదగి లీకుఁడు, లోకేవ్యగుఁ డీనకంబులో నీవ్యరితో
నేకాంతంబున నుండఁగ, నీకాంతలు మీరు వచ్చు టిది తగ వగునే. 104
- క. అని తము నిరసించిననం, ననిఁ బీఠికఁ గొనకవారు పగ్గన మార్గం
బునఁ బువ్వుఁజప్పరము డాసిన నవ్విగఁ మాత్ర వెఱిగి శివుఁడు కుపితుఁడై.
గీ. పులుఁ గరంబునఁ బూని మీరలు పికాచ, రూపమున నుండుఁ డని వైచ రూపరేఖ
దప్పి వికటాంగులైరి గంధర్వనాథు, లెంతవారికిఁ దప్పవే యాశ్వరాజ్ఞ? 105
- క. ఆయందము లాచందము, లాయద్రుతరూపరేఖ లామంజునుధా
పార్వయోక్తులు మిడివోయెను, గాయజహరుకినుకకతన గంధర్వులకై. 107
- క. కొఱకును బోసం బడికల్లుక వయిం బడినకరణి నొక చనితై రా
నులుమనిపిడుగై వార్తీశ్రీ, గఱకంతునిచేత) నీచగతి వాట్లెల్లకై. 108
- గీ. చంప నలిగియు నొక్కింత చలము మాని, విషమనయమండు పులి నాకి విడిచినట్లు
చావుతోడుత బోడైనవటులఘోర, కన్దరూపంబు వారికి గలుగఁజేయ. 109
- వీ. ఎఱసంజకెంజాయ నెక్కసక్కెంబాడు, చికిచికిపల్ల వెండుకలవారు
గవకంబులగు గ్రచ్చకాయలఁ దలఁపించు, కూరంబు లగుమిట్టిగుడ్డవారు
ముడిబొమ్మలును చెడ్డమిడిగుడ్లు వెడఁ గోర, వాడలు గల్గవత్త్రీమలవారు
పెనుబీటనరములు పెనఁగి పైఁ చొక్కుటఁ, గనుపట్టుపొట్టపొంకములవారు
గీ. కులుచలగు హస్తపాదమలొ గురియఁ బొడిచి, నట్లుబలసిన మెడలతోనరయనూచ
లైనయూరులతో వికటాంగులైన, వారు నై రిట్లు గంధర్వనటలు పెలుచ. 110
- చ. పెదవుల నెత్తు రుండియును బేడులువారు బరల్ల మేనులకై
గదిసి పీశం, రోహములు గొమ్ముకొనక నికతో గ్రదంప్రలిక

- జెదకినవిస్మయింగములు చిందఱపందఱ గాఁగరూపముల్
మననవిరోధికాచమున మార్పడియెన్ ఖచరేంద్రీపంక్తికిన్. 111
- మ. చటులొదగ్గరికరాట్టహాసములుఁ గేశచ్చన్నఘోరాన్యముల్
నుటిలకూర్చివిలోచనంబులు మెఱుంగుల్ గ్రాయుపూత్యైరముల్
చటులీహాద్యటదంఠపీడనము లస్పష్టాంగసంఘల్ మహా
భటుసీనోన్నతకుక్షిభస్మైకలు వేగం దాల్చి రాభేచరుల్. 112
- ద. మఱియు భల్లూకపల్లభుల నుల్లసంబాడెడునల్లజంజాలు మేనులును, దస్తారకూట
చ్చాయాదాయాదంబు లగుపిశంగాంగంబులును, మంకెనకొవ్విరులచింకంబు
చుంకరించుకెంపు సంపాదించుపాడవు గలయెడల్గును, గలిగి కిలకలభాషణం
బులుం గహకహోష్టహాసంబులును, భశభశద్దంష్ట్రాంకురంబులును, భగద్భగ్తేత్త
ణంబులుం గనుపట్టి నెక్కడ యస్పక్వానం బెక్కడ మాంసభక్షణం బెక్కడ
మేదాలేపనం బెక్కడ కసాలధారణం బనుచుఁ గోరిక లీరికలెత్తఁ జిత్తంబులు
మత్తిల్లి పందడింపునుఁ గ్రొందుకొనుపికాచబృందంబులఁ జూచి డెందంబునం గొం
దలం బంది తడధిపాథుం డగుచిత్రీరథండు. 113
- నీ. కలికినీలపురంగుఁ డొలకించుకచములు, వల్లవెల్డుక లైన బ్రమసి బ్రమసి
నిండుజవ్వనముచే గండుమీఱినమేను, వికలభావం దైన వెఱచి వెఱచి
కమనీయీమణిహేళటకకంఠిక లెల్ల, నాంత్రీబంధము లైన సలికి యలికి
యెల్లదిక్కులఁ దాచి చల్లుగందపుఁబూత, మెదడుచందంబు లైన బెదరి బెదరి
గీ, కటివటము చచ్చితో లైనఁ గలఁగి కలఁగి
యవిధం బెల్ల హరుచేత యగుట బెరిసి
యభవునకు మ్రోక్కి రేచి యిట్లనియె భక్తి
భయము లొనగూడ నూపిరి చుట్టి యవుడు. 114
- ఉ. ఓవరమఁగిభావ! పురుహూతముఖామరపంద్య! మేము నీ
పావలపంటినారము కృపాపరతంత్రిత దక్కి యక్కటా
మావయి నిట్లనుగ్రహము మానుటయే మఱి యింతమాత్రీలోఁ
గోపము మానుమయ్య! యింక గోవతిశేతన! చైత్యకాతనా! 115
- నీ. తలఁప వైతివ కాలఁ దాచి పై నుమిసినయెఱుకమాలినయట్టియెఱుకునాని
ధృతిఁ జిత్తమున మానితివె తాలుగొనిలువ్వ, సాంఖ్యతోడఁడు నీయుసాహసంబు
చింతలవైతివ తేజ బింబును బెట్టుగొన్నకుంతదేవికొడుకుఁగుట్లు

ఓహి పవైరివె యుగ్రిధానీచల,చ్చేగమక్షితిగుతిచేలిగాసి

గీ. అకట నీబంటుబంటుల వైననుమ్మ, నొక్కతప్పును వైరించ కుఱక ఘోర
కాపదావాసలంబున సగముచాచు, చంపిలివి చాలునికఁ బోవు చంద్రజాట.

చ. నెఱయఁగ లోకపూర్వఁ దగునీచేలికానిఁ గుబేరుఁ గొల్చి మే
ముఱక వికాభావమున నొందుట నీకుఁ గొఱత గావ యి

ఘైలుఁగక మందెమేలనున నే మొనఁపించినతప్పు గాని యం

దొఁ గరుకారసాధిఁ బరితాపము మానఁగఁ జేల్పు శంకరా.

117

గీ. మృగ్యదేవత యోగ్యుడు మిహితనయఁ

దోర్వఁ డిభవ్యోనాయకుఁ దోర్వఁ డెందుఁ

దిగ్విభవదానపు లోగ్యులు తీవ్ర మయిన

నీరుకినుకకు నే మెంత నీలకఁత !

118

క. కలుగించి తేల తృణకల్పల మగుమామీందఁ గరుణ వోనాడి కటా!

బలుడగఁ గొని బ్రహ్మస్త్రా, బిలఁ బిచ్చకమీందఁ బూని యేఱుఁగఁ దగునే?

త. అని యాశేకప్రకారఁజాల సకరుణంబుగాఁ బ్రాప్తింపుచుఁ బ్రణయం దైవగంధ
ర్యాధ్యక్షమీందం గృపాకటాక్షవీక్షణావ్యతంబు వొలయ దాక్షయజ్జిల్లభం
బిల్లయె.

120

క. ఓహో ఓగ యాదురుఁడు మీ,సాహసమున నింతపుట్టె కాసావధి తే

మూపించి తెరువుఁ జెప్పెద,మిహైస్వరుఁ గొంత యోర్వఁజీ ధైర్యమునక.

సీ. అనిన నార్యావర్త మనుజేశమున లోక,మానిరవైభవస్థాన మగుచు

నమరురెడఁకాశి యై వల్లకినామ,మానఁ గల్గి యొకమహాపురము దాని

రుద్రభూమికిఁ జేర్చి రుద్ధార్కశక్తిమండలం బగునొక్క నటంబు నొల్పు

నాప్తిక్షుచున నీవు సామచరుడనై, భృతి నుండు మొకమాటుదివ్యఃపలు

గీ. అంత హాసములు గొన్ని యరుగుపిఁచ

రాజకులరత్నమై ముంజభోజాఁ డవఁగ

రాజా జనింబుచు నుద్భటారాధ్యుశిష్యుఁ

డై మదంకంబు గొని యందు నరులమహిమ.

122

క. నాయంకంబునఁ గలిగెడి,యాఁపనీపతికిఁ గూర్చి నాచార్యకమణ్

జేయు స్మన్యాపసమతుఁ, డై యుద్ధలగురువరేణ్యుఁ డధికప్రీతిక.

123

ఉ. అగురుమూర్తి కాంగతి నందుదుఁ దత్రసభామయక్తిచే

వేగ భవస్మహాకృతకేవలం బన్నియు మాని తూర్వరే

భాగరిసుంబుఁ దాల్చుటయు కాదు మదీయగణాధినాథతా

యోగము గల్గి నాకడన యుండెన రేగుండు భూతిధాత్రికి.

124

సీ. శివలింగధారణాంచిరిమూర్తు లగువార, లష్టాంగయోగజ్ఞు లైనవార

లరసి నన్నభింబునందుఁ గన్గొనవార, లాభమంచుచురు లైనవార

లెడసినమధ్యర్థ మిడేసి మనునార, లంతర్విరోధుల నడచునార

లసమతాపత్రితం బార్చుఁ జాకినవార, లేన దైవం బని యెఱుంగువార

గీ, లష్టాంగస్తవములఁ గూడి యలరవార, లెవ్వ రిల సుంకుసురు వార లెల్ల మీకు

దుర్లభులు గాన వారలతోవఁ బోకుఁ, డవ్యజనములఁ కారింపుఁ డరుగుఁ డీత.

క శవశోణితపానాదిక, ముపుకుత్పితభోగమెల్ల సతులనుధాపా

నవిశేషమునకు నెవరుగ, భువి మత్స్కృతచేతఁ గలుగుఁ జొం డిఁక నేగె. 125

క. "సాధ్యకర్మకాంభోగాదేవత్యయ" యనునాకళం బుధువింపక తెగదు

కాపున నిండునకుం గొండులం బంద పలవదు కాలక్షేపంబు నేయక మడుపదిప్తిం

బగుతాగ్గంబున కాతాపధిం గాంచి మదీయపాలాక్యంబున నుండెఁడు పాం డతి

కుండలిమండలేశ్వరకుండలుండు కొండరామాలితో నలగ్ధానంబు నొండె

విశాచబృందంబులు నమ్మచోదేవునాదరంబునం గొంతశంతాపంబు వానె

దననంతరంబు.

127

మ. భుజోపాద్ధతకాపఘోరపవనభ్రాంతియై ఖేచర

ప్రవరాంభోధరబృందముల్ కహళమాపిస్థితగర్జామహా

రవముల్ దిక్కులఁ బిక్కుటిల్ల వటుఁ జేరవ్వచ్చె గానౌతునీ

ధవనిద్దిప్తవటానీరుహనోత్తాలాగ్రవాసాగ్ధమై.

128

మ. త్త. అనన్తస్థియాకుండండునందు నూడెను మొత్తమై

జీవరంతు నభోగ్రహింబులఁ జిన్మనీకటిఁ గిప్పుడు

దోషగానక తన్త్రితింపుచుఁ దోయబాష్పతురంగముల్

పోవు నవ్వలఁ ద్రోచి యొంకియఁ బూని నూతుఁ డుల్కినె.

129

క. ఆయుగము బహుశతరకా, భూయితచాలఃకుకలిమి నవని భరింపె

జేయొడుదికాకరలకుఁ, జే యిచ్చువిధంబుఁ దోచుఁ జెలుపు పహించె. 130

గీ ఇట్లు దిశ లెల్లఁ దానయై యెసక మెనఁగు

నమ్మహీరుహనిరము తాయంగ వచ్చె

దీఁగె తెంపుగ రజతాదిదిక్కునందు

మండి ఖేచరవిధునంబు లొక్కమొగిలి.

131

క. తొట్టిటిపుణ్యానుభవము, చెల్లిన దినినుండి మహిళి జరజనమనుచు

(చెల్లెడిపురుషులకైచిరి, నుల్లాసం లేది కాని కొరగిరి ఖచరుల్.

182

సీ. రా రక్తకోచన! రక్తమునుంటాకట్టి! రా న్యామృతం! యిందు రక్తము వికట
రా సకేంద్రవనోమ! రా స్థూలసానిక, రక్తము కుంభశిరస్సు! రా వృక్షాన్య!
రక్తము నిర్ద్రవిహ్వ రక్తము నిర్ద్రమేఖల, రా వహోదన! కేగ రా మృతాని
రా వహిరంబు! రా రా నిన్నులింగాన, రా బాలసూతుక! రా విరూప!

గీ, రక్తము కుంభాంబ! రక్తము నిర్ద్రమేఖల, రక్తము నుప్రభు! రక్తము కర్మకళిరోజ
యనుచు బహువిధ నామంబు లమర నిలిచి, రావటంబున భేదరూ లానటముగ.

మ అలకాదేవత! ధానికస్థిమణివ్యాకీర్ణశరీరగం

బులనై బూనిలవపురంబులకిదిగ్ బుష్పశ్లలో నైవతే

దలం గూర్చుండి మిటాకికత్తై లగునింతు ల్యతి మెదించువా

రిలకా యాదురంధ్ర? వైంగతి దీర్చుక శక్యమే యేరిక?

184

సీ. వాస దుగ్ధిమమున వససిననురం గ్రోలు, కడక నెగ్గురు లానుకరన ముచి

వరగుసాంబ్రాణిసూపంబువాసన మెచ్చుటలు శకధూమంబు వొలయు ముచి

వారిచందనముఁ జాల నలది లేవఁ జరించు, పోడిమి మెదకు నై బూని ముచి

పీఠానివాదంబు నీనుల నాలించు, పని భూతకహకహధ్యనుల ముచి

గీ, వారసభోవచనాభోకనకలమురుధుఁ, బాదఁగోరుట చింతపిన్నఁ జూచి ముచి

వాలువర్ణము గాఁగ నవ్వటముఁ జేరి, ఖచరు లొకకొన్నిసమములు గడపి రంతు.

మ. పడఁతుల్ వారు పద్మకులై నడికిరే ల్యారా(రా)డి గంధర్వ ర

క్కడి రుద్రాక్షయు భూనియుం దొంగుమాఘవ్రాతముల్ గల్గు న

క్కడికిం బోయి తదియబాలకుల జోక న్యాయ వే పోయి పె

వృధాముల్ గైకొని రృప్రీతి జెందదురు దౌత్యాగ్యంబై యోగ్యంబుగఁ. 185

సీ. తలలనై బచ్చపూసలు కండలిండియు, భీషణుడగ్గా స్థిభూషణములు

కూతాగ్రవరకంఠకోటితాపాద్వదంబు, చిలనంస్థకళిరసలలనేవ

నవ్యకంకాకోదండములు చేపట్టుట, యురక నల్లడఁ జిచ్చు లమియుటయును

బలితంపుఁబోవులమొలనూలిచేతయుఁ, గిలకిలయును బొప్పినులివ్రతఁటి

గీ, కొలువిమసిబొట్టు పురి యలకొలండు

నింగలం బిడి రాజించు పెట్టుగుడ్డు

మినుగులులు గగ్గిమ్మఁ ద్రిపుమఁ బడమి మింట

బ్రమరవాణుట నూను విశాచముల కొదవె.

187

గీ. చిత్రసాధాగ్యకాలియై చిత్రరథన, చూశ్య నలకాపుగములొన సౌఖ్యలభిఁ
దనరుగఁధర్వపతి వజ్రదంష్ట్రైః దనఁగ, వటముపై నుండె భూతభావము భజించి.

క. ఆమట్టియ యలకాపురి, గా మది నూహించి ఖచరగణము లొగి నిజ
స్వామి యగుజగదంష్ట్రైఁడు, దామును ఎరించు నివ్వగమున శివాజ్ఞఁ. 139

క. చెల్లుబడి న్నజదంష్ట్రైఁడు, ప్రల్లదమున నకలభూతలముల కెల్లఁ
వల్లభుడై తనకిల్లా, కెల్లగఁ జెల్లింపుచుండె హేలాగరులఁ. 140

గీ. ఓలి నెనిమిదిదిశల కొక్కొక్కదిశకు, నలవరును నలవరును గాఁగఁగలఘు బలలఁ
దులెరుల ముప్పైరుపుర నెలపుకొలిపి, ధగఁ బిశాచాధిపత్య మాతఁడు వహించె.

కా. తొగ్గిల స్నీట విచంబునక శిఖి నిజప్రాణంబులక బాసి వ
వ్యాటక భూరహితాచరూపమున మ్రోన్యంబొందుత న్నన్త్రస్యః
శూటంబుండు[బుడ]నఁ గొల్వవట్టుటకునై కైకొల్వ నానాదిగా
పాటి(నాట)న్యా ప్రవిజ్ఞాఁడై చెడనిశేషక వజ్రదంష్ట్రైఁ దొగిఁ. 143

వ. మఱియు నతం దారవతావంబున జీవితంబు వోవిడిచియు, నిర్భూతంబున
వృత్తి వసనీయు, సింహగార్హులకుంధీనవృశ్చికాదులచేత నీలిగియు, జీవహ్వ
త్పాటవంబున జీవితోత్పాటవంబు నేసియు, సామపులం దేవియుఁ బ్రాణంబు
బుట్టించియుఁ గాంతామిమిత్తంబున నంతంబుఁ గనియెను, నిశనత్వంబున
బంచత్వంబు వొందియు, కూలంబునం గూలి కాలశతఁ బొందియు, పెండియు
నానాః ధనుర్మరణంబులకు దుష్కర్మంబులను బుట్టువడియు, పుట్టగతిలేక భూత
శ్రేయోపకారరూపంబులం జావలంబునం గుప్త్యురసమృతజాలం గలపిఁకొని
ఎరించి ఎరించి.

143

చ కొలిచినయప్తితాచములఁ గూరిమి విట్టకు పజ్జిరంష్ట్రైఁ డీ
రలు భూత మింక మానుఁడు ధరాస్థైఁ బుట్టు గలండు భూరిని
గ్గులయకుఁ దుట్టటండు గురుమండలకుఁ దుకుంపణండుఁ ద
న్మలహరమూర్తికారిణమునక గతి మీకును మాకుఁ గల్గెడిక.

144

... (ఇచట గ్రంథము లోపించి వున్నది.)

సీ. వెలవనివారిల వెలపించి చనిగొని, కొలిచినవారిపైఁ గూర్చి చూపి
శివిత్వాదురుల చిత్తంబు లగరించి, కలహించువారిసీమలు హరించి
యధిపానునాథు దిగఁకరంబుల నించి, తగలనార్యశోధంబు లుడిసి
తరతమభాగాలు లరసి జీవిత మిచ్చి, నిజమండలముపెంచు నేర్పుఁ గాంచి

ఆ. దానశేషసామగ్రిగలన గల్గుచునుపాయవిధులకాడఁ జెలిసి
సరికాచులోకసామ్రాజ్య మొడవించి, వజ్రిదంష్ట్రముంఁది వజ్రిముఖుఁడు. 145

సీ. కొలువుండు నొకవేళఁగూఁపకీన్నోపల, కీలితోన్నుతికేలి తైలకిల
విహరించు నొకవేళఁ గనకవాఙ్మయలతో, దడము లొక్కటఁ గొల్పు వడికిరేల
మనుఁ జేరిమ నొకవేళ వీనుల కింపైన, కూర్మాండ గాయక కులముపాట
దండెస్తి నొకవేళ దర్పితచేతాళ, మండలంబులమీఁదఁ జండచాడిఁ

గీ. బయలు నొకవేళఁ బయలు తనకుఁదిగుగఁ, బడినవారలసంపద నొడిచికొనఁగ
భూనభోంశరసంచద్యుతలోక, దంకనోదగుఁడగు వజ్రిదంష్ట్రుఁడెలమి. 146

గీ. సకలభూతాధిపాక్షఁడై జగతిమించు, విజయమునఁ గ్రాంతియ్యుక్తఁ భూతి జేరి
బ్రహ్మరాక్షసు లక్ష్మ్యంభయమునోడ, రమణ దీవింతు రాష్ట్రాత్మతములు చల్లి.

క. ఈనందంబున శిశుపి, కాదనికాళము లిప్తపంచారములై
నీచగతికై దైకొను వను, భావకృతుఁడందుఁ గలయఁ దత్కాలమునకై. 148

సీ. శిశుంధరాచక్రార్జితసముజ్జ్వలకూట, సంతాపభయకాంతసాధకులము
కాతమన్యవశిలాకలదామజధామ, కల్పితకారండ (గాదాంధ?) కారభరము
చ ద్వికాలాశకచ్చుండవించిననా, తారహరీభవత్రారకంబు
విరేకవాత్సర్జితవజ్రగురూప, సౌరభవాపితాకాముఖంబు

గీ. విమలసంధా జలాంతరః కచకుమండ, కవలకల్పాకంబుక కలితలలిత
గంధవహధురంతిభేద కామకంబు, గోళురొపమ మగువల్లకీళురంబు. 149

సీ. శిశుసముల్లాసంబు చెలఁగు నాయందును, దనయందె కల దనఁ దగదు సుమ్ము
పంతరాశ్వాసైక్తి సాగు నాయందును, దనయందె కల దనఁ దగదు సుమ్ము
వృషలాంశస్థితి తెలయు నాయందును, దనయందె కల దనఁ దగదు సుమ్ము
తాజభూ (లో)మగళేలి చులు నాయందును, దనయందె కల దనఁ దగదు సుమ్ము

గీ. తానె నేనాగిలనాఁడు గాని యేను, గా నవఁగఁజోల దమితనేనాని యేను
ననుచు నెప్పుడో హరునై నహంకరించు, హర్మ్యకేతనకింశీకారము. 150

మ పరిఁద్రోపలఖండదిగ్దుతులకేవల్ కంఠహాహలం

మునున్నంబులు భూతివై పడగల్ మూర్ధశిరస్వర్ధనీ
జలపూరంబులు లోనఁ గురివృక్షసతల్ సాఁదాలు వైఁగొన్నయా
యలదుబోఁడులయొప్పునై తగుఁ బరికా హర్మ్యకృత్ కేరికికా. 151

ఉ. కేతువు నీట ముంచి తనుకించి ధనుర్లత మల్లఁబెట్టి వి

ఖ్యాతబలంబుఁ జెట్టులను గట్టి గుణంబునఁ గల్గుపక్షమల్
నేత్రే(త్రి)రలించి యంపగమి వేమకమాలకుఁ ద్రోచి యాపునో
బానుఁడు తన్మృగిం గలుగునైవులపైఁ జన లోఁగు నెంతయున్.

152

గీ. అతినిజోహాగుణవికాలాక్షి యాగఁచు, నిర్భీషసంవిధాఃసంస్తుత్య యగుచు

నయఁవాహినిగలదియు నై తలఁప, నమ్మహాపురి కిఁకాకి యనఁగ వెలయు 153

సీ. కడఁగి దీవించి యక్షతలు పైఁ జల్లి విట్టివమాఁగింపు నిగురువట్టింతు రనఁగఁ
బొత్తిఘటింపఁ గ్రొవ్వువట్టింబుఁ దిగఁ(దోచి)యొకవూరినైస్వప్తియునుతురంగఁ
బొత్తిఘటఁజీర్చిద ఘటిలోకి సతిపై నఁ, బొ(ద)త్తిఁ గన్నులు గప్పిపుక్తు రనఁగఁ
(దివయును)జే దైవ మని రహస్యస్థితి, నిగమఁబలుకుఁ జెల్ల సేర్తు రనఁగ

గీ. నభల వాన్విధి బ్రహ్మనర్మసన్మధి
శ్లోచరితుర్చి కేవలైకాంతబుధి

తాన నమఁ బోలఁదగుఁ గాక తత్పుగంబు

ప్రాప్తా లఁ బోల వ్యాససంభవనిజమె,

154

ఉ. అడిమట బొకనివహమామ ల్పకి శంకరాధికిన్

మాదలు వేల్పువీటఁ గలమాడుగులుం గవిసించు నేర్వరుల్

క్రోడపకచ్చపేల్ద్రకులగోత్రవిభుల్ జయజెప్ప ధారుణిన్

గ్రీడిలపోలఁ బాల్పకత్కత్తులు రాజమమారు లవర్ణిన్.

155

గీ. భూవమ్మగుల భూవాగ్ధంతేత లనఁగ, పత్తకంబునఁ గీర్తనయిది ననఁగ

సన్మతారాధంబు లోభింబు నపనయించి,వీటఁ బొగడొందఁగలరు కిం టుతయు.

కా. చూడ భూపగరిల్చి మై వెలయుచున్ శుక్రిత్యుప్రమాంగంబులన్

బాడంగఁ దనవిష్ణుపాదమనకున్ మానుల్పలోద్భాసితుల్

తోడొబుట్టువు లభగంగకు ముఖంబుల్ పాలమన్నటికిన్

హోద్రున్ కీర్తికనాక్షనంబునఁ బురిన్ బొల్పరుహదోర్త్రమల్.

157

మ. పరీక్ష బహుధారిత మురియుచున్ బద్మాక్షుచంద్రంబునన్

భువిస్తత్కనువగనోదయముచే బొల్పొందుచున్ వాధిర

ఖవలగ్యాహినినొచ్చునేర్పుఁ గొనుచున్ గర్వంబుఁ గాంచున్ బురిన్

బనానాభ్యయజంబు నైన హయమల్ భవ్యశ్రీచారంబులై.

158

ఉ. రాజగృహంబులట్ల బహురాజితకత్తుల మించి వాహినీ

రాజయుఁ బోలెఁ బద్మకంఠంబులఁ బెంపు పహించి విశ్వధా

(తీజవంశ్యవిపులగతిఁ మహాయవనకృమంబులకా
దేజముఁ గాంచు నవ్వరి నుద్యబలాశ్శక్తిరవ్రాండమర్.

159

గీ. చక్రిసంపత్తి వాహినీసమితిఁ బోలి
వృథిత యగుయుక్తిఁ గా. విభ్రమముఁ దాల్చి
యాత్మకూలాసదాపక్తి యతుల మీఠి
నగరమునఁ జూడ నొప్పు నున్నరభములు.

160

ఉ. మింతురు సర్వైశ్వరంపద సమీరకుమాగమహారముఖ్యుఁడ
నింతురు కీర్తి నెల్లడల నిల్కడఁ బొంది రక్షాగ్రవీరులకా
గాంధుని పీఠధర్మ మతిగర్వితపవ్వరఁ బ్రపాణులై
సంతమానమదయవిచారులు సూరులు రత్నరంబునకా.

161

సీ. ఇవికాపు నీలంబు లివికాపు తుమ్మెన, లవియుఁగా వివి కుటిలాఁకంబు
లిందునిబింబంబు లివి గాపు నెత్తమ్ము, లవియుఁ గా వివి మోహనాననంబు
లిభకుంభపాళిక లివికాపు జక్కఁ, లవియుఁగా వివి మెఱుఁగా బచన్న
లింనువిల్లునికొన లివికాపు కాపాళ, లవియుఁగా వివి జంఘులరసీమాడ

గీ. ననుచు జనములు సంతయం బధిగమింప, చుదముకరమున విడివడ్డబుదనురాణి
ముద్దురాచిన్నిబోదలమురుపు చూపి, భామినులు మింతు రత్నహావృణమున. 162

చ. సిరులకుఁ బుట్టినిల్లు ప నీమ నింతరభోగసిద్ధిఁకా
శరణము భగ్మనిర్వృతికి జూడ మహాభవిహారలీలకుఁ
బరిసర మాగమంబులకుఁ బంజెనపంక్తికి నిల్వనీడ ర
త్నరము తవీశ్వరం డమరుఁ బుణ్యుఁడు క్రిప్రమథేశ్వరం డిలకా,

163

ఉ. అయతబాహుశ్రుత్ వెడఁదయై కనుపట్టుభుజాంతరంబునకా
గాయజాఁ గ్రోణిసేయొనఁకంబగుచక్కదినంబు గల్గుల
కీప్రయఃతమూర్తియొం జనులని త్తమలం గరఁగింప నొప్పువా
గాయతని శ్రవణాలి తుహినాంకుశబాహుల దాళఁ డున్నతికా.

164

చ. కువలయరక్షకుండు బుధబోటికిఁ బ్రాణపదంబు పార్వతీ
ధళతకం బువ్వదండ యమృతంబులపెన్నిధి దుగ్ధవాఙ్మసం
భవుఁ డిటుసందిరాజు కులభర్తగఁ దేజముగన్నయన్నువ
చగివకునిఁ బ్రస్తుతించు నహిరాజానకైనఁ దరంతె యమృహికా.

165

సీ. కువలరచేందిరి మాశ్వముల శంకరపాదకమలంబు లనుసాహిణములఁ గట్టి
తాపత్రయాధిపదానానలస్ఫూర్తి, విలసితవిక్రానదృష్టి నడఁచి

యకలంకిర్నిచంద్రికల లోకాలోక, గుహలకఁ దెలివి నూల్కొనఁగఁ జేసి
చటులనతాపాఁకుకము శత్రురాజన్య, కలిశిరస్థస్థులపై నిరవకొలిపి
గీ, పలికి బొంకక గుణముల చోరిగాక, ఎడక పెడలక యెరిగిన గడుసుపవక
యన్యయాచార మెడలక యాదెత్తెవలక్షణముల నానరాన్యఘఁ డయరు. 166
ను. తనజిహ్వఁచలరంగమధ్యమునః ద్యానస్థిరత్న మిం

పున నర్తింపఁ గరాఁబుజంబున మరుమ్మజంబుమాపట్టె జా
పునఁ జింతామణిఁ కళిమింప విసయంబున్ విక్రమంబున్ జగ
ద్విమతేదాన్యము బాహువిర్యమును జెందెన్ రాజ ర జత్రిపుణ్. 167

చ. భరితధీరిహంగగయభాన్వరామయయాతియభ్యభూ
నాచరితానుపాస మనశ్యము తెల్లమిగాఁగ భూపిఁజం
గరుభుజశక్తికశ్మీ ననుకూలముగా జనకుండువోరె ను
స్థిరముగ నేలు నైదుపదిసేయఁ డితండు నజాగ్రహే భులక. 168

ఉ. కాకుఁ రాజ్యస్థ మి గై కొను లోభముపూని కాను కి
తొనియిసుంగుల రిపులఁ గాంచు విరోధముఁ దాన్వీకాదు రా
జ్యానుసమానమునగు బలావలి నేలు భయంబుఁ బొంది కా
దాఁ నాఁచగఁడుడు వహాద్భుత మారనివర్తనం బిలక. 169

సీ. కుశికాయుధుఁడు స్వాతిఁ గురియించు వానలు, మైయు ముక్కాదుపంటఁ బండు
పురుషాచూనమ్మకు బూన్గమై గరివోదు, నవవశి చక్కనై నడమఁ బ్రజకు
ధ్యత బా న్నాపాదింబుల వర్తిండు, గలువంబునకు నడ గలుగ వింత
భరిమాఁడ గులు రొన్నంబులుఁగిలఁగలియించు, రవి శేనువుల చ న్నవిసిపితుకు

గీ, నామయవ్యాప్తి యె క్కింతస్థిన రేమి, జిష్టి మని చీఁద రెవ్వారు చిత్రకలన
సోమవంశాభిషేకపూర్ణసోమఁ డయిన, యాస్థసాగ్రణి సేయరాజ్యంబునందు.

గీ. చూచు కుద్ధాశ్రిపిథిలో సోమధరునిఁ
గాంచు శరణ్మహాలోఁ గడిఁదిపగఱఁ
దొర్చిమఁ గలివోవ మెప్పుట దొరలకుండఁ
బ్రోచు నారాజు జయ వెట్ట భూమిప్రజల. 171

ప. అలకైలాసమునందు హేమమరుకుటాగ్రంబులక రత్నని
గ్మలవీతంబుల నిర్మి పార్శ్వములఁ బ్రేమక వల్లభుల్ తోడుగాఁ
గలరాగంబుగ నేళవించి కకువేడ్కక సిద్ధకాంతామణుల్
శిల రెల్లక గరఁగఁగఁ బాడుడును పంకిరించి తత్కీర్తనం. 172

- సీ. కట్టించడేలకోకటినిదింగులువాఁ, మెఱుంగుటొల్లియఁగాఁగమెకముతోలు
 నవరింపఁ దేలకో శంక తుణ్యగీర్వ, వదనంబు నూలుగాఁ బాఁపఁటేని
 నెలకొల్పఁ దేలకో నిటలభాగమునఁ గా, స్మితబిందువుగాఁగఁ జిల్లఁగన్న
 ఘటియించఁ దేలకో కలికిమక్కులరాజుఁ, దలమీఁచ మల్లకాకళికగాఁగ
- గీ. నలఁదఁ దేలకో నెమ్మేన నఁగరాగ, విలసనము చూప వలపులెల్లపూఁత
 యభిలక్షణశేఖర సరసిమాడ, నాదిరుగుండు గాఁడె యాయవనివిభుఁడు. 173
- క. రుద్రాక్షఖచితభూపా, ముద్రాంగుఁడు శివగుణోక్తియభిరతముఖుఁడు
 నిద్దభిభసితాంగరాగుఁడు, కద్రూనుతకటకశిఖుఁడు ఖనుఁ దలఁ దలరు. 174
- ఉ. పూర్వధంబునక హరునిపూజకుఁ బత్తిరి దే హుటాహుటిక
 బర్హతకోటులం దిరుగఁ బ్రస్తావనముచేత నెత్తురు
 చర్హటఁజేసి యన్నుతపాదపయోజము లప్పు నర్హద్య
 కర్హ్యము లయ్యె నమృతగళ ల కిరీటమణిమణిమల. 175
- సీ. తిలయతాత తల దూర్వలఁ గమ్మిపువ్వుల, లిల్వదళబల విసవహమలఁ
 గలువల బొందుమల్లెల నాగకేసరంబుల దవంబునఁ దులసి మాచి
 పత్తిరిఁ జేమంతి బంతి నాదగ్యధంబులఁ గాంచంబులఁ బొన్నవిరుల
 మరుచంపునవలఁ గన్నెరులఁ బలాశపత్రి, నవమల జాజులఁ జంపకమల
- గీ. సాంద్రీకునసారమయఁగఁధసారచర్మ, భూపముల దీపముల ఫలాత్మావపాయ
 సాదులకు దుష్టి గావించు నతఁడు మంత్ర, పూతజలధారముక్తికి భూతపతి.
- సీ. అంత్యశాండును విరూపాక్షుఁ గాఁడనువానిఁ, జూచును బొడపుర్పుఁ జూచివల్లు
 పసిబాలకుఁడు నేడ్చు భాషణమ్ములఁ గూడఁ, బెట్టు నీశ్వరుడుడి గట్ట ననుచు
 నతిదిడుంగుఁడు వైవారాధనమునకు, బొడపెట్టు ప్రాణంబుఁ గుగవనెట్టి
 అభిలదూషకుఁడైన నాహర మెల్లఁడు, భిషితంబు నొసల్పిపై బాగిమికాని
- గీ. గొల్లవాఁడును శివకథాగోష్ఠిఁ గొంత, పొద్దుపుచ్చును గమభక్తిఁ బొలములోన
 నకలశివభక్తమకుటాగ్రాతిఁత్తు, మతఁడు పాలించుధారుణియందు నెల్ల. 177
- సీ. మృగధంధరికిరీటుమూర్తి వీక్షించని, ఖలుని వీక్షించఁడు. కమ్మ విచ్చి
 పృష్ఠభేంద్రివాహనునిమలఁకాత్రింబు, పలుకవిజమతోడఁ బలుకఁ డెట్టి
 మారునర్పనావేళ నఁటఁగావనినీచు, నెటఁడు కల గాంచునవసరమునఁ
 మురవైరి మానసాంభోజకర్ణికఁ గూర్చు, దలఁచనికస్త్రేత్ముఁ దలఁచఁ గోరఁ
- గీ. దుఃఖికానాధునగరికి నరుగనట్టి, భాగ్యహీనులభవనంబునట్టి నరుగఁ
 దభిలతైవరహస్యసిద్ధాంతవేది, వరమునిర్మలగుణవాధి పాధివుండు. 178

చ. జడగులు మేరగాఁ గలరసావలయుగలు నిజాంసఖీపై

నిడి ప్రియభేద్యుడు ప్రియభేద్యరతుల్యుఁడు నృధిఁబొందుచోఁ

బుడిసెఁడునీళ్లఁ బూన నొక పువ్వు వెలుంగనిపాడుగుళ్లలో

మృదులకుఁ గల్గెఁ గుంతుమవిమిశ్రితసీరము రత్నహరమున్.

179

సీ. క్రోధాదివిపులమార్గిన లోనఁ దలపోయుఁ, దలపోయుఁ బ్రభుశక్తిబలముచెలిసి

అప్రాంగయోగవిద్యల లోనఁ దలపోయుఁ, దలపోయు పత్తిర్తిచెలుపు చెలిని

మనను శంకరుఁ గూర్చి మన లోవఁదలపోయుఁ, దలపోయుధరఁ జేరుచిలుపజెలిసి

చపలేంద్రియములకిక్కు లోనఁ దలపోయుఁ, నలపోయుఁ లలఁబోదఁబుమచెలిసి

గీ, లోనఁ దలపోయు భవములు మానుపూన్కి, చెలిని దలపోయు లోభఁబు ఓడనాడ

నార! సాక్షాత్కరించినయాదిదుర్గి, దఖిలరాజ్ఞుమార్తెఁడుఁ దవ్విభుండు.

ఉ. కుండలిపార్వతౌమకృతికుండలకృత్యః : హాశత్యుఁ బ్రి

హ్లాదములోన గర్జనచరాచర సులయందుఁ బూర్ణుడై

యొడ నెఱింగి యానృపతి యొత్తినశత్యుల దుశ్చరితులన్

గండడఁగించుచున్ గరుణ నైకొని దూఱును రాజభర్తృమున్.

181

సీ. చివినవిధికిర శృంగేఁ బాల్కుట మాని, బెడఁగైన విడిదండ ముడువఁ గోరి

తూలిపోయినపులితోలుఁ గట్టుట మాని, గట్టికెంబట్టును గట్టి గోరి

వేమాటుఁ బిట్టనభూమి నుండుట మాని, నురుసాధులలోన నుండఁ గోరి

జవముమాలినజర్జరము నెక్కుట మాని, హయసమూహము నెక్కి యాడఁ గోరి

గీ, సగముమగరూపు మాని లక్షణసమగ్ర, పుంపపున్నూర్తి నిరతఁబుఁ బూనఁ గోరి

రాజమూర్తి పహించినరాజహారి, బోలి పాలుపొందె నమ్మహిపాలవరుఁడు.

మ. జగదేక స్తవనీయుఁ డానృపతి యీచందంబ నకా ధాత్రి మె

చ్చగఁ బాలి. పుమ నున్నకలమున నక్షత్రద్రాహకంపాన్విరం

బగుచిత్తంబునఁ జిగ్గజారి నిజకాపాయస్సు లౌభిచరేం

ద్రగ్గణాధ్యక్షులఁ బోవఁగాఁ చలఁచె నంతం దప్పిసాదంబునన్.

183

ఉ. కోమలచంద్రిరేఖ గలకొప్పును ఫాలఁబోచనఁబుఁ బెన్

బామసరంబుచే నమరూపఁధురకంధరముం దలఁపులన్

గామవికారముల్ నిలుపుంధము గల్గి యొకండు పుట్టె బోగ్గ

తన్నునుమీమాన్వదంబు లగునాంపృతనప్రభ లల్లసిల్లఁగాన్.

184

క. ఆదుర్భలముగ నీకై నడి, నుచ్చినముం బొంది యన్నయరుపుణ్యుని నో

యద్భుట! యిటు రా ర మృని, సప్తజితుల జేరఁ బిలిచె శంభు డు గరుణన్.

- చ. శిలిచిన నున్నటుండు పురశేదనుపాదవయోజయగృహం
దిలికివిమూతచే మిగులఁ దీడగ్రి వసించుగ మొక్కి పల్కు నం
జలియునుండై తదంతికరసాస్థలి నిల్చి ప నేమి కేస! యె
న్వలనికి బోనఁగావలయు వారక నన్ననిపంపు నావుడుక. 186
- గీ. జలధరధ్యానార్థ మైనయెలుఁగునలి, తాగిరిసామవునఁ బ్రతిగ్గనులు మానఁ
బుణ్యవారత్తు మానసపుత్తుఁ జూచి, యథచంద్రకిరీటుఁ డిట్లనియెఁ జేసెను.
- చ. విను మనఘాత! ముక్ అచూపీరులు గొందలు కుంది నాకు పైఁ
పనికియఁ దుల్లినం గినిసి పక్కతి వారిఁ బిళాచులా! పాం
డని యిటు లన్నచుత్రినె మహాశనిపాతమవోలె వారలం
గొనమునిగించె నాఁలను కుత్సితదూపులుగాఁగఁ జేయుచుక. 188
- క. తలఁచనితలపై యొక్కి ను, నలమినచుచ్చాపవాక్యహతిఁ బీడితులై
యొలికిపడి అచూపీరులు, వల నొండొక టిందుఁ గననివా రనుకరినక. 189
- ఉ. కన్నుల బాష్పముల్ దొరఁగఁగా గుమిగూడుక వచ్చి మొక్కియో
పన్నగరాజభూషణ కృపాపరతంత్ర కటాక్ష! మమ్ము నా
పన్నుల భిన్నులక దెలివివాసినవారలఁ గావు శాంతిసం
పన్నుడ వింతికిన్ మదిఁ బర్చితి పంచును నన్న దూఱుడుక. 190
- క. ఏనుసు గరుణాశాసమున, మానినడెందంబుతోడ నోడకుఁ డవి యా
దీనుల పై ర్యాధీనుల, గా నూఱడఁ బక్కి కాపగతి మరలించక. 191
- చ. ఒక్కయుపాయాంతరంబుఁ బలపొసి యిట్లంటి. 192
- నీ. గంధర్వలార! యాకర్ణిపుండ్రీ మత్స్య, శంబుఁ దప్పింపఁ దరంతె యేతి
కది యట్లు నుండె మీ నుతివినయన్నున్, కాత్మ మెచ్చితి దైన్య మవనయింపుఁ
డని నారాగవర్త మనుదేశమున వల్లకిసామవిఖ్యాత వైనపురము
పాలుచుఁ దత్పురదర్శిభూమిచేరువ నొక్క, పట పున్న దందు సంపత్సరములు
- గీ. దేవపరిమాణముననూఱుదీగఁ ద్రోయుఁడంత నామూర్తియగునుద్భటావ్యయుండు
గురువరేణ్యండు గలుగుఁదగ్గుణవయోధి, కతనమియ్యిదురవస్థగడచుఁబొందు.
- ఉ. నా విని నన్ను వీడ్కొని పునఃపునరానతు లాచరింపుచుక
దేవగణంబు లేక నతిదీనములై పటకాభినుండఁగాఁ
బో వెన నీ పు భూసరికిఁ బోయి మదీరితవాక్యపద్ధతిక
కింపిభవాభిరాములుగఁ జేయుము తత్ఫలరాధినాథులక. 191

సీ. కంజాయజడలపైఁ గీలుకొల్పినచిన్న, నెలనక లేచె న్నెలలు గాఢుఁ
గుండలీకృతమహామండలీశ్వరుఁజూ, మణికాంత మోముదామర నెలవృ
విపులవక్షఃపీఠి విధికిగోన్విత మైన, ననమాలికావల్లి గురిసియాడఁ
గట్టినీమఁ గట్టినకజ్జకు బెబ్బలితోలు, మెఱుఁగు లాళాపీఠి గీటికొఁగ
గీ, ఎలుదకూలంబు డమరుపు నలిక నేత్ర, మాదియగుచిహ్నములుదాల్చి యలరు నన్నుఁ
బోలి యీలోకమున నుండి పాలుపు గానఁ, గలరు నిడుకతంబున ఖచరులనఘ!.

మ. సకలాళాముఖముల్ సమగ్గిరుచులక సంచన్నముల్ చేసి మి
న్నక లీలాసమ మైనయిట్టిబలుమేనక ధాత్రి ని వుండఁగా
దకలంకోదమ యుండితేని జను లత్యంతంబు భీతిల్ల సా
రెకు నిల్వోకరు గాన మానుచవపుష్పిఁ జెంచి పా మ్మిమ్ములక. 186

క. సంసారయోగి నై పర, హింసకు లోనక ననున కే గీయు జీవో
త్తంసుండ వగుచు దిక్కుల, మాంసలసక్తిఁ బొందుచు గురుముఖ్యా. 187

క. నావచనమార్దునుఁ జని, పాసనమతి పూని భూతపరివృథు లకత
దేవకు మానసియులఁ, బోవుచు పృథువేళుఁ దేలుపురి వల్లకిలోక. 188

మ. చలు రాళాపధికుంభికుంభవింతచ్ఛాతప్రీతాపాంకుకుం
డతఁ డంభోనిధివేష్టి నా ఖిలమహియఁజూడఁ బాలింపఁద
త్ప్రీతిపీఠప్రీమదాకపోలలముల్ పాపింపిండు గస్తూరికా
యతనానావిధపత్రిభంగములమరై సగి సకేశద్భులల్. 189

గీ, అట్టిప్రీమఘోశ్వరునికూర్మిపట్టి యైన, ముంజభోజాహ్వాయుఁడు రాజకుంజరుండు
నీకుఁ బ్రియశిష్యుడై కీర్తి నిచ్చట్టి, సాధుసాలోక్యలక్ష్మీఁ జెందంగఁ గలఁడు.

ఉ. గోపతి నెక్కి మంచుమలకూతురితో నిట యున్కి మాని నే
నేపురిఁ గాఁపురంబు నసియింపును నా ముదిగొండవట్టణం
బోపురుషగ్రగణ్య భవదు త్తనవంశజులం దిపోధన
శ్రీపులు నైనదీరులకుఁ తేనుపదం బగు ధామ మయ్యెడిక. 201

సీ. నిఖలవైవారాధ్య కేతృశ్రమహిమచేఁ, బరఁగుచు గురుసార్వభౌము లనఁగ
దుర్మతధ్వంసబఁగుచు రెంచుఁ బ్రీతివాది, జనభయంకరయశస్వాఁడ్రు లనఁగ
వట్కలశంభుపూజాపరాయాణవృత్తి, జరుపుచు గురురాక్షశశంభు లనఁగఁ
గొలుచువారికి విష్ణుఫలదురై నిజశిష్య, బహుళదార్శ్యానిభాళు లనఁగ

గీ, నన్న సర్వంబునందుఁ గావంగఁజాలు భవత చేపట్టి వేదమార్గపూరిత
బదిలు లనమండుదుగు భవద్భావివంశ, జాతు లాచార్యముఖ్యులు చారునరిత. 202

- సీ. పృథివాది వేదండపంచాననంబాలు, నిజగృహలనవిపుణమతులు
కలలోనైన నవ్వులకైన భవి యగుచూడు నీక్షింపనిగాఢయశులు
పట్టాలముల నన్ను కాస్తోక్తమార్గంబు, చే సమరాధింపుశిష్టమూర్తు
లిది సుఖ మిది గుణ మిది నాయ దిది వానిదరివిభేదంబు నేయనిమహాన్యు
గీ, లోయలధనదాలను నింతయును మనమున, నట్టుతలఁచునిత్యపుత్యాభిరాము
లర్థి ముదిగొండపురపరాధ్యక్షు లగుచు, వెలయుఁగల రింక మీవారు విమలచరిత!
గీ. శిశువలదును రక్షింపఁ గలుగుఁ గీర్తివలదు తడ విఁకఁ జేయ నోయలఘుమూర్తి
పావనమునేయు పాదపంస్పర్శనమునఁ, గలఁపయిత మైనవసుమతీతలము నెల్ల.

అశ్వాసాంతము.

- కా. ధీవిస్ఫూర్తి వరరాజ సంభవ భవానీ సంధీన) స్రవచ్ఛార్దణ
ప్రాప్తివీణ్యక్షచుభావ! భావభవదూరస్వాంతరాజీన రా
జీవాంభోరుహసంభవామరముఖస్నిగ్ధస్మరరాభగ్యరే
ఖానశ్యంకితపాద! పాదనఖశోభాస్ఫటితోడుచుభా! 205
- క. విద్యజ్ఞనచింతామణి, విద్విట్కులహృదయభయదవిజయాంక! పృథీ
పద్వీపధూపదత్తిజగద్విసుతనమ స్రవస్తుగర్భితధామా. 206
- మాలిని. త్రిపురమథనపాదాధిష్ఠితధ్యాన! వేదా
గ్ధపరిచయపవిత్రోదగ్గరిజిహ్వగ్గి! మిత్రో
డుపరిచయన కార్యాటోపనిర్మిదగ్గి ధైర్యా
ప్రిచరిచితరిజాంగా! ధీవరీతాంతరంగా! 207

గద్యము.

ఇతి శ్రీమదేశ్వరగురువ ర్ణ్యాచరణారణిందపట్టరణకలకళాభరణ
రామనార్యసంపుత్తి నుకవిజనమిత్ర కుమారభారతి
విరుదాభిరామ రామలింగయప్రణీతం బైన
శ్రీమదుద్భటారాధ్యచరిత్రం బనుమహా
ప్రబంధంబునందు పృథమ

శ్వాసము.

శ్రీ

❀ ఉద్భటాధ్యచరిత్రము. ❀

ద్వితీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీనగజాధిపచరణాధ్యాననుభావభవతాల దర్శనవిమూరా
భానువమవీప్తిభానుర, ధీనిత్యా అన్నమృతిజేచామాత్యా! 1
- ప. ఆకర్ణిపుము. 2
- చ అని పలుకంగఁ దా వినతుడై తగ మాటు వచించి వేడ్కచెం
దినమని వాఁడు వేగఁ జనుదెంచె ధరితి కదృశ్యమూర్తియై
మనమున శంకరుండు తను మన్ననఁ జేరఁగఁబిచ్చి యప్పుడా
డివళువనాకృత్యైశిరికి డింపనిహ్నుము నూలుకొల్పుచున్. 3
- సీ. నునుపార బుగమకమై యవటుభాగమున వేలి
రుద్రాక్షమయహేమదూధికుండలకాంతి, నిద్దంపుఁజెక్కుల ముద్దుకురియ
జమిలించితాల్పిశ జన్మిదంబుల.....య్యన్నార్చిఁ బొత్తుదొడుకఁ
గటి ఘటియించిననరు పింజకడకొన్నమోకాళ్లు కప్పి దూల
గీ, నొసరిభసింబు ముఖలక్ష్మి నలునేయ, సనతువయందుఁ బంచాక్షరంబు గాల
యును బ్రహ్మచర్యసము గడిగి, యుద్భటుం డీశ్వరాకృతి నుర్వి నిల్చె. 4
- క. హరునాన్లఁజేసి ప్రియభులు, సరవిగాకృతులు దాల్చి వర్ణక్రమముల్
పరితఁకుఁగిముఖులై వచ్చిరిధర కగురునిభజ్జ శిష్యత్వమన్. 5
- సీ. పరమతంబులు వేరుపట్టినఁ దెరలించి, వైవాగమంబులు బాడపఱిచి
ఇందు కేళురుత్తర్వ మెఱుంగక దైవతాం, తరలన్న లగువారి తెరువు లుడిపి
యెందు శంకరుత్థి మెసఁగు నచ్చటి కేగి, మలిమంతులకు మహామహిమ దెలిపి
శాంతుఁడై లోన విశ్వాసంబు గల్గిన, సచ్చిష్యులకు మంత్రీసరణి చూపి
గీ, స్నానవానాదివిధులఁ బ్రసూనబాణ, సమయసమఁ దుష్టిగావించుధన్యమతులఁ
గలసి వర్తించి మఱి పెక్కుఁ తులనవరీ, బలలి విహరించు మద్భటారాధ్యవరుడు.

- క. పరసము సోకిన లోహము, వెరవారంగ హేమ మైనవిధమున నాన
ధ్రువవరుని మహిమకలమున, వెరకుభవంచున్న యైరి వమధాజనముల్. 7
- గీ. భాస్కరుఁడు చీకటల్ పటాపంచు గాఁగఁగిఁగమాటికచే వోలుకరణి మోవ
నశ్శుచాభాగుఁ డదిగ్రాహనాధ, కఫల దురికెంబు లన్నియు గనుపుగొట్టె. 8
- మ. స్ఫురితజ్ఞాననిధాన మాగురుకులఁభోరాశిచంచుండు శం
కరుఁడై తాఁ దనుఁ గొల్చువారికి నమోఘకీర్తివిశేషంబలం
దొరకంకీయుచు ధాత్రినుఁడు దోడ్తోఁ గించిమానంబుగా
వారణాపాల్లవయంబుఁ బ్రోచిరి కుబేరాపుల్ పితాచాకృతిక. 9
- గీ. ఎన్నఁ దుడ్డుటఁ దీలఁ బట్టు నెన్నఁ డిట్టికలుషదుర్మత దిగఁద్రోయుఁ గరుణ
దురెమాచునప్రకాశ, వతులపాటులు గడలేర్ప నతఁడు గలిగె. 10
- ఉ. తత్సమయంబునఁ భవశభామకిరీటపద్మాభక్తిసం
పత్సుఖవేది రాజకులనుండనుఁ డాశ్రమమధేశ్వరుండు భూ
భృత్యుతపోఁ భద్రములఁ జేర్చి ప్రభావతి నామధేయమా
వస్వపుపాలపుత్త్రి తగువల్లభ గా విలసిల్లె నల్లకిక. 11
- గీ. పృథ్వీవల్లభునకును బ్రభయుఁబోలెఁ, గుణలయాధీశునకు...
... .., నగుచుఁ బొల్పుఁ బ్రభావతీహరిఁజేత్రి.
మ. అలిపోతంబులు చంద్రలేఖ మరువిండ్లందంబు ముత్రెంపుఁజి
ప్పులు నూఁబువ్రసను త్రీలు శంఖము లతల్ భద్రేభరాట్కంఠముల్
జలదాడ్యంబుతరంగముల్ నుడి తమపాస్వరంబు చక్రింబు రం
భలు తూణీరము లబ్జముల్ మసెఁ దలంపం గాంతకాంతాంగముల్. 12
- గీ. అఖిలజగదేకమోహిని యగుచు, లోలనైతి
తఁకు నర్థాంగలక్ష్మిగా ధర్మవార్గ మునఁ బ్రవర్తించు నమృహీభుజాఁడు ప్రీతి.
క. ప్రారేయకిరణముఖి యగు, బాలాసునిఁ గూడి ప్రమథపాలాభుఁడు భూ
పాలా... .. లమనస్కుఁ డయ్యె యాననేశక.
క. కలిమి సుహృదులుఁ బ్రాణముఁ, గలిగి యుఁ గలకంఠిపాండుగలిగి యు లోనక
గలుగంగనీఁడు దుర్మద, మలహయ.....కృపకులగ్రణి యెందుక. 13
- ఉ. పరమపవిత్రయై తగుప్రభావతితోడుత నిష్ఠభోగముల్
బొరయుచు కేలనల్లడలు పూని నిజాజ్ఞకు లోనుజేయుచుక
మానుఁ దగుణేందుమూలి భువనాధిపుఁ భక్తి భజిలచునన్నరే
శ్వరునకుఁ గల్గదయ్యె సుతసంపద సంపదకెల్లఁ బోదెయ్యె. 17

- క. మశలాశమ్మనకుం దగ్గఱితివతి చింతించి నదుసీమఁతనితోఁ
జతుఁత నిట్లు నొకనాఁడఁడుల గహస్యైకగోష్ఠి ననుకూలంఁడై. 18
- ఉ. ఏలీతి నేలవల్లడ లహీనబలంబున నైరివీరులకొ
దోలీతి భూమిభృగ్గుహలు దూర మనోంబాజకర్ణికాస్థలికొ
గీలరచేసితికొ వృషభకేశమపాదము లింతి యీకుభ
సీలకుఁ దోడు నందనులచెన్ను గమంగొను తెంతభాగ్యమో. 19
- కా గూగ ల్లంచును గాల్గయందియలు నల్కం జెక్కులకొ మద్దికా
యైతెక్కులొ గరువంపుచూప నిటలన్యాకీలంబాలకం
బులతో ముద్దులు చిల్కుచుం గలఁచుపూర్ణాన్యైదై తప్పుట
ద్దులు వెట్టంగలపుట్తిఁ డబ్బునొకొ నాకు న్నీకు లోలేక్షణా. 20
- క వారణవాజివహువను.వారాత్మక మైనరాజ్యవైభవ మిది దా
నొరనుఁడు లేనితమునఁ బారుముఖి! యెన్ను లేనివన్యము కాదే. 21
- గీ. పుత్తిమఖపీకణంబున బొదలుముఖము, పూర్ణి(?)తలవిండ నర్థంబు పోసినపుడు
కలుగ గిట్టివీశేనంబుఁ గాంచువార, లెంతభాగ్యంబు చేసినా రిందువదని. 22
- చ అని చింతింపుచు నున్నప్రాణిభు నయ్యబ్బాక్షి వీక్షించి యి
ట్లను రాజన్యకులావతఁస! నగరైర్య! యార్యవంస్తుత్య నీ
కుసు జింతాభర మేల యింతపనికై గోరాజకేశుండు దా
మనపాలకొ నురకాభియై సకలసంకత్రాపి నూర్కొల్పంగకొ. 23
- వీ. మిన్నేటితలగీటి మించుకెఁజడలపై, నెలనెక బొదివి వెన్నెలులు గొలువ
విపులహాలాహువిషమక్షీకృతముద్రి, నృగనాభిరేఖయై మెడఁ దలిగ్న .
చవనాశనాధీ (శ) గల్గి, బాహువన్యంబునఁ బరిభ్రష్ట
నలుముగంబులవారువలదప్పులపేరు, చుట్టినచేపాటుముట్టువెలుగ
- గీ. గంటఁ దిగిచినగందంపుఁగవ్వుఁదావి, పాలుపు వన్యోతభూముల బుగులుకొనఁగఁ
గొండరాచూలితో నొక్కకుత్తుకయిన, వేల్పుఁ గొల్పినగల్గు సంకల్పసిద్ధి. 24
- వీ. ఎలవోటలోపల మొలచుఁ గల్వకములు, నిచ్చులఁ గనునన్న నిలుచు నురభి
సిద్ధగంబు సంసిద్ధమా నింటిలో, నణిమాదిసిద్ధులు నాజ్ఞనీయు
నింటికెచ్చుము పెట్టు నిందిరా దేవత, తోడ మాటాడు వాక్త్రోయబాక్షి
దండఁ జింతామణి యుండు ముంగొంగునఁ, బనిఁడి చూపట్టి సంపదలు పెంచు
- గీ. (గ్ర)హము లేకా) దశస్థానగతిఫలంబు, నిచ్చుఁ (బాపించుఁగోరిక యెట్టిదైనఁ
జన్మికాగా ముదేవతాపూర్వభాము, గొలుచు కుద్ధాత్ములకుమహీతలమహేంద్రి.

వ. వల్లభుఁడు వన్నాపవన్నర్పణంబునఁ గోరికించిన నీప
భూరుహంబునుబోలె హస్తోత్కవచనంబనం బులికితమఫలకుండయ్యెఁ బ్ర
భావతీయుం బ్రభాతలక్ష్మీయుం బోలె వికసితమభావించుదుర్యై నిట్లు దంప
తులు సుప్రాప్తి..... సుతానులుకాఁ జెలంగి యన్యోన్యవాక్యామృతంబుల
నిత రేఖరవృక్షయంబులు పొదిలింపుచుఁ గాశికావిభుం గావ్రీవేయముద్రికాము
ద్రీశకరాంగుళీసలయుం గిను యశభాసిశిశంగజటాధరు ధారశరాసనవిజితవిరో
ధిపురుం బరువత్రయయాపు నారాధించుతలంపున జగదేశకరమృంబగునవిముక్త
త్రేత్రాబునకుం బోవ సమకట్టి రంత నొక్కనాఁడు. 26

వ. పరభూపాలురచైతన్యముం నిజబలప్రాచుర్యమున్ నిశ్చయిం
చి సామంధరి ధాన్యముం ధనము లక్షీణంబులై యున్మిక్కి
బరితోవంబు నహించి మూలనగరిక్ భవ్యాత్ములం రక్షణ
స్థిరులం జేసి మహీమహేంద్రుఁడొడలంచెన్ గాశికిం బోవఁగన్. 27

ల. అమృహీధరుండు ప్రాణేశ్వరియుఁ దాను, హరిశిల్పమైన యగద మెక్కి
విశ్వనాథుఁడై విజయులుచేసిరి, పుత్రైకాంతృ హృదయ మాత్రపదఁగ. 28

చ. శ్రీనాథుఁడు భీరామమ్మదురావమున్ విలసిల్లి లోచనో
త్సవకరమైనతేరు జలజాతపిలోచనతోడ నెక్కి భూ
భువనవిభుండు వొల్చె మణిపుష్పక మెక్కి వివోదలీలన్
దవ్వి శచీపురందరులు ధారుణిపై విహరించుచైవడిన్. 29

సీ. కమనీయకల్లోలకలితఘనాంభోధి, కడగి వేరొకాంతఁ గొంగిలించె
బుచ్చుంబును శీతభావంబుఁ దలచూప, మంచుగంధవహంబు మలసె దిశల
అతినిగ్రలాకారుడై నలమొత్తెడు, చలవమించ దొలఁకనూయ లీనె
గంధర్వాభామినీ గాంధర్వములఁ గూడి, మరిపుష్పవృష్టియుం గురిసె మింట
గీ, వినుతివిలసనశిఖలచే దనర వహ్ని, యవని సంపూర్ణసౌభాగ్య మావహించె
గాశికాభక్త గౌరీకుం గాలకంఠు, నమృహీపతి నేవింప నరుగువేళ. 30

గీ. ఇట్లు మందానిలాదిసమిద్ధధన్వినూచకంబుల వీక్షించుచుం బ్రభావ
తిశి నతిశ్రీతిఁ దెలుపుచు ధీరవృత్తి, నాధరాక్షసుఁ డల్లన నరిగి మోల. 31

గీ. భూకైటభలక్ష్మికిఁ బుట్టినిల్లు, పరమవిజ్ఞానసిద్ధికిఁ బట్టుఁగొమ్ము
యైనకాండియ్యనాశ్రమం బధికభక్తి, నరసె నప్పుడు రవి నిర్వృణ జరమశిఖరి. 32

చ. మొదలఁ బురందరాశఁ దగ ముట్టితి రాగముతోడఁ బద్మినిన్
బిడపఁ జమత్కరించితివి వేడ్కఁగరంబులు సాచి యింక నన్

- బోదువకు వంతు దూకుచు నపూర్వదిశాంగన కాలం దాచినట్
- చు మితియాగకడ్రవముం బాల్చెను నా నినుం డొప్పె రక్తిమణ్. 33
- చ. ఉడుకుమునోంబె సానులకు నొద్దిక బద్ధినిం దేర్చి తద్దప్పం
- బునునేనం దత్తువలయపగ్గిధం దూలేచె నట్టె వారుశం
- దుదిం గనె నంపుం దక్ష జనులు దూలంగనాడిన నింప యోగ్యతో
- గొనినవి కళ్ళిహంబునిధిం గుంకె నరోదుహమిత్రుం డెత్తెటిక. 34
- సీ. పాటలంబులవన్నెతేట మంకవలదొంగము: ద్రుములుసొంగు
- వట్టరాగంబులకన ప్రియంగుచ్చాళు, కునును మొప్పిదము కుకుముము చెలువు
- లక్షకచెన్ను పల్లవనముల్లాసాబు, కాశ్మీరజాంగరాగంబుపూత
- చక్కదనంబు హంసములచందున్నార్తి, పటుపలాశద్రుమపగ్గినవకాంతి
- గీ, బింబభువికనము చందిగంబుశీవి, యాది గాంగలగ క్షప్రదా)గ్గవమితి
- నలువ కేళిక నొకచోట వలమిక్తార్చె, ననంగఁజెలువొందెనెనినాజయపగ్గినను.
- సీ. అంతటం జరమనంధ్యాచేర జనపతి, యరదంబు డిగ్గి సాధ్యానాకృత్య
- నులు నునా బురంగం గొలనులోపలం దీర్చి, పుణ్యంబులకు జన్మభూమి మ్రొన
- (కాండియ)నాశ్రమక్షమం గల్గి కనుసంబుబహువిశేషములకుం బరమహంస
- మాత్రుం డెంపెనూర నాని శాన్యయగురు, మటంబు డాయంగ నుచితవృత్తి
- గీ, నిందుబింబాస్మతో గూడ నేగి తనను, రాకం దగువారిచే మానిలోకమా
- రన్నమున కేళిఁగింప (నా)రాజానకును, నమ్ముఖం బిచ్చెనాతందుసంధ్రమమున.
- చ. కులపతిపాదపద్మములకున్ సతియున్ బతియున్ బ్రాణములున్
- నిలకతభక్తి జేయుడు సుధీమశి యమ్ముని)యున్ మనోంబుజం
- బులుసుతరప్రమాదముమై నిలసిల్లంగ వారిం బెప్పగి
- తులం దగ గారించి నిరిం దోచినదీవన లిచ్చె మెచ్చుగన్. 37
- ప. ఇట్లు కమనీయసగ్గిభాంతియగు ప్రభావతీయును సదారాధిత్రును కేవలరంధగు
- ప్రమకేవలరంధగు చానిమండలమాన్యూడగు కాండియ నుచితోపచారంబులం
- నింపన్నుం గావించి రమ్మపార్వీయు రాజక్షిక నాతిభ్యం బొసంగి యర్హాసనంబు
- నం గూర్చుండ నియంఘించి దర్శపాటితలంబగు కరకమలంబున విననొకసారం
- బగు తచ్చగిరంబు నిపురుదు నిట్లనియె. 38
- సీ. హెచ్చుచచ్చునె పురోహితముఖంబున కీకు, శాస్త్రోక్తనిర్మలాచారసంతతి
- అరగింతురె చెచ్చి యక్షవేళల గోరి, హవిరన్నకబళంబు లనురవరంబు
- లెసావహింతురె విసులదంపయహోలెం, బ్రహండంబుభూపాలు రాజ్ఞ

పురుషాయువంబు సంపూర్ణమై వర్తింప, నుడువ నెరుగి నుర్విజనము
గీ, స్వాతితోడుతఁ డగినన్ బులుగ లోక, చుట చనునె ముక్కారు పాపకోటి
భయము దూరింజె రసస్వభావ మగుచు, దుస్సముదాయ మమరు నే గురిరమా!

ఉ. మానము గల్గి కొద్యమహినుగితి రూక్షిని కెక్కి తాత్పి లోఁ
బూని గుణానుకూల్యమునఁబొంది ననుమనఁ జెపు దాల్చి నీ
చే ననయంబుఁ బూజ్యగతిఁ (జెంది పోస్పనై) మొత్తయున్
మానినశూరు లిస్తురె సమగ్రిజయోన్నతి నీకు భూరిరా. 40

ఉ. కూడక వత్తురే బుగ్గులు? కోడిన నథల కిచ్చి పంపుడే?
వేడుకమంత్రలక్షణవివేక తోఁ
గూడఁగనిత్తువే మనమ కుత్సితమాద్దులఁ బ్రోవ నాత్మలోఁ
జూడక కీర్తియందుదునె నూరిజవంబులచే వహిబలా! 41

క. అని పెక్కుభంగు లమ్మరి, బంపతి నేమూని నడకచందంబును నె
మ్మనమార నడుగ వివయంబు నయంబును గమరఁ బుష్క భూపతి యతనిక.

ఉ. యుగ్యము లద్యై నెవ్వనికి నోలిఁ జపకృష్ణు మట్టివేలుచున్
భోగ్యధినాథకంఠునిఁ బొందుగఁ గొల్చి ప్రభావనిధికిన్
యోగ్యుడనైన నీకరుఁ యుండ నృపాలురలోన మిక్కిలిన్
భాగ్యము నేసినాడ మఱి బాఁగితియె నేమము నాకు నెయ్యెడక. 42

చ. నకలము భద్రమద్యై గుణపాగ! నాకుఁ గొంత లేదు ని
న్నొకపరి వేడుకోల్కొనిట కొయ్యర వచ్చితిఁ బొద్దునోయె నేఁ
టికి నిది యెంతయేనియుఁ గడింపిప్రతుత్తును విన్నవెందు మీ
కకుటిలబుద్ధి లేపకడ నంతయు విస్తరవాగ్యపథికిన్. 43

చ. అనపుడు నట్ల యా ననుచు నమ్మనిభర్త సభార్యుడై మహీ
కున కుచితంబుగాఁ (బ్రియము) నూపును భూపతియున్ మహన్నీ చూ
సినయుటజంబులోని ధృతిఁ బెంపు వహింపుచుఁ బల్లవాంకిత
య్యను నుఖనిద్రినేపె విమలైంపవరోచులు చెల్లుమాపఁగన్. 44

చ. పలకలనైనచీకటి ప్రభాపరిహీణత దోచుతారలున్
గలఁగుచిటివీటోత్కరముఁ గండినచంద్రిండు మూతివిచ్చుతే
కులవినిపిల్లుతామరలు గూళ్లను మేల్కొనుపక్షులున్ రుచుల్
చెలిసినచెందోవల్ గలిగి (వేమవ వాఁ బొడ) నూపె నాతటన్. 45

చ. తముఁ గనవాఁడనేయుటకు దాపుగ మై చను దెంచువేడిద

- య్యమును నెత్తికోలు గన రక్కట భీతిని రంగజాహవ
కృమము...యండు.....పాతి) గాథతరత్రమనుష్టకామినీ
రమణుల నన్నె దీపనికరణులు పాండవభావిపంబునక. 47
- క. పరుషకవితృతిం దినకరరథగంధర్వవదనగతిలం బగునె
త్తురుకోలె పాంశ్యరాగము, సువరదిశయందుఁ గనుమనూపె గలయక. 48
- సంస్కృత. అంతక గాన్పించె నింద్రాయితనదిశ రథాంగాన్తసంహర్త తీవ్ర
ధ్యాంశస్తంభేరమగ్నిదళనబలవిధాదక్షపాద్యక్ష మాళా
కాంతాన్త్రవేయకాంక్షకటకమణివిభాగస్యనిర్వాహకాంశుం
డంబునీ నావిమతాపాదబలనకోజాళియై హేళి లీలక. 49
- ప. అననుయోగవ,
50
- చ. అవలసకోనగింబిన నహర్పతిసన్నిధుఁ దాపభాసితీ
రమణుడు నిత్యకృత్తియులు రాగముతోడ నొనర్చి శంకనక
గమలదళంబులక దోలఁ గల్వల నగ్ననచేసెఁ బండ్రికా
విమలమరీచిరాగ్నిజ్వలనవై శివగృహేంద్రు. 51
- ఉ. రాజానెంకె మున్న మునిరాజభిభామలో తేలుకాంచి గం
గాజలపూరిమట్టు లగున్నబింబా నొకపుణ్యవాహినీ
రాజితనీకనడికఁ దిరంబుగఁ గుంకి కృతాహకృత్కుండై
రాజకళాధరుం గుఱురాఁ సుతాక్షభుఁ గొల్చె వేడుక. 52
- సీ. పునాచనిర్మాల్యపుష్పాళి తనమౌళి, శుభి వక్షఃస్థిసూచకముగఁ
జేరి యధ్యయనబు చేయకమ్యూఘోష, మలఘుగాంభీరాభ్యయోవుఁ బోల
బలపంసుకల్ దాల్చుకొని ముక్తాయుక్త, ప్రియసద్రుమలతాముద్రించెలుప
మానసస్ఫటికాక్షమాళిక చేబడ్డ, హరికథాసారార్థగరిమ గాఁగ
- గీ, బ్రాహ్మచ్ఛస మానసఫలకమనన, తైవకతోడఁ జెలువంబు పనదరింప
త్రయచ్ఛాకుఁ గూర్చున్నపీఠరాగుఁబూర్ణ, గౌండివ్యదర్శించెభూమివిభుడు.
- గీ అంతఁ బ్రమత్తవ్యసంఘ సంగ్రహమిశోక, శంసమనమను మ్రొక్కి తద్దర్శితా స
నమానఁ గూర్చుండి పినయావనరశరీరుఁ, జగురుభయభిక్తులాశ్రయందతిశయిల్లి.
- చ ఇటులు పక్షప్రొడైన ధరణీశ్వరుఁ బుక్కు ముగ్ధిగ్రుడఁ డంత వి
స్ఫుటమిగురాక్షరంబుగ యశోధన విన్నతిరాతిరి నన్ను నే
మిటికొడలంపునేనితివి? మిమ్మొకకోరిక కోరి నాదువ
చ్చుట యిది చెప్పు మెట్టి నది శోభనబుట్టి ఫలంపఁ జేసెదక.

- క. అనుకూలకార్యసిద్ధికి, మనసిజహరుఁ డున్ననాఁడు మమకేశ్వర! నీ
మనమునఁ గొంకక వచ్చినచు చెప్పెను నీ కొనర్తు ఫలసాసిధికి. 56
- ఉ. నాచిలి యిట్లు పొన్న మునినాథునిగోతఁ బ్రహ్మప్రచిత్తులై
భూవనచంద్రియండు మునిపంగన! రౌడరశశ్వభ్రమై
యీపు మదీయవాంఛలము ల్పొంపఁగఁ జేయఁపూనికం
బ్రావగఁబట్టి పల్కితివి భాగ్యముచేసితిఁ గంటి సౌధ్యమల్. 57
- చ. కలపు సమీరుమిహువడిఁగొనఁబాయంబులు భస్మి)దంతులు
గలపు రభంబులుగ్ గలపు కాంచనపూర్ణమున దుర్గమల్
గలపు విలాసినుల్ గలరు గల్గిన కన్నియు రాజవిహ్నుమల్
గలుగదు పుత్రిలాభను యొకం డది నాకుఁ బొత్తుని మీఁగఁగె. 58
- క. నిశ్చిత “మప్రత్యస్త్య గతి” ర్నాస్తి యటంచు శుశ్రులు దెలిసినపలు కా
కర్ణింపు నాదుముఖము విన్వర్తయై యుండు నెపుడు నరక ప్రవేశిన్! 59
- క. మానుషుడుత్పము గా దిది, పూనిక రైకేత్రివైసఁ బోనీ ననినక
మానిసర! దైవకృత మిఁక, దీనిక సాధింపవచ్చుతెఱఁ గట్టిదయో! 60
- ఉ. అందనిమానిష స్థలము న్జ్ఞులు సాఁచినయట్లు క్లిష్టు నే
నందన లభిల్లె ప్రితినినంబును నువ్వసలూరుచుక హృదా
నందము లేకయుండి నొకనాఁడు విచిత్రముగాఁగ నాకుఁ దో
చుం నిమిసుండి చక్కఁకట్టి) సిద్ధమునీశ్వర! శ్రోత్రి)కేయమై. 61
- క. “నీటికి బుచ్చులు లేమిక, మాటికి జలతింప నీకు మమకేశ్వర! నీ
వేటిసగమిందుశేఖరు, వాటంబుగఁ గొల్వొ పోయి వారాణసిలో. 62
- ఉ. పొచ్చెనుగాను నాపలుకు పొమ్మికఁ గాకికి బాణ్యరాశి కే
వచ్చట శశ్వనాథు నగబాధపు నీక్రియఁ గొల్వొ కొచ్చినక
ముచ్చటదీర నీకు వరముల్ దయసేయు నతండు శోభనం
బచ్చికమే వృషధ్వజుని నర్చనచేసినభాగ్యశాలికి? 63
- క. ఆని బయ లాడినమాటలు, పిని మీ కెఱిఁగించి పిదప విశ్వపతిక శం
భుని గొల్తు ననుచు వచ్చితి, ననఘా! నా కెద్ది బుద్ధి? యానతియీవే. 64
- ఉ. అన్యాయదేశికుండవు మహాత్ముడ వాగమపొషభామిధృ
ధన్యుడ వాత్మ వేది వతి నాంతిపరుండవు నీవు నాతలం
పు నివరంజుగాఁ దెలిసి పా మ్రును కాకికైన నీవయై
న న్వర మిమ్ము విశ్వవిభు నాతరమే నిను మీటి కానఁగె. 65

- గీ. పుట్రిలాభంబుపై గాంక్ష సాదలుకతనననియు నాఁగాక యనివింటినభివాణి
పడుచుఁబని గాదు.....డకగాదు, బయలుపంది వెట్టింగఁ బరగవయ్య! 66
- క. గౌరీకుపలనఁ గానీ, సారయుతభవప్రి)పాదచాతురిఁ గానీ
యెఱిఁగితివైన నా కీ, కోక నిర్ధంపఁజేయు గణతన్వనిధీ. 67
- క. ఆని యీనందంబున నతి, (ననుకొన్న కాంక్ష)చేయుధరణీసతి నో
రినకోర్కె ఫలితమగులఁపున నిట్లుని పలుకు మానిపుంగపుఁ డెలమిన్. 68
- క. సంకాపనాభమునకై, చింతసంతాప మేల ట్టితివ! గౌరీ
కాంత్రాసునోవారుఁడు ప, చింతారెన్నుంబు నీపఁ జేతుటియుండన్. 69
- కా. అన్యోసభావతీతిధవ మంగ్రాగ్రాహ్య మ్మంబుగా
దాఁకావ్వసముచేయు మిందున విరూపాక్షిం దునుభవ్తి కా
శీనానుడు... .. శ్వానిప్తస్థముల్
ప్రావీణ్యులైన దీన సేవము దాల్చుబోల దుర్వీశరా! 70
- క. భిక్షువని నచ్చిలఁబగ, భిక్షు సగజాహ్రినాథు భద్రయింపుటకై
యెటులై ధర్మసలహ, భిక్షు సమము క్తంబునకును బోవఁగవలచే? 71
- ఉ. గుల్బలఁక నిసారఁచుమగుల్బలఁక మ్మజ్జవా దిగఁగఁముల్
నిచ్చిలఁబూయఁజూచు... మాపులు మూడగువేల్పుఁడెట్లకుం
నిచ్చిలరాని చేడి మఱింపుచు
... ధర్మక్రమైక్యమైనఁ జూపునూరఁగఁ గల్గు సౌఖ్యముల్. 72
- సీ. గగనగుగ్గోష్ఠంగల్గిల రీతియు, ముక్తికాదామంబు మోళి నమర
మమపాదవెలిచాయెనుగదా ముత్యుల, పేయింకెఁకె విత్తిరంప
(కాలకూతుకతఁగకా). పుట్టి ము, మృగనాథమద్యము వాతఁడ వలిన్
మృగంగమ్మమువ్వకై కముచున్నటియును, మాంజిగఁగును గటి మలవియుండ
- గీ. పలుచుకూలఁగు మృగముననసంబు, (హస్తములకు) విహసంబు నాచరింప
స్థనాశీశ్వరాకానుఁడైన విభ్యుభక్త కాకాశికాపుర ప్రాణవదను. 73
- కా. అగఁగజలరీక మోదంక నాథావాసనఁపిత్తణం
బాగంధీభముభుప్రపాదప్రభవం బా)యన్నభాగ్యార్థనం
బాగంగార్థరపాదపంకజమూలధ్యానావరాగంబు నా
హ! గీర్వాణలక్ష్మన ముచ్చటలు నేయంజాలవే భూషరా! 74
- క. అనిముక్తంబులు దక్కిన, నని ముక్తిశీరఁగంపుఁజంబులు దా
రమముక్తంబులు నీర్జనయన ముక్తము లరసి చూడ నవసనాధా! 75

- సీ. నీవన నానందకాననముదండనె యుండెను, పోకడండనె బిన్న భూతబలము
నమరానగాజలం బాడఁజూచిననన్యం, దాడఁజూచును లలాటాంబుగమున
గజతాజములు దుండరి గన నెవ్వనింకూడుఁగొనాడు వానికి బాడఁజొరచేడు
చేరి పిచ్చేకు బూజించి మించినపేగు, నేరురింబానల బున్నకేరు దాల్చు
- గీ. మేన మణిక్వికామృతన్న మెఱుఱునుడు, మేనసాయకముననేయిమింటియున్న
కాన నీకొకకాపురి గాద్రకేయి, సాగ్విభేముండు నుతియింపఁ జాలఁ దక్కిప!
- సీ. పేర్చుకెంజడముడి బింజించి నయ న, జాహ్నవీసరేలంబు జాలువార
ఆద్రీభావ త్తనబాంకంగా నాదానీ, గంధమానీరే జంబీకళ నలంక
భుజగేంద్రహారంగా లానకపేరును కీకం, బృహలనకఃపీతం బెనఁగొనంగ
తోరంపుఁగంటిమి నుసికిలి జనింపింజిలంబు నూరికిం దోలఁపెళమంగ
- గీ. అన్నపూర్ణానుహాదేవి యంబునిం, వెంటఁ జనుచోడ జగ్గముఖులు వెలుగుపడఁగ
విశ్వనాథుండు భవనంగా వెలిసెదన్వి, కాశి నీర్దనగుఁడోరి కాదుఁ బ్రేమ. 77
- మ. అది గంగాజలరేఖ యల్లదె శతాంక్యాంబు ఘోలాన. మ
ల్లదె కాళోనుహానన్వి యె పద్మానన్విశనన్వి
సవలంకాబింప మల్లదె సహాకాత్మిమూలముధం
బదె యంచుక నుగలంబు (నచ్చట నృహం డా) నహిచేకంబావక, 78
- సీ. పద్మీకగంధైన పద్మీకరముఁ జుట్టు, మృగమైన గంధేల మృగముఁ జుట్టు
శాస్త్రాలవతియైన శాస్త్రాలపతిఁ బీఱు, గరిష్ఠైన గ ధోలుఁ గట్టి మీఱు
... ..మోచు, నెన్నన వెనెనాయయెద్దుఁ బూన్చు
బోయవాడైన బోయవాసరాడు, నవియైన గానించు నవిసపీడు
- గీ. పునుకనైనను విధిఁ గొట్టుఁ బునుకడన్లు, నెముకనైనను మెడఁదాల్చు నెముకపేరు
(గానీకాపురిఁ జగవహిం)చుగగనగంగ, నీటఁ దోఁగినమాత్రేనె నృపవరేణ్య! 79
- మ. కఠురంబులవెంట గానమునైన కా లీచవో పారెనా
రెకుఁ గట్టెడఁ జరింపుముక ఫలముఁ దూలింపక దృఢాయాస్త
... .. పరిగళద్విజ్ఞానమైనై తూలి కా
కికిఁ బోఁగాననివాడిజన్మములు వీక్షింపక మృతిపొయిముల్. 80
- మ. నుగు లంచుక సతు లంచు గాంచనము లంచుక దేవు లంచుక బురో
హిగు లంచుక బొ
సతముల్లా మది నమ్మి మూఁథుండు దురాశాపాశబద్ధాత్ముడై
శితికంబు భజియింప లేఁ దహహ! కాపుణ్యరేతంబనక. 81

సీ. కవచాపుఁబొడరింట బాలహంసముపోలే, జడముడి శశిరేఖ గడచుకొనఁగ
(నాకాశమండలి) నంగారకుఁడువోలే, నిటలకట్టికఁ గన్నినేత్ర ముర
వలుదశంఖములోనఁ బొలుచునీలమువోలే, గంధరమున మచ్చ గానుపింప
అప్పుతాంబురాశి నీ గానుమేఘముపోలే, నెమ్మీనఁ గడిచెట్ల మెమ్మె మీఱ

గీ, వలనుమిగిలినభాగ్యదేవతయపోలే, వికాలాక్షి శంఖటఁ జెలుపుమిగులఁ
గాశికాపురిఁ బట్టంబు గట్టుకొన్నవెత్తవతిఁ గొల్వ సౌఖ్యంబు కాశ్యతంబు

క. ప్రియము మేఘచ్ఛాయా, ప్రియము విద్యున్నికాయధంగుర మరయఁ
గాయము కాశికఁ బోవుట, నాయము దేహులకు ధరణినియక! వింటే! 86

సీ. పంచేంద్రియస్ఫూర్తి పానుబట్టినఁ గాని, చిత్తంబు నిల్కడ హత్తుకొనదు
చిత్తంగానిలుకడ హత్తె ముండినఁగాని, బుధసంగమమునకు బుద్ధి చొరదు
బుధసంగమంబునఁ బొద్దుఁ దోచినఁగాని, ఃధ్యక్షమాన్యంబు వినఁబడదు
విధ్యక్షమాన్యప్రసేతప్రసేతఁ గాని, సత్త్వగుణంబు నిర్వలము గాదు

గీ, సత్త్వగుణమునఁగాని సుబ్జుటెము దైవ, సుమవిభోధంబు సమకూడ దందుఁగాని
యొందు సుమ ముక్తి గనుపట్టి దుగ్రిఁ డెలు, నగరికడ నీళ్లుమాత్ర నె తగులు ముక్తి.

సీ. కన్నులారఁగఁ గాశిక గెననివానిధనంబు, సలిలంబులేని కాసారముట్లు
కాశిక తేరఁగఁ బ్రియంబు గలుగకుండిననాని, భావంబు దలపోయఁ బాడుకొంప
కలను తీగ్గము కాశికకుఁ దుల్యమనువాని, కెందుఁ బ్రియశ్చిత్త మింతలేడు
కాశికాపురముగ్రిఁ గడచియొండొకచోటి, తేరగు నెవ్వఁడుభాగ్యహీనుఁడతఁడు
గీ, యాగములు వేయు చేయంగ నైనఫలము, కోటిగోదానముల నొనగూడుఫలము
ఔన్నత్యంబునీలుపుటఁ జేప్పుఫలము, కాశినొకపూట వసియింపఁగలుగునధిప.

క. గోసతగమనునిపుర గం, గావగూఁగఁ గ్రుంకువెట్టునతిపుణ్యలకుఁ
బాషిత్రయం బుడిగి యొక, తాపము బాలమున నెపుడుఁ దరలకయిండుక. 88

సీ. ఆభిగంగాప్రసాదంబు లెన్నియొకాని, తలగరియింతు) రందలును నదులు
పవనానుపదగలపాను లెన్నియొకాని, యందలు సురగోద్రహారయతులు
డాంబుచంద్రిఖండంబు లెన్నియొకాని, యందలు ధరియింతు గ్రమృతకరుని
(విషరాశి.) బుట్టినవిషము లెన్నియొకాని, యందలు హాలాహలాంకగళులు

గీ, గంధగజద్రోణ్య లెందఱోకాని యంద, అతులకరిచ్చపటధారు లైనవారు
కర్మబంధంబు ... , క్రాలు కొనకుండ నిద్రింపఁజాలుఘనులు. 87

సీ. ప్రితినినంబును మదభాగింతుఁడై సింధువు, పానంబు నేయనీ లైసిమాలి
యోరంతప్రాప్తు నో రుదుపక కొండెంబు, పుకననీ లేనివి గలవి గూర్చి)

- ... రహింసయే నిత్యకృత్యంబు, గానుండనీ కూరికకృతపత
కాయకంబుగ సదాకాలంబు హేనుంబు, లాగించనీ దొంగభాగుతోడ
గీ, కవయనీ యెఱింగియుం ... గానివావి, తోడుకనీ
- గగనగంగాతరంగనీకరము సోకె, బాపనుండగుఁ గాకిలోఁ బంచజనుఁడు. 88
- క. ఇలఁగలతీర్థము లాడినఁ, గలుగగు హర్షయాపలబ్ధి గాకిలోనన్
నెల గంగ నాడ నొడల, నెలప్రాచభరించు ననుఁడు నిక్కము) వింటే. 89
- ఉ. పుష్పపు సర్వశిఖములపుష్పినయిల్లవి పుట్టుకుండ రా
దాట్రివివేకించిన నది యెట్లనినన్ పమపూర్వకగృముల్
తీర్పులు జన్మహేనుపులు తీరదు వానిజయింపఁ గగ్మఘం
... .. ద్రెంపఁగ నచ్చును గాకి కేఁగిన్. 90
- ఉ. కోకకుఁ గూటిన్ యొనిఁ గొల్చి తదీరితవాక్యవృత్తికన్
జేకొని యూడిగంపుఁబని నేయుచుఁ బ్రాయము పత్తగా మపిం
గ్గ కునుమికృతకీ ...
... .. 91
- [ఇచ్చట మూడునాల్గుపద్యములు లోపించినవి]
- గీ.
... .. , దొంటిభవమునఁ బుణ్యంబుఁ దొడికినాడు. 95
- సీ. ఆనందవనమున కరిగెద నని తలం, చినఁ దీర్థములకల్లఁ జనినయాట్ల
• వారాణసికిఁ బోయినచ్చెద నని చల్క, సకలాగమంబులు (చదివినట్ల)
(ఇదె కాశీపురికి) జేరెదనంచు నొకవదం, బిడ భూమి వలగొనఁ దొడఁగి నట్ల
అవిముక్త మీదె యదె యని డాయఁ జనెనేని, చిరపాపములకడ చేరినట్ల
ఆ, ఆమహాస్మృతానభూని నేని తేటతెల్ల
గాఁగ ముక్తికాంతఁ గలముంగిఁ జూచుట, యనుచుఁ బాటిచెప్ప మునికులంబు.
ఉ. చూచుడటే పదాంబుజము చక్కఁగఁ గాకి నేఁగుతోనకున్
దోచుడటే నిలింప పాపముల్
గాఁచుడటే వివేకశిఖికాఁక... ..చె మానవుండు తం
పీఁచును రెత్తకుండుదుర పేర్చినకిన్కఁ గృతాంతకింకరుల్. 97
- ఉ. ఆడుదు రొండుతీర్థముల నాడినఁ బాపము
... .. జను ల్పదము లాడినకాలమునందె బుద్ధిఁబో
నాడక కాకి కేఁగి యమరాపగలోపలఁ జల్లఁగా జలం

- బాడుట పుట్టువుల్ విరుగనాడుట ముక్తిని పెండ్లియాడుటల్. 98
- సగ్ధర. ... స్థితముజికళికోద్భవసంపూర్ణక్షణం
శువిశేషక్రివిలాసస్ఫురికదనకోజంతు ఖండెందుజాటుం
డవధానం బొప్ప గంగాంబుపహృతకలుపపొరికిం గాకిలోనక
జెవి నోంకారాక్షరంగా నురుకరణిఁ బిగొ జేర్చుఁ బ్రాణాంతవేళక. 99
- సీ. తడవుకాలమువోలేఁ బల్లగగ్ధంబున, నణగియుండిననిగ్రహంబు వాయు
జననంబుఁ గాంచి యజ్ఞానంబుచేసెనె, స్తవ్యపానాది ...
ఒదిగి గొర్రెసారమై యొకని నేపించుఁబాసి, ప్రంతైనమనసకటంబు వాయు
ఘనవయోమదమునఁ గన్నుగానక త్రిమ్యుగఁగ సంభవోన్మేదంబు వాయు
గీ, ఆమయంబులచేసిన యలత వాయు, కర్మపాశంబు చుట్టనకల్లు వాయు
చేతి కన్నుల కతిథిఁగాఁ జేయవలయుఁ ననులోచనతలపూవు నభ్యంగం. 100
- చ. జ్వలము పయోనగామానున పక్షిలు మానఁగనేర దందు రి
ధరపయి వైద్యులెల్ల వసుధాశలనాయక! కాకిలోన నం
బరతటివీజలస్ఫురణ బాపమహాజ్వలమాలుఁ గొల్పిస్తాఁగి
కనకరత్నపుంగవీకాసురమూచిమజగభంజనక. 101
- సీ. మెట్టరి ధరచుట్టు మెట్టపండినవాడ, మృమరిచట్టణవీధి మెట్టఁజేసి
అడవి స్థింబు లాడనుండినవాడ, యద్రవాహినిఁ ద్రీమాడఁజేసి
చూడని యభిలంబుఁ జూడనుండినవాడ, గాన్ధీతులఁ జూడఁగలుగఁజేసి
కొలువని వేన్పలఁ గొలువనుండినవాడ గోరాజవాహనుఁ గొలువఁజేసి
గీ, చగువనీ వేదముల్ న్నాచి చమకన్నవాడ శివకథ చగువనివాడయేని
వేయు చెప్పంగనేల సృష్టితలేంద్ర! కాశికేగిరఁగారి మోక్షంబు లేదు. 102
- ఉ. తేనుమఁ బొన్నయాపపయి దేయవోలినయాజవంజర
శ్రీగుభోగసిద్ధిఁ బడి చిక్కిరఁ జిక్కు మహాపదంబుధి
గూలి నరుండు గాక యొనగూడినభక్తిని గాశి కేగినక
గాలముఁ దోచి కాలీనినిఁగదలికాలను బొమ్మగట్టఁజే. 103
- క. ధాతీశ! వినుము కాశీ, తేత్రంబునఁ జక్రిమైన జీవం బతి త
న్మిత్రేందుచక్రిరథము విచిత్రంబుగ నెక్కియుండుఁ జెన్నెనలాక. 104
- సీ. తక్కినయెడఁ దత్త్వ.....నోజ్ఞులు... మందముద్ధిఁ బోలఁ
దొకచోట యోగియై యుండినవాఁ డిందు, భోగియై చరియించుపురుషుఁ బోలఁ
తన్మస్థలమున నధ్యయనశత్రుఁడైన, వాఁ డిందుఁ జమపరివానిఁ బోలఁ

డెంను)దారుఁ, డిందు లోభముఁ బూనుహీనుఁ బోలఁ
గీ, డభిలక్షింపు లాడినయట్టి మేటి, బోలఁ డిందులయస్సానశీలు నైన
ననుచు సంకతుమాగుటై యరిసి చూచి, నడ... ..కి. 105

సీ. ఆమిసస్రవక్ష్యకమణంబు గమనంబు, మంత్రింబు లాడినమాట లరయ
నాహుళిః గులు నిర్దోషన్నపానాహులు, యోగవ్రకారంబు భోగమహిమ
అభిలష్టఁ డనియీశు నర(నకలతీర్థం)సక్తి జలకమాట
వస్తువరాజ్యభ్యుత్థాను చాటియెల్లమి, సచ్చాస్త్రములకెన్ని జాప వినుట
గీ, జీవ పరమార్థసంపర్కసిద్ధివైన, దోక్కు నిద్రావిహారంబు సోమధరుని
మాన్యసంపీక్షణము బంధ)మోక్షణంబు, కాశిఁ గాఁపురంబున్న సౌజ్ఞమననైన.
మ. శరణీవల్లభ! భక్తిసోడ నవిరుక్తక్షేత్రంబు జేరును

ధీఃపుణ్యాస్మృతులు ముక్తఁ డై నోనుటయేచిత్రంబు ము న్నొక్కభూ
నరపుత్త్రుఁడు (మదాలసుండు...)కూన్యఁడు దుర్మృగం
చరణోద్భవుఁడు గాంచె నందు మృతుఁడై పంథువ్యూహాన్నతిక. 107

మ. అనికా నేతినకోజపుత్రములలో నానందబాప్సంబులక
దనుసీమక బులకాంతురచ్ఛటలు
పు నరేందుఁడు సునీలగుఁ బల్కె విను మోభవాత్మ! నీవిట్లు చె
ష్వియానఁడవనపరిశంసకతనక భేదినితిక బాపముక. 108

గీ. పుత్త్రుఁడంపత్తి నై గాండు సొదలు నామఁ, గలిగె గా ...
గాజాయూస సరీషి యె గడఁగువాని, కయ నవపర్యరాగంబు దొరకు నాఁగ.

* క. విజయడియె గాఁగినిహిమయ, నమియగంసాపయోభవాధిక్యము శం
భురిక్త్రనయవి;)ములుఁ, గనుగొంటిక బ్రసక్తఁగంటిఁ గొండిన్యమనీ!
వి మిర లిచ్చుడు చెష్వికమదాలసుండునవాఁ డెవ్వం డెట్లేశంబువాఁ డేపురంబునం
గాఁపురంబుండుఁ దద్దశ్చరితుఁగి బుత్త్రుఁడంబుఁగాఁ గాంచిన తండ్రియుఁ దల్లి
యు నెవ్వ రేమి నెపంబున వాఁడు కులాచారదూరుం డయ్యె గడపట నెట్లు
కాశిలోన మేను దొటంగి గం గాధరకాయజ్ఞంబునఁ గృతార్థండుడయ్యె నీయ్యం
బుఁ జీటతెల్లంబు నేని నన్నుఁ జరితార్థ జేయవే యనుడుఁ దపోశనాగణి
యశోధనాగ్రిణిం గూర్చి కూర్చిననెన్యంబున నిట్లనియె. 111

మ. ఇలకు గుంతలపుష్పరామ మన శ్రీ నింసారి సాంపొందుకుం
నలదేశంబున రత్నగర్భపురికి నాధుండు గంభీరని
శ్చలతేజోనిధి చంద్రికేనుఁ డపిషాఘమకేతుఁడు త

- మృలచుట్టంబగువేల్పునంగడమునక బుట్టెన్ మహీవల్లభా! 112
- ఉ. అదిమధేల్లు మంచుమలయుల్ల బయోనుహనాభభల్లుఁ గా
 కోదరరాజకుండలసముష్ణులగల్లు భజించి మించునా
 భూదయతావతంసమణిప్రీతిల మహీసురుఁ డొక్కఁ డొప్పు వి
 ద్యాదివిషద్యురుండు మహిమాఘ్నుఁడు ధీనిధినామధేయుఁడై. 113
- సీ. చతురాగమంబులు సకలకాస్త్రంబులు, నామాలయాడ మానట్లు తెలిసి
 భక్తిసంపదయు నాసక్తియుఁ గల్గినశిష్యుల కవియెల్లఁ జెప్పనేర్చి
 యరయ న్యోగిష్టమ మాదిగాఁగలసప్తతంతువు లన్నియుఁ దగ నొనర్చి
 వేదాంఠవిద్యావివేకం ... కులసోమయాజులుగఁ జేసి
- గీ. తగినవారికి చానంబు చా నొనర్చి, సత్ప్రతిగ్రహశక్తిపై వెలుపు గలిగి
 బ్రాహ్మణాకృతిఁ జూపట్టుబ్రహ్మచోరె, నని ధీనిధి ధీనిధియై తలెచ్చె. 114
- చ. (వ్రతములు చేసి) పెక్కు లుచవాసములక మఱిపెక్కు లుప్పిడఁబల్
 ధృతి నొనరించి కూర్చి బాదేసులఁ దల్లియసోలె ప్రోచి మా
 నిగతి మింటిదయ్యముల నేలకుఁ దెచ్చి కుహరుఁ గాంచె ద
 త్నతి... రగులము పతివ్రత సంసంబానక. 115
- అ. ఆవనాభ! భూసురాగ్నిణి తనపుత్రి, కుని మదాలసాఖ్యఁ గూర్చెఁ బ్రీతి
 సతిమదాలసాత్మక డగు నీతఁ డని మీఁడఁ, దలఁపు జనలకెల్లఁ దెలుపు (ప్రీతి.)
- క. ... చ్చుబాలకు, నొకవూఁలునె పెంచుచుండె మర్దీసుఁధి
 తకురంగనేత్ర శభకీ, క్షోఁ డగుశుభకీర్తి మోహదీపిత యగచుక. 117
- వ. ఇట్లు గనదెవ్వుపథమానుం డగనూనునకు పి ... దజ్జనకుం డన్నసార్
 శనమోలోపవయనాదికృత్యంబులు యధాకాస్త్రంబును యధాకాలంబును నగున
 ట్లుగఁ బఠకల్పితంబులు నేయించి వేదాదికఁబలుగు విద్యావిశేషంబులఁ బాండి
 త్యంబు ... భుండగు ధరామర కుహరి సుకుమారాంగిఁ జంద్రవద
 నం జంద్రకళ యనుదానిం బెండ్లియాడ్చి సంతిసిల్లుచుఁ దామరతంపరలగు సంప
 ద్విలాసంబునం బెంపువహించి కఠిపయసంవత్స ... మృహీబృందారక
 నందనుండు. 118
- సీ. కన్నకమ్మన మౌక్తికంబు లుద్ధాఢిఁచుఁ, జెఱకుసింగిణి చేతఁ జెప్పకున్నఁ
 ద్రొక్కనిచోటులు త్రొక్కుచు మిన్నఁడు, జెక్కలుగలచేతి నెక్కకున్న
 ... దిక్కులుపువ్వుఁగట్టించు, నలుఁగులు సాదిలోన నిలువకున్న
 మిసపి ననునగుండ. మీను జెక్కెముతోడఁ, జిగురెల్లినీడలఁ దగులకున్న

- గీ. మాననిమానినీజనమానహరణ, ... సౌభాగ్యశంబరాధి
యనగఁ జూపట్టె భూమిదేవాత్మకాండు, నాలుగఁచుల నయోవనంబునందు.
- చ. చతురాన్నాయవిహారముల్ మఱచె శాస్త్రక్షీణ చాఁచె మా
నితపారాణికవాక్యసంశోధణమున్ నిర్భూతముం జేసె శ్రీ
మతవాత్సల్యాయనకూచిమారమతముల్ చూచెన్ గులాచారసం
గతికిన్ దూరముచేసె నెవ్వనము దుష్కర్మందు పాటుం దొగిన్. 120
- సీ. నెఁ వెండ్రుకలు దుఃఖి నిలువుకొప్పు ఘటించి, కుసుమదామము మీఁదఁ గు న్తరించి
నుదుట గఁదపుఁజుక్క నూల్కొన్న నీలాల, పోగండ్లు చెవిదోయిఁ బొందుపఱచి
తరలమై బంగారుతాయెత్తుగలముత్తైములకేరు పేరరంబున ధరించి
కటిఁ దాళిగోతాము కడచుంగుదరఁజీర, ఫట్టుదట్టి ద్రిండుగట్టి నడుమ
గీ. తేల దాఁపలిచిటికనవేగియొందు, నలఁతిపగఁదాలయంగర మనువుకొలిపి
గారనంగీనికలికిసింగార మొదవ, నారజంబుగఁ జరియించు నతఁడు మఱియు.
- ఉ. బోఁడికమూఁపుపైఁ గరము పొందగఁజేసి కరంబుమోయునం
బాడిగ లోలి మెట్టి కరపద్మము క్రొవ్విరించెడు మాటికిన్
వేడుక బారమీటుచు నపీననఖాంకవిలాసలక్ష్మిశోఁ
గూడినమేను వచ్చుకొనఁ గుర్రుమృదుచుండు నతఁడు వీధులన్. 122
- క. క్రాలుంగన్నులనిష్ఠ.కొమ్మెఱుఁగులింకంబుల్ దువాలించ నీ
బాలలోలాలకకాంతి తుమ్మెదలఁచాయం జాయనం బూర్ణి
పొరిలేయాంకునిఁ బోలుముదుమొ.....తారులం
శేలింబెట్టుమదేభ గామినులతోఁ గీర్తించువాఁ డిమ్ములన్. 123
- గీ. జూద మన్నన మనియందుఁ బాదుకొల్పుఁ, బరధనం బన్న నపహరించుగఁ గోరు
నట్లముఖి ... ందజేయు, బ్రహ్మవిద్యావిదూరుడై బ్రాహ్మణుండు. 124
- గీ. గమియఁబూచినతంకేటికరణి సకల, భూషణాంబితగాత్రీయై పాటుపుమిగులు
చంద్రకళఁ గూడి సంపారవ.....దతఁడు డుర్బుధి యగుట. 125
- సీ. మూసినముత్తైంబు లాసరోజాత్పులఁ, గలికికటారికతైలుగఁ జేసి
కలలోనఁ బరశూరుషులపొం దెఱుంగని, నతులపాతిపెత్తనసరణిఁ జేరి
గరివోనివయసునరుకంబు గట్టిపెట్టి
తల్లి కూతురు మఱదలు నాక చిట్టంటు, నలల నందఱి కొక్కవాని చూపి
గీ. ఆర్యు లెఱిగిన గానంగు రసక విధిని, ప్నేషములయందుఁ గలిగినబోధ మెడలి
లజ్జచ పరమకామకముఖుండు ధరణిసురుడు.

- పి. కానక కన్నపంతానంబు గావున, నాఁ గా దనఁగ నోడు నంబ తనయు
వలదని వారింపఁ జల మెక్కు నమశంకఁ, దా నెఱుంగనియట్లు తండ్రి యుండు
... .. యుఁగాన, నిజులు పతిచేత కడుర వెనుచు
యొక్కడిచే ...మితిని దిద్దద మంచు, గోరి మితులు బుద్ధిఁ గూర్చ రతని
గీ, బంధువు ల్వీని నిర్బంధపఱుచ మనకు, నేమికారణ మని చెప్ప రింత యొత్తి
అన్నితావుల ...,(గంతకం)తకుఁ బరచయ్యె నవనినురుఁడు. 127
- ఉ. అల్లది మేలదయ్యె మఱి యల్లది కానుక యంపె నాకు నే
నొల్లను దానివి త్తమును నొక్కటి మాచటినిన్న పీటిలో
మెల్లన పోవఁ గంటి న ... న్నఁ దాఁ
బల్లిదుఁడై చరించుఁ జెడుపాఱుఁడు మన్మథగోచరాత్ముడై. 128
- పి. పాటపరించినపీటివిటలయల్కలు దీర్చు, బోరించుఁ నమలోన వారసగల
పటమాఱుఁ గోడిపుంజులను బోరాడించు, గామకాస్త్రప్రసంగములు చేయు
నడిగించు మగనాండ్రొ న్గంబు పెదచల్లి, కలనాకిగృహములు గన్నచెట్టు
సామునేయును బోటుచందంబు గనుకొర్క, కలికిబాసులు మీఱి నిలుపు ...
గీ, సంధ్యవార్షఁడు వ్యోఁడు చచ్చనేయఁ, డాగరుఁబులఁ దీర్థంబులాడఁ డుచి
తిథుల నుపవాస ముండఁడు తిప్పకాయ.చందములు దక్క భూసురనందమండు.
క. ఈచందంబునఁ బరిచై, నీచూతిం దిరుగునతని నిఖిలజనంబుల్
చీ పీ! యనఁ దొడఁగిరి యహ,హా! చెడ నీ యశము కామియగు మూఁఘనకుఁ.
- ఉ. భవ్యుఁడు తద్గురుండు వగపాలగృహంబున మాన్యుడై నుగ్గీ
నేవ్యగతిం దలిచ్చుటఁ బ్రసిద్ధుఁడుకావున “బ్రాహ్మణో నహం
తప్య” యటన్న నీతియు సకంబయి చెల్లుట నద్దురాత్ముఁ బా
పవ్యవసాయుఁ జంపుటకుఁ జారులు లోగుడు రెమినేసికె. 131
- పి. తగవు గాదని చెప్పె దల్లి సద్మధులు, హేతుద్వస్తాంతంబు రేర్పరించి
ధర్మకాస్త్రములయంతర్మగ్నములు జెల్పి, వలదని వారించె బెలుచఁ దండ్రి
కులమును వాసియుఁ గలఞ్జాడ వేలన్న, యని చేరి బోధించి రనుఁగునఖులు
“గరివారు నవ్వఁ ద్రిమ్మురి వేటి కయ్యెను, చాలింపు,, మనిరి నజ్జనులు పెద్ద
గీ, బిల్లు తగువారు నన్తార్గ మెద్దియైన
విచరముగఁ, దేటపఱించిన విసఁ డతండు
హెచ్చి మూడవపురుషార్థమే యిహంబుఁ
బరము నీఁజూలునది గాఁగఁ బదిలపఱిచి. 132

గీ. పిన్నవయసునఁ గడుఁ బెంచు పెరుఁగనిచ్చి, వంపలేరైరి మఱు వాలువర్గమైన
తల్లిదండ్రులు మొలకైనతఱిని జెట్టు, వంపబడుఁగాక హెచ్చిన వంపనగునె.

ఉ. ఆరయఁ బాలవంటికుల మాజడఁ బోవఁగనిచ్చి పీటిలో

నారజమై చరించు ఐనుఘారనందనుఁ డిట్టివారు నె

వ్వాసును జీరికొం గొనక జల్కఁగా

నీసృష్టిఁ జూచి రతినిండుడు వీడని యేవగింపుచున్. 184

క. కొడుకుడనఁ గలుగుమచ్చిక, విడిచిరి తలదండ్రు లాత్మ వినుగుచు నేలా

విడువక యట్లు దినంగా, దొ సఁగు నరేంద్రా! 185

ప. ఇవ్విధంబున మదాలసుం డగుమదాలసుండు దక్షుం గానునక్షనం గొననివార
లగుటఁ జాట్టంబులఁ బుట్టినవారలఁ బ్రిత్యజించి దేశాంతరంబు వోవం జిం... 186

ఉ. ఒక్కటఁ బిక్కటిల్లి యిరు లో యత్త నో యనునడ్కిరేయిఁ బె

పెక్కినతెంపునం బురి మహేశ్వరభక్తముఁ జొచ్చి వినుస్థర

దుర్గిక్కుమనీయరత్నములతోటి శ్రావణ విభూషణావలున్

నె పోలిబ్రెట్టె నెట్టనన్. 187

క. కాఁగాదు దేవిధన మని, లోఁగక లాగించి యడవిలోతెరువునఁ గా

రేఁగులుఁ దంగెట్లగ నత్త, డేఁగెం దనచొప్పు పారు రెఱుంగకయ్యండన్. 188

చ. మునుకొని జన్మభూమి, మలోఁ

గనియెను బాహ్మ్యబ్రువుఁడు కాంచననిర్మితకేలీలైలమున్

దినకరచుంబికేతుమణిదీప్తివిశాలముఁ బూర్ణచంద్రిమో

• వినిమయయోగ్యయోవతఃవీనముఖాబ్జముఁ గన్యకృబ్జమున్.) 189

ఉ. వస్తువులపుట్టినయి ల్లగునమ్మహాపురం

బాగయ గూఢచూర్ణమున నల్లన చొచ్చి ధనాధ్యు నొక్కఁజే

హారు వశంబునేసికొని యాతనిచేతికి సొమ్ము దావఁగాఁ

జేరికయిచ్చి సాత్త్వికులవిహ్నుముతో 140

ఉ. మానితీలీల నజ్ఞమనిహడ్కి మహీసురుఁ డప్పురంబులో

మానవపంక్తితోఁ గలసి మచ్చికయై తలలోనినాల్కాయై

ధీనిధి యాతఁడే యనఁగఁ జేతునఁ జేజము గాంచియుండఁ బెం

పూనఁగఁ గొన్నినానరము తటన్. 141

క. పొరబడినపిదప మరునకు, లోఁబడియుం డిందు వారలోలాక్షులకుం

దాఁ బసిఁడిఁ బంపు విప్రీడు, తోఁ బుట్టినపుట్టెగుఁజు తొలఁగునె యధిపా!

ఎ. అక్కాలంబన. 143

- పి. కానక కన్నపంతానంబు గావున, నాఁ గా దనఁగ నోడు నంబ తనయు
వలదని వారింపఁ జల మెక్కు ననుశంకఁ, దా నెఱుంగనియట్లు రెండిఁ యుండు
... .. యుఁగాన, నిఱ్ఱలు పతిచేత కెదుర వెనుచు
యెక్కడిచే ...మితిని దిద్దుడ మంచు, గోరి మితులు బుద్ధిఁ గూర్చు రతని
గీ, బంధువు ల్వీని నిర్బంధపఱుచు మనకు, నేమికారణ మని చెప్ప రింత యొత్తి
అన్ని నావుల, (గంతకం)తమఁ బరచయ్యె నవనినురుఁడు. 127
- ఉ. అల్లది మేలదయ్యె మఱి యల్లది కానుక యంసె నాకు నే
నొల్లను దానివి త్తమును నొక్కటి మాచటినిన్న పీటిలో
మెల్లన పోవఁ గంటి న ... న్నఁ దాఁ
బల్లిదుఁడై చరించుఁ జెడుపాటుఁడు మన్మథగోచరాత్ముడై. 128
- పి. పాటపరించినపీటివిటులయల్కలు దీర్చు, బోరించుఁ దమలోన వారసగల
పలుమాటుఁ గోడిపుంజులను బోరాడించు, గామకాస్త్రప్రసంగములు చేయు
నడిగించు మగనాండ్రొ న్నంబు వెదచల్లి, కలనారిగృహములు గన్నచెట్టు
సామునేయును బోటుచందంబు గనుకోర్కె, కలికిబాగును మీఱి నిలుపు ...
గీ, సంధ్యవార్షఁడు వే్వఁడు చక్కనేయఁ, డాగమఁబూలఁ దీర్ఘంబూడఁ డుచి
తిథుల నుపవాస ముండఁడు తిప్పకాయ.చందములు దక్క భూసురసందమండు.
క. ఈచందంబునఁ బరచై, నీచూతిం దిరుగునతని నిఖిలజనంబుల్
నీ పీ! యనఁ దొడఁగిరి యహ,హా! చెడ నీ యశము కామియగు మూఢునకుఁ.
- ఉ. భవ్యఁడు తగ్గురుండు వాపాలగృహంబున మాన్యుడై నుధీ
నేవ్యగతిం దలిర్చుటఁ బ్రసిద్ధఁడుకావున “బ్రాహ్మణో నహం
తవ్య, యటన్న నీతియు సగంబయి చెలుట నద్దురాత్ముఁ బా
పవ్యవసాయుఁ జంపుటకుఁ బొరులు లోగుడు రేమినేసికె. 131
- పి. తగవు గాదని చెప్పెఁ దల్లి నద్దుధులు, హేతుద్వస్తాంతంబు లేర్పరించి
ధాత్రికాస్త్రములయంతగృహములు పెల్లి, పలదని వారించెఁ బెలుచఁ దండ్రి
కులమును వాసియుఁ గలఁజూడ వేలన్న, యని చేరి బోధించి రనుఁగునఖులు
“ఁగివారు నవ్వఁ ద్రిమ్యురి వేటి కయ్యెను, చాలింపు,, మనిని నజ్జనులు పెద్ద
గీ, పిల్లు తగువారు సమార్థ మెద్దియైన
వేరరముగఁ, దేటపఱించిన వినఁ డతఁడు
హెచ్చి మూఁడవపురుషార్థ మే యిహంబుఁ
బరము నీఁజాలునది గాఁగఁ బదిలవఱిచి. 132

గీ. పిన్నవయసునఁ గడుఁ బెంచి పెరుఁగనిచ్చి, వంపలేరై నుఁగు వాలువర్ణమైన
తల్లిదండ్రులు మొలకైనతఱిగి జెట్టు, వంపఁబడఁగాక పొచ్చిన వంపనగునె.

ఉ. ఆరయఁ బాలవంటికుల మాజడిఁ బోవఁగనిచ్చి పీటిలో

నారజమై చరించు ఐనుఁగమరనందనుఁ డిట్టివారు నె

వ్యాసును జీరికొం గొనక జాల్మఁగా

నీసృష్టిఁ జూచి రతినిండుఁడు వీడని యేవనింపుచున్.

184

క. కొడుకుడనఁ గలుగుచుచ్చిక, విడిచిరి తలిదండ్రు లాత్మ వినుగుచు నేలా

విడువక యెట్లు దినంగా, దొ సఁగు నరేంద్రా! 185

ప. ఇవిధిగఁబున మదాలసుం డగుమదాలసుండు దత్తుం గానునక్షతం గొననివార
లగుటఁ జాట్టంబులఁ బుట్టినవారలఁ భరిత్యజంచి దేశాంతరంబు వోవం జిం...186

ఉ. ఒక్కటఁ బిక్కటిల్లి యిరు లో యత్త నో యనునడ్కిరేయిఁ బె

పెక్కినతెంపునం బురి మహేశ్వరగడ్డమముఁ జొచ్చి వినుగర

దుర్గక్రమనీయగత్నములతోటి యానన్దవిభూషణావలున్

చె పోలనిభైట్టె నెట్టనన్.

187

క. కాఁగాదు దేవధన మని, లోఁగక లాగించి యడవిలోతెరువునఁ గా

రేఁగులుఁ దంఁగెన్నగ నత్త, డేఁగెం దనచొప్పు పారు రెఱుఁగకయిందన్. 188

చ. మునుకొని జన్మభూమి, మలోఁ

గనియెను బాహ్మణబ్రువుఁడు కాంచననిర్మితకేలీలైలమున్

దినకరచుంబికేతుమణిదీ ప్తివిశాలముఁ బూర్ణచంద్రిమో

వినిమయయోగ్యయోవతనవీనముఖాబ్జముఁ గన్యకృబ్జమున్.)

189

ఉ. వస్తువులపుట్టినయి ల్లగునమ్మహాపురం

బారయ గూఢచూర్ణమున నల్లన చొచ్చి ధనాధ్యు నొక్కచే

హరు వశంబువేసికొని యాతనిచేతికి సొమ్ము దాఁపఁగాఁ

జేరికయిచ్చి సాత్త్వికులవిహ్నముతో

140

ఉ. మానితీలీల నెట్లమనిహడ్కి మహీసురుఁ డప్వరంబులో

మానవపంక్తితోఁ గలసి మచ్చికయై తలలోనినాల్కయై

ధీనిధి యాతఁడే యనఁగఁ జేతునఁ బేజము గాంచియుండఁ బె

పూనఁగఁ గొన్నినానరము తలన్.

141

క. పొరబడినపిదప మరునకు, లోఁబడియుం డిందు వారలోలాక్షులకుం

దాఁ బసిఁడిఁ బంపు విప్రీడు, లోఁ బుట్టినపుట్టుగులము తొలఁగునె యిహిహి!

ప. అక్కాలంబున.

143

చ. (అనుచు మైనయ) పుగమునం దొకసానికి బిడ్డయై విమో
హనరుచిరాంగి రెండుఁదిమైనసమంబులుముద్దులాడి క్రొ
న్ననవిలుకానిరాజ్యమఖనవ్యసమృద్ధికి బట్టుఁగొమ్మునై
కనకలతావిధా చెన్నువహించె భూవరా. 144

మ. చదివె గామకళారహస్యములు శిక్షం గాంచె వీణాదులకై
దిలించయ్యె సమస్త వాట్యకలనాపాండిత్యహేలక మదిక
గదియించె గరువంబు జాణతనముకై గాంభీర్యముకై సిగ్గునకై
బొదలెక బాలిక తేలికాజితమరుత్పాక్షింపుమింబావ్యమై.

స. సానికులంబులోనఁ గలసానులకై నవావలంపమై 145

మానిని మాననీయగుణమండన కొండికత్రాయమొప్పఁగా
సావలఁద్రేవశ్చిరుదుశస్త్రియపాలె విటాలి బాణిం
దే నెఱిఁగెక విలాసరసదేవతయై తగ నాఁడునాఁటికికై.

146

భ. ఆకాంతామణి యిట్లు కామకకటాక్షానందనిర్వాహక
శ్రీకిం గూర్చివం(మ)నాఁబరగి రాజీవాత్మకం దాను లిం
గాకారంబున నొప్పు తన్నగగర్భావాను నాగేశ్వరా
ఖ్యాతుకై శంభు భజింప నేరగె నొకనాఁ డర్చ్యశాలిలాగతికై. 147

స. కుసుమగగ్ధంబైన కొప్పునెత్తావుల, నీ బగు దిక్కులఁ బర్వ చోడుముట్టఁ
జపలకటాక్షపీఠాణవిభ్రమంబులు, కొప్పుమ్రొంతులఁ గలతన్నుల
మొలకచమ్మలనిఁద మొలకలెత్తినకాంతి, వలిపచయ్యెదఁ బైఁడి విలువ నేయ
అడుగుఁదమ్ములతేటబెడఁగు మ్యామునకుఁ, గొర్రెలక్షుకనాయ హస్తకొలుప

గీ, కలికిపలుకులఁ దేనియ లాలుక నలన, గతులు రాయఁచుడపులఁ బ్రతిఘటించ
పొగిణసంయుక్తదర్శకబాణ మనఁగ, నాతి వేంచేసె శితికంఠునగరి కపుడు. 148

ప. వరణాంభోరుహాహంసకధ్వని నిరాశస్వాంతులం జొక్కఁజే
య రతిం బోలినమూర్తి విశ్వజనతాస్థాదంబు పొత్తించ న
శ్రుతిజీర్ణము డి యంతం దిక్కులం గెల్చి శం
కరవిద్యేషి సమంత్రశక్తికొనయొప్పుకై గ్రమ్మరం జేరెనాకై. 149

పృ. కనత్కనకకుంభిసంగతము చారుమకావళి
పినద్ధమణిలోరణా(... ..)తం
బనింఁచిమత్యనుజమానవాద్యంబు నొ
మనోజహరుధామ మమ్మహిళ చేరె హేలాగతికై. 150

- క. మెలకువ మోగ గల్గు మాపులఁ, గలమను పలుకులను వజ్రకళికలు
... .. ను నెలకొన, వలికుంతల యంతఁ గాంచె నలికర్రలాక్షుఁ. 151
- శా. జ్యోతిరూపము నివ్యలింగము ద్రయీమాదామణిఁ బోకవి
ఖ్యాతుఁ బాణిక నీలకుంతల సగోజాన్యల్ వయస్యల్ ...
ప్రీతిక గన్నులు మోడ్చుచున్ విలసన్ ప్రీ యొప్ప నాడెచునై
గీతంబుల్ సోబగొందఁ బాడె గవము స్థిల్గొన్న తానంబులఁ. 152
- చ. కలమృదులస్వరంబుగల కంజదళాక్షులఁ గూడి పాడున
క్కలికి యె ధియ మెచ్చె నాత్మలో
శిలు గరంగఁ దర్వులను జేకుటఁ బల్లవలక్ష్మి భక్తిం
కులఁ గలబొమ్మలం గఁము దూఁకొనె జీవిత మమృతంబుగఁ. 153
- ఉ. ఆసమయంబునం నుదాలసుండు లీ
లాసఖులైనవారు కడలఁ బరిహాసకథాప్రసంగవి
న్యాసము చూప వచ్చి జలజావనపాట మనంగు గంజిలక
జేసినఁ బోక నిన్మె గుడిచేరవఁ గేలికురంగళాబ మై. 154
- చ. నిలిచి (యొకింతసేప) గమనేమణిఁ గాంచి) ముదంబు విస్మయం
బలమి మనంగుతోఁ దెనఁగ నంగమునం బులకాంకురచ్చటల్
నెలకొనఁ దోన ఘృతమును నిండఁగ న్యములైనచేష్టితం
బుల నడచించి చిత్రకృతమార్తియె నాఁ గనుపట్టె నెట్టనఁ. 155
- శా (కామాంగుర దయ) విప్రీనానుఁడు మహాత్కంఠాతిరంకంబుతో
రామారన్నము పాటచెంబడినె సంకంభంబుతోఁ జంద్రభృ
ద్ధామం బప్పుడు నొచ్చి కాంచె నచటన్ దారుణ్యలక్ష్మిలతా
రామంబుఁ నలి) నాక్షిప్తేక్షణసుధారాశిఁ రసావల్లభా! 156
- ఉ. తారలలోని చంద్రికక తమ్మలలోని మరాళి మల్లికా
వాగములోని గంధఫలి నెట్లువములైపుఁజేరులోనివి
స్ఫాగమణీశ(బాక...)యలలోపల మన్నకన్నియఁ
గోరి నులించె భూసురుఁడు గొల్పునఁ జిత్తము శత్రుఁజింపఁగఁ. 157
- క. సానికుమారిక యగునమ్మనినిఁ బ్రియమాని నిశితమృగధరముల్
మైనాట నాటఁ జూచె మహావందరసాధి నోలలాడుచు నతఁడుఁ. 158
- సీ. చీకటిగొనఁబోలు చికురవల్లరులలోఁ, గనుపట్టుచిమ్మచీకటులు వొడవ
జడనుగాఁబోలు నుజ్జ్వలచారువదనేండు, ముడలామృతపూరమగ్న మగుచు

ఇటువనఁ బడఁగోలు మెఱుగారు పాలిగడ్డ, నోయినందు కఁగలు మారఁబాతే
అమఁగఁ జేరఁగఁబోలు నత్యంతగంభీర, నాథీసరస్వీమ నాడఁజొచ్చి
గీ, ఉరువింటబయి వెలిగొన నరుగఁబోలు
మొక్కి జారఁగఁబోలు నూరుపులవెంటఁ
సరుగఁగానేరదయ్యె భూసురకుమారు
మాడ్కి యెలనాఁగచెలుసంబు చూచినపుడు. 159

మ తకోలిము. అం"నింతయు నింపుసొంపున వంతకాహితుఁ గొల్పి...
సంపంబునఁ గూడి తోడివికాలనేత్రలు దాను ది
గ్గంతి యానము మించుయానము గల్గి యింటికి నేఁగ వి
భ్రాంతి వెంటఁబడి బట్టి ధీనిధిపట్టి యిట్లను భూవరా. 160

ఉ. ఎవ్వతెయొక్కొ యాజలరు సేత్తణ దీనికి నామమెగ్గియో
యెవ్వనిపుణ్యఁజేరి భవమొ యివ్వనితామణిఁ గూడఁగట్టుట
బాధ్యుఁకారిబాధిఁ బడి పోవఁడె నారజగర్భుఁడైనఁ బై
నివ్వినునెంబున క్కరివాసి నేందురుచుల్ గరుసంబు చూపినక. 161

చ. స్మృతశాస్త్రభ్రమంబు నవచంద్రికశావిధపంబుఁ బువ్వుప
ల్లరిఁ గలతేట బంగారునలాకి విశేషము కొరెవ్రేలుంగవ
స్ఫురణము నీన్ముగాక్షి యయి పొల్వెనలారెడుఁ గాకయున్న నీ
కడలి నుదేభ గామినులఁ గంటిమె యెచ్చటైన వింటిమే. 162

క. అనుచుకొ మోహాశాంబాధి, మునుఁగును మరుఁ డేయుబాణములఁ దూలుచు నొ
చ్చినవిప్రుఁ జూచి తత్సంగుఁ, డనియొక బనభాసవేది యనువాఁ డంతక. 163

ఉ. నానిది గాన యానికఁచి సారినలోచన పొంద దుష్టభం
దైనదిగా నెదెంతపని యన్నియుఁ జక్కననేయువాడ లోఁ
బూనుము హృద్య మిట్టయెడఁ బ్రొద్దిక నేటికిఁ బోయి నింటికి
బో నయమేని పట్టవెతఁ బొందఁగనేటికి వి.పు)నందనా! 164

చ. అని పరిభాసవేది వసుధామనందను నొక్కరీతిచే
నునను మగిడ్చి సంప్రదయమందిరముకొ వెడలించి యింటికి
జను మని యూజడం బడిక చయ్యనఁ దాను యధేచ్ఛ నేఁగునం
చ ననిదేవుడు... మదిం దలంపుచుక. 165

గీ. ఉచితస్మృత్యంబులన్నియు నుజ్జగించి, మృదులశీతలశయ్యపై మేను వైచి
ప్రబలమన్మథభాగిణిగొని భక్త్యమాన, మానసుం డయి పలుకు నిమ్మడ్కి నధిప! 166

ఉ. పాటలగంధి సేతులుకురట నడేటికి వింటి విన్న న
ప్పాట మదీయధైర్యగుణపాటన మేల భుజించె నింక ని

పాటలఁ బ్రమానబాణిభిఁ బ్రాణము నిల్పగ క్షేమ శేషు హృ
త్పాటవ మేని తూలుటయ పాటిలుఁగాక యశేషభంగులన్. 167

గీ. (జలజలోచన యానాఁడు) చంద్రనిశిత), బహుళరాఘవములచేత బ్రతుకు గలిగ
నేని య్థంబు లీరాని విచ్చియైనఁ, బొందు గొనుకొందునె ప్లరవిందనయన. 168

సీ. సుశివైక్యకుండంగఁ గునియించి తొనకొంగు, పట్టి కర్మవ్రత (మున్ను వైష్ణవైతి)
(మీరి నిలువ)రించి యిచ్చకం బొనరించి, యిచ్చక మాట లడించ వైతి
నైతిక స్తియలైనఁ బిలిచి మీయెలనాఁగ, తెల్ల గడ్డితో యని తెలియనైతి
మందయానముతోడ మనో యింటికిఁ బోవ, దిగ్విగ్ధ వెండిఁ దిగులనైతి

గీ. అకట యవ్వడు వార్చి హస్తగతని, ధాన మారక పోవాడి మానసమున
వగచుమంశినఁ గావ్యంబు నిచ్చునేల, యనమశయతూపులకు సగమైతిఁ గాక!

చ. మతిఁ బరభావవేది కడుమచ్చికవాడని నమ్మి మోసపో
యితి నతఁ డాత్మఁడేని నను శేటికి నేటికి నింటి కేఁగు మీ
వెరవెర మానుమంచు నను వీడ్కొని తాఁ జినయలఁ శేఁగఁ బె
ల్లితిరుబుబ్బిలోనఁ జరియించువిసూధున శేటిసౌఖ్యమున్. 170

క. తెచ్చినవిద్రుమ వృథగాఁ, బాచ్చక యమృత్యుచ్చైకంటిపాం దిలకఁ గెడుక
వెచ్చపడ వారవితిలు, వచ్చుటయే యరుదె యెప్పవానిని నైనన్. 171

ఉ. అంచితలీల నొయ్యఁ గర లంటి మనం బలంబి శేర్మ్యోఁ
బంచశరాహవంబునకుఁ బైకొనఁజేయఁడుఁ బొక్కి కించిదా

• కుంచితశేత్రకోణ యయి గుబ్బచనుంగవ వాయురంబుఁ బొం
దించి నుఖించునొక్కొ నుడతీతిలకం బొకనాఁడు వేడుకన్. 172

ఉ. ఏనొకశేళ గాఢరతి శేష్టో లోపల డస్సి దూరినన్
మానితమాతృపల్లవనమానగుడాధరసంభవామృతం

బానఁగ నీచ్చుచు గలయ నప్పదియున్ మది నూలుకొల్పిన
మృగవతీలలామఁ దగుచుచ్చిక నెన్నఁడు గారవించెడన్. 173

సీ. కొత్త నీలపురంగు గొడవ చేసి చెలంగు, కనునీయకుటిలకములతోడ
సంపూర్ణ శశిలేలనాఁడుఁ బా యనుమాట, మెలపించునిష్ఠంపుమోముతోడ
హేమకుంభవిధూతియెమ్మ డించినరీతి, లోడి కనవనన్నుదోయితోడ
చిగురుటాకులమేలు చిన్నపువ్వుగఁజాలు, మోహనంబగు చిన్నిమోవితోడ

గీ. పులివతలవిభ్రమముపూన్కి గెలుచునున్కి
దాలు దళుకొత్తుజఘనమండలముతోడ

పలనుమిగిలినభాగ్యదేవతయహోలే

పెలగకులకంతి నెన్నడు గలుకునొక్క!

174

సీ. పశుశత్రున్నగచంపకపాటలాపనీ, రుహవాటికల గలపహరణంబు
కలహంపకులపక్షచలితహింసాట, కులసరోవరముల జలకమాట
అన్యోనివ్యంపమానానచందికాధార, మానితహర్ష్యంబులోనియునికి
కమలరాగోపలఘటితమాతనశేనీ, శైలకూటములపై వాగ్వికడత

గీ, విరులు సాగవల్లులు హిత లంబరము లమిత

భక్త్యభోజ్యులు లాననిపనుల నెల్ల

నింపు సనుకొల్పు తనపల్లునించువదన

గలసి వత్తింపలేకున్న నిలుపు సున్న.

175

ఉ. అననుయంతానం గుర గమలాహ్లాదు లోచనగోచరాత్మ్యదై
వననిధి నాగునిక్కునకు వాగ్విల సున్నది కాంతరంబాలై
గనకము పూనినట్టికిని గుర గానగవచ్చె దదంశురక్తిమై
వనరుహలక్ష్మి ప్రదవనంబులకుం జనె)నోడుతోడుటై.

176

సీ. ఈపద్మకుచితాశేషచక్రిసరోజు, జనరనివ్యంద్రువ్వంధయంబు
నివదురీ హస్తానిన్భ్రాంతఖగ, స్పృహతోలాపాలాస్థినిశము
భావితారాగలపత్రిమల్లమల్లకా, వాడికంబు
చుక్కినాకస్వాతిసాంద్రోకానల, సంచన కియా సామిగ్గేని

గీ, కాంతిపన్నేనముఖసరశ్చైవసంబు, సీలిమావృతకలాపనీతలంబు

(సకటసంధ్యాసమాధిమద్రావ్యమృగాంబు, జాలజాలపల్లె పశ్చిమసంధ్యయపుడు.)

సీ. కాలకాయుడు దిక్కాంతలపై జల్లు, పలుదశప్రభులుబుల్లంబునంగ
జననసంధ్యానాట్యచలదీపపటుజ్వల, గీతగం గాగ్గేకణము లనగ
నాకాశమండలం బనుమధాకింబున, బుట్టినపకంపుబూపు లనగ
... .. మణి క్షేత్రగింప, నచ్చువెంచినవామంబు లనగ

గీ, భావిపక్షత్రపల్లభపరీకటబహుళ, భరితస్కీర్తిచందికాంకురము లనగ

లనగి జగదేశకర్తృణపదవిలాస, కరములై యుప్పై దారకోత్కరము లపుడు. 173

సీ. లయంగుర, జిగురుగైదువునోడు (చేరబడియె

హారలంగట్టి యిమ్మల మృగంబులు లేత, పచ్చికపట్టల బవ్వడించె

పసుధమిడికి మిన్న వాగ్విలనో యన జెన్నుదశుకొత్తఁజీకటి దట్టమయ్యె

తదితాంత నావీహేతిహూతులయందు విడిసె

గీ, జారులకు మోదసంపత్తి చాలనొడవె , జోరసంవాగమునక్కలెజోటుగోగె

జనుపాశోనిధాననిత్యతరంగ, సంగమంబున కిసమార్తి జాటుటయును. 179

చ. కలువలసొంతు తామరలగాము నిశాగతిజీవన్ముఖా

గలగమికాడు నెన్నెలకరాలుము నీటికిచ్చుమొగ్గ చ

ల్యలగని చక్రవాకులలంకు విమోగులపాలిటాలి వే

ల్సలకలవెల్లె దీర్చుటకు(... చం)మ్రుండు దోచెద దూర్పుకె. 180

చ. ప్రసవముతోడ నస్తమితభానునివేషము దాల్చి రాగవి

భ్రమ మొనగూడఁ జంపుండు కరంబుల నంటినఁ జల్వఁ దాకియో

కమలిని మోయునంచె నది గన్గొనిపక్కనఁ దాను) నచ్చ లోఁ

గుముదిని దాన స్పృశడి గొబ్బన వెల్వెలవయ్యె నాతఁడుకె. 181

గీ, ఉదయరాగవిభూతి పయోజనుతి, బిదప నొదవిననెన్నెల మననదహను

మేనఁ దలుకొత్తుకప్పున దానవారి, బోలి చూపెన్దై నం నంభోజన్తరి. 182

చ. హరిహరిచంబజాక్షి నిటలాంచినచందనవిందువో యనకె

గరము దోర్చెఁ జందునుడు కప్పును జూడఁగొప్పె దప్పగ

త్పీమశలాభలోభపరిపాకవశంబుచి తన్న తిన్నె

తికముగ(వ్రాగి) యున్నయెలదేటియపోతె జగంబు మెచ్చఁగె. 183

చ. వలపులరాచవారికిని పశ్యుండు చల్లనిమేనినాడు క

ల్యలచెఱికాడు ననయూడున్నభజారుడు ప్రేమ యామిని

కులట ముసుంగుగాఁగ నొసగూర్చిన నల్లనిచీర మేసికె

దొలఁగఁగఁ దీసెనాఁ బరగి తూలెఁ నమంబు దిగంతరంబులకె. 184

మ ప్రసరధ్యాంతమదేభపాకలము చక్రిస్యాంతశోకాగ్నిధా

య్య చక్రికిపలజీనాపథము తారానండకంబంబు ప

ద్మచక్రిభరణశ్యతోహరము కండర్ప

మచరప్రక్రియ పర్వె నెన్నెల నిశాచంధాననాహనమై. 185

సీ. పకలికిక్రాంత లొమ్మిక వసంతము చల్లుకొనఁ గ్రమ్ముచండనతోడ మనఁగ

నాకాశసిద్ధదేహంబునఁ బూసిన, నూతనస్నిగ్ధభూతి యనఁగ

రాజు నిశారాజ్యరతి మంగళాభిషేకంబునఁ దొరుగు గంగాంబు వనఁగ

కాలధీవరుఁ డంగకారవిరాటబుల, సంగ్రహింపఁగ నైచుజాల మనఁగ

గీ, కడఁక రేచామ మైనిండఁ గప్పుకొన్న, జిలఁగుబాళంపుపలిపంపుఁ జేలయనఁగఁ

దగి దక్షిరంబులకునామెగలు ఘటించి, తెల్పె వెన్నెలగలమంగ దొలుకరించె.

వ. ఇట్లు నకలలో చనానందకరుండగు నిశాకరుండు మృగమదమకరపత్నాభిరామంబగు ముత్రామదికాకుళేశయగంధికపోలఫలకంబునుంబోలె నీలశ్యాకలితాంతరాలుండై నభోమందెలంబు నలంకరించి కలువలకుం జలువయుఁ గైరవంబులకు విహారంబును జకోరంబులకు వికారంబును, నిందుకాంతంబులకు నిస్వందంబును, రిక్కిలకుఁ జక్కఁదనంబును, బంకజంబులకు శంకయుఁ, బాంథులకు సంధకారంబును, దమంబునకు భ్రమంబును, బాటచ్చరులకు వెచ్చయు, జక్రవాకంబులకు విక్రియయు నెలకొల్పి యనన్యద్దుష్టభంబగు విభావిభవంబున వెలసి)యుండై నప్పు డవ్విప్పురిండు విప్రయోగవృద్ధాద్యాయమానమాననుండై వేడివెన్నెలం బొక్కి యుక్కెడలి యొక్కరమణీయస్థలంబునఁ గనకలతం దలంచి యంత్రతంబునం జింతింపం దొడఁగె.) 187

ఉ. ప్రియైనాగ! నాకు నిజపోషనితాపము నూలుకొల్పి నీ
జేయెడ నున్న దానపు? మనోరథదవస్థ హరించి చక్కఁగాఁ
జేయుట నీచిపాలనె వసించుట యిండు కెఱుంగఁజెలి ప
య్యో! యిగురాకుఁబోఁడులు దయోదయ మింతయు లేనివారే? 188

ఉ. ఈశికరాజి యాకుకము లీశశికాంతులు నీనుభావ్యుడు
శ్రీకృష్ణకృష్ణచంద్రికలవైయు లీయలిపోతరుంకృతుల్
కోపవదంబుగారెళగఘోరనిపాతముఁ గూడి నాకు హృ
త్తాపముఁ జేయుచుండె నికఁ దాళఁగఁజాలను గావు మీయెడల. 189

చ. జలరుహగంధి! నీవహసన్నిధి పెన్నిధి, నీమనోహరా
త్యలసక్తాక్షవీక్షణవిహారి మోరము, నీనుభామిళ
త్మలమృదువాకృతైఖరులగ్వము పర్యము, నీకపోల ని
స్తులకళచెల్మి కల్మి, యయితోఁచెడు నా కింక నెన్నిరీసులక. 190

నీ. మదిరాక్షి! నీమధుమాట లాలించిన, పారబట్టిన పికస్సారరమణి
యైనాగ! నీమఖం బింత మాచినమాత్ర, వెలవెలచేయనే విభువిభూతి
హరిమధ్య! నీవదనానిలంబులు గోరిలి, కలంచి తూలించనే కమ్రగాడ్డు
కొమ్మ! నీకమ్రనికెమ్మొవిం జాంచి, చిదిమివైవనే మావిచిగురుటాకు
గీ, మత్తగజయాన! నీమేనుమాత్తియుండి, వెలుచ నాకులపటుపనే యలరుదీప
నీయుపేక్షణ నా కింత నిబిడతాప, మానవలనె వివేకంబు మానవలనె. 191

గీ. ఆనుచు ననమాకుగాకుగాహతులజేసి, చిత్త మెరియంగ వెన్నెలచిచ్చుపెగలఁ
గ్రాగువిప్పున కజకల్పకల్ప మగుచు, గడచెనాఁతేయియంతట బొడిచెనినుండు.

- గీ. దినముఖోచితకృత్యమల్ దీప్తి యంత
వచ్చి పరభావవేది భావజశరాగ్ని
నవకుండై యాన్నసఖుఁ జూచి యాత్మ మలికె
యతని మెల్లనఁ దలిసి యూరార్చి పలికె. 193
- క. వాలికలగు తెలిగన్ముల్, బాలికకె యింత నంత బడలఁగ నేలా?
~~తూలి కడుపై భవంజుల, కేలిక వికఁ గమ్ము నిన్ను నింతని గూర్తున్.~~ 194
- మ. పలుకంబారకుమీ నుభాంకురుచికిఁ బ్రాంతంబు గానీకుమీ
తలఁపు నృందగమిరణిజనకుఁ ఎంత న్ములకుం బోకుమీ
యలరుందావికి నింక నోధరణిదేవాపక్ష్మ! నానత్త మ
కలకంఠికి నినుఁ గూర్తు నేర్తు మరలం గాలింతుఁ గామార్థలికి. 195
- చ. అన విని బాష్పధారలు నిజాననచంసునియందు మంచురూ
పునఁ బొడగట్టి భూమిసురపుత్త్రీకుఁ డున్నురుమంచు వెచ్చ నూ
ర్చి నిజసఖుల మనోభిమతసేధికరుల ఘనసారశీతలఁ
గని కడుదీనుడై పలికె గడ్గది కావలకంఠనాథుడై. 196
- ఉ. కామునిబారిఁ దోర్చిది ననుఁ గామినిఁ గూర్చక వోయి తక్కుటా!
యేమనువాడ నిన్ను సఖ! యే మనువాడనె? విప్రయోగదుః
ఖామిత్రప్రవేదనల నందుమదేతదవస్థ యొక్కరుం
డేమియెఱుంగు? విశ్వపతి యీశ్వరుఁ డాత్మవిదుండు దక్కఁగన్. 197
- సీ. కర్ణనూచిక యయ్యెఁ గలకంఠ పరకుహూ, కారమహోదారకలకలంబు
సంతాపకర జయ్యెఁ జంబదననాకరా, బ్జాలలతాలవృంతానిలంబు
గ్రీష్మోద్గమం బయ్యెఁ గృతగర్వయామినీ, రమణనుధాపూర్ణవిమలకాంతి)
విభాగింతిపద మయ్యె వికపితపరసవాస, తామోదవారిహారకలన
- గీ. ఏమిసేయుదు? నాకింక నిందువదన, నదనపద్మానలోకనవ్యాప్తి లేమి
వాసులోచనఁ గూర్చి నావంక జేర్చి, యిట్టిచెత మాన్చి పీర్చితిఁ జేపట్టు సఖుడ!
- చ. అనవుడు నట్లుకాక మన కన్నిటికిఁ కిపుఁ డున్నవాఁడు నీ
చని ఫలియించు నింతవెతఁబట్టుకు భూసుర యంచు మిత్రు పి
డ్కొని పరభావవేది యనుకులములౌ శుభఁసూచకంబులన్
గని మది నుబ్బుచుం బనియె గ్రక్కునఁ దత్పురివేశ్యవాటికిన్. 199
- చ. ఇట్లు ముందట. 200

- మ. శతమమ్యుప్రదరాననోపమవిరాజితోరణం బంగనా
కృతగాంధర్వవిశేషగుంభితము లక్ష్మీపుండరీకాక్షుప
(ర్వతజాశంకరవాజ్మ)రాశరథయాపన్యాప్తచిత్రీంబు పో
పితపారావరముఖ్యకేళిఖగముఁ జేటిసమాక్షీగముఁ.
- 201
- చ. విలసవద్విఃపిటము విన్యూటమంగళసంగతంబు ని
ర్మలశశికాంతకుడ్యము చంద్రుత్కృతిమత్కృతిధూర్జతేటికా
తిలకము నైనవారసుదతీగృహ మొక్కఁడు గాంచె నాస్మిలో
పలఁ గడు విన్యయంబు గనుపట్ట మదాలనుచుట్ట మయ్యెడఁ.
- 202
- క. ఆమందిరంబు కనకలతామందిర మగుట నిలిచి తద్దయు...
.....దున కభిముఖుఁ, డై మెల్లన నడవఁ దొడఁగె నతఁ డిం పులరఁ.
- 203
- గీ. ఏమి నేయుచునున్నవా రింటివారు, వచ్చితిమి మేము చుట్టాల మిచ్చటికిని
ననుచుఁ దహసితాననుం డగుచుఁ జొచ్చెనంత నాతఁడు తస్యహాభ్యంతరంబు.
- నీ. పగలు రాత్రి నే నుఁ బగలంగ రాత్రి, పగలునేనుఁగ గామ్మఁ దగిలి పట్ట
నిష్కల లూడిగట్ట నెఱసందుగలిగిన, సావధి కొట్టంబు చంకఁ బెట్ట
మునీర్చు దెగసిద మన్న మిచ్చును గూర్చుఁచును గొలువ భూమంబు దివియఁ
గన్నుండఁగా లోనిగనుపాప నెడలింప, బిట్ట శేషమి వాకట్టు గట్ట
- గీ. తాతఁ డెలంబు పుట్టింపఁ జేతిలోన
నకలజగములు నొక్కట నవదరింపఁ
బాలి యేపోర్డు విటులకు బాలి యొసఁగు
కనకలతమాత మాయాశ్రుకారభూత.
- 205
- చ. పరగఁగ నెల్లవారు విటభక్తిక యఁచుఁ దలంప వీటిలోఁ
జరముగ నెన్నికం గనించెడియి లంజియత్తి యిట్లు మం
దిరమునుగూర్చి వచ్చినసుధీమజినందనమిత్ర గారం
బరుదుగ నాసనాదుల ముదస్యిభుఁగా నొనరించె వెండియుఁ.
- 206
- క. పాటలగఁధులుఁ దగఁ బరిసాటిం బాసరచర్చ పై నెఱి నలఁదఁ
జేటిక (తరచే నొసఁగిన,వీటిక) గొని యిచ్చి యతని వినుమని పల్కెఁ.
- 207
- ఉ. మన్నన నామంజలగు మంజులవాణికిఁ జుట్టమైనది
ట్టన్న పుభట్టనందనుఁడ పట్టుడ వారయి వాని నాకు నీ
పెన్నఁడు మాగ్యహంబునకు నేటికి రావిదె నీకు వింతయే
పిన్నపు గాన కూరుములపెంపుఁ దలంపపుగాక భూసురా!
- 208

- క. వానకునో వంశపునకో, పూనిక నీరాక వింతపాడమెన్ వానై
నూనెనె యిన్నాశకు నీ, మానసమునఁ గొంతకూర్చి ముదియ యయ్యెన్. 209
- చ. తరతర మెన్నియైన మగఁడండ్లకు సొమ్ములు పెట్టినోడి లో
భరితినో యిందు రావు హనుపంపున గాగిసము గల్గియుండు నె
వ్వరిమది వేఁరింపము భవజ్ఞఁయితికి నేల భీతి లోఁ
బొరయఁగ బెద్దవారికిఁ గుఁ బొం దొనరింపుము నీవు మాపయిన్. 210
- గీ. ఓడగట్టినదూలమై యుండవలయు, మీస మాకును నెనఁనెమిగ్రభావ
మింటికిన్ వచ్చుచు బోవు చుట మేలు, నీకు మే మెంతవారము నీతి దాప.
క. చేయఁ జేయఁగఁ బొం దగు, పాయం బాముగ నెడలు బాంధవ మొదలున్
మీయన్న గారికైవడి, మాయందులఁ బొందు నిలుపునూ విప్రవరా! 212
- క. నా వి మానసమున మో, దావేశము నివ్వట్టిల్ల ధ... ..మిత్తుం
డావెలదితోడ నిట్లును, పొగిపిణ్యవిలాససా సభజితులు చెలఁగన్. 213
- క. ఇంటికి నచ్చినఁ జాట్టును, లింటికి రాకున్నఁ బరులె? యొససియెడలో
నంటినమచ్చిక గల్గినఁ, గంటం గనుఁగొంటుకేమి? (కమలద)భాషీ! 214
- చ. ఆది యటులుండనిమృత కమలానన! నీప్రియపుత్రి జవ్వనం
బొడవి విలాసనంపదల నుజ్జ్వలమై విలసిల్లురేఖ మా
చెద నని వచ్చితిన్ బిడపఁ జెప్పెద నొక్కరహస్య మన్నియున్
(కొడువ కొఱత)లేక సమకూరెడు నీమదిఁ బర్వయిఁదినన్. 215
- క. కాతోఁది నీకూఁతుం, జాతము రప్పింపు మనుఁడు సుదతియఁ బుత్రిన్
దోతెచ్చి యంకపీఠికఁ, జేతోమోదమున నిల్చి చెన్నలరారన్. 21
- సీ. (కలికి)బంగరుబొమ్మ కందర్పుబాణంబు, మొలక మెఱుంగు పెన్నెలనిగ్గు
పగడంపుఁదేగి సంపంగిక్రిన్నన చిన్ని, హరిణాంకురేఖ కవ్వనమునిరము
జాతిరత్నశలాక సాకారమధులక్ష్మీ, (రథశాలబగిలేట) అతనురాణి.
పెంచినచిల్క జీవాంచితాలేశ్వరంబు, కన్దూరినిగరంబు కళతకరువు
గీ. ననఁగఁ గమనీయమహితమోహపాపవిలాస, భాసమానాంగి యగుకూఁతుం బట్టిమాపి
పలుకు బలుతియ్య మింపులు గులుకనట్లు, (వేషముదివేశ్య) పరభావవేదితోడ.
గీ. నీకు నాతోడును మృతనీనురేంద్ర! మెచ్చు మింగఁడలంచిన మృదునియాన
నిజము చెప్పము మత్తుత్తి నీలవేశి, సవతు తూఁబోడి గలదె యిజ్జగమునందు.
ఉ. చక్కనివానిఁగా వయసుచాలినవానినిగా ప్రదాతగా
తక్కునివానిఁగా విలులధర్మ మెఱిగినవానిఁగా సిం

- తెక్కువవానిఁగా సోగుఁ బేరును బెంపును గల్గువానిఁగా
నొక్కనిఁ జూడుమీ యరసి యుగ్మలికన్ బ్రేకఁబు విడ్వంగఁ. 219
- అ. ఎదిగి పసిలేవంబు ప్రిదిలిన నా)మైన, తగవు గాదు నిల్వఁ దలయఁబోండ్ల
నట్లుగాన దీని కనుపాలుడగు నొక్క, చిటఁఖావతఁను నెదకు మీవు. 220
- కా. నేపాశేఁద్రుఁడు మాళవేశ్వరుఁ డవఁతిస్వామియుఁ మున్నుగా
భూపాలోస్తము (లెండఁజేవి ధన మింపుం బెంపు దీపింపఁ దా
రీపద్మావన కిచ్చి సొండు గొనుతో నేమేమె యంచున్నవా
రావృద్ధివతు ఓచ్చునీవిడన నా కాకాంక్ష లే దింతయుఁ. 221
- క. మనసును మృతంబు నెఱింగినవానికిఁ దగినవానికిని బొందుగ నీ
వనజావనఁ జేసెద నే, నని నాయున్నతి తలంపు నననీదేవా! 222
- ప. అనవుడు విది యతనిచెలికానిమనోభంబునకు ఫలకాలం బని యమ్మహాదేవుం
డావేశమాతకు నిట్లనియె. 223
- గీ. మంచిచని నేసితివి నీవు మహిషసుతుల,తోడిజడ్డుకుఁ జొరక యో తోరుజాక్షి!
మనము సంపారులయు గాన మనకుఁ దగిన,వారితోడను బొందు భావ్యంబుచేయఁ
మ. ఒకఁ డున్నాఁడు మఱియ బాంధవుఁడు గణ్యం దెల్లవోఁ బల్లపుల్
నకలానంగకళారహస్యవిదుఁ డీజాణండ యంచుఁ డనుఁ
బ్రకటింపఁ భవచాక్రజాతకుఁ డగుఁ భామా యతం డీను బు
చ్చుఁ సామ్యము గల్గఁ బేరు పనుకూర్పుఁ నీకు నైశ్వర్యమల్. 225
- చ. అనవుడు నింతి యిట్లనియె నట్టిదయేని గరాలింప! నీ
వనినరస్థితో వరపిజావనఁ గూర్పుము మాకు వచ్చు న
గ్గనములనెల్ల నిచ్చి యుచిరజ్ఞత నావుడు నియ్యకోలుపైఁ
జనియె నతండు నెవ్వనము సంతసమొంద పరాస్యపాలికిఁ. 226
- క. చని తవపోయిన మంతయు, వివిషింపఁ బ్రమోదహృద్ధివీమఁలోనఁ
మునిగి మదాలసుఁ డ్దాలిం,గనమున సఖు గారవించి కడు నగ్గించెఁ. 227
- నీ. పానఁగ నీగతి మదాలసుచేతఁ గూర్చి సంభావతుం డయి పరభావచేది
తదనుమతంబునఁ దపనీయరత్నవ,స్త్రము లాదిగాఁ బదార్థము లనఁఖ్య
ములు సావిజననికఁ దలఁచుకోరికకంటె, నిమమడిగా నిచ్చి కనకరత్న
సంబంధమునుబోలె సరసులు గొనియాడ, ఘట్టియించె జెలికానిఁ గనకలతను
గీ, గునుమపల్లరి నలచేటిఁ గూర్పుమలయ,పవనకైవడి నంత నాబ్రాహ్మణుండు
మన్మథాదైత్యసఖువార్ధిమజ్జనమునఁ, దోగి పరితాపమంతయుఁ దొలగఁ జేసె.

- చ. ఉడుగని కాచుతుంట్రముల నూని మనోజ్ఞము ప్లువించఁగాఁ
గడఁగి వశావశేభపతికైనఁ జి మత్తమరాళికాతతిం
బుడికడురాజహంసఁబతిపోల్కి మదాలనుఁ డన్ముగ్ధాక్షితో
నొడఁబడియుండె స తతము నొండులెఱుంగుల నుజ్జగింపుచుక. 229
- గీ. నూడ లన్నను నూడలు మణివిభూషణంబు లన్నను మణిభూషణంబు లెలమి
వలయువస్తువులెల్లఁ గైవసమునేయు, పానిశ్లక నన్యప్రసూనుఁ డిట్లు. 280
- క. భజనచెడి దానిపొత్తున, భుజియించెను మధురఁ ద్రావెఁ బొల యంటె వెనక
ద్యుజియించెఁ డగినడవడి, కుజనుండె ధరణిసురుఁడు పుత్తితల్పిఁక. 231
- ఉ. పాటలభంగశోభిని భుషానఁకుం డయి చొక్కి మిక్కిలిం
బాటఁ మేది భూసురుఁడు పాటలగంధికిఁ జిక్కి శాటికల్
హృదయమల్ మణుల్ గలపదార్థము లన్నియు నప్పగించె వే
యేటికి మోహవార్ధి నశమే) తరియింపఁగ నెట్టివాఁకిక? 282
- సీ. పతితునిపాదు పాపము చుట్టు నని తోసి, ప్రాణిబంధువులెల్లఁ బానిచనిరి
యెట్టినివ్వలయుండుఁ బట్టిమాఁకఁగ లేమి, యానకునే దొరయును బుడుకఁ డ
మిఁతిబంధుగులెల్ల నితఁ డపాత్రుం డంచు(), గైకొనఁజే రొక్కగవ్వకైన
నత్యంబుచాలనిచపలుండు వీడంచు, వెచ్చంబు వెల్లంగ వెఱచె బచ్చ
- గీ. వలపు గలిగియు జనయిత్రీవలన వెఱచి, కనకలత దక్కి మాటుమొగంబు వెట్టె
నీతెఱంగునఁ జెడఁగాని (యింతపుణ్యకర్మసం)స్కార మతనికిఁ గలుగదయ్యె. 283
- సీ. మును (ముచ్చిల్లి)చి తెచ్చినయగ్గ మంతయు, నభీష్టతము వెచ్చమైనకతన
మనము నిల్వక పోయి మగువసాతునఁ దిన్నె, గని తన్ను జనులు గైకొననికతన
త్రనకప్తనుఖములఁ గను)మట్ట మెవ్వఁడు, మానుగ నెచ్చోట లేనికతన
నున్నతభోగంబు లన్నాళ్లుఁ గల్గి బిట్టొకపారె నవియెల్ల నుడుగుకతన
- గీ. ప్రాణపదమైన యెలనాఁగఁ బాయకతన
తొంటి తేజులు నులువేసి (దుఃఖి యగుచు)
బురములోపల వెసియింప వెరవుమాలి
యరిగె నెందైన నాబ్రాహ్మణాధముండు. 284
- క. ఈచందంబునఁ జని యానీచాశ్మకఁ డొక్కచోట నిలిచి మనములోఁ
జూచును విత్తార్జన మెట్లెచ్చేయుటో యేమిభంగి నగునో యనుచుక. 285
- చ. వసమరి విత్తహీనుఁడగువాఁడును బ్రాణములేనివాఁడు ధా
త్రి నయులుగాఁగ నెన్నుదురు ధీనిధు లట్లగు గాన నాకు వె

- క్కునముగ విత్తమేకరణిఁ గల్గెడిఁ బ్రాణమువోలె దాన నా
వనముగఁ జేయఁజొక్కొ ప్రియభామిని రూపమునోజకామినిఁ. 238
- గీ. కనక మార్జితం నెన్నిమాన్ముల నైనఁగనక మార్జించుకొని కొందుఁ గనకలతను
గనకలతఁ గూడ నీమాలు గలిగెనేని, వేయు నేటికి లిజగతీవిభుఁడఁ గానె.
- కా. ఆవింధ్యాచలపార్శ్వపట్టణము లత్యంతంబు నానాధన
కీర్తివాంఛుల నాఁగి విందుము జనశ్రేణుల్ ప్రిశంసింప నే
నే వేగం జని తర్థరాస్థలము పృథ్వీపాలకాగారముల్
పాప్రీణ్యంబునఁ గన్న పెట్టి సకలాఙ్గనాతముల్ దెచ్చెడఁ. 239
- క. కడియును గత్తియు నాచే,నడి యుడివయేని పద్మభవునిత్తనఁ
వడిఁ జొచ్చి కన్నమున వెన, నెడలింపనె మినుకకుఁడ నేదండంబుఁ. 239
- క. అని కృతశిష్యుఁడగుచుఁ, జనియెఁ గహనంబు త్రోవ సాహసస్మృతిఁ
మనమునఁ గొంకక దక్షిణ,మునకై ధనకాంక్ష దన్ను మునుకొని తివియెఁ. 240
- చ. నెనరగుంతిలోఁ బెరిసి నీడమెటుంగున నున్నవాఁడు గా
వున నడవఁగలేక తనువుం గలచెయ్యలు దూలఁ జిక్కె విం
ధ్వనగసమీపకాననయునందుఁ బథిశ్రమ మోర్పు డింపఁ ద
త్కనకలతావిటుండు వెడ గాడ్పు రవిప్రభఁ గూడి వీవఁగఁ. 241
- క. పడవాఁకి దప్పిగొని యా,చెడుపాటుఁడు పెడపు లెండఁ జెడిన పదంబుల్
పడపడ పడఁకఁగ వింధ్యపు,నడుతెరువునఁ బడియె నొక్కనగపతిసీడఁ. 242
- కా. ఆవేశం ధరణీసురు డొకఁడు విద్యాపాలుఁ డన్వాఁడు వి
ద్యావాణీవిభుఁ డొక్కభూమిపతిచేతఁ నిష్కముల్ రత్నముల్
దేవ గాగ్రహ్యములైన వస్త్రములు తృప్తిఁ దానరూపంబు గా
లేవం గైకొని వచ్చెఁ బాలుఁ దనపట్టిం గూడి యాత్రోవకుఁ. 243
- గీ. కైవసుత్నంబుచే ధరాదేవుఁ డతఁడుఁ
దానుఁ దినయుండు పడవాఁకి తాపమొంది
యవ్వదాలనువనియించునట్టిచెట్టు
నీడ తేతెంచె నొక్కంత నిలుచుకొలుకు. 244
- క. ఆచెట్టునీడ నప్పుడీ, చూచె మహీదేవనరుఁడు ఖోణీశయనుఁ
వాచావిహీనముఖు గళ,గోచరజీవుఁ విబోధకుంతితు సతనిఁ. 245
- చ. చూచి వీఁ డెవ్వఁడొక్కొ? అగమంబగు నీమార్గంబున కేమిసంబున వచ్చిన
వాఁడొ వీని కేమియైనదొక్కొ? తెలియుదుముగాక యని చేరంజని యరసి

యతని పడఁద్రాఁకినవానిఁగావిచేకంబున నిశ్చయించి కృపాశుండై విద్యా
పాలుండు. 246

చ. తనకరదీప్తిలోనిహిమధామసుధావిమలంబులైన తి
య్యనినలించు లోయ్యనఁ బ్రియంబునఁ బాడినోరుహంబునక
... ..ల గోముఖమండలి మున్నుగాఁగ నా
తనికి నతండు గొంత పరితాపభరం బెడలించె నందునక. 247

ఆ. ఇట్లు నేదదేటి హీనస్వరంబున, నతని కనియె నమృదాలసాఖ్యఁ
డనఘ! కొంత మానె నారాటము...,దగులు వాపు. 248

చ. ఆన విని సంభ్రమంబున దయాకరమూర్తి మహీనురుండును
దనమది హెచ్చరింప మును దత్తమవుం దడవంగఁ గొన్నిని
చ్చిననలింబులక రసనఁ జిల్కముఁ గుత్తుక డెక్కు నెంతనం
తన సరిచేసికొంచును యథాస్థితి నూనఁగఁ జేసెఁ బ్రాణిమాక. 249

ఆ. అట్లు నేదదేటి యల్లన చే గాలు, గదలనిచ్చి పదనకమల మెత్తి
కమలు విచ్చి చూచి గ్రొక్కున లేచి కూ, ర్పుండి మాటలాడుచుండ నంత. 250

సీ. తెలిసి యంత్రబు ధరిత్రీదేవకులనాప, కుండువిద్యాసాలదండవివరి
చేతఁ బ్రీతునిఁ జేసి చేసోయి మొగుడించి, వినయావనముండై యనియె నతని
వనఘాతృ! నీకతంబున నివృటికిఁ బ్రాణమున నుండ గంటి నీమూర్తి చూచి
సకలాంగకంబులు చల్లవయ్యెను నాకు, నిజస్మృత మెఱిగింతు నీవు వినుము
గీ, జాతివిప్రుండ వాడంబుచేత నోడి, సిగ్గుపడి కాస్త్రపాతంబు నేయఁ గోరి
పోవుచున్నాడ నెటకైనఁ బోయి పోయి, అగ్నిదాకితి నిచ్చోట నైతి నిట్లు.

ఉ. నామదిఁ బోయెచున్నయది నాయన! నీవు దలంప సర్వవి
ద్యామయమూర్తి వఁచు ధృతి దప్పక నీచడపద్యముగ్మముక
చేసెను భజించి కాస్త్రములు పెక్కునతోఁ బరియించి పోడినై
భూమిజనైకపంద్యగతిఁ జూర్చెద నిల్వెద గీర్తిసంపదక. 252

గీ. కాఁపురము నాకుఁ గడుఁబెద్ద కంచయంత
యిల్లు శ్రీధాన్యకటకమై హెచ్చు మితు
అరయఁ దలవెండుకలయంద అచ్చికంబు
లేదు గాఁసంబునందు నోనేదమూర్తి. 253

చ. అనిత విని యట్లకాక నీవు మాకు గుమారునిమాటు నీ కెవ్వధంబున నుండవ
లయు నవిధంబున మాతోడం గలసి పర్తింపు మని ప్రహ్వ లోలంబై విద్యా

పాలుండు నాళికబాంధవుం డస్తకైలకిభరం బరుగుడుఁ దడఁకుక సంధ్యాదికృ
త్యోబు లవంధ్యవృకారఁబున వొనరించి యథోచితంబుగఁ దృణాస్తరణంబుగ
ధరణిశయనంబునం బవ్వడించి నిద్రించుననుకంబున. 254

గీ. ఆకృశ్ఘ్నుండు బాహ్మణునందుఁ జాల,ధనము గలుగుట పీషించి తత్తఱించి
అది ననుస్తంబు మృచ్చిల నాశ్మఁ దలఁచి,ప్రబలసంతమసార్థరారీంబునందు.

మ. తమఁ జూపండఁగఁ బోచినాఁ డనక వృద్ధరాహ్మణుం బిన్నవాఁ
డని కొం కింతయు లేక తత్తనయునికొ బాహ్మణులం బిట్టు నా
పి నయం బింతయు లేక చేరి వెరజెం బేలై నతద్విస్తముకొ
ధనకాంక్షాపరుడైన నానికి నిషేధంబేల చూపట్టెడికొ. 255

గీ. వెరకఁబోయినతీఁగ వేవేగఁ గాలఁ, జాట్టికొనినట్లు కొరినయట్టిఁబగ
మిట్లు దొరకిన సంతుప్తహృదయుఁ డగుచుఁగనకలత కిత్తు నని నిరాఘటగతిని.

క. ఆవేళఁ గడలివనఁగా, దైవగతిం దెరువు దప్పెఁ దనపురితోవొక
బోవిడిచి కాళినగరికి, నై వచ్చె నతండు గొన్నియనామలు వొనకొ. 256

సీ. ఏమీదు విలసిల్లు కివివిశ్వనాథజ్ఞా,టవివధముగ్ధేందువిపులకాంతిఁ
జెన్నెందు నేపురం బన్నపూర్ణాఘన,స్తనభారకాశ్మీరసౌరభముల
వెలయు నేనగరంబు విబుధకల్లోలినీ,కల్లోలవాల్సీనకములకఁగిమి
నేపట్టణం బొప్పు హేలామయుఁడు డుంతి,విఘ్నేశదానాంబువిభవలభిఁ

గీ. బెరిమఁ జూపట్టు నేపుటభేదనంబు, హృద్యకైవల్యలక్ష్మీకి నిక్క యగుచు
నట్టియఁము క్తమునను దినాచిసాన,నమయమునఁ జేరె వాఁ డదృష్టంబుకరన. 259

ఉ. ఆదురితాత్మ్య డిట్లు మదనాంతకుపట్టణ మల్లఁ జొచ్చి బె
ల్లీదయు వానయుం దమము నేదైఱఁ గూడి జనానిరోధముం
బ్రొదిగఁ జేయఁగాఁ గడచి పోవ నెంబటి ప్రాలుమాలి న
ర్వోదరమైనయొక్క చొచ్చి శ్రీహామలాత్మ్యుడై. 260

క. నిద్దరకుఁ గన్ను మెడుచు, నుద్దవిడిం దెక్కియున్న యుగోరగ ము
ద్యుద్ధవానజ్వాలావళి, నద్దినకోటలకు నరని నాపునిఁ జేసెకొ. 261

మ. పవనావళివిసాన్నిదగ్ధఁ డయి తాపం బందుచున్నట్టిభూ
దివిజం జేరి హయండు విశ్వవిభుఁ డ్దదిస్వామికన్యాధవుం
డవధానంబున దక్షిణశ్రోణ మెయ్యకొ దారకబ్రహ్మవి
ద్యువిశేషవ్రతిభోపదిష్టముగఁ జేయం బూనుకాలంబునకొ. 262

మ. ఆరణాక్షుల్ గురుకుక్షులు నికటదం ప్రాభీలక్తాంతరుల్
శరదాక్షుల్ శరవాలహస్తలు ఖరచ్ఛాయోన్మ్యకేశచ్ఛటుల్
భరితాహంకృతు లంతకానుచరు లాపాపాత్ముఁ బాటు నృహా
ద్ధరవేగబునఁ బట్టితేరఁ జని రెంతో పంథము ల్బల్కాచున్. 263

గీ. ఒకనిఁ బట్టఁగఁ బడుగు రిట్లొత్తిపోయి, యమ్మచాలను కడ నున్నయంతకారి
దేరకొనిమాచి వచ్చినతెరువు పట్టి, రంతకునికొకరులు భయభ్రాంతు లగుచు.
చ. తమవని కాకపోవుటకతంబున నప్పుడు విక్లబాన్యమై
యముఁ గని తద్భటుల్ నడిఁ బ్రయత్నవిఘాతముఁ దెల్పి చెప్పుడున్
శమమతి కాలుఁడుం గినిసి పైరిభిరాజము నెక్కి బ్రాహ్మణా
ధముఁ గొనితేరఁగా నరిగి నట్టపుఁగింకరసేన గొల్వఁగన్. 265

మ. ఆత్రికాక్షుండుమహాశభా)పుఁడు త్రిలోకారాధ్యుఁ డిట్లేల తా
నలచుస్థైత్వము ననుగ్రహించు నిది దా నాశ్చర్యము హింస విం
తలు పుట్టెన్ మతి తత్ప్రవర్తనకున్ దాఁ గూర్చునే యాగున్, డ
ట్టుల దీనం జెను నెల్లధృతులు పోటుం దప్పి త్యక్తంబులై. 266

క. అని సంబేహించుచు దాఁ, జని కాకిలోనఁ గాంచె శమసుం డనమా
క్షునిసరిగిది మఁ గూర్చుండినభూనురపుత్తు నతులనిర్మలగాతున్. 267

గీ. చూచి చూసుగ వీనులఁ)జూచుతోడవు
వేల్పునకు మ్రొక్కి యొకవంక వినయనమ్ర
దేహుండై నిల్చె నమ్మహాదేవునాన్
శిరముపైఁ జేర్చి తలవంచి తరిణినుసుఁడు. 268

గీ. ఒదిగి యత్యంతదీనుండై యడఁగి మడఁగి, సిగ్గుపడియున్నజను విరీక్షించి మున్నె
యతనిరాకకుఁ గారణం బాత్మఁ గాంచి, యమ్మహాదేవుఁ డీక్రియ ననియె నగుచు.

ఉ. వచ్చితివే? దఁడధర! వచ్చియు మాసినములైమట్లు మో
మిచ్చి యొకింతయుం బలుకవేమి? మనంబున శంకఁ దక్కి నా
కుచ్చుచు నావుడున్ హరునకున్ వెన నంజలి యాచరించుడున్
వెచ్చన యూర్చి యిట్లనియె వెల్లదనంబున నాకృతాంతుఁడున్. 270

ఉ. ఏమని విన్నవించుఁ బరమేశ్వర! విశ్వజనాంతరాత్మనై
భ్రామకవృత్తి జంతువులఁ బట్టి వివేదమహిమఁ దిద్దివచ్చుచున్
భూమగుణవిభావమునఁ బొల్పినమేటివి నీవు మన్మన
నామరసంబు వండురువిధంబును గాన విదేమితిమో. 271

మ. విధురేఖావిలసత్కవచ! విను మీవిప్రుండు దుష్టాత్ముడై
విధికి బాసి నిష్కేధముం దవిలి వేవే లుగ్రిపాపంబులకై
బుధులెల్లకై హనియించు జేసి పిదపకై బొందకై భవమ్రావ మీ
యధికారం బింక నాకు సేమిటికి ధర్మాధ్యముల లేనిచోక. 272

సీ. మొదల బ్రాహ్మణకర్మములపట్టు వదలించి, జాడఁడై కులములఁ జంకఁ బెట్టి
తల్లడండ్రుమాట తలమీఱి వర్తించి, కైదుప ధరియించి జూదమాడి
చోరుడై శంకరుసాములు దొంగిలి, హత్తి వారాంగనపాటు దొడఁగి
గంజాయి భక్షించి కలు ద్రావి నంజాడు, నమలి కృతఃస్నుడై నట్టడవిని
గీ, కాంతు వేదాంతవిద్యావిచారనిపుణు, నిరపరాధు మహీసురవరుని నతని
పుత్రికుఁ జూపి తుది నిన్ను బోలినాఁడు, వీడునే నేమియనువాడ విశ్వనాథ!

ఉ. కూరలు గూళ్లుఁగాఁ గుడిచి కోరిక లీరిక రై త్రసిక కాం
తారములొక దపంబు లతిదారుణభంగి నొనర్చువారికి
జేర వశంబుగానినిను జేరి శుభాకృతిఁ కాల్చియున్నవాఁ
డేరికి నంటరానిఖలుఁ డీతఁడు చోద్యముఁబోవు శంకరా!. 274

క. ఇక నేల ధృవంగతి, యింక నేల? పరోపకారిహేలావిధవం
బింకనేల విధినిష్కేధము, లింకనేల వివేక మాత్ర నెఱుంగుతలంపులో. 275

క. వలసినలాగులు గుర్తిమ్యురి, బలహీనుల చెఱవు లేక వడిమార్చి తుడిక
జలసంబు లేనినిన్నుకై, గలయుట పనిగాదె తలఁపఁగా దేహులకుక. 276

ఉ. తొల్లియు శ్వేతుఁ గారితవి తుచ్చుఁడు వీడని చూడ కాత్మ శో
భిల్లుదయారవంబు గలఁజేమ దగం గని బ్రహ్మహతుకుక
గల్గిరి ...నిన్నుఁ బొల్పుకొని కల్మషమారుఁగఁ జేసి తద్రీజా
వ్లాభ! యెల్ల నీవిషమపర్తనమైన నిజాధికారముక. 277

ఉ. నావిని మోముపైఁ జిఱుతనవృద్ధలిర్పఁ గృతాంతుఁ బల్కూ న
ద్దేవుఁ డభింగురామృతవిధేయములౌ పలుకల్ చెలంగఁగా
నీ వింక భానుపుత్ర! మది నిల్చుకు మీతమకంబు నీమహీ
దేవుఁడు నేన తా నగుట తెల్లముగా వివరించి చెప్పెదక. 278

క. లోకు ల్లాడనుచుండఁగా నవనిలో తోలాత్తులకై విత్త్రులకై
బాకానాథగవాదులకై గడపనీ పట్టండు
... .. తుత్తి! మానవుఁడు మల్లీలానివాసాగ్నహ
నీకాశనగరంబునం దెగినచో హెచ్చుక నడుం బోలుచుక. 279

- సీ. పాదుపంబు కొలువదడుట మేననెకాని, కలుగదు వానివంగడమునందు
నెద్దుబందంబెల్ల నెక్కిరింతనెకాని, తగులదు వానివర్తనమునందు
రెండునాలుకలొట పెంచారమునఁగాని, బొత్తదు వానివాక్యములయందు
... .. దుపుడొకనెకాని, పరగదు వానిపార్థవమునందు
- గీ. భంగపోవుట తలపూవుపైక కాని, నాటుకొన దింత వానిమానసమునందు
నెప్పడే గాకికాపుర కేగుదంచి, బొంది దిగద్రోయు భాగ్యంబు బొందెనేని.
- గీ. ... కిన్దీతుఁడు పుణ్యం దటన్న, పాపకర్మండు సుకృతంబుపాలఁ బోవు
కాకి కేగినఁ బాపంబు గడవ దన్న, పుణ్యమూర్తియు దురింతంబుపొంతఁ బోవు.
- గీ. తేటిను క్కంటఁ బువ్వుతడియరూప, మొందుగతి సిద్ధరసమున ముని యనుచు
కొంచనం బైనకైవడిఁ గాకి నీలి, పాపకర్మండు దనుఁ బోలు భానుతనయ. 282
- క. ఈపూర్వక్షేత్రంబున, నేపుణ్యండు జడత వాయనిడి మల్లింగ
స్థాపనముచేయు నాతఁడు, ప్రాపించును బొందివారఁబట్టక ముక్తికా. 283
- మ. కడు సగ్రాహ్యములైన యొందుమతముల్ ఖండించి యీకాకి నే
ప్పడరక నన్నుఁ బ్రతిష్ఠనేయుఖుండున్ బ్రాణంబులం బాంక్షే
జడలంగట్టు శకాంకపోతము శిరస్స్వర్వాహినీపోతమున్
మెడలం జాట్టు భుజంగహారముఁ బ్రభానిర్మాతనీహారమున్. 284
- గీ. ఇనః! కైవల్యలక్ష్మీకి మనికి యగుచు, నెలయు విందుల మన్మూర్తి నిలిపి మన్మూ
పృత్యవధనంభవంబైన విషమకలుష, భరముఁ దిగద్రోచె దేవతాభర్త మున్ను.
- క. పరపుణ్యజలజనివసే, శ్వరమగు నిట నన్ను నిలిపి చంద్రుఁడు మును త
ద్గుణకాంతానంగమభవ, మరితం బెడలించి కీర్తిఁ దొడికఁ గృతాంతా!. 285
- గీ. ఒనర లింగప్రతిష్ఠచేసొండె మేను, విడిచిపెట్టుటచేసొండె దొడుకవచ్చు
నిమ్మహక్షేత్రమున ముక్తి యెట్టిపాప, కర్మకరునైన నిక్కంబు కడమ లేదు. 287
- ఉ. కావున సర్వకల్మషవికారనిర్హాణ మైనయిష్టరీతి
జీవము నుజ్జగించిన విశిష్టండు గావున దుష్టుడయ్యు భూ
దేవుఁ డితండు నేన యిది లేజముఁ గాంచెన కాక తక్కినకా
దావకదండఘాతములు దప్పునె వీనికి భానునందనా? 288
- ఉ. నీవు మదాజ్ఞ మా? బయి నిల్చి యథాస్థితి నుండు మందున
ద్వైతసార్వభౌముండు ముదంబునఁ గాలుని వీడుకొల్చి భూ

దేవునిఁ గాచి విశ్వము నుతింప నిరంతరభక్తరక్షణ

శ్రీ వెలయంగ నుండె నురసిద్ధవరాసురపూజితాంఘ్రియై.

289

సీ. కావున శ్రీకాళికామహాత్మ్యముఁ గొని, యాడ నెంతటివాని కలవియగునె?

నీవు నాకాశవాణిమాన్యున విశ్వవతి నవిముక్తేశు భక్తవరదు

నేనింపు నీకోర్కీ సిద్ధింపుఁ దడఁకుక, యందు దీవించి పొమ్ము నీన నృపతి

కాండిన్యమునిపాదకమలంబులకు (నెల), నాఁగయుఁ దాను విసముఁ డగుచుఁ

గీ, గాంచనస్యందనం బెక్కి కతిపయాను

చరుల దనుఁ గొల్పు వేడ్క నక్షణము గదలి

నరవిఁ బొడకట్టననుకూలశకునములకుఁ

గరము వార్పించి విశ్వేశువునికి నరిగె.

290

సీ. ... నరదంబుఁ జేర్చ నొక్క పురంబు, నందు నుండఁగఁజేసి యాత్మణంబ

శరభాగ్యవతి పృథ్వావతి ప్రేమఁ దనమేని, నీడకై వడి వెంటఁ గూడి నడువఁ

గై నల్లలత్రికిఁగఁతహారందైవ, విశ్వేశునగరంబు వెనఁ బ్రశస్త

మగు సన్మహారాజునందుఁ బ్రవేశించి, జహ్నుకన్నియలోన జలకమాడి

గీ, యగ్నాన్నియంబు లొనరించి యతులహేమ, దానముల భూనిలింపులఁ దనిసి పూత

చిత్తుండై ధరణీకాంతుఁ డుత్తముండు, గుడి? గమనించె నతిభక్తి గొనలుపాఁగ.

కా. (స్వంగాలహరిపయో) హామహాశ్చంచద్యశశ్చంద్రికా

నర్గాలఃకృతదిగ్యభూవదన దీప్యంతోండవీటిమహా

దూర్గాధీశ్వరగోపభూనరకృపాధూర్జితసామాజ్య స

న్మార్గాధీనమనస్క భూభగణహ ... గ్రీడి.

291

క. ఆశ్చర్యగుహ్యధైర్య! వి, పశ్చిజ్జనకమలతరుణభాస్కరమూర్తి!

నిశ్చలహాస! సత్యహ, రిశ్చంద్రివరేంద్రి! మతిసరిస్పృశవరా!!

292

చంచరామరము. కలాకలాప! కృష్ణచాందికాకుమార! ధీరతా

శలాచలాగ్నివాతమ్య! సత్ప్రీతావనితా

నలా! బలాహకప్రధానసవ్యరూపచాతురీ

నలా! హలాయుధేందుసమ్మతాశధిగ్యోనిధీ!.

294

గద్యము.

ఇది శ్రీమదేశ్వరగురువరేణ్యచరణారణందపట్టరణసకలకళాభరణ

రామనార్యమపుత్రీ సుకవిజనమిత్ర కుమారభారవిఠి?)

విరుదాభిరామ రామలింగయశామధేయ ప్రణీతంబైన

శ్రీమదుద్భటారాధ్యచరిత్రం బహుమహా

ప్రబంధంబునందు ద్వితీయా

శ్వాసము.

ఉద్భటారాధనచరిత్రము.

తృతీయాశ్వాసము.

- క. పిస్తపాశరధిప, దాస్తాకపదదలితహరిహరిపుకం
భున్తుతిపతఃధురీణను, ధీన్తుత్యా! యన్నమంతిరీదచామాత్యా! 1
- వ. విన్నవింపుము. 2
- గీ. యల్ల కృతకృత్యుడై యహ్మహీశ్వరుండు, వృషభకేతవరుద్ధదృగ్విధి యగుమః
బ్రబలువిశ్వేశ్వరునిమంసిరంబు డాసి, యశులపులకాభిరాముడై యతివనోడ. 3
- శా. స్నిగ్ధాస్త్రపదకుంభదీప్తిరవి నాశ్లేషింప కుభాగ్నింబద
ప్రగ్ధావశ్యముఁ గేలిఁబెట్టుకెలుగపొంగుచుటాశోభలక
దుగ్ధాంభోనిధి దీటుకొల్పఁగ నుధాంధోనాథకోదండప
మృగ్ధమాశ్రియతోడఁబ్రద్యుతులు సేత్రానిందముం జూపఁగన్. 4
- సీ. ఉత్తలతరపతాకోజ్జ్వంభణంబుల, జలశాస్త్రహరులమే నులుకఁజేయ
రత్నగవాక్ నిర్యత్నవిద్యన్నవా, గరుధూపములును సత్కరముఁ బెనుప
నిగ్ధయాస్థానితోన్నిద్రభేరిభూరి, భాంకారముల మిన్ను బధిరితముగ
సేవాసమాగతసిద్ధసీమంతిని, తమగోచి మెఱుంగులు తళుకులాదప
- గీ. సకలకాశ్రుక్రిమంబులు చర్చసేయఁ, నాగమజ్జలకలకలం బనువు మిగుల
యోగవిద్యావిలాసవయోగవరతఁ, దగుపరివ్రాట్టు లుచితపర్వనలు నూప. 5
- శా. ఆకుంబచ్చల ముచ్చిల్లించుమణికుడ్యమృగ్ధి దూర్వాదళ
శ్రీకిం జాలి కురంగకాబకమనఃప్రీతిం జిహ్వాదింపఁగాఁ
బాగికట్యాచితవచరత్కరిముఖవ్రత్యగ్రిదానాంబుధా
రాకల్లోతగంధముల్ దళదిశావ్రాతంబు వాసింపఁగాన్. 6
- మ. అతఁ డబ్జాతుఁ డతండు నా మఱి సురాధ్యక్షుం డతం డంతకుం
డతఁ డంభోనిధిభర్త యాతఁ డతఁ డాయజ్ఞేశ్వరుం డంబికా
శ్రితవామాంగ! నూహేళ! విశ్వపతి! వీరిం జూడు మీ విప్రుడిం
దతిచిత్రేళ నానాదటంచు పనివెంటన్ సంతి భాసింపఁగాన్. 7

ఉ. ఎక్కడఁ జూచినం బ్రమథు లెక్కడఁ జూచిన యోగిమండలం

లెక్కడఁ జూచినకా ఖచరు లెక్కడఁ జూచిన సిద్ధయావతం

లెక్కడఁ జూచినకా సుకృతు లెక్కడఁ జూచిన మూర్తితోడఁ బెం

పెక్కినవేదము ల్లిగి యెల్లసమృద్ధులఁ దేజిల్లుచుకా.

8

క. దీపించు విశ్వవతిగుడి, భూపాలుఁడు చేరి చొచ్చి పొలఁతియుఁ దాను

జాపులు విలసిల్లఁగఁ దగ్గోవతిగమననకు మొక్కి గురుతరభక్తికా.

9

ప. లేచి పులకితవనఫలకుండై యలికతలంబున నంజలిపుటంబు ఘటింపించి
యిట్లనియె.

10

గీ. జయ మహాకాళ! విశ్వేశ! జయ సుహరి!

జయ మురాంతకసాయక! జయ మహేశ!

జయ విరూపాక్ష! ధూర్జటి! జయ గణేశ!

జయ చతుర్వ్యూహ! జయ చంద్రశకలజాట!

11

క. అలికాక్షుఁ బార్వతీధవుఁ, గలికాలవికారదూరు గణపరు మల్లీ

కలికాస్థు ధనశ్యురు,చెలికానిని నిన్నుఁగొల్తు శివ! ఫణివలయా!

12

గీ. నీకు మొక్కి లొనర్చెద నీలకంఠ! కంఠభాగకరీశ్వరదుఃఖజనక!

జనకముఖయోగిజనకయ! సరళభావ! భావజాంతక! హర! యీశ! పంచదన!

సీ. కామాహితుఁడ వయ్యుఁ గరుణతో నెల్లు భక్తులపాలిటికిఁ గానుమండ వైతి

పుగ్రితక్షణశేఖ జొందఁజాలియు సర్వమంగళాన్వితమూర్తి మనఁగి వెట్లు

భవరోగవైద్యవిభ్రమముఁ దాల్చియు నెట్లు,మాననితలయెఱుఁ బూనినాఁడ

వరసిమాడఁగ దిగంబరుఁడ వయ్యును నిరం,తరః భూతిస్సార్థిఁ దనరి తెట్లు

గీ. తొడరి యింతెంత యవరానిపాడవు నయ్యుఁ

గుడురుకొంటివి యేరితిఁ గొమ్మచంట

నిట్టి నీసాంపు వర్ణింప నెవ్వఁ డోపు?

హరిణలాంఛనజాట! పశ్యల్లలాట!

14

చ. అని శివుఁ బ్రస్తుతించి వసుధాధిపతులందు సద్గురూపవి

ప్రవియమవద్దతిం దవలి చామయ్యఁ దా నుచితస్థలంబు గై

కొని బుధపూజనాదుల నమర్చితభక్తి నొనర్చి చేపె నం

దనఫలసిద్ధికై తపము తత్పరకా జగదద్భుతశీతికా.

15

- మ. బహిరుద్భాసితశంభుమూర్తిని మనఃపద్మస్థితం జేసి భూ
మహిరాధర్త జితేంద్రియత్యమును సామ్యస్ఫూర్తియుం బూని లో
నహితవాతముదర్శమున సడలజేయక బాని చేయుం దవం
బు హిత్యాదుల మానులుం జనులు నుద్భూతాద్భుత ల్లా మదిక. 16
- గీ. కొన్నినాళ్లు హవిష్యులలు గుడుమఁ గొన్ని
నాళ్లు ఫలములు తినుఁ గొన్నినాళ్లు తాళు
నారములు గాడ్చు లాఁకొన్నినాళ్లు గోలలు
నొల్లఁ దెవ్వియు మఱి యంతకుండి నృపుఁడు. 17
- క. పతి యేకీయ నిర్మించును, సతియును వర్తించు నట్ల సన్మాన్యమునక
బలియట్లు మెలఁగవలదా, పతిదేవత లైనపుణ్యభామల క్లృత్. 18
- పీ. విశ్రేణు మగుమింట నిర్గమించిననీరు, ధరణివరాగంబుఁ బరిహరించుఁ
బరిమళంబును మందభావంబు గోగిన, గంధవాహము కైత్యగతుల వీచుఁ
బుష్పపవయవేళఁ బొడపులయ్యాను గరాం, బురుహంబునకు నందుఁ దరులు వేగ
నన్యోన్యవైరంబు లడఁచి సత్త్వంబులు, వాత్సల్య మమరఁ బాశ్చ్యములఁ దిరుగు
గీ, నాన్తంబు బగు గుణమెల్ల నవనయించి, మేలి కింపైనగతిఁ బర్య భాసురశ్చి
యతిమునీశ్వరుఁడకు నృపాలాగగిణ్యుఁ, డనులనిష్ఠఁ దపోలక్ష్మి నందుకొనుడు.
ఉ. వాడకు మేను నిట్లు లుపవాసములుండిన ధైర్య మింతయొక
వీడడు సారెకుక బొడయువిఘ్నములం గని యిందియంబులక
గూడదు సెమ్మనంబు సమకూరిననిష్ఠఁ గురంగిపాణిపై
నూడనిభక్తి గగ్గి తప మొప్పఁగఁ జేయునృపాలహేళిక. 20
- క. పరమితదినములలోనిలఁ, జరకాలతపఃఫలంబు క్షీతిపతి గాంచెక
హరకరుణాసంపన్నుల, కరుదారఁగ నందరానియట్టి గలదే? 21
- పీ. మండువేసవివాహు మాత్రాండుఁ గనుఁగొంచు, నుండునగ్నులుచుట్టు మెండుకొనఁగ
బలువాసకాలంబు చలన మింతయు లేక, పద్మాసనస్థుఁడై బయలు నిలుచు
దుస్తగంజైన శిరూగండవతు గంత, దక్షునీరంబులఁ దవలి యరలు(?)
హరుఁడు శిశుమీనునఁ బ్రత్యక్షంబు గామిని, శంకింపఁ డాశ్ర నిస్తంభుఁడగుట
గీ, పూగ్యభోగంబుఁ దలపోసి పారయఁ డింత, చాపలము మానివరదృష్టవరణియంద
నడుమఁ దక్కినకుచ్చంపునడక యుండఁ, డీశ్వరాసక్తుఁడగు ప్రమధేశ్వరుండు.
క. శివరక్షకలిమి ధరణి, కవుఁ డుగౌరవంబు నేయఁ దలైజనుచే
రవిదీప్తి గుంటువడియొక, బవనంబులవీచ నడలెఁ బ్రభుచెడ నన్నుల్. 22

ఉ. చెంగనిభక్తిచే గొడువనేనుక ఘోరతపంబు నబ్బరా
జంగరుణింపఁగాఁ దలచె సోముఁడు విశ్వవిభుండు కాకికా
రంగమహానటుండు గుణరాజిఁగఁ డట్టిదకాదె చూడఁగా
జంగమకల్పభూజము భుజంగసుహారుఁడు కొల్చునానికిఁ. 24

సీ. చితురచెన్నెలగాయించిన్నిచుక్కలరాజు, తలవాఁకకును నావసాలుపు నిలువ
మెడకపూమించు గిమ్మినచేతిపై జింక, మార్యాదభాగింతిఁ దొంగలింపఁ
బాడనైన తెలిమేనిపూతదావలఁ దాపు, దరలి ఫాలాక్షంబు దమకపడఁగఁ
గటిసీమ దిగిండుగా గట్టినచేలకుఁ, గాక యెక్కినగిబ్బ కడలుద్రొక్కఁ

గీ, బాఁపసామ్యులు నలుమోము పాలుకాడ
మూఁడుమోమలపెనుపోటుముట్టుఁ దాల్చి
పూనికయుఁ గల్గి కనుపట్టె భూతభర్త
వరమకారుణ్యమున మహిపాలుమోగిల. 25

క. నుగగుడఁజుక్షవిద్యాగిరకిన్నరవరులు బలసి శవతపతోడక
హరుఁ గొలిచినచ్చి రంభో,ధరరవములఁ దెగడునుతివిధాధ్వను లనుచక. 26

ఉ. లోపలఁ దోచుచున్నయతిలోకుఁడు విశ్వవిభుండు ముందటక
రూపముఁ దాల్చి నిల్చిన సరోరుహనైరికులాధిపంద్రుఁడ
బుద్ధిపతి దండరూపమున భోరున మ్రొక్కి సమధితాంగుఁడై
యాపురుషత్రయత్మ మదనాంతకుఁ బ్రస్తుతినేయు నీక్రియక. 27

దండకము. శ్రీమన్మహాదేవ! దేవసగివంతిపయోదాతసున్నగ్రహధారిచంచకటా
బృంద! బృందారకేదాగిపాండ్రోరుగోటీంకోటీతటిరత్నవిద్యత్నవిర్యవృరీచిచ్చ
టాటోపకీర్తిమూర్తితాంఘ్రిద్యయ! అద్యయలైన నీయుప్పు వ్యాప్యదృవీధిక విత
ర్కించి దుస్త్రబంధంబులం దుగించి ప్రజ్ఞాసముల్లాసము ల్గల్గి విజ్ఞానసిద్ధిం
బ్రసిద్ధాత్ములై యుండఁగా లేక యేకాలముక జీకులై తిప్రయముక దుర్యవే
కుల్ భిలాచారసంచారులై చేగ లే రెన్నఁడుక నిన్ను నున్నదగిల్రూపరూ
పాతిగా! నాగకేయూరి! మాయారవింభచ్చవిన్నూరిపాటచ్చరోచ్చుననానా
దిగంతోఘటంఘాలసీరంధ్రధూమంబులక గీలికీలాకరాభోజ్జ్వలల్లోలపారాల
ఘజ్వలంబేపు కోలాహలాదగిమై త్రావహోలాహలంబుక జగద్భరితోఁ
గూడఁ గొంకూరి తే కీడయుంబోలెఁ గేల నృపిం బట్టి బిట్టి చిత్రంబు ను
త్తి నుత్తుఁగహ్నంబునక గిమ్మి భక్షించి తోకంబు రక్షించి యక్షిణలేజం
బునం బొల్చునద్రక్షకుక నిన్ను వెన్నక దరంబా ధరంబాపరతాంత యత్యం

తదీకాఽకిం హులపాణీ! గణాధ్యక్ష! దత్తుండు మాత్యర్యదీక్షాత్ముడై కొవి
 వీక్షావోపాలైకమాత్రావసూతాంతకు విష్ణుఁ గన్నాని రప్పించ కుప్పించి
 దర్శించి క్రించుందనం బొందుచుకామందభాగ్యదయత్వంబునక బన్ని జన్మం
 బు నేయంగ వంగీకృతోద్యోగియై యున్న మిన్నుఁది కందర్ప దుర్వారదోగ్య
 సర్వస్వసంహారవిద్యాసముద్యుక్తనేత్రింబుతోఁ జిత్రిచిత్రోన్నతిం బొల్చి పె
 ల్పక జగత్కంఠఃశ్రేణియై తూలునుద్యజ్జటాశ్రేణితో నేణభృంశండమల్లీప
 నూనోల్లలద్దండభాగంబుతో భోగపట్టాచలారదంచదుద్దండమాణిక్యరేఖామ
 యూభావశీర్షనిర్మిద్రచతుశ్శవోహరపుంజంబుతోఁ గంజగర్భాండగర్భప్రభేద
 క్రియాభీమభూమాదినిక్వామజోద్దామకుండాభీచండోజ్వలన్తండలాగ్రానిదీప్తా
 యుధస్తామసమౌహితారాతిద్యుగ్ధ్యూహబాహుసహస్రంబుతో దుస్సహంబై
 మహాత్మానామై సాహసాధిష్ఠితంబైన శ్రీవీరభవాగ్రకృతిం బొల్చి సన్మానముం
 గన్నని న్నైవతాండైన నింతంతనంజాలునే కాలకంఠా! నృకంఠీరవోద్రోవిద్రా
 వణామస్త్యవిద్యిట్టిరంగదృపూజావిరాజత్సదాంభోజ! యంభోజసంఘతమా
 ర్థంబు భిక్షాటనపక్రియాపాత్రగా గోత్రభృత్రుక్రంకంతాళముం దాళమై
 యొప్పు చేముట్టుగా దిట్ట యాకీవిమధీకుఁడంఘ్రిస్థలిక గండపెండేరంజంబు
 గాఁ జేజనుల్ గ్రమ్మ కార్జులపుండోలు పైఁ జాలఁగాఁ గాల ఫాలాగ్నివారం
 బుతోగంధి సేవక మహానామమృతంబుగా విశ్వచతుర్గుయాపాదియా నాశ్మ
 కానంబు ధామంబుగాఁ జేసి యెవ్వరికిం దేరిమాడంగరానట్టిదట్టంపురూపంబు
 బ్రాగిసిందియింక ముక్తమగ్నంసుడై భక్తియుక్తాంసుడై కొల్లుదీకారిక
 సౌమ్యవిన్నూర్తివర్తితు వార్తార్తిహరి! పురారీ! విరూపాక్ష! వక్షోజచక్రంబు
 లక జారునేత్రాగ్నితాబ్జంబులక వక్త్రపద్మంబునం గుంతలోత్తలతైవాలజా
 లంబునక బాహువల్లమ్మశాళంబులక బంధుతోపాచ్ఛబంధుకపుష్పచ్ఛ
 టక మందవోనామృతస్యంఽడిండీరసారంబునక విన్ననాభీశభావ రగర్తంబు
 నక గోమలోచ్చర్యరిచ్చేదవీచీసముల్లాససౌభాగ్యయోగంబునక నిర్మలక్షీవి
 వాసోన్నతం బన్నురతై న్నికతాభ్యున్నతిం బాదకూర్మశీలిక చేర్చి మత్రిల్లనీ
 హార శైలాశ్రుజాతాసరోజాకరంబుక మహాశేఖరంబునై లో రిశం
 సాగతుల్ గాగిలఁ గీడించుపోదం బ్రహ్మనేమణిట్టర్కృపామందసౌంద
 ర్యధుర్యున్నితం గొల్పుపుణ్యుల్ విపశ్చిద్యరేణ్యుల్ గదాచూడఁ జూడం
 కలన్మాత్రసీహరధామ! సుధాధామ! రామకుచాభ్యంతరంబెట్లు నీ కుక్కుపట్ట
 య్యోనే నీకుఁగట్ట న్నదేశేంద్రకర్మంబె? కర్మపదా! నిర్మలాత్మా! భవా

నీమహత్త్వంబు నిర్ణీతముజేయ గీర్వాణుడుం జాలునే? శేత్రోః శ్లేశతల్పాశు
గా! భక్తకల్ప! మధావిష్కంజల్ప! అద్యం బంశ్యం బనింద్యం బభేద్యం
బసాద్యం బబాద్యం బనూనం బహీనం బనంతంబునై యొప్పు మత్పుణ్యపాకం
బునం జేసి యాలోకసాధ్యంబుగాఁ దోచె వాచంశుమిధ్యేయమూర్తి!
కృపాహరణీ! నమస్తే నమస్తే నమస్తే. 28

చ. అని శంఖఁ బ్రవృత్తించుమనుజాధిపు మెచ్చి యుమాకళగిరిఁ ది
ట్లనియె ధరాధినాథ విమలా యనుమానము మాని నీవు కో
డినవర మెద్దియైన వివరించి రయంబున నిత్తు సత్తుగా
నను నలరించుపుట్టు గనఁ దగరే తమచింతితార్థముల్. 29

మ. అనినం బాంజలియై నృపాలుఁడు దయాయస్తు నృహదేవుఁ బ
ల్ల నుమానాథ! గిరీశ! చంద్రధర! నాకున్ సద్యగం బిచ్చితే
వి విరాఘాకరవృతాపుని హిమానీశుభ్రక్తిప్రియుం
జనతారక్షిణుడతడు నిమ్ము తనయున్ సత్యాకరున్ శ్రీకరున్. 30

క. అరియచుకు శివుఁడు నీమనమునఁ గలకోరిక ఫలించు భూవర! కో నీ
వనితకు నిమ్మని కల్పక, జనితంబగుఫల మొకండు జనపతి కొనఁగఁ. 31

చ. ఒసఁగినఁ దగ్ధలంబు మనుజోద్వహుఁ డాదరమొప్పు నంది చె
క్కసముగుభక్తి మొక్కిక్కిఁ గలకంఠునకున్ సతితోడ నంత న
య్యనమవిలాసమందును మరాసుర మక్షనమన్వితంబుగా
విసవిస నక్షిపద్ధతికి విందగుచందము మానె నయ్యెడఁ. 32

మ. మరదత్తంబగు కల్పవృక్షఫల మార్యస్తత్య! విశ్వంభరే
శ్వరుకాంతామణి ప్రాణవల్లభునిజాఙ్గాసంగతిన్ నేను మొ
ప్పు రుచిన్ లోఁగొనియెన్ సదాశివు మనఃపద్మంబునం జేర్చి ి
కరమై యొప్పునినంబునన్ దనయికాంతయుక్తి మత్తిల్లుచున్. 33

ప. ఇట్లు సఫలమనోరథుండై యవృహరథుఁడు విజనగోష్ఠ్యఖండై
యొక్కనాఁడు. 34

సీ. భక్తవత్సల! విశ్వభర్త! శంకర! నాడు, కోర్కి యీడేర్పమీ కొంతులేక
అన్నపూర్ణాదేవి! యంబ! నైకతనితం, విని! నమ్మ రక్షించుమీ ప్రియమున
దుంతివిఘ్నేశ! యత్కృత మమృశివృత్తి, నొందుమీ ననుఁ బ్రోచునొరిమ గలిగి
యభిలలోక నవస్య! యాకళగంగ! నిర్మలమూర్తి! యొనఁగుమీ మహిమ నాకు

గీ, రమ్మమతులార! యోపరివాక్ష్విభూత! యోమసంకల్పసిద్ధి చేయుండు మిమ్ముల
నీ ప్రియమిచ్చి యిన్నాళ్లు చల్లగా నిలిచినాడ, వరుగుచున్నాడమియ్యా నాత్మత్రుతి.

గీ. అనుచు నాబాలగోపాలు మవరిభక్త, యరుగుకాళిలో మన్నుచుండటికిని
బెద్దపిన్నతరంబునఁ జేరుగుచిచ్చి, చెప్పి గమనించెఁ తా నేలుసీమఁగుటిచి. 38

సీ. నలినాక్షితోఁ గాంచనస్యందనం బెక్కి, పెంపెక్కి భూజంభ భేదనుండు
వారణధహ మవరభటాశ్రయ మైన, బలము పాస్వరంబు బలసి కొలువఁ
గొండెన్నమునిలోక మండలాధిపునకుఁ, దనదువృత్తాంతంబుఁ దగినయట్లు
తేలుతెల్లఁగఁ జెప్పి దీవించి యమ్మహామహుండు పామ్మన సంభ్రమమునఁ గదలి

గీ, చని మనోహరత్న కాంచనవిచిత్ర, బహుపతాకాభిరామంబుఁ బటువినోద
సౌభార్యము నై నతనపురంబునకు వచ్చి, మరల పహాయింపె గవ్వారి గురుభుజమున.

ఉ. సాగరసప్తకీప్యతరపావరసీరుహలోచనం గృహ
సాగరుఁ డానుధాంతుకులచంద్రిండు కృష్ణుఁడ నేలుమండె నా
కాగజదంతకాంతముల సారెను నాత్మవిభుత్తీర్తి నా
నాగతులక విలాసవశ నాట్యము చూపుచునుండ వగటక. 39

క. గిరిజావల్లభకరుణా, పరిణామసమగ్ర యగుచుఁ బరిదేవత భూ
వరురాణి గర్భవైభవ, పరిశీలిత యయ్యె సకలబంధులు నలరక. 39

మ. పలుకంబారెఁ గిపోలపాలికలు వైపైఁ దోచె జడ్యంబు చ
న్నులఁ బొంకంబు ఖటిల్లె సోగలసుకమ్మల్ వెల్ల కాఁ జొచ్చె ను
గ్గులు విచ్చెక వలిభంగముల్ సరులపైఁ గోర్ముల్ తమింబాసె నె
గలమై చిట్టము లుట్టఁగాఁ దోడఁగ రాకాచంద్రిబింబాస్థకుక. 40

మ. కలగాంచుం డమరత్రికూలధరుడై కన్నట్టుబాలుండు పా
త్తుల సున్నాడని యాలకించు బయలం దోలెంచు గంధర్వగీ
తులు కైలాసవినుంధరాస్థలమునందుక గొల్వ గూర్చుండఁగాఁ
దలఁచుం బాలిక చంద్రికేళికకళాదర్పస్ఫురద్దర్శయై. 41

మ. సరి సంభోదిభిజ్జేత్రాభిలభరాచక్రాభిరక్షవిధా
చరణం బుత్త్రీకుఁ గానఁగాఁగంపతోకాతాస్యకుం దోచు ని
ర్భరతక జిత్రమానందు శత్రుపనితా ఫాలస్థలీకుంకుమా
త్కరముద్రాహరిణపరీవీణఖరఖడ్గప్రాప్తిపైఁ గోరికల్. 42

చ. శులుచరిసామ్యులుక వెలుకఁబారుముఖాబ్జముఁ గ్రమ్మునూర్పులుక
దొలకుల నిండుకుక్షియును దుప్పెగబోదలతోడితమ్మిమొ

గ్గల నగునీలమాచుకయుగంబునఁ బొల్పువయోధరంబు ల
త్యలనకటాక్షము ల్గలిగి యంగన చూ చులించు భక్తకుఁ.

సీ. అమృతాంకుశలవనాయతవసంతాగమం, బరివీరజయగర్వహరణముద్ర)

నిఖిలబంధుసతోజవీరజా వ్రమరీచి, శాంభవ శేఖరచారవీధి
అహిరాజభారనిగ్రహము క్తిశారణం, బాకాధిపతినిజాకావ్యతంబు
ప్రియసఖీవీక్షణోచ్చయనవంపల్లక్షి, వల్లభేస్థితలతావల్లవంబు

గీ, నవగఁ జూచట్టి పొదలె నొయ్యన దినంబు

దినమునకు నృద్ధిఁ జొండుచు గొనబు మిగిలి

సాధుసంస్కారసంపత్తిసంస్కృతంబు

వనితగర్భంబు సౌభాగ్యవృక్షంబు.

44

ఉ. ఐను శుభగ్రహంబు లరుఁజొనుని గూడుక యుచ్చగంబులై

పోదె వహింప సొంపుగలపుణ్యదినంబున రాజారాణి కా

తోదరి గాంచె బుద్ధుని నతుల్లోకశోభిమిగ్రు విశ్వర

క్షాదితిహరిమూర్తి ప్రభుశక్తిసమాశ్రితభానుకైవడిఁ.

45

స. అంత.

46

సీ. వినుతిహారవజ్రంబున ముద్దవము చేసి, కమనీయస్థవస్త్రములు గట్టి

మాహూర్తికులచేత మార్తాండముఖికుభిగ్రహములయనవద్దగితులు చెలిసి

తరతమభాషంబుఁ బరికించి పుడమివేల్పుంకు నున్యంబు భూరివెట్టి

వంజగంబుల నున్ననకుల బందీలవాస్తల విడిపించి యార్జుభఁగి

గీ, వినుతదానంబు లొనరించి యనుగుఁజెలుల, యట్ల నట్టిఁటఁ బగవారి శాదరించి

నగకడైవముల నర్చనాసమృద్ధిఁ, దనిపె నుతజన్మదినమున భరణివిభుఁడు. 47

ఉ. సంచితపుణ్యశాలి నృపచంద్రకళాధరణుండు దా విశే

షించియు శేషహాసనకుఁ జిత్రమణీకృతతోరణంబులు

గాంచవదీపపాఠికలు గ్రామములుఁ బహునస్త్రకేటికల్

చంచలనేత్రులఁ దనయజన్మదినంబున నిచ్చె వేడుక

48

సీ. ఘమఘమమరుచు నంకురితమా నూతన,మణి వహించువిదూరమహివిగ్గమునఁ

జిలుతపొయ్యమతోడి శీతాంకువునిసొంపు,దిగుకొత్తునపరది క్తటితెఱుగునఁ

గొదరురాయంచ సమ్మదమున విహరించు,చెలునంబుఁ దలమోచుకొలనికరణి

నవక మై తగుకొత్తునకుట్టలంబుచే, నలుమోసానకల్పవల్లెవగిది

గీ, భానుశంకారమును గూడి ప్రజ్వరిల్లుచువులవంచాక్షరీమంత్రవిద్యురీతి
భగ్గకళ పూని దీపించుబాలుఁ బొదిచి, నూర్చి దనరారె నృపురాణి కువలయాక్షి.
చ జగతి సర్వముల దలగఁ జాలి భుజాభుజగాధివాధుపై
నిగునుపఁ గల్లుపుణ్యగుణార్మలమూర్తి కరిష్ట మింతయున్
దగులు నె పాయుఁగా కనువిహులన వీడె నస్థసంగమం
బగణితభాగ్యుత్పన్నవిహారికి భూవతిముద్దుపృథివీ.

50

మ. పురుషుం బుద్ధాముఁ దీర్చి శంకరవదాంభోజాతగృంబు భూ
వరచూడామణి వల్లకిపతి నభోవాణీవశస్వాంతుఁడై
మరధాత్రీమరులం భజించి సిదవక నూతున్ బభాభాను వే
దరవం బొప్పగ నుంజభోజాఁ డని యంతం బెట్టెఁ బే రున్నతిన్.

51

కా. ిర్యాజాపాతమన్దలధ్వనులు గల్గెన్ సర్వసిద్ధిగం
ధర్మీగానము తానమావములతోఁ దాక్షిణిం దోచె న
ప్రార్థనోత్తమ నిర్మలంబగుచుఁ గాయం జొచ్చెఁ బాభోధియం
తరైవ్యావరతావమున్ ఎదరెఁ దన్నామోక్తికాలంబున్.

52

సీ. ఆపాదను స్తకం బఁగసంధులవెంట, దుసికిల నూనియ దోగఁ నంటి
ప్రత్యగ్రథింబికావనోమంఠితముగాఁ, బలచగా నెమ్మేన నలుగువెట్టి
గాజాఁగొన్నెలలోఁ గమ్మనీరున నూరు,లలములవై జేర్చి జలకమార్చి
శివరక్ష యంచు మద్విక జలంబులు గొన్ని, చుకుకమాత్ర మొగంబుమట్టుఁ ద్రిప్పి

గీ, యొయ్యనొయ్యనఁ నడియొత్తి యుగ్గుదూసి

• తిరుగఁ దలయంటి ఛనుబాఁద బోవిగొలిపి

నేత్రుల నంజనము నించి నిద్రివోప,

బాదుఁ బొత్తు నవరించి బాలు ధాత్రి.

53

కా. నీలస్తంభవిజృంభితోజ్వలహిమావీశుభ్రపాదంబులో
శాలిలంబగుతోట్టిమించుమన నొక్కొంటి జోగొట్టి యు
య్యలో జొంపల యంచు నూపుదురు శుద్ధాంతాబ్రవ్రతాక్షు లా
బాలుం బాలశకాంక శేఖరకృపాపారీణు గారామునన్.

54

చ తగవిభుండు గల్గె నది గాగుణి హస్తమునొండె గల్వపూ
మొగడలవిందువంగడము ముందటికిన్ మొనసాగె తేనికిన్
తెగదుపిక్వాణభావమునఁ బేర్చుట మానె గృపావిలాసవ
న్నిగమహామద్రుతాపగుణిశ్చితుఁడై నృపసూతి యొప్పుటన్.

55

ఉ. ఉగ్గననిట్లువల్కు విమలోషపుటంబులు విచ్చి సారెకుం

బుగ్గననవ్య రెప్పకవ పొందఁగఁజేయక చూచు దిక్కులకై
డగ్గటి జోలవాడెడువడంతులపాటలు నాలకించున
మృగ్గుణకాలి యైనమనుజుగఁగినిపుత్తుఁడు బాల్యసంచదక.

56

మ. జడలై తూరెనుపుట్ట వెండుకలు రక్షమాలికాబంధమూర

మెడ కార్దులనఖంబు ముద్రికలచే మేకొన్నచూస్తాంగుళుర
కడుఁ జూపట్టినమద్దికాయలను గల్గల్లంఁమఁ బాపంబులకై
నడువం బరెగ్గుడుగజ్జలుం గలిగి కన్నట్టుక గుమారుం డెలక.

57

సీ. అలికపట్టికమీఁడ నతులముఁజూఁగలఁగి కరంబు గుం విరేక మెఱుఁగె

బాలబుగ్గలకాంతి మేలఁబులాడును, మద్దికాయలతల్గు ముద్దుగురియ
మణిబంధములనుండు ముసంబగుచేఁతఁగనువట్టువాస్తకంకణము లమర
సిగ్గెఱుఁగని కటిసీమ నడ్డిగలు గ్రుచ్చినగట్టియగు కాంచి జిగిరిలంక

గీ. తొక్కుఁబల్కుల నమృతంబు పిక్కటిల్లఁచిరిపమంతయు లావణ్యగరిమ గాఁగ
నద్దులకు మధ్యగాత్రంక నల్లనదుమఁ, బడుచునవకంబు మీఱినపాఠమునను.

సీ. ఇంతవైభవ మెద్ది హిమశైలవందనా, ప్రమథనాథులు గన్నకీమరుసామి

కిమ్మచాసాభాగ్య మెద్ది పులోమజా, హరిహయు ల్లన్నజయంత గూర్తి
కీపాటిసిరి యెద్ది యిది రామధుకైట, భారులు గన్నపుష్పాయుధునకు
నీలాగుగారంబె బెద్ది కాసల్యద, శరణేశ్వరులు గన్నఖరవిరోధి

గీ. కెట్టిగోమున నునిచ్చట్టెట్లు దేవ

కియును వనుదేవఁడును గన్నకేళిమనుజు

విగ్రహుండగు త్రైలోక్యభువనకవఁగఁ

బెరుఁగుఁబుత్తుఁడు జనమహాప్రియ మెలర్చ.

58

గీ. అరఁటివండన నడుగెత్తు ననఘమూర్తి, చెఱుకుఁగోలకుఁ జేసాఁమఁ జిన్నితండ్రి
యనుచు శుభ్రాంతకామినిజనులు చెలఁగి, నడపు దిద్దంగ నడుచు భూనాథనుతుఁడు.

గీ. నడుచుధర్మంబు పుడమిపై నడువవేని, తొలుకుఁబలుకువిరోధులబలము లొలుకఁ
బ్రోది సేవకొమ్మున బాదితొమ్ము, నశవివర్ధిల్లెఁ బ్రమథేశ్వరునుతుండు. 61

గీ. జలధరమునకు సురధనుర్విలసనంబు, కుంభిరాజుబునకు మహాజ్యోతిర్భాగంబు
చంద్రునకు కారదారంభస్థావనంబుఁ, బోలె జవ్వన మారాజపుత్తుఁ బోదివె.

సీ. మాంసలాంసద్వయామహిమ ముక్కుంటిసం, దెనమూఁపురమునకు ననుఁ గనంగ

- దీర్ఘకుండాండఁడన్ పొందెఁబులు, భూమిజనులసంభములొ యనంగ
కాస్త్రుధృష్టికృతార్థచారులొచనముల, సిరికిఁ బద్మంపుటోవరులొ యనంగ
సాలమానమున నుత్తాలోక్తులందైన, యాపు పౌరుషములొవనంగ
- గీ. క్షుత్తధన్యులు దాన సాక్షాత్కరించి, యజ్ఞులకారణంబుద నొందె ననంగ
సర్వజనతావిలోచనకర్మ మయ్యె, రాకుమారుండు యావసారంభతేర. 63
- సీ. లబ్ధవగ్లక్ష్మిలోలంకారరేఖయై, భాసిల్లు నాడినకామణులు
హరిణలాంఛనజాటవరణాంబుజములకు, రోలంబపాకమై వాలు మనసు
హృదంతకరిదంతపరిఘాతరములకు, బలవెండిలొడవులై నెలయుఁగిరి
దర్శితాపేతరాజదావానలయనకు, ఘనన్నధారయాభిష్టధార
- గీ. ప్రమరయచకలోచనోత్పలములకును, విమలచంద్రాతపంబును వితరణంబు
గండుమీఱుచు నారాజగంధకరటి, భాగ్యసౌభాగ్యవైభవోద్భాసి యగుట. 64
- చ. చదువక వేదకాస్త్రములు సమ్ముద మెప్పంగఁ జేసె సామనం
గదియొగఁ హెచ్చి ఎచ్చె నసికాయుకచర్మముఖాస్త్రకాశలం
బాదవె నొకప్పుడుకొడవకుండినఁ గానకళావిలాసముం
గొదవ యొకింత లేక ధణికుండ్రుపంపున రాజనూతికె. 65
- సీ. ఎట్టిపల్కులనైన నితశంకరకథా, సౌభం బుండిన సమ్మతించు
నేచందమునైనఁ గాచి చక్కనజేయఁ, కలికంతుధన్యులు కలిలపడినఁ
బనువిడ్డనికినైనఁబట్టి తత్త్వముఁ దెల్పి, హరుఁడె దైవంబు తెరపు ద్రొక్కు
కీకుభక్తుఁడు కోరి యారాని నెరిగి, ద్రోయ కిచ్చును దృఢప్రాయముగను
- గీ. వారినిధిఁ దోచు బుద్ధుడప్రాయముల్లు, త్రిజగముల భర్త లేజోభిఁ దేల నెఱుంగు?
గగ్నతైవుండు కలిదోషగర్వహరణ, భూరిసత్కీర్తి కీర్తిమంజభోజమూర్తి. 66
- కా. మత్తరాతివృషాలకంధరలు దుగ్ధింబు బుట్టి క్రొన్నెత్తురుకొ
వాత్తకొ జిప్పిలుచెమ్మఁగిమ్ము నసిధారాధ్యంబులే మెట్టి యు
ద్యోతికొ వచ్చును జిక్కువారక సమిద్విధిం జయశ్రీతదా
యత్రత్వంబు వహించి చిత్రఘటనావ్యాపారపారిక యై. 67
- సీ. తడవిండ్లవగ మాని తడవిండ్లవగ పూని. మందోదయందెయ్య మగధభర్త
కడమంచు నడవంగఁ బడమంచు లవియంగ, నును కిభ్యసి చు నాకురువిభుండు
ఆలముతెత్తుటఁబింది యలములొప్పంగఁబొంది, వనవాటికటునేగె వత్సరాజు
కలను సేయుచుంబు కలనులేక బలంబు, నెఱిఁదప్పి దిటదప్పె నిషధనాథుఁ

గీ. దహహ! ఫాలాక్షశాలధాతాగ్రకారముఖమహాభిష్టవల్లరీసఖభుజాహి

సార్యభాముండు ధైర్యసుపర్యకాదిగి, రాజకంఠీరపుడు ముంజభోజ కలిమి రిరి
కా. మెట్టం డెన్నడు సుగ్రహిటి రణకుంభిన్యగ్రిభాగంబులన్
బట్టం డెన్నడుఁ గేలఁ జావలతటిత్సకూగ్రబాణంబుతో
ముట్టం డెన్నడు మండలాగ్రిను కయాంభోరాః భూభర్త దా
చెట్టిం గొట్టము చేయుచుండుడు నిర్వీర్యాత్ములై కాత్రివత్. 69

గీ. స్ఫటికశీలయందుఁ గలయంగఁ బ్రీతిఫలించు

దాసనత్రుబూనుకెంజాయతరుకువోరెఁ

దండీగుణసాగవిన్నూర్తి తనయునందు

నాఁడునాటికిఁ బద్మిణీసంగవచ్చు. 70

చ. భసిరముఁ బాముపేరుసులుఁ బద్మిణీశ్రీశ్రవ్యవృత్తి వేడిబ

ద్విసముఁ గళోటిపాత్రికయు వృద్ధకరంబగు నుత్తరాజమున్

నొసగివిలోచనంబు విడనాకి శుభోన్మైలక్షణంబులన్

బస నటియించుశంకరునిభాతి మనోహరనూతి పాల్యగున్. 71

సీ. పరమపావనమనఃపంకేరుహమునకు, హాగాధ పరిమళన్యాప్తి గాఁగఁ

గమనీయసత్కీర్తికల్పవృక్షో స్సంప్రవిభుడు పెన్దూఁకటి పేరుగాఁగ

మానితనిజభుజామందారిశాఖకు, దానోదకము పూవుఁడేనె గాఁగఁ

(బలుతనానానూత్నగుణరత్నముల కీశ, భక్తవత్సములున్కిచ్చట్లుగాఁగ

గీ. మండలాగ్రినలమునను మత్తనైరి, నేహినీబాష్పధారలూత్యాహుతులగ

వనుమతీశ్వరకోటిరవజ్జికకీక, రాజనందనుఁ డొప్పు పేరొశముగను. 72

కా. ఆరాజన్యకులావసంసము భుజాయత్తైసికాలాహిచేఁ

(గూరారాశులపాణినాయు భరమూర్ గోలిఁచుచో నెక్కుత

వ్నూరీలోచనపద్మచక్రములలోనం బల్విపం విట్టిచి

త్రాగిరంభం బతడందెకాక్ష మతి యెందైనం గనం) బోలునే. 73

గీ. జలజవనలం మీనతోచనలు చక్రివాకవిజ్ఞోరుహలు నైనవనుమతీశ

కన్యకాసింధువ్రలు పేరిను గడలుకొనఁగఁ, జెట్టజెట్టిరి లక్షణశ్రేష్ఠ నరని 74

చ. వినయమునన్ విశేకమున విక్రమసంచద సాధులక్షణం

బునఁ గొడ యంతలేక ఛణిధూమణు సత్కృచ గల్గి విశ్వభూ

- జనమతిపాతున్ వింపలర సాగరకాంచికి నాథుఁ జేసెఁ ద
జ్జినమఁడుకైలదంతికిటిసర్పవిభుల్ ప్రసదంబు నొందఁగాఁ 75
- క. ప్రియమునఁ గొంచెమయినఁ న్నాయము భుజకై నరవగార్కుఁడు మిగులఁ
గాయు దవాసలకీలా,ప్రియపృబలప్రతాపబహుళితమల్. 76
- గీ. ముదియొవటభూజమందున మూలబలము
పదిలముగ నూడ లొయ్యవః గదియారీతి
జరతనృపుఁ బాసి తప్పుమ్రొఁ దరుణుఁ బొడచె
మూకప్రిపయి యందంద ముట్టి కొలువ. 77
- క. తల్లిగల చృజలకైవడి, బల్లినుండగు నతనిబాహుబలమున భగల్
తెల్లజనులు మోదించిరి, చల్లనయై రామరాజ్యసౌఖ్యుఁ గనుమఁ. 78
- క. నగవరుఁ డేల “శతాయుఃపురుష” యనెడువేదవాక్యమునఁ బ్రజ బృదుకుఁ
భరఁ గొండ్రవేయఁ బండుఁ, దొరఁగుఁ వప్తంబు సావిత్రి నెయ్యెడలఁ. 79
- క. హృత్పృథమేతక యయ్యాయు, దత్పార్థిపుశ్చిద్యస్తే భవయశస్త్రి
మత్పాదించుఁ బృథివీరి,పూర్వగంధిస్త్రితంబు నొగిరె నమృతయఁ. 80
- క. హరుఁడు జగంబుల నుండఁగ, హరునందు జగంబు లుండె నాత్మ నెఱిగి భా
నురవిజ్ఞానాంబుధి భూపురందరుఁడొ యనఁగ మంజుభోజు మెయ్యఁ. 81
- క. నుతనసూకారి యగుతన, నుతనంబు భృత్రి గిరిసి సాహసంబు, న్నా
ద్గతిఁ గనుఁగొని వ్రేయభేద్యుఁ, దతినియుఁ బాఁ గాకికసుతు నరిగెడునెడలఁ. 82
- క. భవసంభవసౌఖ్యంబుల, చవు లొల్లక కుబుస మూడ్చుచిచ్చునుపారెఁ
దవు లూడిచి చృతభేద్యుఁడు, సవినయనుకుఁ బల్కు నప్తచందమామోడఁ. 83
- చ. చదివితె నాల్గువేదములు కాస్త్రము లాఱుఁ దదన్యవిద్యుఁక
నదభిమతోక్తదక్షిణల జన్మములన్నియు నాచరించితిఁ
దుది నిను గూర్చి బంధుజనతోయజనూహ్యునిఁ గంటిఁ బుత్రిఁగాఁ
గొడువ యొకింత లేక కనుఁగొంటి నిహంబునఁ గల్గుసౌఖ్యమల్. 84
- గీ. చాలఁ దనిసితి నిందుల సౌఖ్యలభి
గతిమతోఁ గాలుకే లాడుకాలముననె
విశ్వపతి నీకుఁ గాకికాక్షు భజించి
యల్లముననున్న యాదు కాఠి యొండవలయు. 85
- గీ. శైశవంబునఁ జదువును జవ్వనమున
భోగ శక్తియు వార్ధకమున మునిత్రద

వృత్తి నిలుచుటయును మీఁద విపులయోగ
కిలన మై దోచుటయు మనకులమునడక.

88

ఉ. కావున యేను గాకిఁ గఱకంతు భజించి సమస్తపాపవి
ద్రాణజాహ్నువీసలీలధారలఁ గోఁగడఁ బుట్టువుం దిగం
ద్రావుటకై మదుద్యునును దవ్వదు నిక్కము మామకాజ్ఞ నీ
భూపలయంబు తొంటివృచపుంగవులట్టలఁ బోవు నందనా!.

87

క. దొకు నింతెరపుణ్యము, పరోపకారమునఁ గరము పాపము వచ్చున్
బరపిడనంబుచే నని, పరుదడి నయకాస్త్రవిదులు పలికిరి ఐత్సా!.

88

క. కావున పరోపకారమె, జేవిగములఁ జేయుబుద్ధి విడువకు పాపై
కావాసము పంపిడని, మా వీడుము తత్పిస క్తి యార్యస్తుత్యా!.

89

మ. నయకావ్యుక్ మతిగీష్పతిక్ బ్రబలసేనాపోషసేనాని స
వ్యయగాంభీర్యతయోనిధాను కుచితావ్యాసస్తాం గేయు స
త్యయనుపోద్భవు భైరవహేనుగిరి సుభాజామదగ్మ్యం దయో
దయరామక్ సచివగ్రణిక్ బెనుపు తత్రత్కార్యసంసిద్ధిక్.

90

గీ. గోపకుం డావు నల్లనఁ గుర్తించి, యొక్క నొయ్యన దుగ్ధంబు లొడుచుకరణిఁ
బ్రజలచిత్తంబు గించినిపగిది నడిచి, భర్తవర్తనమునఁ గాంచు ధనము లనఘ! 91

గీ. ఎంతయపరాధ మంతయు నెగ్గుసేయు, విధివిధం బెట్టులట్లనె వేల్పు లగ్ని
ఫలము చేకొను నందాఁకఁ బట్టినట్టిపని విసర్జింపఁ గాన్యసంభావ్యబుద్ధి 92

ప. అని వ్రనుభేష్వరుం డనేకప్రకారంబులఁ దనకుమారునికి నీలివిద్యాప్రకారం
బెఱింగించి తనయుద్యోగంబుననుఁ బరిపించునతని నుచితవచనంబుల నూఱడం
బలికి ధర్మపత్నితో నడిముక్తంబునకు నవిముక్తిప్రయత్నంబునం జరియె నంత.

ఉ. తండ్రి విశ్రుంధై మునిమతంబునఁ గాకిఁ జన్నసిమ్మటన్
దండ్రీయుఁ దల్లియుం గురుడు దాతయు డైవము నై మహాప్రజన్
దీండ్రదహింకుఁ బోవు నరజేవజ్ఞామణి వైరిమండలం
బాండ్రీను బిడ్డలక్ విడిచి యద్రుమహాగృహమల్ భజంపఁగాన్

94

ఉ. అదిమకైవలక్షణసమాచరితాత్మండు మంజుభోజభూ
మీదయితుండు వారిధులు మేరగ మగ్యమలోక మేలుచున్
నాదులఁ జేదలక్ విభవసాంధ్యులఁ జేయుచు నుండి యొక్కనాఁ
దాదివివన్నదీమకటు నాత్మఁ దలంచుచుఁ బల్కు నీక్రియన్.

95

- క. ఈకాంతలు నీతనములు, నీకాంతవరాను లెల్ల నెన్నఁడు ద్రువమల్
గానుండు టెఱిగి బుధులకుఁ, గాకోదరరాజహారఁ గని మనవలదే? 93
- క. చదివియు వివేక మెఱుంగక, నుడముఁ పారకథలు చనువ ముఱచినమూఢుఁ
గుడియింపచె యమకింకర, పదభిదుఁకతోరఘోరపాఠములు తుదికా. 97
- క. శ్రీకంధరచనజబజా, లోకనవిముఖాన్మృతైః లోకలమౌగ మా
లోకించినపాఞ్జుల కా, లోకింపఁగివలదె లోకతోచనమూర్తికా. 98
- క. అని తోఁపుచున్నయీ నా, మనమున నల్లమృదు మమత మానదు సుతదా
రనికాయంబులమీఁదట, మునుకొని మున్నెట్టికర్మములు నేసితి నో. 99
- క. ఈవిషయానుభవంగాలు, పోవిడు మని తెలిపి చెప్పి పుఁహరుఁ గొలువకా
ద్రోవ కమపించుపుణ్యుని, దేవుంగాఁ జూతునొక్క ధీహర్షమునకా 100
- క. సద్గుఁపాధకటాత్తన, సుదైతకారుణ్యలాభమునఁ గాక తగకా
హృద్దోచర యెట్లుగు దివి, సద్గుఁగాధరుపదాంబుజవ్యయి నాకుకా. 101
- క. అహికంకణుపాదాంభో, రుహములు గనువాఁడ సద్గురునికృపకతనకా
కవిహియింపఁగ నోచునదు, స్పృహనన్మృతి యినియు నొక్కసౌఖ్యముకొఱకే! 102
- గీ. అరసి యెంతటి వాఁకి నంజని, నీలలోహితపదమహానిధిఁ గనంగఁ
దత్తవ్రతుఁడైన దేకికొత్తంసుసాయముగు కటాక్షౌంఢలంబు దివ్యాంజనలు. 103
- గీ. చేవ సుసారధివసుభక్తిజమునకు, నావ కలుషాంబునిధితారణంబునకును
ద్రోవి దుర్లభతరముక్తిదుర్గమునకు, శ్రమనారాధ్యపాదరాజింసేని. 104
- ఉ. కాయము శారదాంబుదనికాశమువోలెఁ దలఁచు సద్గుఁ
• బాయువు భిన్నకుంభగత మైనజలబాగతికా వనించు నీ
(పాశుము సత్త నాఁ దిగదు పంచమ?) వాసగభోగ్య మింక నా
కాయజనైరిఁ జేరుటయె కర్జము నాకు గురూక్తిపర్థతికా. 105
- క. ముక్కంటిమూర్తి యిదియని, విక్కెంబుగఁ దెలిపి చూపజేర్చుగురుఁడు నా
కక్కడఁ గలిగెడి దైవమి, అక్కట నాప్రాచ్యనంబు నాలింపఁగదే! 106
- గీ. అమవిచారంబుతోడ నన్యములు నెవ్వి, యును సమీక్షింప నొల్లక మనసులోనఁ
దగినదేకికు నరయునర్థరణినాథం, డొక్కరే యిట్లు కలగాంచె నక్కజముగ. 107
- గీ. అక్షమాలావిభూషితం దయణజటుఁడు
సాంద్రీభసితాంగరాగుండు శైవుఁ డొకఁడు
తెరువుఁ జూపంగ నరిగి భూపరుఁడు నడిచె
ఖండవరకునినగరంబు చెడికొండ. 108

వ. ఇట్లుభిలజగన్మండనంబగు నక్కొండలతేని నధినోహణంబుచేసి తదీయంబులగు బహువిశేషంబులకుఁ బ్రతోపంబుఁ బోషింపుముఁ గోర్చి చని యథోచితపరి కాంబున నదికేకారామగ్రహంబు వడసి జ్యోతిస్థయంబగు నెతోజదమహ దివ్యభవనంబున సొచ్చి సత్తకత్వంతరంబులు గడచి యగ్గిభాగంబున. 109

క. భిలకరహిమకరవైశ్వానరదీప్తుల ధిక్కరించి నానాదిశలక

బారిఁబారిఁ బొదివెసియొకభీ,కరలేజము గాంచి ధరణికాంతుం డంతక. 110

గీ. ౭ ధికతరపంభిమంబున నంగకములఁ, బులకజాలంబు చెమటయు నెలకొనంగఁ బొగడ దగ్గఱలోగి యబ్బుమివరుడు,చిత్రరూపంబువోలె నిశ్చేష్టుఁ డయ్యె

గీ. ప్లు నివ్వెగంధియు నెట్టతేల,కు నరవాసుఁ డవలభిస్తిననుడు గాఁగ నన్యహోదారలేజంబు నక్షిమాన్,మునకుఁ గోపముగఁ జేసి యనుపదంబ.

సీ. చుడనోజ్జ్వలశివాస్తనమంశలముఁ బోలు,వెలిగుబ్బుమాపురం బలమువాని తెండిరుబ్బోచక్కి నండియు నభిలంబుఁ, దాఁచు యున్నచందంబువానిఁ దెనుటామరెడ్డిగొజున మించిఁచెయఁచ లావృక్షీతివోలె నమరువాని భసితర్చాసముష్టితుండై చుండు,కా,ర్పణహిమచలమూర్తి హేమ్యవాని

గీ. బడలఁ దుఱిమినరేతేనియొడలఁడియు

నన్మృతసేకంబుచేరఁ కాగములు వడయు

విధుశిరోమాలికలు చేయువేసపాఠ

యనకు మోపించువేల్పుఁ గన్గొనిరా నృపుఁడు.

113

ఉ. ఆమునిమానసాంబుజవిహారమరారు నశేంద్రకన్యకా

స్వామిఁ బ్రియూమయాత్ముఁ బారుపత్రియముఁ ద్ర జగన్నివాసు నా

కామునిన చరద్వహుశసాంద్రకనీరమహాస్వయామి ఘా

లామృతభానుమాణిఁ గొనియాడె మహారమణుడు మ్రొక్కచుక.

114

క. తనుఁ బ్రస్తుతించుభూవిభుఁ, గని కరుణారసము దొలుక గౌరివిభుఁ డ
ల్లఁగ జేరఁ బిలిచి యిట్లని,యె నిబిడదశనాంకువులు ముఖేందురిఁ బొడువక.

క. ఇటు ర మృద్ధక! నీమది, ఘటియిన్దనచింత విజువు కలగడు నీకుక

గుణిభవబంధపాశ,త్రుటనసమర్థుండు సన్మరుఁడు వెంపనమి!

115

క. నాచేరఁ బనువునశీతై,నాచార్యవతంసుఁ డుద్భటావ్యయఁ డిపు డీ
భూచక్రింబున నున్నాఁ, దాచతురాత్ముఁడు నీకు నగు గురుఁ డధిపా.

117

క. అనువృత్తాంతంబుం గలి,గినకలఁ గని మేలుకాంచి క్షీరిపతి చిత్తం

బన నానందాద్భుతములు, కనుపట్టగ నుండె నంతఁ గడవని నిశియుక.

- క. స్రాశర్యేశ సమస్తకృత్యములు విద్యర్థించి ధాత్రీవిభుఁ
దాతారాధిపమాలి రాత్రి కలయం వాయువశంబులం
వీరితిం బల్కినపల్కు లాద్యులకుఁ జేపక జెప్పినక వారలుక
జేసోవిధుల విస్త్రయిల్లి నృపునాశీర్వాముల్ మున్నుఁగాక. 119
- చ. పలుకును రిక్తు వింటిచె నృపాలశిఖామణి! నిశ్చలంబుగాఁ
దెలిసినవాడ వీకు భవనీయమనోరథుల లో నలించుటలో
తలఁప వినిత్రమే గిరిమతాహృదయేకుఁడు భక్తులై నవా
రల కరచేతిలోనిమరర్చుము గొండుపసిండి యారయక. 120
- క. కలలోనఁ గంటిఁ జుదగిశ, కలభూపణు ననుట యొక్కకడిఁదియె నీకుం
గలఁబుభుభక్తి యేరికిఁ, గల దివ్యుటికాలమున జగన్నుతచరితా! 121
- ప. ఈపు కృతపుణ్యుండ వీవుతలంచినసంకల్పంబు నిర్వికల్పంబుగా ఫలించు సం
శయంబు వలనదని ధరాబృందారకులు భూపురందరుచేత సంభావితులై యుగే
చ్ఛంబుగా జని గంత మంజభోజండు దాఁగన్న మస్యవృంబునకు నచ్చెరువంగు
చు నిది నిక్కంబగునొకొ యనుచు శంకరుండు నాపాలం గృపాలుం డగునొ
కొ యనుచు ననేకపరీకారంబుల మనోరథపరంపరాపరతలకుండ్లై యుండ
నక్కాలంబున నొక్కనాడు ముక్కంటిమానరిఁ దలమోచి. 122
- నీ. పుట్టె నేగురుభర్త భువనాద్భుతము గాఁగ, నాగేంద్రహారమానసమువలన
నుండ నేయాచార్యమండలేశ్వరుఁడు భూ,చందనంబును మదిగొండయంచుఁ
గట్టె నేజీశికాగిణి చేతఁ గంకణం, బలభేదరులడైవ్య మువనయించుఁ
గాంచె నేయారాధ్యపంచాననం డన్య, హరివిభేనశ్రియాచతురబుద్ధి
- గీ, గరిమ నెలకొల్పె నేమయ్యగారిఁజేడు
తరలకుంజంగ ధగ నైవధ్యస్మృతి
యట్టి శ్రీముద్దుటస్వామి యరుగుదించె
రాజకుంజరుఁడగు మంజభోజఁ గుటించి. 123
- ప. భసితోహుశితజేహకాంతులు శరత్ప్రాతేయభామపరీభం
బనచేయక బహుచైవలక్షణములక భాసిల్లుట నూర్తికాం
తిపముల్లాసము నాఁ దరిర్పి యట ధాత్రీనాథునాస్థానరం
గనమీపంబున నిల్పె నుద్భటుఁడు క్రికంఠాపరాకారుడై. 124
- క. చట్టలుఁ జా నురక భువిం, బుట్టినకీర్యఁ దేలిల్లుపుణ్యుని గురురా
ట్టుట్టా భీషిత్తుఁ గన్నుల, పుట్టువునకు ఫలము గాఁగ భూపతి గాంచెక. 125

గీ. పాయకుండినవాడొ పొగ్గవమునందు
 నలపురాతని తెలిసినదెలిసివాడొ
 అట్లు వచ్చిన గురుమూర్తి నతడ యుద్ధ
 టాహ్వనము గాగఁడలంచె శయ్యవనివిభుఁడు. 126

మ. మన మానందరసామ్యతైకకలనకొ మత్తిల్లఁ గంఠీరవా
 సముం బూర్వనగంబుడిగ్గురవియోజం డిగ్గి సాపాఘమ
 ర్థనముకొ దగ్గురుపాహ్వనమునదదగంవ్వంబుఁ గోటీగర
 త్నవికాయోల్లలదంతుమంజులచేతకొ గప్పె రా జిమ్ములకొ. 127

గీ. ప్రశంసఁడై యిట్లు మాంపాహి పాహి పాహి
 యనుచు బులకాంచితాంగుడై పలుకునృపతి
 లేవ నియమించి యాగురులింగము
 పెట్టె శివరక్షయంచు సంక్రితి భూతి. 128

క. అహితాంశకుండగు ధరణీ, సుహితారమణుండు శంభుమానసపుత్రుకొ
 విహితపవనైశచనామ్రదహృష్టఁ గావించె వినయభానురుఁ డగుచుకొ. 129

సీ. శరదెందుచంద్రికాచారువృక్షాలభి, యభిలదిక్కుల నిండి యమరువాని
 నిశ్యవృషాదవానితలేహసంపత్తి. మించి చూసరుల బొంకించు వాని
 అతిశాలనజకటాక్షాంచలసామగ్రి, తలఁపుతోపలికుద్ధిఁ దెలుపువాని
 అమృతధారాద్ధివాక్యశ్రేణిఁ బకుపుల, నైనఁ దజ్జులఁ జేయఁ బూనువాని

గీ, పాపపుంజులు కరియింప నోపువానిఁ, బుణ్యములపుట్టినెల్లనఁ బొల్పువాని
 సకలకైవాగమార్థలక్షణభురీణు, నలఘువిజ్ఞాను నుద్భటుఁ బలికె నృపుఁడు. 130

క. వింటి నటసున్న యాముక్కుంటిక్కుప న్నిన్న నేడు కాతుక మొదివకొ
 గంటి భవాంబుధి గుభ్రము, బంటి సుమీ నాకు నింకఁ బరతత్త్వనిధీ! 131

కా. అదిప్రకృతపాలభూషణుఁ డ్రిమూర్త్యాత్ముకొ శివుకొ వహ్నివం
 ద్రావత్యానిలభూమనృభివయోయజ్వస్వరూపుకొ జదా
 మోనుకొ శంభు భజించి యోగిజనతాముఖ్యుండవై యున్ననీ
 పాదాబ్జంబులు గంటిఁ కాశములచేఁ బట్టాడి వైవాగ్రిణీ! 132

క. ఆజతుల్యపారమహత్త్వము, నిజమగఁ దెలియంగనోపు నేర్పును గనమికొ
 గుజగుజయగు నాదిత్యంబు ఐనస్తతః! బుద్ధి చెప్పి పోవవె నన్నుకొ. 133

క. అభిలాత్మకేది కంద్రియ, సఖిచూరుడ వాదికైవసమాదామణి పు
 న్మఖిమఁద్రోగలుడ వాగను, సఖిబుద్ధివి దేవ! నీవు సామాన్యుడవే? 134

- ఉ. ఏమితపంజా చేసి పరమేశ్వరు శక్తియై గొల్పినాడనో
యే మునుపంటిపుట్టువున నిజగురూత్తును నిన్ను గంటి మ
త్కామిత మభ్యై బాపములు గ్రాచితి నుత్తమకళాచనా
కోమలద్యగ్గీలాసములు గొల్లలు వట్టుదు నింకమీడటన్. 135
- క. శివలింగము ధరియించని, యవిచేకికి నిహముఁ బరము నంద దనుచు నే
దవిములు చెప్పఁగ విని విని, తవులుడుఁ జింతాభరంబు తత్త్వాన్నిధి! 136
- ప. కావున లింగధారణప్రకారంబును గురుశిష్యవర్తనంబును శివార్చనావిధానం
బును సవిశేషంబుగాఁ జెప్పి నన్నుఁ గృతార్థుఁ జేయవో యనుచుఁ బునఃపునః
ప్రణామంబులు గాచియన్నరసార్వభౌమునకు గురుసార్వభౌమం దిట్లనియె.
క. క్షీతివర! నీయత్నము మెచ్చితి మల్ల తలంపు వెలయు శ్రీకంధరుడై
గృతపుణ్యుడ వీవు మహామతిగణ్యాడ వీశుభక్తి పురగినకలనన్. 138
- క. ఈయంగ న లీయాత్మజ, లీయాథము లీదశంబు లిన్నియును దృఢ
ప్రాయములు నేసి మదిలో, నాయుమాత్తంసు నిలిపి తద్భుత మధిపా! 139
- ఉ. భూరిమవ్వుపుష్పములఁ బూజ యొనర్చినవాడ వీవు కా
మారి మరారిబాణుఁ ద్రిపురారి మఖారి గహారి కాపవం
హారి ననేకజన్మముల నట్టవిధం బొసగూడకుండెనన్
వారిజనూతికై నఁ గనవచ్చునె శంకరుభక్తి భూషణ! 140
- సీ. హరున కర్పింపనియన్నంబుఁ గుడుచుట, కుచ్చితోచ్చిష్టంబుఁ గుడిచినట్లు
భవుని కర్పింపనిపానీయ మానుట, మానక యాపవం బావినట్లు
శివున కర్పింపనిపుడుచి గోలుట, కుశలధూపం బోలిఁ గోలినట్లు
శంభుభక్తుడు గానిజడబుద్ధి నంటుట, గెంటక చండాలు నంటినట్లు
గీ, పశుపతికిఁ గానిపుణ్యంబు చట్టుటయను, బాపములు నేయయత్నంబు నట్టినట్లు
లనుచుఁ బ్రాణ్ణులు విజ్ఞాన మతిశయిల్లగనన్ని తెజఃగులఁ బూజింతు రప్రమూర్తి.
క. ఉత్తమకలజుండై గుణవత్తముడై జేదకాస్త్రివరకబ్రాహ్మ
యత్తమతింజనుగల లోలోత్తముఁ గురుఁ జేరవలయు నుర్వీవాహ! 141
- క. శ్రద్ధాభక్తివశ్యుద్ధిఁ బ్రసన్నుండై చెప్పినట్లు చేయుచు నెందున్
గుర్నిధుండుగాక శాంతియ, సిద్ధాంతమునీయువాడు శిష్యతకుఁ దగున్. 142
- క. శివదీక్షలేక మోక్షముఁ, దవులఁడు జనుఁ డెంతవాడుఁ దపయంతనె య
ట్లవుఁగాన భక్తిగలిగిన భవదూరుడు లింగదీక్ష భజయింపఁ దగున్. 144

సీ, ధరణీశ! విను లింగధారణమునకును, వివరీతుఁ గాలంబు విశదఫణితఁ
గడుయోగ్యములు శరత్కాలవైశాఖముల్, జ్యేష్ఠఫాల్గునహర్దశ్చివ్వపండ్లి
తంబులు నెలలు మధ్యములు మాఖంబు, నాషాఢమాసంబు నగుఁ గనిష్ఠ
ములు చైత్రమును బుష్యమును భాద్రీపదమును, క్రావణంబును నవరంబు లయ్యె
గీ, సుత్రమంబగు నూర్యచంద్రోపరాగ
కాలముల నిందిరంబగుకాలమైన
ధనశపక్షంబు బహుళపక్షవశమైనఁ
బంచమియొ గ్రాహ్యములు నుమ్ము భవునిఁ బూన. 145

గీ, చవిలి నవమిని పక్షి నప్రమిని బున్న, మను జుగుద్దఁ దీక్షకు ననువు గాదు
కడమతిథి లు త్రమములు శంకరు భజంప, నింకనక్షత్రయోగ్యత శేర్పరింతు.

సీ. మంచిది రోహిణి మఖ లెస్సయది యుత్తమముపునర్వసువు త్రవ్య మగుహితంబు
వ్యగ్రశ్చమును గావ్రామగు మాస్త్రప్రస్తుత, పశితంబును మృనూరాధ యున్ద
రోత్రరాఫల్గును లుత్తరాషాఢయు, శాస్త్రోక్తములు సాధునమ్మతములు
రేవతి ముఖ్యంబు భావింప మాలయు, స్వర్గంబు హరదీక్ష కవనివాధ
గీ, తానులందునఁ జరమైనరాశి విడిచి, మానితంబగు నచక్షితంబైనయదియ
గురుబుద్ధోదయకాలంబు లురగహార, ధారణమునకుఁ దగఁ బాపదూరగతుల. 147

చ. ధరణిప! ఇట్లు దోషరహితంబగుకాలమునందు నంచికే
శ్వరు ధరియించుపుణ్యండు రసాస్థలిఁ జేరెఁడుబంటి డొల్చి పెం
పరయఁగఁ బూర్వతాంసువున నానుషిరావ్యముఁ బూడ్చి యందుపై
నిరవుగ నొక్కచేది రచియింపఁదగున్ నలుమూల లేర్పడఁ. 148

క. ఆయరుఁగుమీఁద వాఁకి, శ్లోయతముగ వాలు గమర నతివ్యయనాఁ
జేయందగు శృంగారా, ధేయంబగు మంటునంబు ధీరచివాతా! 149

క. విలసితగోమయజలముల, నలికినశస్త్రులపమున నైదగునగ్గం
బుల బియ్యముచే స్థింఠిల, ములమనఁగవలయు నుజ్జ్వలాలంక్రియతో. 150

గీ. మహితపుష్పచారసామగ్రిచేత, నిగ్గుదేరెడి ముత్యాలమ్మిగ్గుచేత
ధూపదీపాక్ష తాదిబహూపచార, రచనచే నొప్పునందు నరంభ మెసఁగ. 151

ఆ. కనకకృతములొండె గాక పెండివయ్యుండె, గాక రాగివొండె గాక మృగ్మ
యంబులొండె గల్గినవి కుంచకలశంబు, లమరమూర్తి నిలువనగు నరేంద్ర! 152

- శ. ఆలఘనవాంకుకాకృతములై తగుతత్కలంబు లన్నిటిం
గొలఁకునఁ జెడవనం గలయుకుత్పితతోయములందు వేళకుం
గలఁజుచు మంత్రపూర్వకముగాఁ గొని నిండఁగఁ జోసి జానిలో
చల మణు లెవ్వయైన నిడి చె నవతంతుగవాక్షముద్రికల్. 153
- క. సవరించి చూతపల్లవ, నవదూర్వాంకురకనత్కనకవారదళా
దివిశేషభద్రవస్తువు, లవిరళముగ నిలువవలయు నందులతోనన్. 154
- ప. ఇల్లు తీర్థాంబుపూరితంబుగాఁ దత్సమంచితకలశశంకులంబున “ఓ మాతస్సర్వ”
యనువేదముత్రం బావహించి శకలమంత్రపారంబును మునిజనునశకములకర్ణికా
పుష్పంధయంబు నగుపంచాక్షరం బుశ్మఖంబుగావించి యీశానతత్పురుషాహూర
వాసుతేవసవ్యోజాతంబు లనంబరఁగువాసుదేవువదనంబులకు నలంకరణంబులై
ర్పియెను నాలుగు నెరిమిదియుఁ బదుమూఁడు నెరిమిదియు ననఁగలుగునంభ్యం
బ్రఖ్యాతంబులై విశిష్టంబులగునయ్యష్టాత్మిశత్రుశాసంస్కరణంబు నేయుచుఁ
బూర్వోక్తంబగుతండులస్థంబిలంబునన్తరాభిముఖుండై గురూత్తమండు కృ
తహోమండును, స్వస్తికపృథ్వీమండును, విభూతిపట్టభానురుండును నగుశిష్య
నకు నంగవ్యాసకరవ్యాసంబు లాచరించి తినివారంబు తత్కలశవాచి నతనియుత్త
మాంగంబు పోషించి యక్షణంబు. 155
- సీ. ఆపంచకలశంబులందు నొక్కటి శివ, కుంభంబుగాఁ బూని శోరి తీర్థ
సలిధారలు చల్లి తొలఁచి గంధాక్షతం, బులచేతఁ బూజించి నలుచెఱఁగుల
సాల్పకుండలు నింది నడిమికుంభంబున, క్షీరంబు పోసి పాచీనీతింబు
దక్షిణాగ్నితము నుత్తరసంస్థితంబును, బల్బిమస్థితమునై పరగువాని
గీ. తోను బెరుఁగును నెయ్యిని వేరియయును, బంచదారయుఁగ్రమమునఁజాదుకొల్పి
పాచ్చి యప్రాంగధూపంబు లిచ్చి శంఖ, కామశాదికములమ్రోతగడఁబొనఁగ.
- శ. స్వస్తికవి స్థుతంబగు కూర్మాసనంబు నిర్మించి ప్రాణవృత్తిష్టాగరిష్ఠంబులగు మం
త్రంబులు తంత్రపూర్వకముగా నుపస్థాపించుచు శంఖముద్రాముద్రాత్మకరాంబు
జుండై తచ్చిష్యు నుద్దేశించి “ఆవయో సిద్ధిర,” స్త్యమచుఁ దక్మస్తంబు హ
స్తంబున గుప్తంబును “నయమే హస్తో భగవా,” ననువేదమంత్రంబుతోడ
సీరంధ్రలేఖావిరాజితంబును ఆశేషపాశకుటపాకర్తృణిమూర్తియును, విజ్ఞా
నవృక్షావృద్ధనదీహంకురంబును, గంధపుష్పద్యుతచారపూజితంబును హృద్య

నైవేద్యప్రహృష్టంబునను బ్రోలితింగంబును “నకదాచిద్వియోజయే” త్రమనుఁ
బుప్పంజలిపూర్వకంబుగా విసయైకధురీణుండగు నతనిని నగ్గురుండు ప్రాణలిం
గంబు చేయవలయును నిది లింగధారణ మకారంబు. 157

౧. అన విని హస్తాక్రమ కనుగొనలం దగుకొత్త రాజగురురాజానకుక
బునరభివాదనములు ధృతి, నొనరిచి యిట్లనియె వినయ ముతమానమండై. 158

చ. తెలిపితి లింగధారణవిధి గుడువలభి! గుర్వనుజ్ఞకుక
దొలగక కిమ్ముఁ డెల్లపుడు ధూర్జటిలింగము నెట్టితావులక
నెలకొనఁ జేయఁగావలయు నీమది న గ్గురించి యాదరం
బొలయఁగఁ జెప్పజే యనుడు సుదృఢుండుక నృపుఁ బుక్కు నీ క్రియక. 159

గీ. సాక్షిలందునైన భుజమధ్యముననైనఁ, గేలుదమ్మి నైన మాలినైనఁ
గంతనీమనైనఁ గఱకొంటు ధరియించఁ,దగు నృపాల! వాణ్దిగువఁ డక్క. 160

క. నావుడుఁ దద్గురుమణితో, భూవిభుఁ డిట్లనియె భోగిభూషణ యమృత
స్థాపిత యనునీవభక్తి, నీవలఁబొరసెఁ గంటిఁ జిరసౌఖ్యంబుల. 161

గీ. భక్తులకవారియెడఁ గల్పపాదపంబు, పాదప్రగనియన్నని న్నిత్తియడుగు పాద
భవితరుకాగ్రధారణపాప్రమైన, పుణ్య మెఱ్ఱని వివరించి ప్రాప్త మనుడు.

౧. సర్వానసలయందును, సర్వేశుని లింగమూర్తి సాభాగ్యకళా
వివిర్యాపాకు ధరియించిన,సర్వజ్ఞుల కెందు నుడు సౌఖ్యము దొరకుక. 162

నీ. హరకంఠముఖులు సందయములును మనువులు, నెలకొల్పి రీతాను గళమునందు
బ్రహ్మవిష్ణునరేశపావకాధులు దాక్షి, రుక్తమాంగంబుల సూర్యరేతు

నక్షపాదశిలాదహరద త్రముఖ్యులు, నహియించిరి నుడుళ్ల వామదేవు
శక్తులు నందితేకప్రభృత్యానృతే,నులు పూని దురముల నలికనయను

ఆ. కొనుడుపాఘి భృంగి కుంజరాసుర్కడు మొదలైనభక్తవరులు హఠ ధరించి
రధికభక్తియుక్తి నాత్మీయకరణకృత్యులందు భూమి భువననాథ! 164

ఉ. ఆస్మిపుతోడ ని ట్లనియె నాగమతత్త్వవిడుండు దేశికుం
డెన్నఁడు నెన్నిసాడవు మహీశర! నెవరహస్యమూర్ గనక

మొన్నటివాడ వ్వింతియ విమూఢుల కీసమాంబు దుర్లభం
దెన్న మహావివేకనిధి వీవు కృతార్థుడ నెన్నిరీతులక. 165

గీ. కపిలమును గృష్ణవర్ణముఁ గంబునిభయు
ధూమ్రమును కాశ్యపవర్ణమృదువియు

కైవసోవులు గడివెట్ట నందితెచ్చి

భూతి చేయంగవలయుఁ బ్రభూతవహ్ని.

166

సీ. సంతతైశ్వర్యమూర్త సమకూర్చుటనుఁ దానె, హేతునై యునికి విభూతి యనఁగఁ
గవిసి పాతకములఁ గదిసి మెనఁగఁ జాలి, వ్రోళ్ళాతి గలుగుట భస్మ మనఁగ
శరదిందుచంద్రికాసారకాంతులు మీఱి, భాసనంబొందుట భసిత మనఁగ
కాకినీకాకినీసర్పాదిభయము చేరఁగెనీక రక్షింప రక్ష యనఁగ

గీ. నావదల నెల్ల తురణంబు నందఁజేయఁ, జాలుమహిమఁ బ్రకాశించి మౌర మనఁగ
బూది యావ్యయవంచకంబునఁ దలిర్చు, ఫలలోచనఫలనేపవ్యకలఁ. 167

ప. వెండియఁ గపిలకృష్ణధవళైక్తధూమస్తంబులఁ దగుతూర్వోక్తధేనువులు నం
దయు సుభద్రయు సుభయము సుమనయు సుపిలయు ననఁబరగు పినిగర్భులు
ల వివిధవినిచి వ్రోళ్ళాతయగుట విభూతి భూతనాథుండు సర్వోజాతంబున
పహియింపుట విభూతి యనియను, నామజేవంబున ధరియింపుట భసితం బు
యను, నభూతంబున ధరియింపుట భస్మంబనియను, దత్తురువంబున నవధరిం
పుట మౌగంబనియను పిశాసంబున నెలకొలుపుట రక్షయనియను బ్రేక్షణీయయై
వర్జిల్లుచు మోక్షైక్తైద్రవహసితమధానిష్ఠుండఁబు నానందం బగు వినుము 168

సీ. కైకావదగు సర్వకాలంబుల విభూతి, నై మిత్రికములఁ బూనఁగవలయు
భసితంబు రక్షదాల్పఁగ యోగ్య మౌర్జయఁ, యౌర్జకృష్ణంబులయందు భస్మ
మనువగుఁ బూనుఁ బ్రాయశ్చిత్తముల మోక్షవిధుల సంభాషయై వెయఁమౌర
మిది భూతినిష్ఠయం బింక విను రుద్రాక్ష, మహిమ ఇర్ణింతు నిర్మలగునాథ్య!

గీ. ఆలికవయసుండు మున్ను మరారిపురము

లోగదృష్టికైరాఁ జూచుచుండ నతని

నయనముల రాలుబాష్పసంతతులు ధరణి

వారి రుద్రాక్షములు గాఁగఁ బ్రబలె నధిప!

169

సీ. శిఖ నొక్కటియు మాఁడు శిరమునముప్పది, యాటు మస్తయమస్త్రునందుఁ గంత
పీఠి ముప్పదిరెండుఁ బృథులఁజూపీధి, నేఁబది వరుసొందు నేను బాహు

కాఖుల వడ్డయప్రస్థులఁ జేతుల, నొండొండు నాటాటు నొండుచెవుల

నవతియుం బదియును నాల్గు రెండులు నువ, నీతసూక్రొంబున విధిసముక్త

గీ. మార్గమున రుద్రమణులు ధీమంతులైవ, వారలకుఁ దాల్పవలయు భూవలయనాథ

యెన్ని చాల్చినఁ దత్కలం బెన్నఁ దరమె?

... 170

- త. తలఁచినఁ గన్న విన్నఁ గరతామసంబుల నంటిసం దనూ
 ఫలకమునంగుఁ దాల్చిన నభంగురము క్తికురంగలోతనా
 చలదలసప్రసాదితలనద్యలమానకటాక్షపీఠణం
 బులఁ బరికుమ్మఁ జేయుఁ దుడిఁ బూరుపు రుద్రమణిఁ బృథాగ్గిఁ! 171
- క. ఆన విని చరితార్థంధై, జననాథుఁడు గురుకులాభిళి నున్నటు న
 ద్వారఁ దనియించి దీక్షకు, ననుమాలుం డగుచునుంజె నక్కాలమునకొ. 172
- చ. కునుమితకాళ మంబుధరగోచనదూరనభిప్సకాళ ము
 ల్లసికమరాళి నన్యఫలలాభవిజృంభితపామరాళి కి)
 కన్యమరసాఁసంబు హృదివిభ్రమనిధురసారసంబు నై
 యనన్యకలిలఁ బూర్వై శరదాగమ ముగమహ్నమార్గమై. 173
- గీ. కలఁపప్రభాఁగోల యలదేటికలికినారి, నెనయుత్రుండ్రేక్షుధనువుతో నెక్కడ్రోచి
 దర్శకుం డేచి విరహించి త్రములు గలఁచి, గారవెట్టుచునుండుఁ దత్కాలమునను.
- గీ. తొట్టి కలఁగినకొలఁకులనెల్లఁ దేర్చి, తనరుకుంభజనున్నతి ధార్తరాష్ట్ర)
 వినుతమై యొప్పెఁ గుంభజవిలసంబు, ధార్తరాష్ట్రులచేఁ బ్రస్తుతంబుగాదె.
- చ. కలఁపఁకవృదాచి నొడికంబుగఁ గైకొని వద్యకాననం
 బులకడ గుంపుగట్టి కనుమోడ్చినయంచలతెక్కమొత్తముల్
 జలితములయ్యెఁ గాననఁ బ్రచారముఁ జూపి పరిభ్రమించి రా
 త్రుల శరదాగమంబున మరుచ్చికుపుల్ విసురశ్మిఁ దోఁగుచుకొ. 176
- క. మరిసెన్ గరిమద మంచులు, మొరసెన్ రాజనముదొండముక్కువడియె వే
 విరిసెం జలదంబులు దివి, నెరసెన్ యామిశులఁ జంద్రనిర్మలరోమకొ. 177
- గీ. హెచ్చి చగరలమీఁద డండెత్తువృపుల
 స్తెన్నహయములఖురజశ్చయము దమకుఁ
 బ్రాణవిభుఁడైన వారాళి నటుగఁ జేయఁ
 గాంచి చిక్కినాతి నదుల్ కాన్యమొండె. 178
- చ. మెఱుంగులు దీటుకొల్పొచనుమిట్టలఁ గమ్ముజవాదితావులకొ
 చిటిఁడికిఁ దోఁమువాసనల బేడిసమీలహానించుకన్నులకొ
 పలుకృషీపలాత్మజ లవారణఁ బాడుచు రెండుపంకజాకొ
 చెఱుకును రాజనంబుఁ గలచేలకడకొ శరదాగమంబునకొ. 179

- గీ. సకలజనులకు లోచనోర్వము నేయఁజాలుతక్కాలమున రాజచంద్రమూర్తి
ముంజభోజాండు శివలింగమును దరింప, యత్న మొనరించె నుద్భటుననుమతమున.
- కా. పాటింపందగు నానువిన్నవము హృత్కర్మములం జాహ్నువీ
జాటుం దార్చెద శుద్ధపంచమి మహీశు లేగ మీ ర్యచ్చి నా
నోటక సత్కృప నేయఁగావలయు నంచుక విశ్వవిశ్వంధిరక
జాటుంబంచె నతండు గాలరులచే నైవోత్తమశ్రేణికె. 181
- ఉ. ఆనృపునిన్నంబు హృదయంబుల మిక్కిలిఁ బూని ప్రాప్తపం
చాననసన్నిభుల్ శమదమాధ్యులు దేశికపుంగవుల్ దృఢ
జ్ఞానులు నేలయానినపరచారములక జనురెంచి రాత్మతే
జోలిహతంబులై నొరిగి నూర్యురీచులు విన్నవోపఁగాక. 182
- ఉ. మిక్కిలికన్ను చేత నొకమేటితిశూలయి పాఁదసాములుక
జక్కెగవింటిజోడునుముసాననురాచినచందమాము తు
విక్రమగాఁగ నుండునొకయింతియుఁ గల్గినవేల్పు దామయై
యక్కమనీయమూర్తులు ప్రియంబున నల్లకి కేగి రయ్యెడక. 183
- క. ఈయందమ్మల విచ్చిన, యాయయ్యలపదసరోరుహములు గడిగి భూ
నాయకుఁడు పూజచేసె ముదాయ ప్రస్వాంతుఁ డగుచు నందితభక్తిక. 184
- గీ. ఇట్లు భయభక్తులమర విధీరతార్చనములఁ దము పంతసిలఁ జేయొనరిననైరి
కులశిఖాద్రీమధేశునికొడుకు సకలదేశికులు దీవనలఁ బ్రస్తుతించు తిట్లు. 185
- సీ. సింధుబుచ్చుచురితి శ్రీపతిపండితు,మరియద ధూపదహాచితేవు
నట్లు మహాకాసుననువున నల్లకల్పదబ్రహ్మకేవల గక్కయవిధమున
కూలదబ్రహ్మయ్యచొప్పున బిబ్బబాచనలీల పరనాచాఁకుపోల్కి
కదిరెమ్మయగారికై వడిఁ దెలుఁగేకు,మహానిత్యచందాన మాచిరాజు
గీ. కరణి మాళిగూరయ్యగతిఁ దెలుంగు
జొమ్మనార్యునివడువున సురియచెడు
పగిది బసవేశ్వరునిమాడ్చి భక్తియుక్తి
శ్రుఁభుఁ బూజించి బ్రదుకు రాజనగ్నచంద్ర! 186
- గీ. ఆశుచు దీపించి భూపాలు నాదరించి
మహిమ నిల కేగి రగ్గురుమండలేకు
లమ్మహీభర్త తమ కిచ్చునమితవస్తు
సమదయమునకు మదిఁ బ్రహ్నంబు నిండ. 187

- క. అంతట సాగరకాంచీ, కాంతుఁడు శ్రీకంఠుఁ బూనఁ గల్పాణవిధా
కాగ్రంథమగుదినము చనుదే, నెంతయు వానించి పురి సమిద్ధవిధూతిక. 188
- వి. అలంకరించుటకు ఫణిహారలచేతం జాటబంచిన. 190
- క. కట్టిరి మణిత్తోరణములు, పెట్టిరి ముత్యాలను స్త్రీ పృథ్వీలధ్వజముల్
చుట్టిరి సౌభంబులఁ దృప్తిపణమునఁ బారులెల్లఁ దమచమయిర్లొ. 190
- క. ఆవేశబహుళశృంగారావాసములై చెలంగె నద్భుతధూతిం
దేవాలయములు సద్గురు, దేవాలయములును భక్తిదేవాలయముల్. 191
- నీ. ఆపూర్ణదినసంబునందుఁ బ్రభావశ్రీ, నెంతయు డవితభారంభుఁ డగుచుఁ
గమనీయతీర్థోదకములఁ దానంబాడి, వెన్నెలనురుగుల విన్నఁబుచ్చు
రమణీయభుధివస్త్రములు మెచ్చుగఁ గట్టి, భసితాక్షమాలికోద్భాసి యగుచు
ననమాక్షుప్రళవచ్చు నతులమూర్తుల కైవ, లాంఛనధరుల నల్లన భవించి
గీ, శంభులింగంబులనుఁ బ్రపూజలు ఘటించి
తనగురూర్తింనుచేఁ బ్రసాదంబు పడసి
యరిగె బహుతూర్యరసము లంబరము వొడువ
భర్తవీక్షకుఁ దగుమంటపంబు గుఱిచి. 192
- ప. అట్లు సమీచి యాఖండలకోదంధంధంబునం దొరఁగుపరీభామండలంబు గండ
డంచునగణితతోరణంబులంబునను కాతమన్యవశిలాశకలకీర్తిలంబులై యకాలతమో
జాలంబు వికాలంబుగాఁ గలిగించు నలఘునలభులవలనను, మధ్యందినమార్తాంధ
మండలంబుం గొడగించి విజృంభించు తక్షంభకుంభంబులనలనను, నాకావకాశంబు
లు నాసించు కాలాగయభూషమాకలవలనను, నానువిగిలి విశుద్ధకామధ్వజాంచల
గంధూతమధాంధస్వింసువయోభంబును, జనుస్వరభాసురంబును, జతురశ్ర
విస్త్రతేజదికంబును, సమస్తప్రళస్తతీర్థోదకపరిపూరితకలశపంచకంబును, గాం
తాకరాద్భుతకర్యూరసీరాజనాదివిరాజితంబును, గమాత్రుపల్లవపరీమఖనిభిలభ
ద్రవదాహస్థాప్తచేత్తజీయంబును నగదీక్షమంటపంబుం బ్రకటించి యథాకా
లంబును యథాకాశ్రమంబును నగునట్లు విభూతిపట్టహారాదికృత్యంబులు గుర్వ
నుజ్జ నఖర్మభక్తి నొనరించి వినిదాస్వాంతుండై భరణీకాంతుండు మహితమేం
త్రధారాపారంబుఁ గన్గ్రుఱికుటుంచిగా నాకాంక్షింపునవసరంబున. 193
- క. సాక్షాదలికాక్షుం డగు, నక్షయపుష్కాత్కుండై యగురునాథుం
డతుండ్రులత్రవిద్యా, నక్షితుఁ జేయం దలంచి ర జోత్తనుక. 194

- సీ. వామాంశవిన్యస్తవామేతరకరాంబుజయుఁ నవరక్తోత్పలయులేవామ
వాస్తయు...నగుతపప్రియకాంత, మెఱుఁగారుపాలిండ్లమీఁదిచాయ
డాకేలు తామెడ(?) మైకొల్పి చొక్కచుఁ, బరకుపు మృగమును వరము నితర
శయముల ధరియించి పాండ్రసర్వాకల్ప, భాసమావాంశుడై పరిభ్రష్టి
గీ, లలితమాతృగర్జాంతులు తొలుకరించు, మేనఁ బుష్పాస్త్రవిలసనోన్మేష మనుర
హరివద్రాసనాసీనుడైన పార్వ, తీకుఁ బ్రాసాదపంచాక్షరీకుఁ జొగడి. 195
- చ. పరకుపు ఖడ్గమున్ విశితరాణము కూలము దక్షిణన్దుర
త్కరములపైఁ దనర్ప హితఖండనభేటధనుష్కపాలమున్
బరువడి నామహస్తములపైఁ జెలఁగన్ నలువారుమేను భీ
కరనదనంబుఁ ద్ర్యక్షములు గాంచనవర్జజటల్ తలిర్చుఁగాక. 196
- చ. కరయుగళంబునన్ భుజయుగంబునఁ గర్ణయుగంబునం బజాం
బురుహయుగంబునం గటిని బొల్పుగళంబునఁ బార్శ్వసీమలన్
శిరమునఁ గుక్షి నాల్గుపది జిహ్వఁ గరాబ్జములన్ విహించుకీర్తి
భరితు నహారహూర్తి మనుభిర్త నహంతికుఁ బ్రస్తుతింపుచుక. 197
- చ. చెండియుఁ దక్కినశివమంత్రంబులం గలసారంబుఁ బరిగ్రహించి నుదండు
శిష్యునకు నుపదేశించిన. 198
- చ. ఒకర వికాససానమయోదితభాస్కరునందు. నుండి చ
య్యన దిగి దీప్తి పుల్లజలజాంతరముం దగఁ జొచ్చునట్లు పు
ణ్యవిధి యనంగ నొప్పు గురువాభుమొగంబున నుండి మంత్రవి
ద్య నృపుమొగంబుఁ జొచ్చె వినులాకృతి నగ్నికణాపదాతమై. 199
- క. గురుమంత్రవిద్యచే నృపు, కరస్థలాధీనకాలకంధరలింగో
దరముఁ బ్రకేశించె మనో, హరమగునొకదివ్యతేజ మడ్చుతథంగక. 200
- చ. ఇట్లు కృతలింగధారణుండై ధరణీరమణుం దజగపదానాననతూనాపరా
యణుండై. 201
- క. త్రిణయన! భక్తమలభ! న, ర్వవిలింపాత్మక! దయావివర్ధన! నాపై
ననురాగం బొదవఁగఁ జ, య్యన నీలింగంబునందు హస్తము వేడ్కక. 202
- క. అలధరణీధరకరవర, నిలయ! మహైశ్వర్యధుర్య! నిలలాక్ష! విని
శ్రుతేహ! పార్వతీప్రీతి! నెలకొను మీయాననమున నెయ్యముతోడక. 203

- క. గానశ్రీయ! విఘ్నకళ, తా! నిరసము! నిత్య! రాజరాజపతి! హరా!
నూనాకుగహర! నైకొడు, భానుశకాంతాగ్నిశేత్ర! పాద్యము దీనిక. 204
- క. హఠుసుధనద్యగర్భితతద, విభక్తిసతోజభేదవిధివహస్తా!
విఘ్నకాంతతల్ల! శివ! జగదధినాథ! పరిగ్రహింపు మర్ఘ్యము దీనిక. 205
- క. అణిమాదిగుణావ్వితి! భవ! ఫణివల్లభచార! దివిజభర్తృనమస్త్వా!
గణనాథ! నీలలోహిత!, ప్రణుతాచమనీయకంబుఁ బాటెంపు దయక. 206
- క. తుహినగిరిసుహిత్యపాణి, గ్రీవాణప్రీతతత్మ! భూతగణవృతతాత
సహితకళకాటితేజో, మహిత మదిం బొడలు విహితమజ్జవల్గిక. 207
- క. అజ్ఞానతిమిరభాస్కరి!, విజ్ఞానవిలాసజనక! విశ్వేశ్వర! స
ర్వజ్ఞ! నిజభక్తవత్సల!, వ్రజ్ఞాధిక! కొమ్ము ఎత్త్రారాజము దీనిక. 208
- క. వివరీతవికృతఫణివరి!, ఉపనిషదర్థస్వరూప! యోగిజనధ్యే
యచంద! సువ్యక్తకృతం బగు, సుపవీతముఁ దాల్చు మిదె నమజ్జ్వలమూర్తి. 209
- క. జన్మజరామృత్యురహిత!, చిన్మయ! లోకక! యాక! శీతాంశుకళా
భృన్మకుట! గంధ మిదె పేర్, మ స్తుము మన్నించి కొనుము మఖవిధ్వంసీ!. 210
- క. పవనశిఖిరణిశశిజల, సవనకృదాకాశభూమిసంభృతమూర్తి
భవభూభరభిరుర! సదా, శివ! యీయక్షతలమీదఁ జిత్తం చిదవే. 211
- క. పంచానన! రుచిధిక్క్మృత, పంచానన! విజిత! దేవపతిసంస్తత్యా!
పంచాననావతర! హర!, పంచప్రేతేశ! పువ్య లుంచెదె గొనుమి!. 212
- క. క్రికఃత! దివ్యనైభవ!, పాకట... మనూతరనివేశరతా!
లోకాధీశ్వర! సురసింధ్వాకల్ప! నగ్నిధూప మిది ప్రియంబునఁ గొననే!. 213
- క. పాపహరి! దేవదేవ! వియోపాక్ష! కృపాకటాక్ష! రుద్ర! మహేశా!
తాపత్రాసు సంహారక!, దీపము లర్పింతు దయ మదిం గనుఁగొనుమి!. 214
- క. నందభరమధన! కుండలి, కుండల! దివివస్త్వహీధగ్నిగోదండ! నుధీ
మండలనీరజవనమా, ర్తాండా! నైవేద్య మిది ముదంబునఁ గొననే. 215
- క. లంబోదరజనక! భూధా, లంబ! వియోపాక్ష! మోక్షలక్ష్మీవ్రద! చ
ర్యాంబర! యంబరకుంఠల!, తాంబూలము మీకు నర్పితంబగు చూచేక. 216
- క. అక్షిణపుష్ప! నవనా, ద్యక్ష! మహోక్షేంద్రీవాహ! ధరణీరథ! ప
ద్మాక్షాకుగ! నేఁ జేయుచు, దక్షిణములు చిత్తగింపు దయ విగమహయా!. 217

క. శీరికంధర! మునిశ్లభ! మాకాంతఃసీవసంత! మలహర! రమణీ
యాకార! సహవాక్యము, చేకొను నే నీకొనరుఁ జరతరభక్తిఁ. 218

క. అని సోదశోపచారము, ల నిటలనేతుని భజించి లాభితప్రభాం
బునిధి యగుమంజభోజాడు, గమగోనియెక్క దత్తక్షణంబు కల్యాణంబుల్.

క. జితపాశజేశోత్తమ, కృతదీక్షుం డగుట నిట్లు కృతకృత్యుండై
క్షీతిన్లుభుండు రెడవ, శతకంఠుండు పోరె నభిలసేవితుఁ డయ్యెన్. 220

గీ. ఉక్తదక్షిణ నారాధ్యు భక్తిఁ దలంచి, సకలజంగమగురురాజశైవసమాద
యముల న్నృసపర్యుల నలరఁజేసి, నిత్యసాభాగ్యమయమూర్తి నెగడె నృపుఁడు.

ఉ. మానితమూర్తి భూవతి యామావతి నీగతిఁ బ్రాణిలింగమం
గా నొనరించి పుణ్యములకందువఁ గాంచి దయాచిన్తుండై
మాకుపలోకముఁ బెనుచు మంజులక్ష్మీరులు మిమ్మున్నట్టె వి
త్యానిధి శుభటుం గురుకులాగ్రణి రాజ్యధురీణుఁ జేయుచున్. 222

క. పులు దుది విధాత యాదిగఁ, గలవిశ్వమానందుఁ గాలకంఠుండు గౌరీ
లలనామనోహరుని మదిఁ, దెలిసి యతం డేల వనుమతిలయంబున్. 223

సీ. భూరివివేకంబు పుట్టినప్పుడె పుట్టెఁ, గాకున్న నొరులకుఁ గలదె యిట్లు
బుధపాపకేలియుఁ బుట్టినప్పుడె పుట్టెఁ, గాకున్న నొరులకుఁ గలదె యిట్లు
పుణ్యంబుఁ దెలివియుఁ బుట్టినప్పుడె పుట్టెఁ, గాకున్న నొరులకుఁ గలదె యిట్లు
భూతదయాప్రియుఁ బుట్టినప్పుడె పుట్టెఁ, గాకున్న నొరులకుఁ గలదె యిట్లు
గీ. బుద్ధియును బుట్టినప్పుడె పుట్టె నెనరుఁ, గలసి కాకున్న నొరులకుఁ గలదె యిట్లు
అనుచు నభిలంబుఁ దనుఁ గొనియాడుచుండ, బల్లవోదులరీతిఁ బ్రాభవముఁ దార్చి.

కా. కామకోధములం ద్యజించి మమతఁ ఖండించి శైవాగమ
ప్రామాణ్యంబు పరిగ్రహించి ధరణీ భక్తాగ్రసంరక్షణ
సామర్థ్యంబున యోగివర్తనమునకొ సంతృప్తివిజ్ఞానసం
ధామాన్యస్థితి మించె భూవతి సమస్తంబున్ ముక్తి మెచ్చఁగాన్. 225

మ. అరిసంహరము శైవనిర్ణయకథావ్యాప్తియున్ సద్గుణ
స్ఫురదత్యద్భుతధర్మసంగతియు నేప్రొద్దున్ తెలికొ తొన ని
ర్భరతఁ బెంపువహింప రాజసమునకొ భాసిల్లునావల్లకీ
పున మింపొందఁగ మంజభోజాడు బుధాంభోజాతహంసాకృతికొ. 226

- క. నలినచర్యము వంటిని, నలికణంబట్ల తగులు చాలించి ధరా
స్థలి నిట్లు ప్రాచుహిమకర, కులవంభవుఁ డైనరాజగుడఁ డీకరణిక్. 227
- క. సుతేత్రింబునఁ బదమన, నిక్షిప్తంబైనవిత్తు పెరి నీయెడ నా
యక్షిణమంత్రివద్య మహాక్షణకరలీలఁ బొదరె నవనీశ్వరుఁడున్. 228
- చ. ఇట్టి శిష్యునిం జూచి గురం డిట్లనియె. 229
- చ. నమసుఖమొదియై వినయసంగతుఁడై కుచితాభిరామఁడై
యమనివనీ తెఱంగు సుగుణార్ధ్యవశం బగు మాద్యశేరితా
ర్జుమనవు మీఁదనుం బ్రబలిపట్టి తెఱంగును గూర్చు నాశిశే
శమునకుఁ బోసినట్టి నలిలంబు విధంబున భూపురందరా. 230
- నీ. సమపక్ష పాతనిశ్చలభ క్తియు క్తిధ, రాగ్ధర్మకామంబుల నాదరించి
దుష్టనిగ్రహమున శిష్టరక్షణమును, నిత్యకృత్యములుగా నిర్వహించి
స్వక్పందనాదిపారవిదూరభోగంబు, లొలసి యొల్లమిగాఁగ నొందఁ జాలి
ఆపగిను త్రవ్వంబు వంది బాహ్యభ్యంతరమల కార్యపులగర్వం బడంచి
గీ, జలధివలయితమమతీస్థలము నొక్కపురముఁ బ్రోచు తెఱంగునఁ బ్రోవ శేర్చి
యొప్పు నినుఁ బోలినేర్చునే యొక్కరుండు, భూరిరుచిరాజ! శ్రీమంజుభోజరాజ!
- క. నీవంటిశిష్యుకరమున, నావంటిగురుండు నిత్యవస్యయశశ్శీ
శ్రీవంటియధునయోనిధి, నావంటివకరణిఁ గడుదు నరనాధమణి! 232
- క. శిష్యుఁడు పాపము చేసిన, దూష్యస్థితి గురునిఁ జెందుఁ దోరపువీరక
శిష్యుఁడు పుణ్యము నేయ న, దూష్యస్థితి గురునిఁ జెందుఁ దోరపువీరక. 233
- చ. కావున శిష్యునిపుణ్యపాపంబులు గురునితలయవియ కాన యత్తమశిష్యుండు
గలుగుట గురునిభాగ్యంబు శిష్యుం డను త్రముం డగుట గురునిదౌర్భాగ్యం
యని వేదవిదులు చెప్పుదు రీపు సచ్చిష్యుండు వగుటంజేసి మా కద్యుప్తంబయ్యె
నవియునుంగాక. 234
- ఉ. ఏలరె? మున్ను భూవతుల లనేకులు రామయయాతిముఖ్యు లీ
నేలయ నీవు పోయినది నేలను యిట్టియశంబు విట్టియు
త్రాలతరపభావమును కన్నువు లొందిరె నీక్రియక మహి
పాలలరామ! నీకయినభాగ్యము ంర్థననేయ శక్యమే? 235
- క. నీవుక జేరమభూవరాదులగరిక నేత్రకియోద్భాసిని
కావాసుం గరిచర్మవాసు భువనై కారాధ్యు నిమ్మనితో

భవం బ్రహ్మం జేసి దిశంక్రీతాగ్లవర్తిత్వ
బుద్ధిశక్తి అన నిల్పగాఁ గలవు తథ్యం బిందువంకాగ్రిణి. 236

చ. అనుకుం గృతప్రణామాఁ డయి యగ్గురు నిట్లని వల్కు ముంజభో
జవృపతి యిట్లనం దగునె వైవగురూత్తమ! నీకృపారసం
బునఁ దగఁ జెట్టుగట్టు వశువొందుట చిత్రమె మంఠశంబు తె
ల్లకు నుకృతాధిపుం గొలుచులాభము గల్గినఁ గీర్తి గల్గదే ? 237

అ. వెలఁగి పుత్త్రనివ్యకేషంబుగా నన్నుఁ, బోమనీపభావమునన కాద
ఇట్టివైభవంబు నిట్టిసౌభాగ్యంబు, వీరకె నాకు బభిలగురువ రేణ్య. 238

ఉ. వారిక వేలె నాకి యాపవాసఫలం బెడలించునట్లు ని
స్సాగములైన యిజ్జగతిసౌఖ్యములకు మది దూర్వ్యమొంది ని
స్తాయఁతుంబు దూరమని శంక పహించియు మీయనుజ్ఞతం
దారక పూనినాఁడ వనుధాభరముకు గురువంద్రకేళురా! 239

ఉ. నేపథ్యలోకముం బొదలఁజేటయుకై చరకల్పధూరునా
క్రీడినియించునీపదముఁ జేరినవాఁడఁ గృతార్థఁ జేసి నం
భావనఁ బోవు నన్ను భవబంధముపైఁ దగు లూడ్చి నావుడుకు
భూవరుఁ గ్రీహృతం బలుకు భూసుతుఁ డుద్భటమూర్తి యీక్రియకు. 240

గీ. అన్న! విశ్వాసమొనరించు మత్స్యదీయ, నాక్యమాన సౌశయము మాని వసుధఁబెద్ద
కాల మభిరక్షణము చేసి కడు భజింపఁ, గలవు కైలాసనాథుం క్రికంతు నభవు.

చ. అని యుద్భటాకాధ్యుఁడు ప్రియశిష్యుఁడగుప్రభావతీకనయనై రాగ్యంబునకుఁ
బరిహారంబు గఱపి రాజయోగిలక్షణంబులం బ్రేక్షగీయండ వగు మని నియమిం
పుడు నవృద్ధమిశ్రేణును “గురో రాజ్ఞాం నిలంఘనః” త్తనన్యాయంబున నతేయ
భుజాభుజగాధిపాదునై ధరావరాలోహ విశ్రమియం జేసి ప్రజాననమధ్యం
డయ్యె నిట్లు. 242

సీ. ఇందు కేళురముచే నేమూర్తిపించు, నామూర్తి దానయ్యయతిశయిల్లి
ఇభవగృవటమున నేమూర్తి గొమకాడు, నామూర్తి దానయ్య హరువు చూచి
యిల రిభంబుగఁ బన్ని యేమూర్తి జయమొందు, నామూర్తి దానయ్య యనువువిగిలి
యిత్తుధనురూర్తి నేమూర్తి బూయె, నామూర్తి దానయ్య యయము గ
గీ. యొన్నయొద్భటగురునాథుడుగ్రీహవ
కడటికంఠరవస్వామిచరణయంగభి

తనకు నివాసరథులసిద్ధిజనని గాఁగ

భూమి బాలిండు క్రిముంజభోజమా 21.

క. పరహృదయకమలకర్ణిక, గురుచరణద్వయము నిలిపి కవలయరక్షా 22

చరణమునఁ బొడలుఁ బ్రేమభేద్యరసయుఁడు ముంజభోజజనఁ ధుఁ డెల్లమిఁ.

క. చరలింగమూర్తియగు నా, నురుదేవుని సింహపీఠిఁ గోరిక నిడి త

చురణాంభోరుహములకును, బరివర్య యొనర్చు సవనిపతి యానుదినమున్. 245

ఉ. అంత మనంబులోనఁ బ్రియమారఁ దలండు మహాత్ముఁ డుద్భటుం

డంతకనైతి తన్నిలిచి యాత్మఁ గఠోరతతో క్తి శఘ్నైరై

చింతఁ గలండుభేదరులఁ జేర్చు మదాకృతి నందుఁ దొల్లి య

శృంతదయాద్వైచిత్తఁడయి యాగతి నాడినమాట లీకీర్తియన్. 246

మ. నిలిచెం ధారుణి కైవధర్మము సమున్నేపంబుతో దుర్మతం

బులు బాధాగమముఖ్యముల్ సడతఁ జీవ్రార్థాత్ముడై శంభుస

జ్జలకాతద్వయభృంగ మారఁ డన నోజన్ ముంజభోజక్షమా

లలనాధీనుఁడు నాదుశిష్యుఁ డయి యుల్లాసంబు నొందెం ధృతిన్. 247

క. మఱియుం దక్కినవను లర, ముఱ యొకయింతయును లేక మలనాడునాజ్ఞక

నెఱి ఫలియించె ధరాస్థలి, నుజక విసింపంగ నాకునుచింత బగునె? 248

మ. వలదా యొక లలాటశైత్రపటుతీవ్రకూరకాపాసలా

త్తులచేఁ బోలుచు నానిమిత్తమున దూరూపంబులం బాయఁగాఁ

గల మందుం గడం గాఁతులన్ బొదనుతద్గంధర్వులన్ బోలిం వా

రింబ నోలిన్ సమయాబ్ధులన్ గడపి శోర్యంబాలి నీచత్యమున్. 249

చ. అని కృతవిశ్చయం దగును వగ్గురుకుంజరుఁ డొక్కనాఁడు పా

వననలింబులం దడిసి జిప్స విఘ్నతిరస్థలంబునం

దనువమభిప్రయద్రుమఁజ్ఞానోదగఁ గెల్గిన శైవవిష్ణులన్

మన మలరంగఁ దాల్చి శరమృద్ధనలింగముఁ బ్రాణలింగమున్. 250

క. హస్తాంబున సంక్రమించి విరచద్వాసీకుడై జాగ్రత్

దస్తారాధిపభానుభానులతన్ దానైక్యఁడై యుష్మత

న్నిస్తం వ్రోజ్యమూర్తివై విషయమూర్ నెక్కొల్చి యొగంబుచే

మస్తాద్భదమునీ జీవితమునంబుఁడయి డ్రోక్షన్ వెనన్. 251

గీ. అనుమానోల్పిష్టారంభాంతరంబు, వెనలేకతొటిరవిష్టివిలసనంబు

నగుతేజ బొకండు తక్కిరతలేక, లింగమున గూడి మారుఁ బొందె లీల నెగసి.

భవబంధములగు తత్సృకు లధికులు కాన్త్రువరణివోఁ దత్తనపుక
మలతైవిజ్ఞానా, హుతిగా భావించి రంత యోగ్యపాక్షాత్. 253

వృత్తానీయమూర్తితనువందలిధూమము సర్వదిక్కులక
గ్రమ్ముచు మీఁద రాలు నమరద్రుమనిర్దత్తపుష్పస్థిగం
ధమ్ములతావి గెల్చి ఎటధామవిహారుల సప్తికాచబ్బం
దిమ్ములఁ గప్పె నీలజలప్రపతివక్షమహాస్పహాహమై. 254

గీ. సిద్ధరసమున వేధించుచెనఁటిలోహ, దశము లమలసాన్ద్యత్వకలన వెలుఁగు
నట్లు భేచరు లుద్భటునంగధూమ, సంగమానఁజేసి శంభువేదములు గనిరి. 255

నీ. తాలపృవాళరుక్మాటచ్చరంబులొ, జడల సైంధవకళలొ బెడఁగుకొనఁగ
బంధురపరిణిద్ధకంధరాంతరములఁ, బసిమిదేరెడిచేడువిసము అమర
భువకాటూభవక్షుఁసీరికలమీఁద, వెరకొన్న పెడపాఁచనపటలు దెరయ
శరదభవిభ్రమాళవగిహంబులఁ, గంతుభస్మాంగరాగములు గ్రమ్ము

గీ. వజలుడాకాళ్లయందు నైవస్యత్రుప్త
తావనంక్షోభకరవిరుద్రచక్రీన్
మూద్ర లింపాందఁ దద్రుద్రమూర్తిఁ దాల్చి
నిలిచె గంధర్వతతి వెండిరచులు చెలఁగి. 256

గీ. అగురుం డిట్లు దేవరయందు నైన, రాత్రి గంధర్వతతి చిత్రరథుఁడు వచ్చె
తెలివిలోడుత నెందైనఁ దిరుగ నటకీ, తంబు చని చేమటలి వటేందరింబు దాయ.

క. కాయలురాల్చినమావిడి, సోయగమున నిట్లు మిత్రీకూన్యం బగుచుక
దూయనితద్భూజముఁ గని, హా యాచుచుక గుండె వగిలి యతివిహ్వలుండై. 257

మ. పిల్లముఁ జాట్టల బంటులక సుభటులక బేర్పొచ్చి యందంద లోఁ
గళఁగుఁ జూటు విధాత నమ్మఁ గరుణం గావంగ రావే మరా
నలకొందండ! యటంచు మొక్కిమ్మఁ బొరలుక తవ్వంహవా గమ్మఁగో
నల నశ్రుతో జడిచూచ బిట్టరలు గంధర్వేశ్వరం దెంతయుక. 258

ఉ. మోచితి మగ్గికాపథరముక శరదిన్యసమంబు లన్నియుక
జూచితి నవ్వభోగములు చూచినవారలు నవ్వ మద్భట
క్రిచరణాంగధూమములు చెందుట గానమి యామనంతకుక
గాది పృథాలి కిచ్చినప్రకారము లోచన మదీయసిద్ధిక. 259

- క. తమలఁచినయత్నంబులు, సమకూరుచునుండు నెపుడు సక్కర్మలకుఁ
దమలఁచినయత్నంబులు, సమకూరవు దుష్టకర్మసంభవులకుఁ.
- క. నమ్మితి శంకరువాక్యము, నెమ్మనమునఁ బడ్డపాటు నిష్ఫలమయి నా 7
కుమ్మరికంబు ఘటించెఁ బ్రియమృగునే నన్ను నేఁచ నట్లజ! నీకుఁ. 283
- ప. అని యశేకప్రకారంబుల విరభమకౌరభుండై చిత్రరథుం డాకాంక్షనంబు
నేయ నమ్మగ్రాత్రంబునందు గురువియోగవ్యధాదోమాయమానమానమందై
యమ్మలింపుచుఁ గ్రమ్ముచేదనల నపగతవిద్రుండును ముంజభోజనరేంద్రుం
డయ్యాకోశం బాకర్ణించి వంచలించి యిది యేమిపరిచేవనంబొక్కొ? ఇప్పి
తృప్తనభూమినుండి యాడుగక విడువనితేలందై యతివేలంబగుచు నమాద్రీ
ఘోషంబునుం బోరె భీషణంబగుచు వీతెంచుచున్నయది దీని నరయుదముగాక
యని కాలభైరవంబగు కరాళకరవాలంబు శేలం గీలించి శైలశృంగంబు డిగ్గు
సింగంపుఁగొదమయూంబోరె హగ్మ్యంబు డిగ్గనుటికి పిటికిదనంబు వోడఁజిమి
రత్నపాగావ్రభావటంబులం దమస్పృహదయంబు విరియింపుచు నొక్కరుండ
యొక్కదనుకొన్న నిర్విద్రవేగంబున రుద్రీభూమి డాయు జని త్రోవదనంబు
నకు నాదికారణంబున నిశాచరు నుదారవ్రభావారికయంబుననేనీ కనుంగొని
నాలి యతని నుద్దేశించి యిట్లనియె. 283
- ఉ. ఎవ్వఁడ పిపు ధైర్యమతి యెచ్చెద విచ్చట నెద్ది కారణం
లెవ్వఁడు నిన్ను నిష్కృపత నింట్లముచేసెను నేటిదాక నే
నెవ్వరి నిట్లు దుర్దేశల కిక్కగఁ గన్పించఁ జెప్పుమన్న నాఁ
డవిభులోడ నిట్లనియె నల్లన గద్దకంతనాఁడై. 284
- క. ఏమని చెప్పుదుఁ జెప్పిన, నేమి యొనర్పంగఁజాలు దీనిది భువన
స్వామి యగునట్టియాశ్వరు,చే మును నియమింపఁబడియొఁ జరపుణ్యునిధి. 285
- క. ఏవుణ్యాసాధ్యకడుపున, నోపురుషవరంప పుట్టువొందితి నాహ్వా
లైవంబు పాపె నీపలు, కాపాదితనవనుధారసావిష్కృతియై. 286
- చ. అనఘవిచార! నాదులెఱఁ గంతయొఁ జెప్పెద నీదుపేరు పెం
పును వివరింపు నా కనుడు భూవరుఁ డిట్లను ముంజభోజాఁ డేక
జనవతి నేను విశ్వబాధసంఘామతంబగు నిష్వరంబు నా
యనికి దగ్గఁ మదియగురుఁ డుద్భటుఁ డారియ భూతపుంగవా. 287

గరుదవియోగమునందేసి గాసిల్లి వినుగుచు నిద్రించుటంబున నిద్రలేక
కరణంబు రొక్కచూర్మస్థలంబున మేను వైచియించునవసరంబున నీయాక్రం
సంబంధంబున బగుచు విసంబంధించి నరయదముగాక యని సవంతులుగా
వచ్చితిం బొచ్చెంబుగాదు నీతెలుఁ గెటింగింపు మమకు నవ్యూబరవరుండు
హర్షాచంబరంబులు మనంబునఁ దెవఁగొన నసంభ్రమంబుగాఁ బటలెంచి
కృతవందనూడై భూపురందరున కిట్లనియె. 268

క. జనవర! మును తారవలనకా, వివియించుడు నీచక్రికిన్ విసుటకు ఫలమై
కమఁగవకుం దోచితి వికరఁ, గనుఁగొంటిని కావమోక్షకల్యాణంబుకా. 269

సీ. వివవయ్య! భూప శాస్త్రవైతమై గంధర్వనాథుఁడఁ జిత్రరథంఁ డవంగఁ
బరగినవాఁడ మున్నగుమేళ్యులన కొక్కనెపమున ద్రోహి నై కుపితుఁడైన
యద్యేవుకిమకఁ జయ్యనఁ బితాచాకృతిఁ, జేరితి నాలోడివారు నేను
జేరి తత్కృపకల్పి శ్రీయృష్టటారాధ్య, గురుశ్రమధూమంబు వారయనాఁడ

గీ. కావమోక్షంబు గాంచునిశ్చయము పడసి, యావటంబున నుండితి నిన్నివార్లు
కర్మమునఁ జేసి యాపుడు పద్గంబువారు, ముక్తు లయించన నా కిట్లు మోషమయ్యె.

కావమోక్షంబు సార్యభౌమనకుఁ బ్రాణముపొగియ నైననిన్ను హృ
ద్రాగముతోడఁ గంటి వసుధావర! నెవ్వగల్గెఁ బాసె నీ
వేగతి నైన నాకయినయూదురవస్థఁ దొలంగఁజేయు గు
ర్యాగమదర్శితంబయినయ్య జనావనవై భవంబునకా. 271

మ. మదవధ్యంపినునంబునం బొడమి సామర్థ్యంబుచే సాధున
• మృదలక్షిం బొడలించి విశ్వజనతానాన్యస్థితికా మించి డు
ర్మదవాదిద్విససంపామైన భవదారాధ్యండు నాకైనతు
చ్చదశం దీర్చు కుషేక్షఁజేసె నకటూ! సర్వజ్ఞుఁ డైయుండియుకా. 272

గీ. ఆది నుద్భటమూర్తి కామరిచేత, నేనుమొదలైన భవరుంబెల్ల కావ
మోక్షంబుగఁ జేయదని తల మెంచి వచ్చి, నన్ను కేషించె నేఁడిట్లు వరవరేణ్య
మ, నీటుఁగనివాఁడు గాఁడు విభిరేంగితవేది భవస్థుండు తా
ముచెనొకాక యేను వటమందిరసీమఁ దొలంగి దిక్కులకా

గుఱించి బుభుక్షై చనుట కొంత దంపక వేగించి యే
డైతి శివునందు నయ్యె జగతివర! యేమనవచ్చు నామెడకా, 274
చ. కలంపవిహార! యేనొకటిఁ గంటి మనంబున మత్స్యచారముకా
దెలియనివాఁడు గాఁడు భవదీయగురుఁడు మదీయమృతా

కలవఁ దొలంగఁజేయఁగలకార్యము నీతల మోప నుండి కీ
 రులఁ బొదలించుపొంటె ననుఁ బోవుక మానె విముక్తిబ్ధిచేకా.

సీ. శరణాగతతాతాసంరక్షణంబుచే, వచ్చుపుణ్యంబు కైవసము నేయు
 నుభాతురత్వంబు దొడికిన నోనాడఁ, డామాటఁజేయదృఢపరిష్కార
 దగుటకు సకలభూతాళి ప్రభూతహస్తంబున వచ్చెరుపడుచునుండఁ
 బ్రిచ్చినకేరబ్బరంబున మజ్జారె!, బలిబలి యనుగడుపారవేగఁ

గీ, గిన్నరులు పన్నుగలు సిద్ధభేదరులును, బోల విద్యాధరులు గూడి పొగడువలం
 లురుతరంబయ్యా దిక్కులు నొరసి మించి, చూచుజనులకు నానందకోభవంజ

వ. ఇట్లు మంధానమహీధరమధ్యమాననుభాసయోధిధ్యాసంబు విడంబింప నవ్వసీ
 మహేంద్రుండు గంధర్వరక్షణార్థంబై ప్రాణబంధంబుతోడ నవంధ్యసంధ్యాధుర
 ధరత్వంబు సంబంధింపఁజేసి గురుచరణస్మరణపాఠీకుండై కళాళికరవాలంబు
 గలఁ గీలించి శళాంకశీఘ్రులగుజేంది. 27

కా. ఓకంపర్వవిరోధి! యోపురహరా! యోహస్తిచర్మాంబరా!
 యోకాంతాశితదేవా! యోశశిధరా! యోశవ్యగర్భార్పిత!
 యోహస్తానుకహర! యోహరిహరా! యోమేరుతాజానవా!
 ఆకర్ణింపుము శామిష్టన్నవము దేవా! నామదేవా! శివా! 271

సీ. కారణంబులు నీవ కార్యజాలము నీవ, భావజ్ఞానపు నీవ భావ మీశ
 జనకుండవును నీవ జన్యవస్తువు నీవ, పోషకుండవు నీవ పోష్య మీశ
 ఆధారమును నీవ యాధేయమును నీవ, భోక్తవ్యమును నీవ భోక్త వీవ
 రక్షకుండవు నీవ రక్షిణీయము నీవ, హర్యంబు నీవ సంహర్త వీవ

గీ, పూజకుండ వీవ పూజ్యంపుఁబొడవు నీవ, వాచకుండ వీవ తలపోయ జాన్యమీశ
 జ్ఞానమును నీవ చూడంగ జ్ఞాని వీవ, నిటలతోచన! సకలంబు నీవ నీవ. 279

మ. పునాంభోజము లోచనత్రితయభాస్వల్లీలలోఁ గూడఁ బ
 ద్మదళాక్షీమణ్ణియోర్లు మేనఁ దిరమై మత్తిల్లఁగక రూపణం
 పద సొంపొందియు రూపదూరపరథక భాసిల్లుచున్నట్టి ని
 న్నిదమిట్లంబు చిత్తులంప శశమే? యీగాన! యెవ్వారికె. 280

సీ. నీయంద పొడమును నీయంద పొడలుదు, నీయంద విలయించు నిఖిలజగము
 సకలతరాచరాసక్తుండ వగు దీవు, రత్నంబులోనినూత్రమునుబోలె

జ్ఞప్తునందు నర్పభాం పాడకట్టుకై బడిఁ బ్రకృతి నీవై వసించు
మధ్య మధ్యత మాద మాద్యంతవిరహితమై వెలుగొందుమహిమ మీ
జ్ఞఁడ నడుగుఁడ నఁ వాగ్విభుఁడ నంగఁ

దగినజాహ్నుతరంబులు నల్పి నీవు
భ్రమము సమకూర్తు వెలుగనిప్రాకృతులకు
నీమహత్త్వంబు చిత్రింప నీలకంఠః.

281

చ. పవిత్ర మున్న భేదరూపాలు మానఁ గుతించి లేవతోఁ
గనుఁగొనినాడ వుద్భట జగన్నతమూర్తి యతఁడు మానుని
పుని గొడ యయ్యెనేపురభంజన యేమియనంగవచ్చు నీ
యనుపమపత్మభావ వటా! వికటాచరణంబు చూపదే?

282

మ. అనుచుకా భేదరత్నకాంక్ష మతిదైర్యస్ఫూర్తి చేడట్టి ప
ట్టినతేపుకా విడకున్నాజానకుఁ గంఠేకాలుఁ డిష్టంబు నీ
శకునాలక్ష్మితోడ రాదొడఁగెఁ దారాగంబుపైనుండి గొ
మ్ముక నున్నాధిపవల్లనై కంచలస్ఫీంద్రహారాయై.

283

చ. పవనన్నద్యుతిపుంజింఠినానాదిస్వితావంబు నీ
గజానవి శేషగుంభిమఁ బోద్యక్తింకిణీకారణం
దరణి భ్రాంతుక కేకంబు నగుచుకా బొల్పొందునున్నెద్దహే
రంజన వచ్చె నద్యుండు కామద్యేషిపార్వ్యంబునకా.
పరమఁటం జనుదెఱి రత్తటి విమానాయాధులై సిద్ధకి

284

కా. అగణ్యరవమందరచరణమహానాగాధినాథుల్ మనో
త్త్యగభాకరభూవిభుతతితో నాలోలహారాలితో
గాగంబుల సాంగవరములతో నుద్దామహర్షంబులతోకా.

285

ద్యేష్టా భాష్ట్రంఽంబునం దక్కినముత్తరక్షితులపరేష్టలు సహనతకస్పాన
మంజులగు కుంభనిమిథకుంభోదరనంది కేశ్వరభృంగిటిప్రభృతిపారిషదప్రంపు
లును వింద్రాణ్యాదికూర్మకలును నింగ్రాదిదిక్పాలకులును నామదేవాదితత్త్వజ్ఞ
లును గరుడాద్యంజుండలేశ్వరులును బ్రహ్మాదివృధానదైవతంబులును వదైవ
తాసార్వభౌమపిలుంద సమందానందకందళితకృపయానవిందులై చనుదేస
సంభవకరాస్ఫాటితశూరిభేరిగభీరభాంకారంబులును రంభాదితిదళపుర
మంధరకళ్యాణగానభాకోలాహలంబును నమరై పరిగళితసుమనస్సులును

సంఘాతసాంప్రదమధురసాస్వాదమతాంధపుష్పంధయసంకారంబులును దా
నారదప్రముఖముఖనిగ్ధతనిరగ్ధజయజయశబ్దపాదపంబులును దిక్కులం బిన్న
మహోత్సహంబునం బ్రత్యక్షంబైనయుక్తవాహనం బ్రదక్షిణప్రదాన
లక్షణంబై నొనర్చి ధరాధ్యక్షుండు కరకమల పుటపూనాపాటనంబు నిట్లంటి
నలంకరించ నంబురెత్తులకాంతురుండై యుదారస్వరమున నిట్లంటి. 21

రగడ. శ్రీకంధర! గంధేభముఖజనక, శీతాంశుకరాశోభిబూధర

కాకోదరవల్లభహారలతాకలిత! నుధీజనపద్మదివాకర!

నిట్లలచుటలశిఖినేత్రమహోల్కానిర్ధూతాంతక! నవభాణుడల

చటుకరుదారసభరితకటాక్షుని, పాతకృతార్ద్రకృతముఖుండల!

శ్రీమత్కైలాసమహీధరనర, శిఖరస్థలవివరణపారాయణ

చామికరఘూమిధరబాణానన! శిలీముఖనారాయణ

త్రీపురపురంధ్రీజనఫాలంచల, తిలకమృగమదహరణశిర్షట!

కపటద్విపరాద్విపితులాధిప, కర్కశచర్మచటేవృతకటిట!

వ్యాతభవపాశ మహామునిసేవా, హేవాకనమంచితపదసీజ

కృత్! దురహంకృతిదక్షాధ్వరదశ, గీర్వాణశిఖుటపాటనటు

భుజగీకృతయువతిమహాసీ, మంతసరణీ, నురుచిరసీమాధ్యక్షలసద్గణ!

చటులహిమాచలజామాత్యత్వన, శంపదబుద్ధిసమూర్తితమతా

మిసమిసనునుబలుచును నెకలగును, మెసవగైకొనఁ గడుక ధరింబు

నొసల నెసఁగుశిఖిజనమున మసరుమ, నోభవుమెత్తనివ నిలియించిత

బలువగు చరశుపువరుచముఖంబునఁ, బరశుమహామరవరుచిదశించితి

జలధరపటలముచెలంబు గిరికొను, పామజలతిదర్శం బెకలిండ్రి

పార మెటుంగక కవిసనమృగ్యువు, పాల నలుగురుఁ గరొలె శాస్త్రమీవ

వారిమగంటిమి నెమరుజలంధరు, వాలుఁగొని కడిమి యుడుగక బ్రవేచితి

వారినిధులు పరి నేకాగ్రవమై, వోడియచూపిన పటమెతిలి భి

దారుచిపివముచివసలాక్షులచి, రేములు గలంచుట కావట మెతిలి

హరిహాడిరమణులు ని స్మరియ న, నాంకారము చూపిన విన్నందితి

అరుణజటామండలమధ్యమున మ, కావగ నెలకొనఁ గడుఁ బెన్నందితి

శుభాకాలము తప మొనంధ స భవ, పతిచెలికారము నువక్యతి చేసితి

మిహి పదమగు సాబగున గెనిసినక్రతు, మృగమును బలుఁడగొని పదనేసితి

౧. అంచితపుష్ప! లల గజపద్మవిజయధామనిఁ గమరక్షణగాఁ గాంచితి
 స్వంచితభక్తి కృత్యంబుల ననుమమున, నలరాజముఖియ ల్నిఁగ్రహించితి
 కాంచనగిరి దక్షిణ ద్వారమున నోహయనివలసితి
 కాంచనగిరి దక్షిణ ద్వారమున నోహయనివలసితి, గాయత్రుకు నిరవధిక్వచ చికితి
 ౨. మున్నుద్భూత విభురముగ మోదిన, బలమద్వనవంధుఁ శేషస్థితి
 రించితి నమ్మహాశక్తులుకుల మెఱుంగుట, దట్టపటుచక్షులము శేషస్థితి
 యానంద సర్వమున గగనము మోచిన నందెన చిల్లించితి
 ౩. మున్నుద్భూత స్వభురావంబున, నయ్యాశ్శక్తికల్పముఁ జెల్లించితి
 చరమస్థితియన ధామ నీపాలివయై రగు
 దనముం ద మమయ మనాత్మమమగు, నాచరత త్వవిభూతియ నీదగు
 దనము నింతఁదని గురుతింపఁగ నా, నీరజభవముఖులఁ శేర రవఁగ
 మనభవభావనిధులు మాన్య, గ్జను ల్హింతురె నీమహిమఁ గనఁగ
 భక్తివానవపరతంత్రేణ చేపట్టుము నన్ను గుణత్రయభాస్వర!
 భక్తిమృత్తిఫలదాయక శంకర! భూశేక్య! దైత్యర్యవికస్వర!
 287
 4. చందంబునఁ బొగడుమ, హివకాగ్రీధీకుమీద నీశ్వరఁడు కృపా
 దరణం. కటాక్షపాత, పామయ్యం బొడవఁ బలుకు బలుమ్మనుభవితా. 288
 5. శరమందై నిను ముమ్మాటికి, నీచ్చెద పర మెన్నియైన నీ వడుగును శ్రీ
 ౬. అగంధర్వకానుడు భూవరుఁ, దచ్చంద్రకిరీటుఁ బలుకఁ ద్రాంజలి యగుచున్.
 త్యాగంబుకా వశింత చిత్తమునఁ గల్గిన మేటివి నీవు పాశ్వరీ
 కాగంబునఁ జేయవేళ! దినస్మృతిముఖునిలింపమానిని
 చేయగి పొప్పు ప్రసిద్ధత పరాగవిరాజితపాదపద్మ! ఘే
 త్రనిక మనువు కావమవాయ ననుగ్రహింపవే. 290
 ౭. భూమివై నకా ద్భవించిన, యాయుధులుగురునిపూని యాడేర్చుటకై
 కేను విశ్వనాథాయ మిరని వా, లాయమ్ముగఁ దరుణహరిలాంఛనమకుటా! 291
 ౮. చంద్రాక్షి విజయమృతఁ సవన శుభ్రాద్విద్రవావాసవ
 బిజివృద్ధిప్రీతి గని నివ్వగండుచు గంధర్వశృంగం
 కావున.

ఈ ఆనిభిలాధినాథుడు సమస్తము మోచినంతఁ జే రఁజువాడు
 జోనిధియై మణిమయి కుంభమునవర్ణ కిటిచాదియై దిక్కులం బెల్ల
 మానిహారగుచ్చుడభిమండలమండితుడై వియ్యభుటం బదక్షిణప్రదాన
 దానివడెడఁగోడఁ బ్రయశాక్యతిఁ దార్చె విచిత్రసంకరదక్షిణావంబు నిటలంబు
 గీ. రాజగురుభక్తికిది భక్తరాజపాల, శంకరుఁడు గోరికంది వక్తరియై. 26

దగుటకును సర్వ కృతంబు లొరయనదు, నన్యుతాతక మొదఁ
 పీ. అంతట నిభిలాధి శనువిరూపాక్షుఁ డత్యనుపమభక్తిసమగ్రుఁడై
 షీతిపతిగురుభక్తికిని జిత్రభుక్తికి, మాన్యతపాలనన్యుతాత కార్త
 రక్షణకర్తకిఁ బ్రయదిశస్వాంతుడై, పలుకు నవ్యభు మహిపాలద
 వినుము నీయనవద్యవృత్తంబునకు మోదమందితిఁ బటుకర్త మర్వి నింకఁ

గీ, గొప్పసమములు పాలించి మాన్య వేంది
 దిశల నిర్మలసత్కీర్తిఁ దెలివి నించి
 నాదుసారోక్యలక్ష్మి పొందంగఁగలవు
 పొమ్ము మది సంకయము మాని పురమానకును.

ప. అనునపరంబున హస్తోత్కర్షణంబున నభ్యుతపాభిమండగుమద్భటుం
 పానంపదభిరామస్వాంతుడై కృతపందనుడగు నన్యుహికాంతు కంబుల
 దంబుల నాదరించె తక్కినమరకిన్నరగరుడోరగాదులు నాడ్యించి
 బ్రకంపించి చిత్రభంధంబును సనుభరాకళతు సగింపుచు గుం
 తులగుప్రభుభులం గొడి నెత్తించె సంకకాంతమండు సంతర్థానంబు
 చరితాగ్రుడగుమంజుభాండు నిభనగరంబుఁ బ్రవేశించె సంక. 270
 నీతియుఁ దెంపు సొంపు నతిస్మృతికీర్తియుఁ దేజముక మహా భరి

భ్యాతియు వృద్ధిభృందం జతురంజాధివేష్టితభూషణంబు నే
 కారపవారణంబుగఁ బ్రీయంబున నేలుచునున్నది సోమన విన్నందితి
 పేతుఁడు ముగ్ధులందలఁ పుష్పాక్షుడై గగనంబున విన్నందితి
 కాలము తప మొనరించు నీతిచరితము నవభక్తి చేసితి
 నపుడు హృదయగు సాబగున గినిసివక్రతు, కృగమును బలుదెగగిని పడనేసితి

౧. అచిరపుణ్య! లక్ష్మీకావే తగునుద్భటమాత్మ నిత్యసి

న్యంచితభక్తిక్రియైశ్చైవ వింటిమి ముక్తికామిని

కంఠదళిగు లని నీ గంటిమి మాత్ర శేమషీ

కాంచనగిరిదళమం ద్రా శరమంబు దోమిచుకా. 299

౪. నున్నుద్భటారోగము నంబు గలదని తన్నిర్యాణికాలంబున గొంతవిన

రించితి నమ్మవలెకను న్నీతలం గెటించిచి మమ్ము గృతార్థులం జేయజే

యనఁబ సరం దమ్మహర్షి కట్టరియె. 300

౫. నున్నుండి మామక దేశికాత్రిమాఁడు పద్విభావిమర్యాత్మకుం

దనఁబుం దాధ్యుఁడు సర్వశాస్త్రవిదుఁ డావ్యానుండు శానందనుం

దనరక నన్నుఁ గృష్ణాఁ జేయఁగను నిత్యం బీశ్వరధ్యానమా

జనమం దత్సుతభక్తబాంధవకథాసద్దోష్ఠి బంధించినకా. 301

౬. పరిమానందిరి నాథ్విఁ దేలి కరుణాపారీణి నా కిష్టిమా

హరుభక్తావశేసత్కథాశ్రీని మాజ్ఞాపించి జన్మాంబుధిక

దరణంబొఁజగఁ జేయవే యనిన శాధన్యండు శేతత్కథక

శరనుండై కనఁ బల్కె మున్నటుల నే వర్ణింపు మీ కిచ్చుడుకా. 302

౭. అగంధద్వలకాసకాగణముచే నార్యాకళకుండు త

త్తైగంబుకా విరమిచ్చి వారికిని నాత్మాబోధ్యులం గూర్చి తా

గంబండునఁ బల్కె నుద్భట త్రిలోకారాధ్య! నీ విష్ణు డు

ద్యేగి శాస్త్రుఁగ మర్త్యదేశికుణావిప్రుడ బాటొప్పుడుకా. 303

౮. భూనున్నెనకాశి యనుపుణ్యుహానగరంబునందునకా

దేశును విశ్వనాథుఁ డన నిర్మితి పద్మదయాజ్ఞకర్ణికా

శాసనరూపివై విజయమామోటుల విస్తృతాత్మలై

జనివృద్ధిప్రి గని విప్రగగండును నుండు రందంబుకా. 304

శాస్త్రవ.

- క. మాయశంఖున నుద్భవించి చతురామ్నయాగమాన్ధార
స్థాయిప్రస్ఫుటపీఠకైవదిధిస్థాంతంబు నల్లిక్కులక
నాథాయం బొప్పగఁ జేసి మానసహృదావంబుగా శిశులు
(చ్చా)తుంబొందఁ గటాక్షదీక్షలను సంతరించు భద్రాక్షు
క. నీవంశం బభివృద్ధిబొందు జగతి స్సై రేజసంతానస
ద్భావం బొప్ప ననేకు లార్యు లతుల-చఖ్యాతకీర్తు లుడద
దైవసావితవేదికాస్త్రవిదులై కాసింతు ర్నారాధ్యక
తీర్థి లోకములందు నాడుకృప రెట్టింపుఁ గ వారం క.
క. కావున మదాజ్ఞఁ గైకొని, భావించ నయోవినిననతి చెలువక
గావింతుము గంధర్వలఁ, బ్రోవఁగ నైవాగ్నిధూమమును నైక్యమునక.
గీ. అనిన నాఁగాకయు శివునాజ్ఞ...కుపాహాయ్యుడవుకమ్ము నన్ని మొడల
ననిన నట్లని వర మీయ నంత విశ్వనాథు ఘర్మజలంబున నవతరించె.
ఉ. అంతట వేదవేదు అగునార్యు లురస్థికలింగపేటికా
భ్యంతరపామహాత్రిపుటనం...భితబ్రహ్మ సేజముక
కంతుకతాంగసాప్తవము గర్భగృహస్థితివ్యయావముక
వింతగఁ జూచి చూచి మనె విస్మయమొందుమఁ జిశ్చిరూపులై.
క. ఈమహిమ యెట్టిదో మనఁకామికిముం గూర్చు డలచి కాకితలి దాఁ
చేమింక బ్రత్యక్షుండై, పామరులను బ్రోవఁ గురుభాషముఁ దార్చెక.
మ. అజముక మానముతోడ విశ్వవతి నాతెల్పింజువం జేర్చినం
తన గవ్వోత్తు ఖటిలై ... కు నాధ్యాకంబు...తోచని
ట్లనియెక మామకహంకు నుద్భటు సమాఖ్యారాధ్యకంబు చూ
చిన తద్బ్రహ్మముఖోద్భవోత్తమముచే విఖ్యాతిఁజెందెక భువిక.
ఉ. శంక రొకింత లేక ద్విజసంఘము లెల్లడఁ గూడి పాపముల్
నింక విడక్షరీని ను నీమముతో నుపవేశ మొంది ప
త్మకజగ్రాజలక దినిపి పానమై తగుకన్యకాదిభ
వ్యుకరదానముల్ ఒసఁగి వడ్డలఁ డీగురుమూర్తి దీనక.
క. అని కాకివిశ్వేశ్వరుఁ, డనుచుమృదుమసురభణి నాడిన మోభు
బున మేలుకాంచి యుష్ఫటుఁ, గని రచ్చరణముల వ్రాల్చి కాంత నులించిర్.
క. అనారల్ విని రాజమంత్రినచివవ్యాపారముఖ్యుల్ ప్రభు
వైవోద్ధారునిఁ గోటిసున్నధనముకావ్యాంగునిక ఉద్భటుక

- సే చీకరమండదీక్షల కుభశ్చి లాంచి గ్రామాలయ
 పా దీక్ష్యంబనుమానముల్ ఒనంగ నారాధ్యవృథా వర్ధిలెన్. 315
- ఉ డిగ్గరైవనీక్షి గురూక్షముఁ దుష్టతులఁ దీక్ష్యకాలియం
 దుష్టు లిష్టించులని మాత్తులు చెప్పియు లింగధారణల్
 కుష్టకల్యణిం దుష్టకుఁ గూర్చంగ భాజులు ముత్రివర్ణముల్
 చిత్తములుఁ బిగ్గరంగను శిష్యులునె గురుపూజ చేయఁగాన్. 316
- గురుచరిలింగపూజ లొకగూర్చంగ నుష్టతు కంఠఁ గంఠసం
 వారుఁడు ప్రసన్నరూపమున నన్నియుఁ దానయి నిత్యసేమముల్
 జనులంగ వచ్చి తత్ప్రేమము నాంగముగా న నరంబుఁ జెడి యీ
 కరణి నవృత్తులై మెలంగఁగా మహిమాన్వితుఁ డయ్యె సురవరన్. 317
- శిష్యులలో నుబాధి యాకథఁజినురుఁడు
 నుగుణమణిగుణసౌభాగ్య నుందరి యను
 కేరగలిగినకూతురఁ పెండ్లి చేసె
 నుష్టటారాధ్యునకు నీశ్వరుండు చెలువ. 318
- ప. అట్లు గావున. 319
- కా. కింకంఠావరమూర్తి దుర్మతలతాళేణిలఁతరింబు ను
 శ్లోకున్ సంతత తత్త్వవర్ణనపరున్ కుద్ధాత్ము నాచార్యమా
 దాకల్పంబు వినప్రకల్పకము వేదాంతార్థసేర్పత్వల
 క్షీకంజానను సాంద్రభక్తిఁ గొలుతున్ క్రియుష్టటారాధ్యులన్. 320
- మ. జనియించెన్ హరుమానసంబునఁ చిశాచత్వంబు మాన్పించి ది
 వ్యనికాయంబుల శంభుమూర్తిఁ గనఁ జేయంచాలెఁ గైలాసశై
 లనివాగంబునఁ గల్గెఁ బట్టము బాధన్తామ్రాక్షత స్త్రీదటన్
 జననసౌభాగ్యపుణ్యము క్తి కరవి శక్యంబై వర్ణింపఁగాన్. 321
- కి. వరశమాకరలంఛనపుంగవులచే, బోలె విష్ణానవిచ్ఛూర్తిఁ గాంచి
 శ్రీప్రభావవత్ప్రీత్యదకములచే, బోలె బానవస్త్రీల బొందఁజాలి
 రాధాకారంభవిస్మేరేందరుములచే, బోలె నాహ్లాదంబు చాలఁ జాల్చి
 ఇల్లిప్రభాసాంద్రజాతిరత్నములచే, బోలె నలంకియాశ్రీల మెఱసి
 బింబ నిఖిలజగంబు లెవ్వనివిముల, భద్రగుణములచే నప్తిభాగ్యకాలి
 సాధనకసంకల్పదిగిజనురభి, యుష్టటస్వామి యచ్చుతోద్యోగి చెయు. 322

- సీ. అధ్యసీనులు చతురామ్యాయవిధికి, కాందిశీకులు పరనిందగీర్ణులు
భారవాహులు పుణ్యపరిపాకకవినచే, నూరదర్శులు తన్నునదృష్టి
కర్మకు లభిపత్కర్మకల్పన గూర్చి, దానశాంధులు పెట్టగ నయ్యె
బాగయాకులు శంభుసంపూజనాశేలి, నైషికు లవనద్యనిష్కర్మ
- గీ. సకలదేశికరాజన్యమకుటహత్స, రత్నకోణకమై అధారాధ్యక్షున
యొప్పుటారాధ్యవంశపయోధిఁ బుట్టివట్టిగారుచంద్రు లభిధర్మకవిదలు.
- వి. ఇట్టిభిలజగజ్జీయమానంబగు వన్యవృక్షానువంశ, లలితయౌవనాగ్రభాగ
కంటె క్రమక్రియలుబాగులక గుఱునై, స్వరంజు లలికమించి ఏదే
బువకు శాకరంబును, విభవంబునకుఁ బ్రభుండు, ధర్మంబునకుఁ గూర్చి
భవంబునకు మాదరియు, జాగ్రంబునకు శరణుంబు నై విశాకశతాపమక
బువ నాంశీరఁబాహుస్వత్యభాద్రాజగోత్రంబునకుఁ బాత్రంబయ్యె నె
కల్లోలిపివల్లవికునందు మాన్వకోల్లాసకరుండును వేల్పుపాలుపున విలాపి
భుండు... మల్లికార్జునగుతుం డుడయింప నతండు.
- మ ప్రణమద్భురకీరీటకోటిఘటితవాగ్నిమర్తర్మచ్చట
ఘృణీకీర్తిపాదపద్మండు బుధక్షేమంకడుం డింద్రవా
రణవంతాంతులరంగరంగదురుసారస్సగనస్త్రీర్తి ని
... మత్త్యపారగుండు శీరీష్యుండు సామ్యుం డిలక.
- క. ఆమల్లికార్జునగుర, స్వామికీ బోలెయగురుండు జరియించి దికా
పామజక్ష్మప్రతిట, చామలతికాయమానపాండియకుం డై.
- సీ. కాంగరీదేవికి నబ్బుఖుండునుబోలె, వాసోలివాన్యనర్థాంగక్షి
యైవకాంగకి స్వయంభువుగారు జగంపు భద్రాంబికానేత యగును
... .. క్రిభవా, నీభగ్నయై మహాపాభవమున
గల్గువారలకు శంకరదేశికస్వామి, యావిగ్నపించు నాయకఘనుతికి
- గీ. గౌరమా పాణనాథుండు కంబుయకుండు, సోమనాథయ్య యాయనమాను
లింగవారాధ్యుఁ డారాధ్యలేఖిభుండు, మల్లికాపల్లభుండు కీర్తి పల్లవుం.
- కా. మానాధశ్రవణాగ్నిఁ డాత్మవిరుఁ డాహ్నయాధిపాల్ కపా
వనజిహ్వఁ చలంఁ డించితస్ఫుటికథాన్యాసుండు చాక్యాకజై
ననదీల్లభిపంభసంభవుండు జన్మబొందు మన్మయ్యలిం
గనకుక మల్లమమం గమారుడయి గంగాంబానుబోధ ర్తయై.

శ్రీరాజధర్మః డగుపర్వతపర్వతనైః సత్ప్రభా

శ్రీమం జపాక్షయవరతంత్రబుద్ధి సా

శ్రీమదాంధ్రభాగవతము

శ్రీమతే పార్వతికి భర్త దను(ఁ)మలికార్జునుఁ డిలఁ.

329

• శ్రీద్యోతిక యగ, నాగమకు స్వాధుః ఉనుచు నానావిధస

గమహేందుః శుభ్రః సు, రాగమహాధ్యాయః దాద్యుః పతి ధానుః.

జరిపతులకుఁ గలిగెడు భూజనమందారకాభి పురహరపూజా

శ్రీజిహ్నుడు పుణ్యఫలశ్రీజన్మస్థలము చంద్రశేఖరుడెలమిన్.

331

మూలిపదార్థము మరుక్కంజేక్షణావర్తన

[illegible]

రాజకీయకారపనులలో నిధి శైవారాధ్యమఖ్యుండు వే

దాండ్ తుడు చంద్రేశ్వరుడు భవ్యపాభవుడు గ్వరక.

832

కంఠముననుబడి నూర్పుట శక్తియయ్యా, దోషాకర్తవ్యము దాడుకఁ దెచట

కయిముల్లి తి దర్శింశరేశ్వరుఁ డమూర్, జిహ్వాసంహారంబు సేయఁడెచట

అక్షరములు కలదు. కాబట్టి దానిని గాఢముగా చదివినచో

సాక్షాత్ నూతనం ఉయ్య, రాజదాంధ్రం (గోరం పుష్పం)

శ్రీ దేవతాభ్యుదయ్య, నాత్మవిభేదంబు (నూర్వేద)

మరకాభి యయ్యుఁ, గొయ్యదనమున పత్తింపఁగోరఁ

388

అమంత్రహస్యసిద్ధాంతజేది, చంద్రశేఖరగురుర

సాధ్యమై జనగీర్తి రి పరమైశ్వర్యాద్యవిద్య

... ..

...ధర్మస్మృతిశబ్దాహ్నపీఠ(మ)లఁ గాంచుక బ్రతులక

884

రాధ్యా రాధ్యసమాఖ్యుల దినమణిపాత్రేయకుజ్జీతుల

ఇది యుద్ధరదేశికమణి, నవభినుత చారభాషాంతరి

335

బావించు నీ ... , ... భిలమంగళసిద్ధిల్.

సారమత్తుబట్టుకుజులు, హరిశివస్తోత్రమునకు హర్షింపు రకూ

836

ప. కాశ్యప మహర్షి.....మహాశ్వరాచాకాశాగ్నిమణి గానము
 మద్యభూరాధ్యులచరిత్రంబు వినుటకుఁ గాంక్ష చేసితిరి ఏమన నొప్పుచో
 మహాశ్వరాచాకాశాగ్నిమణి గానము గుణంబు పరిగ్రహించి తనమీద
 శాసనకాదులకు మేదురామోదంబు పంపాదితంబుచేసి వారిచేత సర్వభూ
 యధేచ్ఛఃబుగం జనియె నని.

క. ఈకథఁ జదివిన వ్రాసిన, లోకులు భవబంధములకు లో ...
 సమహి,లోకంబున నుండఁగలరు లోకులు మే

ప. అనవాంకారనిరంకుశప్రతిభదివ్యస్త్రీ సద్యదుల
 స్తవకుంభవ్యయగంధసారవముదాకన్వనానల్పశో
 భినక్తిప్రియ విచిత్రజనపరా భా
 ... నాపితృవంశ శంభువంశసేవాసావధానాశ్మితా!

క. సత్వసమనేత్రజాతీ,తటతటిసీగటులనినదధారారణయో
 ద్భటభేరీభాంకార,న్ముటఘటనా యాచకాఘరోకమృతనా!

మా.శాలమధీమణిభాలః చస్తుతసాందిక్యపా
 హోరవరాజజితంబుజబాంధక, హారహిమారనుధా... 32
 హోమరాశి మహారుణీయమ,హాన్ముటంకీర్తిగృహోకులని
 స్తార రకనన్యమధానిధి. 82

గద్యము.

ఇది శ్రీమదేవభూరాధ్యచరిత్రమున రేణ్యుచరణారవిందపట్టరణసకలకళాభరణ

రామసారస్వతస్త్రీ మకవిజనమిత్రీ మహారాభారతి

విరుడాభిరామ రామలింగనామధీయ ప్రణీతంబైన

శ్రీమదేవభూరాధ్యచరిత్రం బనుమహా

ప్రబంధంబునంకి స్వర్ణంబును

దృతీయాశ్వాసము

చంద్రాక్షరము.

విక్రే సెంటు ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ

లిమిటెడ్ బొంబాయి.

(Fire - Life - Marine)

ఈ రోజులలో జీవిత భీమా కంపెనీల యావశ్యకమును తీరించి విస్తరించి వ్రాయబడినది. లక్షలకొలది ప్రజలు తమ జీవములను భీమా చేయుచుకొనుటయే వీని యుపయోగమును వేరొజ్ఞులుచున్నది. ఈ ప్రజాసామ్యమునకు వీని సౌకర్యములు లక్షను బోధపడలేదు. ఈ భీమాకంపెనీలుకూడ ప్రైవేటు బ్యాంకులవలె దివాలాతీయుననునది కేవలము భ్రమ! ఏ జీవితభీమాకంపెనీ సుసే దివాలాతీయుట కవకాశములేదు. అట్లుని కొట్టికొలిపి విదేశభీమాకంపెనీల కొసంగుట సరియో? విదేశపు కంపెనీ మాచేయుట దేశమునకు గొప్పనష్టము. క్రె సెంటుభీమాకంపెనీ స్వదేశీయులు, ఇందులో క్రిమియుములు ఇతరకంపెనీలలో కంట చాలతక్కువ, చాలవీలైన నవీనపద్ధతులుగలవు. శ్రమపెట్టక క్లయిముటు వెంటనే యిచ్చివేయబడును. వివరముగ:—

బి. టి. వరదాచార్యులుగారు,

ఏజెంటు, గవర్నరువేట, బెజవాడ.

హాలాస్యమహాత్మ్యము.

నుల్లింపల్లి బుచ్చికవివరప్రసీతి మైనది ఆ హాలాస్యముల చదవకాన్యము. 394 రాయల్ బ్రిటన్. ఇది సాంద్రురాజాంతర్గత కంకర సంహిత యందలి కథ. భారతవర్షము హాలాస్య క్షేత్రమున మధురా త్రితీయ. క్రి. నుండలేకర్థ సామంతి హాలాస్యము 194 లిలలుగ వర్ణించబడినది. ఇందు వైద్యము, రసాయనము, కుద్ది, సంకీర్ణము, బౌద్ధి, యము, సామద్రీయము అశ్వశాస్త్రము, దిక్పాతక పరిక్ష, మంత్ర శాస్త్రము, మొదలగు పెక్కువిషయములు విశ్రియముగాఁబ్రకటించబడినవి.

పల్లె 1—ర—19

విలాసము:—ఈ హాలాస్యము ప్రాచీన కాల, తెలుగువాడ.

డి పీ రి యం టల్ ఇన్స్టిట్యూట్,

ఇంజనీర్స్, కంట్రాక్టర్స్ అండ్ మర్చంట్స్,

గవర్నరువేట, బెజవాడ

మేము ఇండ్లు, రోడ్లు, పల్లపువ్యవసాయమునకు కావలసిన కాలవలు అనకట్టలు మొదలగు కట్టడములకు ముందుగా చేయుట, పెంపుచేయుట వగైరాలకు కావలసిన ప్లానులు, యంత్రములు వగైరాలు తయారుచేయుదుము.

చెరువులక్రిందను, బావులక్రిందను జరుపబడు వ్యవసాయపు సాధనములను గురించి సలహానిత్తుము.

ఇండ్లు మొదలగుఅన్ని కిమ్యుతుకట్టి పంచిపెట్టుట, కట్టడములను కొలతలుచేసి పనికి కూలివగయిరాలు పరిష్కరించుట; భూమి సర్వేచేసిపంచిపెట్టుట మొదలగుపనులు మేము జరుపుదుము.

జెల్టావ్యవసాయములకు కావలసిన సదుపాయములను గురించి పరిపాలనావారికి అనగా పి. డబ్లియు. డి. వగైరా అధికారులకు విదపరచుట మొదలగు సహాయము చేయుదుము.

వ్యాజ్యములు దాఖలు చేసికొనుటకు దావాకు అవకాశము క్రమమైనప్లానులను (Suit Plans) తయారుచేసి తగు యివ్వటమే నుతో మేము యివ్వగలము.

ఆంధ్రదేశముందుగల జమీందారిగ్రామాదులలోగల నీటివతులను పరీక్షించి సాధ్యమగునంత భూమిని సాగుక్రిందికితెచ్చుటకు ఆదాయములను అభివృద్ధిచరచి మెరకగ్రామాదుల నీటిని తొలగించి జెల్టాగ్రామములకంటె ఫలవంతమగునట్టివిగా చేడవలయుననియు మాయత్తుము.

ఇట్లు

ప్రతిపాటి శోభనాచలం,

Managing Engineer

